

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ І ПІДПРИЄМНИЦТВА
РЕСУРСНИЙ ЦЕНТР ЗІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПРИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ
ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ
ГО "ФУНДАЦІЯ "ПРОСТІР"
ЛУГАНСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ СПІЛКИ ЕКОНОМІСТІВ УКРАЇНИ**



**IV Всеукраїнська науково-практична конференція
здобувачів вищої освіти та молодих вчених**

**ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ:
проблеми і можливості досягнення в Україні та світі**

**12 листопада 2020
Сєвєродонецьк**

УДК 304:332:338

ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: проблеми і можливості досягнення в Україні та світі: матеріали IV Всеукраїнської наук.-практ. конф. здобувачів вищої освіти та молодих вчених, 12 листопада 2020 р., м. Северодонецьк. – Северодонецьк : [Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля], 2020. – 160 с.

Видається за рішенням Вченої ради Навчально-наукового інституту економіки та управління протокол № 4 від 15 листопада 2020 р.

Редакційна колегія:

Галгаш Р.А.	д.е.н., проф., проректор з науково-педагогічної роботи, економіки та розвитку СНУ ім. В. Даля
Івченко Є.А.	д.е.н., доц., в.о. директора Навчально-наукового інституту економіки та управління СНУ ім. В. Даля
Семененко І.М.	д.е.н., проф., зав. кафедри економіки і підприємництва СНУ ім. В. Даля
Бурко Я.В.	к.е.н., доц., доц. кафедри економіки і підприємництва СНУ ім. В. Даля
Кривуля П.В.	к.е.н., доц., доц. кафедри економіки і підприємництва СНУ ім. В. Даля
Швець Н.В.	к.е.н., доц., доц. кафедри економіки і підприємництва СНУ ім. В. Даля

Відповідальність за зміст і редакцію матеріалів несуть автори та наукові керівники.

© СНУ ім. В. Даля, 2020
© Колектив авторів, 2020

Зміст

Тематичний напрям 1. Соціально-економічні проблеми сталого розвитку регіонів України

ІНСТИТУЦІЙНІ ЗМІНИ З ПОГЛЯДУ ВИЯВЛЕННЯ СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ «КУЛЬТУРА» ТА «КОНТРАКУЛЬТУРА» Бабічева Є. Д., Цисевич І. А.	7
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ Гречишкіна К.М.	10
РОЛЬ ДЕРЖАВИ В ІННОВАЦІЙНІЙ СФЕРІ ЗАДЛЯ ДОСЯГНЕННЯ ВИСОКОГО ТЕМПУ РОЗВИТКУ КРАЇНИ Лєдовська А.І.	13
ОБ'ЄКТИВНІ ТА СУБ'ЄКТИВНІ ТРУДНОЩІ В ОЦІНЦІ РЕГІОНАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ Сафонова К.Я.	16
СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЯК ФАКТОР СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД Супрун Ю.П.	18
ЗМІСТ, ФОРМИ І МЕТОДИ ПРОФІЛАКТИКИ АГРЕСИВНОЇ ПОВЕДІНКИ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ Холод С. М.	20
<i>Тематичний напрям 2. Вирішення екологічних проблем на шляху сталого розвитку</i>	
ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА СОЦІАЛЬНУ СФЕРУ НА ШЛЯХУ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ Бучко Т.М.	23
ПРОБЛЕМИ ПЕРЕХОДУ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ НА ШЛЯХ ДО СТАЛОГО РОЗВИТКУ Зеленська-Печена В.В.,	26
ВПРОВАДЖЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ «ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ» НА ШЛЯХУ СТАЛОГО СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ Камінчук В.Б.	28
ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ У КОМУНІКАЦІЯХ ТА МАРКЕТИНГОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ Кошарна В.В.,	31
ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ Курбанов Р.А.,	34
СУТНІСТЬ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ Курбанов Т.А.	35
ВИХОВАННЯ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ПРИРОДИ Олефіренко О.В.	
ІНФЛЯЦІЙНИЙ ПРОЦЕС В УКРАЇНІ Родіонов С.О., Губська В.С.	39
НАПРЯМИ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ Соляник В.Ю.	41
ЕКОЛОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ У СПЕЦІАЛЬНО СТВОРЕНИХ УМОВАХ Тараненко Г.С.	42

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ОПЕРАТИВНОГО КОНТРОЛЮ ЗА ДОДЕРЖАННЯМ ВИМОГ ПРИРОДООХОРОННОГО ЗАКОНОДАВСТВА В РАМКАХ ДЕРЖАВНОГО НАГЛЯДУ (КОНТРОЛЮ) ЯК ВИРШЕННЯ ПРОБЛЕМИ НЕСАНКЦІОНОВАНИХ СКИДІВ ЗАБРУДНЮЮЧИХ РЕЧОВИН У ВОДНІ ОБ'ЄКТИ	
Шавикіна І.В.	45
КРИТЕРІЇ ТА РІВНІ СФОРМОВАНОСТІ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	
Якименко А.Є.	47
<i>Тематичний напрям 3. Досвід країн світу у досягненні цілей сталого розвитку</i>	
ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНОГО ДОСВІДУ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ РОЗРОБОК НА ПРИКЛАДІ НІМЕЧЧИНИ	
Кобцева Д. А.	49
РОЛЬ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ПРАЦІ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	
Лєдовська А.І.	51
ОСВІТА ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19	
Остапенко В.М.	54
РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦТВА – ШЛЯХ ДО ДОБРОБУТУ УКРАЇНЦІВ (НА ДОСВІДІ ШВЕЙЦАРІЇ)	
Павлова А.Р.	57
ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЧЕРЕЗ ЦИФРОВІЗАЦІЮ ПРОМИСЛОВОСТІ: ДОСВІД СВІТОВИХ ЛІДЕРІВ ХІМІЧНОЇ ІНДУСТРІЇ	
Паничок М.Ю.	60
<i>Тематичний напрям 4 . Глобальні виклики сталого розвитку як ринкові можливості для українського та міжнародного бізнесу</i>	
РОЛЬ СПОРТИВНИХ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА ПРОФЕСІЙНИХ СПІЛОК У ДОСЯГНЕННІ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ	
Базалєєва А.В.	64
ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛЮДСТВА: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИРШЕННЯ	
Архипова Д. Є.	66
СВІТОВИЙ ДОСВІД КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСІВ ЗЛИТТЯ І ПОГЛИНАННЯ	
Бескровна Я.А.	68
РОЛЬ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В СТАЛОМУ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА	
Білан А.В.	70
СТРАТЕГІЧНА СКЛАДОВА МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ	
Бондарцова А.Ю.	72
SMM-ПРОСУВАННЯ: СУТНІСТЬ, СПЕЦИФІКА, МЕТОДИ	
Васильєва Т.С.	74
МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНОГО РОЗВИТКУ	
Васильєва Т.С.	75
РОЗВИТОК ТА СТАНОВЛЕННЯ ГЛОБАЛЬНИХ РИНКІВ	
Гаража Г.А.	79
КОНЦЕПЦІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В ДІЯЛЬНОСТІ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ	
Горбас К.О.	81
ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ОСНОВА СТІЙКОГО РОЗВИТКУ	
Козлова А.С.	84

ДІАГНОСТИКА ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА Костіна К.С.	86
ІНФОРМАЦІЙНА СКЛАДОВА МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ Кошарна В.В.	88
РОЗВИТОК ЕЛЕКТРОННОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ Кулініч А. С.	90
РОЗВИТОК ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ В УКРАЇНІ ПІД ВПЛИВОМ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ Куш Я.М.	92
ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ ІНТЕРНЕТ-МАРКЕТИНГУ ПІДПРИЄМСТВОМ НА МІЖНАРОДНОМУ РИНКУ Птащенко О.В., Архипова Д. Є.	94
ІНФОРМАЦІЙНА ЕКОНОМІКА ТА ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЇ В МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕСІ Салюк А.П., Самок О.Д.	97
ОСОБЛИВОСТІ СУТНОСТІ СТРАТЕГІЧНОГО РІВНЯ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ Тугова А.С.	99
СУЧАСНІ ФІАТНІ ГРОШІ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ РУХУ У НАЦІОНАЛЬНІЙ ТА СВІТОВІЙ СИСТЕМІ Фільчакова А.А.	101
ФОРМУВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА Чан Т.З.	103
<i>Тематичний напрям 5. Аналіз досягнення цілей сталого розвитку в Україні</i>	
АНАЛІЗ ДОСЯГНЕНЬ ТА РОЗВИТКУ МОБІЛЬНОГО ДОДАТКУ ТА ПОРТАЛУ “ДІЯ” ЯК КЛЮЧОВОГО ПРОЕКТУ “ДЕРЖАВА В СМАРТФОНІ” Великоцька Г.Е.	106
ЩОДО АЛЬТЕРНАТИВНИХ ЕКСПЕРТНИХ ПАРНИХ ПОРІВНЯНЬ ЗНАЧУЩОСТІ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ Гаврішків А. О., Безгубенко М. С.	108
ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЗМІН В НОРМАТИВНИХ ПОЛОЖЕННЯХ ЩО РЕГУЛЮЮТЬ ПРОВЕДЕННЯ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО КОНКУРСУ СТУДЕНТСЬКИХ НАУКОВИХ РОБІТ Губін О.М.	110
ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ ШЛЯХОМ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ З ВИКОРИСТАННЯМ СИТУАЦІЙНОГО РОЗПІЗНАВАННЯ У ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ СПРИЙНЯТТЯ МОВЛЕННЯ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ Кривуля Ю.П.	116
ЗДОРОВ’Я МОЛОДІ ЯК ОДИН З ПРОВІДНИХ СКЛАДОВИХ ЕЛЕМЕНТІВ КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ. Михайлова Д.В.	119
ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОГО КАПІТАЛУ ЯК ОСНОВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ Скиданенко Д. В.	122
ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ’Я ЯК СТРУКТУРНИЙ ЕЛЕМЕНТ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ Степанова Г.А.	124

АНАЛІЗ МІЖНАРОДНОЇ ТЕХНІЧНОЇ ДОПОМОГИ В УКРАЇНІ ВІДНОСНО ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	
Торба А.О.	128
РОЗВИТОК ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБИГУ В СИСТЕМІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ	
Тютюнник В.К.	130
ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ФУНКЦІОНАЛЬНО-ВАРТІСНОГО АНАЛІЗУ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	
Шестопапов В. І.	133
<i>DAHЛ-fest. Результати конкурсу-тренінгу з креативного мислення: що б могло бути, якщо б DAHL був економічним акронімом.</i>	
<i>З нагоди сторіччя Далівського університету</i>	
ВСТУПНЕ СЛОВО КЕРІВНИКА ТРЕНІНГУ З ВИКОРИСТАННЯ ПРОЦЕДУРИ ЛАНЦЮГОВОГО ВИДОБУВАННЯ СЕНСУ З АКРОНІМІВ: ЧОМУ ІНОДІ МАЄМО ОЗНАЧУВАТИ ЗНАКИ, А НЕ ТІЛЬКИ ПОЗНАЧАТИ ЗНАЧЕННЯ	
Кривуля П. В.	137
DELEGIERTES AMT FÜR HEIMISCHE LANDWIRTSCHAFT – СПІЛЬНА СЛУЖБА З КООРДИНАЦІЇ ВИРІШЕННЯ ПИТАНЬ ВИРОБНИКІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ	
Діброва Т. П.	143
DIVERSIFIED ABILITY FOR HISTORICAL LINE – МОДЕЛЬ МЕРЕЖІ СКРИПТІВ ТА ПОТЕНЦІАЛ РІЗНОСПРЯМОВАНОСТІ ІСТОРИЧНИХ ЛІНІЙ	
Жердєва О. О.	147
DEFICIT OF ACCESSIBLE HOUSE LAND – ДЕФІЦИТ ЗЕМЛІ ДЛЯ ЖИТЛОВОЇ ЗАБУДОВИ	
Кулаков Є. В.	150
DEMOCRATIC ACTIVE HORIZONTAL LOCKDOWN – ГОРИЗОНТАЛЬНЕ БЛОКУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НА ЗАСАДАХ САМООРГАНІЗАЦІЇ	
Лисак Д. В.	152
DEFICIT OF ADEQUATE HIGHLIGHTS АБО ДЕФІЦИТ АДЕКВАТНИХ ОРІЄНТИРІВ	
Литовка Я. О.	153
DIRTY ACCOUNT HARD LEVEL – ЗАГРОЗЛИВИЙ ДЛЯ ЗОВНІШНЬОГО РОЗПІЗНАВАННЯ РІВЕНЬ АКТИВНОСТІ ЗА РАХУНКОМ «ТІНЬОВОГО» БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ	
Матвієнко Є. П.	154
DEMAND ON ASSETS HEDGING LIABILITY – ВИМОГА НА ОBOB'ЯЗКИ ЩОДО ХЕДЖУВАННЯ АКТИВІВ	
Рожнова А. С.	156
DOMESTIC ASSOCIATION FOR HARVEST LOAN. ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ АСОЦІАЦІЇ РЕГІОНАЛЬНО ПОВ'ЯЗАНИХ ГОСПОДАРСТВ ДЛЯ ОТРИМАННЯ ПОЗИКИ У ТЕРМІНИ РЕАЛІЗАЦІЇ ВРОЖАЮ	
Токарев М. В.	158

ІНСТИТУЦІЙНІ ЗМІНИ З ПОГЛЯДУ ВИЯВЛЕННЯ СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ «КУЛЬТУРА» ТА «КОНТРАКУЛЬТУРА»

Бабічева Є. Д., Цисевич І. А.,

здобувачі бакалавріату

Науковий керівник: к.е.н., доц. Кривуля П. В.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Анотація. Розглянуто співвідношення понять «культура» та «контракультура», яке спрямовано не на антонімічне їх розуміння, а на встановлення їхнього взаємного доповнення у поясненні дії закону розвитку єдності протилежностей, який діє також і в інституційній сфері. Оскільки сталий розвиток людства неможливо розглядати поза розглядом забезпечуючих тенденцій розвитку інститутів, то й розвиток культури як цілісності інститутів має забезпечувати процеси сталого розвитку людства.

Культура, як метафорично кажучи, машина, що зібрана з механізмів окремих інститутів, має бути цілісною, але в той же час і адаптивною, тобто не тільки відтворювати себе, але й змінювати себе. У такому адаптивному самовідтворенні полягає основа сталого розвитку людства. Таким чином, культура відповідно до закономірних етапів розвитку, – твердженням, запереченням, запереченням заперечення, – заради розв'язання суперечностей і розвитку породжує в собі власні антиподи, контракультури. Однак, чи означає така антиподність конкретної культурі заперечення культурності, і чи може бути конкретне позначення «контракультура» бути протипоставленим позначенню «культура»? Чи має на увазі таке протиставлення контракультури культурі щось некультурне, акультурне, безкультурне? Відповідаючи на такі запитання, розкриємо погляд на інституційні зміни, оскільки культура і є системою на сам перед неформальних інститутів

Традиційно під терміном «культура» (від лат. *Cultura* – обробіток, пізніше – виховання, освіта, розвиток, шанування) мають на увазі поняття, що має величезну кількість значень в різних областях людської життєдіяльності. В основному, під культурою розуміють людську діяльність в її найрізноманітніших проявах, включаючи всі форми і способи людського самовираження і самопізнання, накопичення людиною і соціумом в цілому навичок і умінь. Культура постає також проявом людської суб'єктивності і об'єктивності (характеру, компетентностей, навичок, умінь і знань). Культура являє собою сукупність стійких форм людської діяльності, без яких вона не може відтворюватися, а значить – існувати. Культура – це набір правил, які наказують людині певну поведінку з властивими йому переживаннями і думками, надаючи на нього, тим самим, управлінський вплив [1].

Контракультура – являє собою сукупність соціально-культурних орієнтацій, які протиставлені традиційній культурі. Контракультура, являє собою теж культуру, але вона суперечить, вже усталеній, яку слід змінити [4, с. 80]. Контракультура – це також політична течія, що вбачає заперечення цінності традиційної культури. Контракультура так само є культурою, але вона протиставлена офіційній культурі суспільства. Найчастіше під контракультурою розуміють специфічний вид субкультури, але не завжди ці два позначення можна ототожнити.

Контркультура – явище, що є властивим не тільки і не стільки широко відомим молодіжним рухам ХХ століття. Пануюча культура не здатна охопити весь символічний простір суспільства. Частина цього простору «ділять» між собою суб- і контркультури. До таких контркультур в різних дослідженнях відносять раннє християнство, інші релігії, комуни утопістів і рух більшовиків. Прикладом контркультури є також кримінальне середовище, в замкнутому і відокремленому середовищі якого постійно формуються і видозмінюються ідеологічні доктрини, буквально «перевертають з ніг на голову» загальноприйняті цінності – чесність, працьовитість, сімейне життя і таке інше [2]. На появу цього руху впливають різні чинники. І сам процес формування і розвитку може відбуватися із залученням різних соціальних механізмів. І таке формування може бути невідповідним сучасним реаліям вже прийнятої культури. В цьому випадку, контркультура заперечує застарілі форми культури і затверджує нові.

Так само однією з причин появи контркультури є складність самоствердитися у вже існуючій культурі, оскільки необхідно пройти довгий і складний шлях самореалізації. Буває, щоб мати відношення до цього середовища, необхідно та достатньо активно заперечувати цінність вже сформованої нинішньої культури, але яка в значній мірі втрачає адаптованість і стає рудиментарною, але частіше при цьому нічого не пропонуючи натомість.

У той же час, контркультура внесла так само позитивний внесок на розвиток суспільства. Н. Бондарева і О. В. Василенко стверджують, що: «багато знаменних громадських ініціатив ХХ століття, серед яких рух «зелених» на захист екології, молодіжний пацифічний рух, маніфестації за обмеження гонки озброєнь і за заборону випробувань ядерної зброї, новітні художньо-естетичні течії, які виростили зі сміливих творчих експериментів, все це є результатом прагнення молоді до вдосконалення людської життєдіяльності у світі» [4, с. 82]. Тобто такі молодіжні рухи як захист екології, заборони на випробування ядерної зброї, обмеження гонки озброєнь привели до поліпшення життя людства. Дослідження показують, що контркультура з'являється в найбільш критичні і спірні моменти суспільства. Виникнення може бути пов'язаним з оновленням культури суспільства, вивільненням підсвідомих сил і релігійним оновленням. Таким чином, контркультура проявляє себе як механізм культурних інновацій, які можуть мати позитивні наслідки.

Багато які з майбутніх культур починалися як контркультури. Раніше до контркультури ставилися християнство, а раніше і пізніше – інші релігії, а також деякі види мистецтва. Отже можна сказати, що контркультуру не можна ототожнити з поняттям «безкультур'я», оскільки вона передбачає в собі як позитивні, так і негативні риси, тоді як безкультур'я є тільки негативним.

Можна припустити, що контркультура має на увазі щось акультурне. Приставка а- у слові означає заперечення, відсутність чого-небудь або протиставлення чого-небудь. Д. В. Бенгардт виділяє три основні форми акультурного: «антикультура – явища, що є прямо протилежними культурним; псевдокультура – імітація культури, небезпечна за своїми проявами, так як вона транслюється з достатнім ступенем витонченості, тому її важче розпізнати, на відміну від антикультури; субкультура (у застосуванні цього поняття до явищ, що суперечать аксіологічній суті культури та через це породжують згубні наслідки для людини і його свідомості)» [3, с. 83]. Також таку тріаду акультурного репрезентують у дещо іншому переліку складових, тому вона може постати в таких формах: а) свідомо антикультурного; б) псевдокультурного або квазікультурного, що лише імітує і

перевертає культурне; в) гіперкультурного у вигляді субкультур протестних фанатів, елітарній культури, тощо. Можна повністю ототожнити ці три гілки, можна знаходити у різниці використаних позначень також відмінності у сенсі (наприклад, акцентуючі увагу на притаманність субкультурі атрофованих ознак культурного мейнстріму, а в гіперкультурі навпаки гіпертрофованих ознак; або бачачи в субкультурах антиподні за цінностями, але взаємодоповнюючі культури, як це показано в [5]), але в будь-якому разі все перелічене цілком може бути притаманним контркультурі. Але не можна заперечувати і того, що такі оцінки можуть бути інспірованими неприязним ставленням до контркультури носіїв культури, яка є традиційною на момент формування контркультури, а тому не є об'єктивними.

Можна зробити висновок, що позначення «контркультура» і протиставлення поняттю «культури» зовсім не обов'язково означає безкультур'я. Контркультура це скоріше підвид культури, її відгалуження в областях не настільки поширених, помітна відмітність від загальноприйнятих правил і видів поведінки і інтерпретацій навколишньої дійсності. Внутрішня різноманітність форм контркультур може бути великою. Як видно з вище згаданих визначень і висловлювань, контркультурою також може бути і нова релігія, і кримінальне середовище. Вона в більшості випадків буде вважатися безкультур'ям, але все ж усередині певних спільнот такі форми уявлень про світ і поведінку будуть визнаватися якоюсь самобутньою культурою, причетність до неї буде основою самоідентифікації, а норми поведінки, тобто інститути, будуть функціонувати як система прийнятих правил, – можливо тільки в обмеженому середовищі, але можливо і як «імперія в стадії становлення». А таким чином подібні контркультури, хоч і є малими культурами, але все-таки безкультур'ям вважати неможна. Також можна зробити висновок, що контркультура може бути акультурним явищем, оскільки вона є протиставленням культурі, і контркультура сильно відрізняється від уже давно звичних цінностей і навіть можливо норм панівної ідеології. Але контркультура найчастіше представляє собою сукупність субкультурних елементів, які спочатку мають протестну функцію, але які через якийсь час можуть бути прийняті суспільством і перестати вважатися акультурними. Тому контркультуру можна вважати полем експериментальних мутацій мислення і поведінки, на якому відбувається апробація нових форм розвитку інституційної машини суспільства, – ці експерименти в тій же мірі наскільки розхитують конкретні існуючі підвалини інститутів суспільства, конкретну культуру, настільки ж забезпечують виживання самої культури в більш загальних її рисах і призначенні.

Джерела

1. Асоян Ю., Малафеев А. Историография концепта «cultura» (Античность – Ренессанс - Новое время). Открытие идеи культуры. Опыт русской культурологии середины XIX – начала XX веков. М. 2000, с. 29-61.
2. Беляев И. А., Беляева Н. А. Культура, субкультура, контркультура. Духовность и государственность. Сб. научн. статей. Вып. 3; под ред. И. А. Беляева. Оренбург: Филиал УрАГС в г. Оренбурге, 2002. С. 5-18.
3. Бенгардт Д. В. О сущности и ценности культуры. Вестник ЧГАКИ. 2013. №2 (34). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/o-suschnosti-i-tsennosti-kultury> (дата обращения: 24.11.2020).
4. Бондарева Н., Василенко О.В. Возникновение контркультуры. *Территория науки*. 2014. №2. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/vozniknovenie-kontrkultury> (дата обращения: 24.10.2020).

5. Коренев Э. Н., Кривуля П. В. Финансовая и административная культуры предприятия как отражение контрактационных и иерархических институтов общества. *Вісник Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля*. 2008. № 4 (122). С. 100-107.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Гречишкіна К.М.,

здобувач І курсу магістратури

Науковий керівник: к.е.н, доц. Федорова О.В.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Анотація. В даних тезах розглянуто, що регіон є невід'ємною частиною всієї економічної системи країни. Розвиваючись, відроджуючись після депресивного стану, долаючи кризи і прогресивно функціонуючи, кожен окремо взятий регіон вносить свою лепту в розвиток економіки всієї країни. Тому проблеми стійкості розвитку регіонів не перестають бути актуальними і в даний час, коли глибокі трансформації в економіці роблять її найбільш вразливою і чутливою до впливу різних чинників.

Соціально-економічний розвиток регіонів завжди було і буде виділено з усієї сукупності державних інтересів як актуальний і пріоритетний напрямок, так як кожен регіон, будучи частиною єдиної держави, вносить свій внесок в його історію, внутрішню політичну, економічну, культурне життя, досягнення певних результатів на міжнародній арені. Організація господарської діяльності регіонів за допомогою взаємодії продуктивних сил своїх територій становить єдиний господарський комплекс країни. Саме активізація економічного життя в регіонах визначає тенденції економічного зростання всієї країни.

Світовий досвід свідчить про те, що держава є стійким і життєздатним лише в тих випадках, коли його суб'єкти (адміністративно-територіальні утворення) є політично стабільними, економічно і соціально-життєдіяльними [1, с. 244].

Розвиток є рушійною силою прогресу, його матеріальною основою. У широкому, філософському сенсі розвиток означає процес удосконалення тих чи інших елементів суспільних відносин або матеріально-речових елементів суспільства, перехід до принципово новим якісним характеристикам.

Серцевиною розвитку є економічний розвиток, яке включає кількісне збільшення населення і багатства, поява якісно нових капітальних благ і цінностей, явищ і процесів, глибоку модернізацію та розбудову всієї економічної і соціальної системи [8, с.109]. Економічний розвиток - важлива мета будь-якого суспільства, держави.

Незалежно від ідеології і вже досягнутого рівня добробуту, всі країни мають на меті розвиток економіки і підвищення життєвого рівня. Термін «розвиток» часто вживається в таких поєднаннях: економічний розвиток, соціально-економічний розвиток, розвиток економіки міста, регіону, країни. В кожному випадку під розвитком мається на увазі будь-який прогресивний зміна, перш за все, в економічній сфері. Якщо зміна кількісне, кажуть про економічне зростання. При якісній зміні мова може йти про структурні зміни або про зміну змісту розвитку, або про придбання економічною системою нових характеристик.

Подолання кризи в будь-якій сфері життя безпосередньо пов'язане з рівнем економічної активності. Соціальний розвиток визначається ресурсними можливостями, які, в свою чергу, залежать від ступеня економічного розвитку. Тому, тільки розвиваючи економічну активність, можна здійснити ті чи інші прориви в житті місцевої громади та підняти рівень добробуту населення, який в кінцевому рахунку, завжди визначає ступінь успіху функціонування тієї чи іншої соціально-економічної системи.

Економічний розвиток регіону створює базу і є важливим джерелом підвищення якості життя населення, так як в ході взаємозалежних процесів економічного розвитку створюються передбачення для підвищення доходів громадян, споживання, рівня освіти і медичного обслуговування. А також створюються умови, які сприяють зростанню самоповаги людей в результаті формування соціальної, політичної, економічної і інституційної систем, орієнтованих на підвищення престижності особистості в суспільстві [7, с. 31-32].

Тобто економічний розвиток, як правило, створює передумови для розвитку соціальної сфери, тому поряд з чисто економічними характеристиками нерідко розглядають соціальні показники розвитку, які стали не менш важливими в оцінці ступеня розвитку будь-якого регіону. Прогрес у розвитку регіону слід розглядати з точки зору економіки, і з точки зору соціальної сфери. Позитивна динаміка економічних показників у відриві від прогресивних змін в соціальній сфері призведе до перемоги застарілого принципу «виробництво заради виробництва». Тому поняття «економічний розвиток», як правило, передбачає, визначає і перетікає в поняття «соціально-економічний розвиток», не змінюючи суті дослідження, а, навпаки, більш детально розкриваючи проблему.

Соціальний аспект у розвитку полягає в підпорядкуванні цілей економічного зростання першочерговим задачам соціального розвитку. Економічний аспект полягає в найбільшій відповідності кінцевих результатів економічного розвитку досягненню сукупності цілей соціального розвитку. Економічна складова соціально-економічної ефективності є матеріальною основою для поліпшення якості життя [3, с. 73].

Однією з найважливіших рис регіонального господарства є його тісний зв'язок з природно-географічним фактором. Проблеми впливу природних умов і ресурсів на економічний розвиток регіонів перебували в центрі уваги вчених вже тоді, коли під керівництвом Академіка В. І. Вернадського в Україні тільки відбувалося становлення і розвиток науки про розміщення продуктивних сил і регіональної економіки [4, с. 15].

Поряд з природними ресурсами і екологічними умовами значну роль у розвитку регіону відводять населенню, оскільки людина є основним творцем суспільного багатства, а чисельність населення, кваліфікація його працездатної частини є фактором, що обумовлює економічний розвиток. Зазвичай економічний розвиток пов'язують з економічним зростанням, і на те є причини, однак, як підкреслює Л.М. Кузьменко: «відмінність між «зростанням» і «розвитком» полягає в тому, що коли щось «росте», воно стає більше кількісно, коли щось розвивається, воно стає якісно іншим» [6, с. 40].

В даний час пріоритетність якості розвитку над кількісними економічними показниками стає найбільш актуальним питанням, так як у різнобічній господарській діяльності, покладеної в основу економічного розвитку суспільства, є й інша сторона – екологічні наслідки, які можуть звести нанівець усі досягнення економіки, особливо з урахуванням останніх екологічних катаклізмів.

Сьогодні сучасній економіці України притаманне високий вміст енергоємних і матеріаломістких технологій виробництва, а також здійснення господарської діяльності без урахування екологічних вимог. Принцип господарювання, заснований на екстенсивному використанні природних ресурсів і витратному механізмі виробничих процесів, був характерний для України багато десятиліть і зумовив нинішній рівень природотехногенної безпеки.

У всіх без винятку областях України орні землі мають деформовану ґрунтову структуру, катастрофічно знижується родючість земель: за період 2001 - 2003 рр. дефіцит гумусу в ґрунті склав 50%, частка забруднених важкими металами ґрунтів наближається до 40%, в тому числі надмірно забруднених - 13% від загальної земельної території країни і продовжує зростати [9, с. 181].

Україна належить до регіонів недостатньо забезпеченої прісною водою, проте інтенсивність використання водних ресурсів набагато перевищує процес їх відновлення в біосфері. Протягом 2000 року в водні об'єкти України надійшло 8246 млн т забруднюючих речовин. У басейнах річок Дніпро, Дністер, Західний Буг, Південний Буг, Сіверський Донець, а також в Київському, Канівському, Кременчуцькому та Дніпродзержинському водосховищах, водах Північно-Кримського каналу виявлено високу вміст важких металів, сульфатів, сполук азоту, фенолів [5, с. 165]. Є серйозні проблеми, пов'язані зі зміною гідрологічного режиму малих річок, якісним станом вод Чорного і Азовського морів.

Не відповідає еколого-економічним вимогам і стан лісів України. Практично всі лісові масиви нашої країни знаходяться в зоні негативного промислового впливу. Ліси в різній ступеня забруднені радіонуклідами на площі 3,5 млн га, вилучено з експлуатації 200 тис. Га. Внаслідок цього в останні години добирається приблизно 1 млн м. з деревини щорічно, значно зменшилися обсяги грибів, ягід, лікарської сировини [5, с. 207].

Ніякі економічні вигоди не можуть бути виправданням збільшення захворюваності, інвалідності та смертності населення, погіршення його фізичного і психічного здоров'я [2, с. 52].

Сьогодні регіони України в своєму соціально-економічному розвитку повинні забезпечувати економічне зростання за допомогою такої господарської діяльності, яка і за своєю структурою, і за своїм змістом не суперечила б принципам сталого розвитку, сприяла створенню сприятливих умов для життя і соціального благополуччя населення, рівень якого визначається не тільки економічними дослідженнями, але і ступенем екологічної безпеки України.

Таким чином, є очевидним, що дослідження проблем, пов'язаних з розробкою концепцій соціально-економічного розвитку регіонів, спрямованих на оптимізацію використання наявних в їх межах ресурсів і вибір основних пріоритетів у розвитку кожного з регіонів України, є найбільш актуальним і в даний час.

Джерела

1. Василенко В.Н. Архітектура регіонального економічного простору: Монографія / НАН України. Ін-т економіко-правових досліджень. – Донецьк:ТОВ «Юго-Восток, ЛТД», 2006. - 311 с.

2. Гуцуляк Г.Д. Соціально-економічні та екологічні проблеми в Україні и напрями їх вирішенню // Соціально-економічні дослідження в перехідній період. Природно ресурсних Потенціал в системі просторова розвитку. - Л .: ІРД НАН України, 2004. - С. 50-55.

3. Давидянц Д.Є. Критерій, показники і оцінка соціально-економічної ефективності // Зап. статистики. - 2002. - №8. - С. 73-78. С. 180 - 185.
4. Дорогунцов С.І., Заяць Т.А., Пітюренко Ю.І. та ін. Розміщення продуктивних сил и регіональна економіка: Підручник. - К.: КНЕУ, 2005. - 988 с.
5. Дорогунцов С.І., Хвесик М.А., Горбач Л.М., Пастушенко П.П. Екосередовище і сучасність: Монографія. - Т.1.: Природне середовище у сучасні виміри. - К.: Кондор, 2006. - 424 с.
6. Кузьменко Л.М. Управління функціонуванням та розвитком економіки регіону: Монографія / НАН Україна, Ін-т економіки промисловості. - Донецьк, 2004. - 272 с
7. Максимова Т.С. Формування механізму діагностування та прогнозування економічного и соціального розвитку регіонів: Дис. ... д-ра екон. наук. - Донецьк, 2004. - 447 с.
8. Масловський Л.Ц. Сталий розвиток продуктивних сил регіонів: теорія, методологія, практика: Дис. ... д-ра екон. наук. - К., 2003. - 404 с.
9. Прадун В.П. Напрями удосконалення аграрного природокористування в контексті вимог сталого розвитку // Соціально-економічні дослідження в перехідній період. Природноресурсний Потенціал в системі просторова розвитку / відп. ред. акад. М.І. Долішний. - Л., 2004. - С. 180 - 185.

РОЛЬ ДЕРЖАВИ В ІННОВАЦІЙНІЙ СФЕРІ ЗАДЛЯ ДОСЯГНЕННЯ ВИСОКОГО ТЕМПУ РОЗВИТКУ КРАЇНИ

Ледовська А.І.,

здобувач 4 курсу бакалавріату

Науковий керівник: к.х.н., доц. Маслош О.В.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Анотація. Розглянуто роль держави в інноваційній сфері. Показано, що держава є визначальною у спрямованості в ефективному та раціональному використанні методів стимулювання інноваційної діяльності.

У всі роки твердо стояло питання у покращенні рівня життя населення, аби знищити бідність, удосконалити та зробити доступну для всіх освіту, забезпечити відповідні медичні умови та інше. Напрямку пов'язані зазначені проблеми та інновації, бо за рахунок стабільної інноваційної діяльності відбувається інтелектуалізація суспільства, ріст науко-технологічного темпу, розробка нових продуктів, підвищення ефективності праці, зростання економіки, підвищення конкурентоспроможності тощо. Держава має важливу роль в інноваційній сфері задля досягнення високого темпу розвитку країни, тож актуальним наразі є її участь у процесах розвитку науки та інновацій, у регулюванні соціально-економічних процесів, а також у контролі інноваційної діяльності.

Необхідність державного втручання в процес впровадження інновацій пояснюється тривалістю науково-виробничого циклу, високими витратами і невизначеністю кінцевого результату. Ринок не може вирішити проблему довготривалих ризикових інвестицій при здійсненні інноваційної діяльності, тому ці функції повинна на себе брати держава [1, с.115].

Під державним регулюванням розуміють сукупність різних методів впливу на об'єкт регулювання, спрямованих на ефективне досягнення соціально-економічних

завдань. Виділяють два методи впливу держави на інноваційну діяльність: прямі та непрямі.

Прямі методи стимулювання інноваційної активності включають:

- бюджетне фінансування;
- кредитування та субсидування кредитних ставок;
- створення державних фондів підтримки науки та інновацій;
- участь держави в якості єдиного, або як одного з засновників наукових та інноваційних організацій;
- проведення конкурсів на виконання державних контрактів.

Група непрямих методів у сфері інноваційного регулювання складаються з таких методів, як:

- розробка нормативно-правової бази у сфері наукової та інноваційної діяльності;
- розвиток інноваційної інфраструктури;
- розробка програм підтримки та розвитку наукової та інноваційної діяльності;
- податкове стимулювання;
- надання пільг.

Проведемо оцінку переваг і недоліків, зазначених вище методів, за наступними виділеними нами категоріями:

Адресування.

При використанні прямих методів дія направлена на конкретний суб'єкт господарювання: одержувача гранту, субсидії, бюджетного фінансування, що означає ретельний відбір суб'єктів задля підтримки. Непрямі методи мають перевагу перед прямими, адже залучають більше коло економічних суб'єктів в інноваційних процес, дія якого поширюється на інших суб'єктів та має більшу часову тривалість використання, що надає можливість більш ефективного процесу стимулювання.

Контроль.

З першої категорії можна зробити висновок, що прямі методи краще піддаються контролю, адже є можливість відстежувати яким чином, на що й куди витрачаються виділені кошти. Контроль непрямих методів є складнішим, бо процес має складну мережеву та часову структуру, а також має більший ризик появи корупції та недобросовісного виконання обов'язків. Тож, за даним показником більші переваги мають прямі методи.

Витрати.

Через невелике коло задіяних суб'єктів, використання прямих методів припускає одиничне виділення коштів. При використанні непрямих методів в більшій мірі кошти розподіляються за часом. Порівняння за витратами у даному випадку є некоректним, тому можна зробити наступний висновок, що витрати на реалізацію непрямих методів мають більш економічний ефект саме тому, що результати такого впливу має більша кількість учасників. В більшій мірі економічну цінність мають непрямі методи стимулювання інноваційної активності.

Творчість.

Як прямі так і непрямі методи стимулювання мають розвиток творчої ініціативи, але прямі методи направлені на вузьке коло суб'єктів, що вже мають відношення до науки та інновацій. Непрямі методи підвищуючи зацікавленість господарюючих суб'єктів, привертають нових учасників у процес інноваційної діяльності, що дає значну перевагу в отриманні безлічі корисних продуктів.

За представленою оцінкою можна зробити висновок, що ефективність прямих методів полягає в отриманні конкретного, вимірного результату – рішення поставлених задач у сфері науки та інновацій. Головний ефект непрямих методів регулювання полягає у позитивному впливі на економіку країни, підвищенні її інвестиційної привабливості, розвитку підприємницької діяльності та ін.

Непрямі методи більше відповідають вимогам ринкової економіки, адже вони створюють конкурентну середу, підвищуючи ефективність та продуктивність господарюючих суб'єктів, а також збільшують дію інноваційної діяльності. Прямі методи більше направлені на стимулювання фундаментальних та прикладних досліджень.

Звернемо увагу на передумови, що потребують найбільшої уваги у використанні методів державного регулювання:

- Недостатня підтримка фундаментальних та прикладних досліджень.
- Більша увага до фундаментальних та прикладних досліджень призведе до більш швидкого позитивного результату у природоохоронних, технічних, соціальних та інших сферах життя.
- Стабільне удосконалення система освіти.

Удосконалення системи освіти є важливою часовою умовою, для забезпечення підвищення якості освіченості. Часовою саме тому, що поступово цілі, принципи, думки мають мінливий характер, все що нас оточує, поступово змінюється з часом – удосконалюється, замінюється, зникає. Держава є тим самим замовником, який хоче бачити високоосвіченого кваліфікованого професіонала, який працездатне працюватиме йому на благо.

Життя інноваційних компаній.

Задля поширення інновацій, які знаходяться у монопольній власності, необхідно зменшити вплив антимонопольних мір держави, знявши бар'єри виходу на ринок інноваційних компаній.

Недостатнє приділення уваги до фінансування інновацій та організаційно-фінансових структур.

Створення у рамках приватно-державного партнерства нових ринкових інститутів розвитку, що забезпечують стійку фінансову підтримку державою та бізнесом інноваційного розвитку, покращить використання сконцентрованих фінансових засобів, інвестицій, наукового та технологічного потенціалу.

Тож, держава є визначальною у спрямованості в ефективному та раціональному використанні методів стимулювання інноваційної діяльності. Раціональне застосування методів приведе до покращення рівня інноваційної діяльності та рівня життя країни.

Джерела

1. Котельбан С.В. Сутність, методи та інструменти державного регулювання інноваційної діяльності. Економіка та держава 2017. №4. С. 115-118.

2. Полтавський П.А. Государственное регулирование инновационной деятельности / П.А. Полтавський // Вестник Челябинского государственного университета. – 2010. - № 27 (208). – С. 52-56.

ОБ'ЄКТИВНІ ТА СУБ'ЄКТИВНІ ТРУДНОЩІ В ОЦІНЦІ РЕГІОНАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Сафонова К.Я.,

здобувач 4 курсу бакалавріату

Науковий керівник: к.е.н., доц. Кривуля П.В

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Анотація. Розглянуто основні положення та теоретичні підходи до визначення сутності терміну економічного потенціалу. Досліджено та виявлено певні об'єктивні та суб'єктивні труднощі в оцінці регіонального економічного потенціалу досягнення цілей сталого розвитку для господарських об'єктів різного рівня.

Для досягнення цілей сталого розвитку різні регіони мають спиратися як на загальні ресурси планети (бо програму ініціювала ООН), так і на власні регіональні ресурси (бо це справа не тільки всіх, а й кожного). Звісна річ можливості у досягненні цілей сталого розвитку у різних регіонів різні, а тому стає питання виявлення регіонального економічного потенціалу досягнення цілей сталого розвитку. Економічний потенціал як категорія досліджується на макро- та мікрорівнях. Велика кількість дослідників вивчає економічний потенціал на рівні держави [1, 15], хоча деякі науковці розглядають економічний потенціал підприємства, трактуючи його як окрему систему [8, 12], або як один з видів чи елементів структури потенціалу більшого за масштабом господарчого об'єкта [11, 13]. Термін “потенціал” в економічній літературі розуміють неоднозначно. Відповідно до словникових визначень це поняття походить від латинського “potential” – міцність, сила. В етимологічному словнику російської мови відзначається походження слова як запозиченого в ХІХ ст. із французької мови, де “potentiel” взято з латинської “potentialis”, похідного “potens” – “здатний”, “спроможний”, буквально – “здатний бути” [6, 10].

З часом значення розширилося до загальнішого тлумачення як “наявні можливості, ресурси, запаси, засоби, що можуть бути використані для досягнення, здійснення чогось” [5, 10]. У “Великому тлумачному словнику української мови” потенціал розглядається як сукупність усіх наявних засобів, можливостей, продуктивних сил, що можуть бути використані у певній сфері, галузі, ділянці; запас чого-небудь, резерв; приховані здатності, сили якої-небудь діяльності, що можуть виявлятися за певних умов [2]. Отже, це багатозначний термін, який може вживатись в багатьох галузях знань (зокрема економіки) та на різних рівнях (держави, підприємства, окремої людини).

Сучасна економічна наука неоднозначна щодо визначення самого поняття “потенціал”, його сутності, складу і співвідношення з іншими категоріями. Широке трактування смислового змісту поняття “потенціал” полягає в його розгляді як джерела можливостей, засобів, запасів, що можуть бути приведені в дію, використані для вирішення будь-якої задачі або досягнення певної мети [3, 10].

Слід проаналізувати деякі положення даного терміну (за [7]): 1) потенціал – це деяка здатність (властивість певного виду) суб'єкта економіки; 2) потенціал – це здатність суб'єкта економіки до здійснення певної діяльності – діяльності, властивої даному суб'єкту економіки, а ця здатність відображає максимально можливий узагальнений результат такої діяльності; 3) мірою потенціалу, як наслідок, повинна

служити міра результату відповідного виду діяльності. Але бачимо, що ця трійка властивість\спроможність\відповідність не є вичерпною. Так В. Ф. Савченко [16] стверджує, що у 41% випадків трактування терміну “економічний потенціал” асоціюється із сукупністю природних умов і ресурсів, можливостей, запасів, цінностей; у 19% – з потужністю виробництва, фондів, багатств, ресурсів країни; у 16% – з ресурсними, економічними, природними можливостями; у 8% – зі здатністю продуктивних сил щодо досягнення певного ефекту. Не зовсім зрозуміло, як В. Ф. Савченко відрізняє потужність та здатність продуктивних сил досягати ефект (при тому, що не відрізняє природні умови та запаси, ресурси та потужність), але слід визнати, що цим автором виконано значну роботу про структурування суб'єктивної ймовірності щодо використання того чи іншого тлумачення та додати, що окрім ресурсів часто потенціал асоціюють з резервами (тобто з ресурсами, але не просто наявними та доступними для використання, а тими, що існуюча виробнича система не використовує попри їх наявність). Тобто родовою категорією потенціал визначають різним шляхом як: здатність та спроможність; потужність; сукупність ресурсів, коштів, запасів; невикористані резерви; існуючі можливості продуктивних сил суспільства, тощо.

Отже у визначенні економічного потенціалу досягнення цілей сталого розвитку маємо певні суб'єктивні труднощі, а тому для господарських об'єктів різного рівня (підприємство, регіон, держава, планета) економічний потенціал досягнення цілей сталого розвитку, які в даному випадку розглядаються як комплексне направлення на отримання ефекту від використання наявних ресурсів, буде різним. Оцінювати його вкрай складно, оскільки деякі види ресурсів бувають замінними, потужність залежить не тільки від наявних ресурсів, а й від обраних технологій і організації, а також від орієнтації на різні якісні запити споживачів.

Таким чином, існують пов'язані суб'єктивні і об'єктивні труднощі оцінки регіонального економічного потенціалу досягнення цілей сталого розвитку, бо залишається незрозумілим до кінця яку з інтерпретацій слід використовувати в таких оцінках економічного потенціалу (суб'єктивні труднощі), але й об'єктивно будь-який з варіантів інтерпретації вкрай складно оцінити не тільки через нестачу інформації про наявні ресурси, технології та форми організації, а й через велику кількість альтернативних і неальтернативних варіантів бажаного комплексного продукту, одержуваного з цих ресурсів на основі різних технологій і форм кооперації. Навіть для підприємств (дрібніших господарських об'єктів, що мають цілком визначену спеціалізацію) такі завдання є нетривіальними, а для господарських об'єктів більшого масштабу, що мають окрім фактичних спеціалізацій ще й потенційні, визначити економічний потенціал досягнення цілей сталого розвитку уявляється вкрай складним завданням, що вимагає не тільки залучення фахівців аналітиків, а й узгодження інтересів великої кількості інтересантів.

Джерела

1. Балацький О. Ф. Економічний потенціал адміністративних і виробничих систем: монографія. Суми: Університетська книга, 2006. 972 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. К.; Ірпінь: ВТФ “Перун”, 2002. 1440 с.
3. Возняк Г. В. Фінансовий потенціал реального сектора економіки регіону: підходи до формування та використання. *Регіональна економіка*. 2012. №1. С. 107-116.

4. Грищенко В. Ф. Організаційно-економічні основи управління експортно-імпортним потенціалом регіону з урахуванням вимог екологічної безпеки. *Актуальні проблеми економіки*. 2012 . №7. С. 132-145.
5. Енциклопедія, бізнесмена, економіста, менеджера / За ред. Р. Дяківа. К.: Міжнародна економічна фундація, ТзОВ Книгодрук”, 2000. 704 с.
6. Шанский Н. М., Этимологический словарь русского языка / Н. М. Шанский. М.: Прозерпина: Школа, 1994. 398 с.
7. Карпейчик І. М. Класифікація потенціалів економічних суб'єктів: методологічні аспекти і можливі рішення. *Актуальні проблеми Економіки*. 2013, No 1(139). С 22-23.
8. Калінеску Т. В., Романовська Ю. А., Кирилов О. Д. Стратегічний потенціал підприємства: формування та розвиток : моногр. Луганськ: СНУ ім. В. Даля, 2007. 272 с.
9. Кобушко Я. В. Організаційно-економічний механізм відтворення інвестиційного потенціалу регіону в умовах екологічних обмежень. *Економіка та держава*. 2012. №5. С. 104-107.
10. Коваль Л. В. Економічний потенціал підприємства: сутність та структура. Львів: Львівська політехніка, 2010. С 60-61
11. Кривуля П. В. О соотношении величин производственной мощности и экономического потенциала регионального кластера и составляющих его предприятий. *Технологія-2020* : матеріали ХХІІІ міжн. наук.-техн. конф., 24-25 квітня 2020 р. Сєверодонецьк: СНУ ім. В. Даля, 2020. С. 239-241.
12. Лапін Є. В. Економічний потенціал підприємства : моногр. Суми: Університетська книга, 2002. - 310 с.
13. Мізюк Б. М. Системні основи теорії та інструментарій менеджменту підприємства : моногр. Львів: Коопосвіта, 2000. - 418 с.
14. Ортіна Г. В. Антикризисний потенціал реального сектора економіки. *Інвестиції: практика та досвід*. 2013. №18. С. 81-84.
15. Савченко В. Ф. Національна економіка : навчальний посібник. 2-е вид. Чернівці: Видавництво ЧДІЕУ, 2014. 134 с.
16. Савченко В. Ф. Економіка та управління національним господарством. *Науковий вісник Полісся*. 2015. №2(2). С. 7-10.

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЯК ФАКТОР СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Супрун Ю.П.,

здобувач 1 курсу магістратури

Науковий керівник: к.е.н., доц. Чорна О.Ю.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Анотація. Сформульовано визначення поняття «соціальна відповідальність органів місцевого самоврядування», з'ясовано її основні напрямки та складові механізми її реалізації. Зроблено висновок, що соціальна відповідальність органів місцевого самоврядування сприяє сталому розвитку територіальних громад.

1 квітня 2014 року з ухвали Концепції реформування місцевого самоврядування і територіальної організації влади в Україні розпочався процес децентралізації. Основною причиною проведення такого реформування є не достатне

забезпечення органами місцевого самоврядування основної частини територіальних громад створення та підтримки такого життєвого середовища, яке необхідне для всебічного розвитку людей, їх самореалізації, захисту їх прав та низька якість надання публічних послуг населенню [1]. Така ситуація свідчить про недостатній рівень соціальної відповідальності органів місцевого самоврядування. Виникнення цієї проблеми пов'язано з недостатньо приділеною увагою саме корпоративній соціальній відповідальності на місцевому рівні, що не дозволяє ефективно вирішити соціально-економічні проблеми та забезпечити сталий розвиток територіальних громад.

З огляду на вище викладене мета нашого дослідження полягає в науковому обґрунтуванні необхідності соціальної відповідальності органів місцевого самоврядування та її впливу на сталий розвиток територіальних громад.

Дослідження соціальної відповідальності у сучасній літературі охоплює широке коло аспектів, та набуло актуальності досить недавно. Питанню соціальної відповідальності присвячені роботи багатьох зарубіжних та вітчизняних вчених. Однак недостатньо приділяється уваги питанням соціальної відповідальності органів місцевого самоврядування.

Ми під соціальною відповідальністю органів місцевого самоврядування розуміємо систему ефективного управління територіальною громадою, яка включає економічні, соціальні, екологічні заходи, реалізовані на засадах взаємодії і узгоджених дій органів місцевого самоврядування, бізнесу і громадян з дотриманням основних принципів (фінансової самостійності, підзвітності, прозорості, системності, етичної поведінки, дотримання правових норм та прав людини) з метою підвищення рівня життя населення цієї громади та її сталого розвитку.

Відповідно до такого визначення напрямами реалізації соціальної відповідальності органами місцевого самоврядування є:

- надання якісних послуг населенню територіальної громади;
- здійснення заходів направлених на добробут членів територіальної громади;
- благоустрій територій;
- проведення заходів спрямованих на збереження екології тощо.

Разом з тим, важливим напрямом соціальної відповідальності органами місцевого самоврядування може виступати підвищення компетентності посадових осіб та зацікавлених сторін (наприклад, громадських організацій та бізнесу) в питаннях соціальної відповідальності. Якщо говорити про бізнес, то взаємодія з органами місцевого самоврядування в сфері соціальної відповідальності дозволяє позитивно вплинути на результати його діяльності.

Реалізація соціальної відповідальності органами місцевого самоврядування має включати основні елементи: місію, мету, принципи, форми реалізації, моніторинг реалізації. Складові механізми реалізації соціальної відповідальності органами місцевого самоврядування представлені на рис. 1.

Зазначені на рис. 1 складові, утворюють механізм, який вносить упорядкованість в процес реалізації соціальної відповідальності на місцевому рівні та спрямовується на сталий розвиток. Сталий розвиток територіальних громад передбачає гармонізацію соціальної, економічної та екологічної складових продуктивних сил, які спрямовані на збереження навколишнього середовища та створення можливостей для досягнення високого рівня життя. Саме соціальна відповідальність дозволяє досягти такого стану територіальної громади.

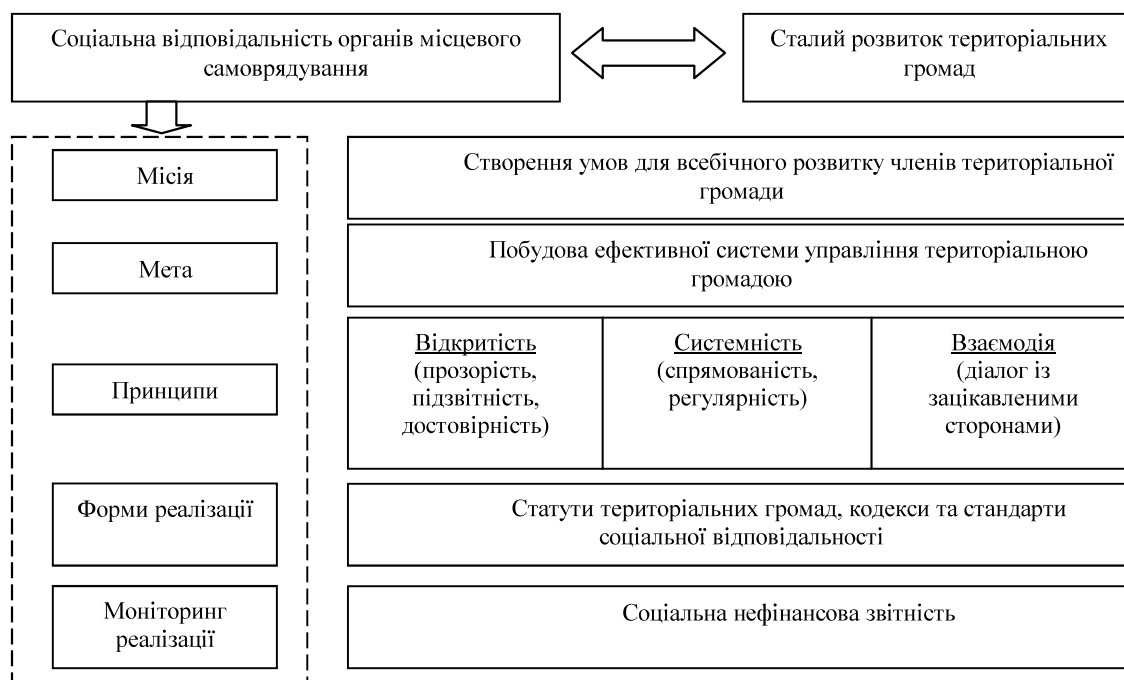


Рис. 1. Складові механізму реалізації соціальної відповідальності органами місцевого самоврядування

Таким чином, реалізація соціальної відповідальності органами місцевого самоврядування сприяє сталому розвитку територіальних громад через проведення відповідних заходів та дотримання принципів.

Джерела

1. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: постанова Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80#Text>

ЗМІСТ, ФОРМИ І МЕТОДИ ПРОФІЛАКТИКИ АГРЕСИВНОЇ ПОВЕДІНКИ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ

Холод С. М.,

здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

Науковий керівник: к. пед. наук, доц. Волкова В. А.

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

Анотація. Розглянуто зміст, форми і методи профілактики агресивної поведінки дітей старшого дошкільного віку. Визначено, що профілактика – це сукупність заходів, розроблених для того, щоб запобігти виникненню і розвиток будь-яких відхилень у розвитку, навчанні, вихованні. Розкрито чотири форми профілактики агресивної поведінки дітей старшого дошкільного віку, до яких належать: індивідуальна форма роботи, групова форма роботи, колективна форма роботи, робота в парах. Схарактеризовано методи профілактики агресивної поведінки: ігрова терапія, казкотерапія, проєктивне малювання, лялькова терапія, музикотерапія, релаксація і танцювальна терапія.

Дитина старшого дошкільного віку – це дитина, яка має емоційні спалахи і саме із цієї причини основними показниками її психічного розвитку в нормі служать характеристики емоційної сфери, які відображають спрямованість її переживання й активності [3, с. 325].

У психологічному словнику С. Морозова дається наступне визначення: «Профілактика – це використання сукупності заходів, розроблених для того, щоб запобігти виникненню і розвиток будь-яких відхилень у розвитку, навчанні, вихованні» [2, с. 528].

На значущість профілактики агресивної поведінки вказує В. Пасічник, і визначає її як діяльність не тільки соціально значущу, але і психологічно необхідну. Несвоєчасне виявлення початкових ознак агресивної поведінки у дітей старшого дошкільного віку і проблем у вихованні, що перешкоджають розвитку дитини, приводить до швидкого переходу відхилень в хронічні порушення поведінки [4, с. 75].

Всесвітня організація охорони здоров'я виділяє три види профілактики: первинна, вторинна і третинна.

Первинна профілактика – система заходів, яка спрямована на недопущення виникнення та впливу на особистість різних факторів ризику.

Вторинна профілактика – сукупність заходів, які спрямовані на усунення вже наявних факторів ризику, які можуть при певних умовах призвести до виникнення або погіршення проблем.

Третинна профілактика – комплекс заходів, які спрямовані на реабілітацію [1, с. 145].

Профілактика може здійснюватися лише за умови обов'язкового включення наступних елементів:

- 1) спрямованості на усунення дискомфорту, як в самій людині, так і в соціальному та природному середовищі;
- 2) спрямованості на створення умов для придбання людиною потрібного досвіду для вирішення виникаючих проблем;
- 3) навчання людини новим здібностям, які можуть допомогти добитися встановлених цілей або ж зберегти здоров'я;
- 4) розв'язання проблем, які ще не виникли, попередження їх появи [5, с. 153].

До форм профілактики агресивної поведінки дітей старшого дошкільного віку відносяться наступні:

- індивідуальна форма роботи;
- групова форма роботи;
- колективна форма роботи;
- робота в парах.

При індивідуальній формі дитина спілкується з вихователем один на один і виконує всі завдання індивідуально. Це найоптимальніша форма роботи з дитиною. Вона передбачає наявність індивідуального підходу до навчання і виховання дитини. Однак, на превеликий жаль, її дуже складно організувати в закладі освіти, оскільки слід приділити увагу великій кількості дітей.

Групова форма передбачає наявність в групі декількох осіб. Групова форма роботи дозволяє працювати з невеликою кількістю дітей, і об'єднувати їх в групи за будь-якими ознаками. Наприклад, за рівнем розвитку, за статевою ознакою та ін. Так само групи можуть утворюватися за бажанням або за випадковим вибором.

Колективна форма роботи проводиться з усім дитячим колективом. Вона особливо поширена на заняттях. Діти старшого дошкільного віку люблять займатися всі разом, відчувати підтримку колективу, бути його частиною. Однак при такій формі роботи дуже складно приділити належну увагу кожному.

Робота в парах об'єднує дітей старшого дошкільного віку, вчить їх взаємодіяти один з одним, розвиває спілкування. Пари можна формувати за бажанням вихователя або за бажанням дітей.

До методів профілактики агресивної поведінки відносяться:

1. Ігрова терапія. Гра надає дитині життєвого досвіду та розвиває її психічні процеси. Кориговальна функція гри полягає в можливості емоційного самовираження дитини, усвідомлення страхів. Формування у грі нових емоцій пов'язано з тим, що гра, на думку Л. Виготського, «дає дитині нову роль»

2. Проективне малювання. Малюнок є, перш за все, проекцією особистісних особливостей дитини, її символічного ставлення до світу. З дітьми з агресивною поведінкою, у яких порушені форми спілкування, краще почати профілактику поведінки через малюнок.

3. Казкотерапія. Традиційно казку використовують як терапевтичний засіб, при якому дитина намагається подолати свої негативні риси (агресивність, тривогу, страх). Завданням є створення казки відповідно до потреб дитини.

4. Музикотерапія – це метод роботи з дітьми старшого дошкільного віку з використанням музики в будь-якому вигляді.

5. Лялькова терапія. Широко використовується для профілактики і корекції агресивної поведінки, страхів, для зняття напруги. Процес створення ляльки завжди спрямований на душевне зцілення свого внутрішнього і зовнішнього простору, вибудовування власного бажаного майбутнього.

6. Танцювальна терапія. В даному методі танцювальні рухи є засобом впливу на особистість. Вона створена для профілактики агресивної поведінки, тривожності, напруженості, неврозів та інших емоційних розладів у дітей.

7. Релаксація – це повне або часткове розслаблення, яке починається в результаті довільних зусиль типу аутогенного тренування та інших психологічних прийомів.

Всі ці методи спрямовані на зняття агресивної поведінки, страху перед оточуючими, емоційної напруги, на підвищення самооцінки, на корекцію порушень поведінки, на створення близьких відносин в групі, на вдосконалення взаємовідносин з навколишнім світом.

Джерела

1. Андреева Г. М. Социальная психология : учеб, пособие для студентов педвузов. М. : Аспект-Пресс, 2007. 363 с.

2. Бурлачук Л. Ф., Морозов С. М. Словарь-справочник по психодиагностике. СПб. : Питер Ком, 2004. 528 с.

3. Крайг Г., Бокум Д. Психология развития. 9-е изд. СПб. : Питер, 2006. 512 с.

4. Пасечник В. Н. Агрессивное поведение дошкольника. Дошкольное воспитание. 2008. №5. С. 73-78.

5. Шакурова М. В. Методика и технология работы социального педагога. М. : Издательский центр «Академия», 2008. 272 с.

ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА СОЦІАЛЬНУ СФЕРУ НА ШЛЯХУ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Бучко Т.М.

здобувачка 1 курсу магістратури

Науковий керівник: к.е.н., доц. Федорова О.В.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Анотація. У тезах розглянуто екологічні проблеми та їх вплив на соціальну сферу життя на шляху сталого розвитку України. Необхідно розуміти, що з погіршенням стану навколишнього середовища, знижується якість життя в суспільстві. Руйнування біологічного середовища, виснаження природних ресурсів, унеможливує забезпечення сталого економічного розвитку країни.

Екологія – це галузь науки, яка в якості окремої дисципліни виділилася у середині ХХ століття, й отримала громадську популярність у зв'язку з загальносвітовим занепокоєнням через стан довкілля. Проблеми екології були актуальні в усі часи та були досліджені різними вченими з усього світу. Концепція сталого (збалансованого) розвитку природи й суспільства має три складові: екологічну, економічну та соціальну.

У 1983 році при Організації Об'єднаних Націй було створено Всесвітню комісію з навколишнього середовища та розвитку. Вона визнала, що екологічні проблеми сьогодення мають не локальний, а глобальний характер. Сучасне суспільство несе відповідальність за те, у якому стані залишить після себе довкілля і природні ресурси наступним поколінням [2, с. 16].

Процеси глобалізації та суспільних трансформацій підвищили пріоритетність збереження навколишнього середовища, та отже, потребують від держави втілення термінових заходів.

Протягом тривалого часу економічний розвиток держави супроводжувався незбалансованою експлуатацією природних ресурсів, низькою пріоритетністю питань захисту довкілля, що унеможливлювало досягнення збалансованого (сталого) розвитку в соціальній сфері [1].

Пріоритетними напрямками сталого розвитку є економічне зростання, охорона біосфери, соціальна справедливість (рівність усіх громадян перед законом, забезпечення рівних можливостей для досягнення матеріального та соціального благополуччя), раціональне використання природних ресурсів, стабілізація темпів народонаселення, якісна освіта та активне міжнародне співробітництво в усіх галузях нашого життя [2, с.19].

Труднощі, що породжуються розвитком цивілізації, зростаюча деградація природного середовища та погіршення умов життя людей, породжує необхідність діяти, розвиватися й шукати нові шляхи вирішення глобальних проблем сучасності. Глобальні проблеми - це ключові проблеми, від вирішення яких залежить саме існування, збереження і розвиток цивілізації.

Першопричинами екологічних проблем в Україні є:

- підпорядкованість екологічних пріоритетів економічній доцільності; неврахування наслідків для довкілля у законодавчих та нормативно-правових актах, зокрема у рішеннях Кабінету Міністрів України та інших органів виконавчої влади;

- переважання ресурсо- та енергоємних галузей у структурі економіки, які чинять переважно негативний вплив на екосферу, що значно посилюється через неврегульованість законодавства при переході до ринкових умов господарювання;

- фізичне та моральне зношення основних фондів у всіх галузях національної економіки;

- неефективна система державного управління у сфері охорони навколишнього природного середовища та регулювання використання природних ресурсів, зокрема неузгодженість дій центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, незадовільний стан системи державного моніторингу навколишнього природного середовища;

- низький рівень розуміння в суспільстві пріоритетів збереження довкілля та переваг збалансованого (сталого) розвитку, недосконалість системи екологічної освіти та просвіти;

- незадовільний рівень дотримання законодавства з охорони природи та екологічних прав і обов'язків громадян;

- незабезпечення притягнення до відповідальності перед законом за його порушення;

- недостатнє фінансування з державного та місцевих бюджетів природоохоронних заходів, фінансування таких заходів за залишковим принципом [1].

Наслідками глобальної екологічної кризи є:

1. Зменшення біорізноманіття, тобто зменшення популяцій деяких видів рослин та тварин, а це серйозна втрата для біосфери, що без сумніву є одною з головних екологічних проблем сьогодення.

2. Загибель водних екосистем, причиною якої є викиди отруйних речовин у водойми, хімічні добрива й пестициди з сільськогосподарських угідь, які виносяться поверхневими та ґрунтовими водами в річки, а звідти – в моря й океани, нафтопродукти у наслідок аварій та від роботи нафтопромислів, побутові стоки міст і селищ, підприємства хімічної промисловості які скидають тонами агресивні речовини у води України, зокрема, фенол, фтор, пестициди, формальдегід та інші.

3. Деградація та ерозія ґрунтів, внаслідок перенасичення хімікатами та фізичної деструкції; через неродючість земель активізувалося спустелювання й триває вирубування лісів, що призводить до почастишення повеней.

4. Забруднення атмосфери. внаслідок викиду шкідливих газів, що призводить до збільшення площ озонових «дір» та активізації розвитку парникового ефекту на планеті. Основними забруднювачами атмосферного повітря та джерелами викидів парникових газів в Україні є підприємства добувної і переробної промисловості, теплоенергетики, автотранспорт [3].

В сучасних умовах життєдіяльності людини природне середовище - є об'єктом згубного, антропогенного, тобто людського впливу, що безсумнівно чинить загрозу самому існуванню людства та всій соціальній сфері в цілому.

Визначаються дві головні причини такої загрози: забруднення навколишнього середовища і вичерпання природних ресурсів. Активно використовуючи ресурси довкілля з допомогою вдосконалених технологій і виробництв, людство досягло вражаючих успіхів і якісно змінило спосіб життя.

Споживацьке ставлення людини до планети, її ресурсів, живих істот - є головною причиною поступового виснаження природних ресурсів і пригнічення екосистеми в цілому.

На сьогодні в Україні головними шляхами розв'язання екологічних проблем є: впровадження технологій виробництва з мінімальною кількістю відходів, будівництво очисних споруд, раціональне розміщення виробництва і використання природних ресурсів, заміна палива, створення законодавчих актів щодо підтримання якості навколишнього середовища та ефективної системи державного і громадського контролю за регулюванням взаємодії виробництва і природи.

Різні спільноти з питань екології все більше впливають на вирішення екологічних проблем та їх впливу на соціальну сферу. Під керівництвом ООН проводяться наукові конференції, міжнародні семінари, «форуми з екології» для пошуку вирішення виникаючих проблем.

Ще одним важливим аспектом на шляху до зцілення природного середовища та запобігання екологічних проблем є формування екологічної культури населення, екологічної освіти молоді та дорослих. Екологічну освіту потрібно розпочинати з раннього дитячого віку та вона повинна містити в собі знання природи, характер людського впливу на середовище, яке її оточує і формування поведінки, спрямованої на збереження, збагачення і розвиток природного середовища.

Як ми бачимо, найголовніша проблема полягає в активному розвитку промислових практик в діяльності людини. Це призвело до збільшення його втручання в природне середовище, а також до посилення його впливу на неї. Це призвело до зростання міст, промислових підприємств. Але зворотною стороною є такі наслідки у вигляді забруднення ґрунту, водного й повітряного середовища.

Все це безпосередньо впливає на стан людини, на його здоров'я, тривалість життя в Україні знизилось, що є досить актуальною проблемою. Нині в Україні реалізуються завдання комплексної екологічної реформи.

Метою екологічної політики нашої держави - є покращення стану довкілля шляхом впровадження екосистемного підходу до всіх напрямів соціально-економічного розвитку України щодо забезпечення конституційного права кожного громадянина на чисте та безпечне довкілля, впровадження збалансованого використання природних ресурсів, збереження та відновлення природних екосистем [1].

Узагальнюючи вище викладене, можна констатувати що з погіршенням стану середовища знижується і якість життя. Профілактикою даної проблеми може бути тільки заборона нарощування технічної потужності. Або людині необхідно відмовитися від деяких видів діяльності, які пов'язані з безконтрольним і згубним використанням ресурсів нашої планети (вирубання лісів, осушення озер). Такі рішення необхідно приймати на глобальному рівні, адже тільки спільними зусиллями ми зможемо вийти до шляху сталого економічного та соціального розвитку країни.

Джерела

1. Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року».
2. Остапченко Л.І., Біологія і екологія (рівень стандарту): підруч. для 10-го кл. закл. заг. серед. освіти / Л.І. Остапченко, П.Г. Балан, Т.А. Компанець, С.Р. Рушковський. – Київ: Генеза, 2019. – 192 с.
3. Стадії взаємодії суспільства і природи. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://studopedia.com.ua/1_70751_stadii-vzaiemodii-suspilstva-i-prirodi.html

ПРОБЛЕМИ ПЕРЕХОДУ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ НА ШЛЯХ ДО СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Зеленська-Печена В.В.,

аспірант 2 курсу

Науковий керівник: д.е.н., проф. Семененко І.М.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Анотація. В роботі досліджується реалізація Стратегії розвитку Луганської області на період до 2020 року. Виявляються причини відтягування та результати виконання плану заходів та завдань Державної стратегії регіонального розвитку.

Потенціал економічного розвитку, заснований на політиці сталого розвитку, передбачає якісні та кількісні примноження в той час, як відсутність вказаних політик призведе лише до примноження кількісних показників. Особливо проблемною актуалізація сталого розвитку стає в державах, що характеризуються екстенсивним типом розвитку, загальнодержавні плани яких, без урахування регіональних можливостей, призводять до вичерпності ключових ресурсів, а саме: незворотно руйнуються природний та соціально-економічний потенціали, за скороченням виробничого процесу, від'ємною модернізацією науково-технічний та технологічний потенціали характеризуються відсталістю та пришвидшеною моральною старістю.

Оскільки сталість ресурсного потенціалу держави залежить від регіонального розвитку, з метою розвитку територій кожен регіон України розробляє та впроваджує Стратегії розвитку та регіональні програми з урахуванням положень Постанови КМУ від 11 листопада 2015 р. № 932 «Про затвердження Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів». У зв'язку з критичним воєнним положенням в Луганській області, Стратегія розвитку Луганської області на період до 2020 року потерпає оновлень на кожному з етапів. Від реалізації запланованих заходів залежить соціально-економічний розвиток регіону, що сприяє реалізації державою низки Цілей Сталого Розвитку.

За підсумками реалізації Стратегії розвитку Луганської області на період до 2020 року визначено, що за 1 етап Стратегії було нереалізовано 81% заходів, за 2 етап наразі нереалізовано 77,4% заходів. Заходи, визначені на 2020 рік, за звітом 1 півріччя 2020 року реалізовані майже наполовину – 42% [1-3].

До проблем, що спричинили невиконання запланованих заходів 2 етапу Стратегії, відносяться:

1. Дефіцит ресурсного забезпечення – із запланованих 1,769 млрд грн на виконання 53 проєктів регіонального значення за 4 Цілями фактично було отримано 0,13% або 2,3 млн грн [4].
2. Відсутність запланованого фінансування – деякі заходи, зокрема захід 3.2 «Створення бізнес-інкубатора та забезпечення його функціонування» реалізовується за кошти обласного бюджету та міжнародних організацій, а контрагентом для залучення останніх виступає Агенція Регіонального Розвитку Луганської області. Причиною, з якої не було створено бізнес-інкубатор, вказано відсутність як фінансової підтримки обласного бюджету, так і труднощі в діяльності контрагента. Заходи за Завданням 1.1.3 «Відновити транспортно-логістичну інфраструктуру та покращити транспортне

сполучення» та Завданням 1.2.2 «Відновити та розбудувати регіональну інфраструктуру з надання соціальних послуг» реалізуються за кошти співфінансування міжнародних інвесторів за умови часткового фінансування обласного бюджету, проте з причини відсутності останнього реалізація зупинена на етапі домовленостей [2];

3. Поширення хвороби COVID-19 – частина Плану заходів 2020 року, зокрема за Завданням 2.1 «Територіальна соціально-економічна інтеграція та просторовий розвиток», мають суспільно-масовий характер, що з причини загострення епідеміологічного стану в країні стали під заборону в 1 півріччі 2020 року;

4. Не визнання проєкту переможцем – за Завданням 1.2 «Забезпечення реалізації програм регіонального розвитку, схвалених постановою Кабінету Міністрів України від 12.09.2018 №733» Плану заходів 2020 року, заходи 1 «Інноваційна економіка та інвестицій», 2 «Сільський розвиток», 3 «Розвиток туризму» та 4 «Розвиток людського потенціалу» реалізуються на конкурсній основі за державним фінансуванням, отриманим від Європейського Союзу. Проте лише останній був реалізований – проєкти на інші заходи або не було подано, або не виграли жоден [3].

Сектор малого та середнього підприємництва не отримає фінансову підтримку від держави у 2020 році – Завдання 3.1.1. «Сприяти підвищенню конкурентоспроможності підприємств регіону», Завдання 3.1.3 «Сприяти підвищенню продуктивності та ефективності сільського господарства» та Завдання 3.1.5 «Надати підтримку для розвитку малого бізнесу та сприяти самозайнятості населення, особливо вразливих груп, у тому числі жінок та молоді» передбачають отримання фінансової підтримки та компенсаційних ставок відповідно з обласного бюджету, проте через його дефіцит завдання були припинені.

За результатами 1 півріччя 2020 року з 36 запланованих заходів за Завданнями «підвищення конкурентоспроможності регіонів», «територіальна соціально-економічна інтеграція і просторовий розвиток», «ефективне державне управління у сфері регіонального розвитку» було повністю виконано на 28%, інші 30% - на стадії виконання, зокрема з причин бюрократичності адміністративних механізмів.

Однак є заходи, фактичне виконання яких перевершили заплановані показники, зокрема це захід «Ліквідація несанкціонованих сміттєзвалищ Попаснянського району» за Завданням 2.1 «Територіальна соціально-економічна інтеграція та просторовий розвиток» - план перевиконано на 22,5%.

В Україні досі не було затверджено політики ресурсного відновлення, особливо – за стратегією сталого розвитку. За [5], цьому сприяють ряд факторів, пов'язаних з нестійкою політичною та економічною ситуаціями, дефіцитом інвестицій, розроблених та впроваджених інновацій, екологічним кризовим станом, що межує з катастрофічним, за рахунок відсутності відновлюваних заходів та недоброчесності виробничих підприємств.

Враховуючи вищезазначене, особливо доцільним варто зазначити, що «Здійснити перехід до сталого розвитку може лише ефективна держава в тісній взаємодії з приватним бізнесом і розвиненим громадянським суспільством»[6], головними кроками чого стають саме реалізовані Плани заходів за регіональними Стратегіями розвитку. У зв'язку із закінченням другого етапу Стратегії розвитку Луганської області на період до 2020 року, Луганська ОДА прийняла нову Стратегію розвитку Луганської області на 2021-2017 років від 26 березня 2020 року. За

актуальними звітами зазначено неможливість повної реалізації Плану заходів до кінця 2 етапу нагальної Стратегії розвитку, а це в свою чергу сприяє відтягуванню переймання сталого розвитку як ключової мети, що необхідне для покращення стану ресурсозабезпечення нашої держави вже сьогодні.

Джерела

1. Звіт про результати реалізації проектів регіонального розвитку, визначених Планом заходів на 2017-2018 роки щодо реалізації Стратегії розвитку Луганської області до 2020 року, за 2017 рік [Електронний ресурс] /Луганська обласна військово-цивільна адміністрація. – Режим доступу до ресурсу: http://loga.gov.ua/sites/default/files/collections/zvit_1.pdf

2. Звіт про результати проведення моніторингу виконання Плану заходів на 2019-2020 роки з реалізації Стратегії розвитку Луганської області до 2020 року за 1 півріччя 2020 року [Електронний ресурс] /Луганська обласна військово-цивільна адміністрація. – Режим доступу до ресурсу: http://loga.gov.ua/sites/default/files/collections/dodatok_2_7.pdf.

3. Звіт про виконання завдань Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року за 1 півріччя 2020 року, відповідальним за які визначено Луганську обласну державну адміністрацію [Електронний ресурс] /Луганська обласна військово-цивільна адміністрація. – Режим доступу до ресурсу: http://loga.gov.ua/sites/default/files/collections/zvit_pro_vikon_derzh_strat_1_pv_2020.pdf.

4. Аналітична записка про основні результати виконання плану заходів на 2019-2020 роки з реалізації Стратегії розвитку Луганської області до 2020 року за 1 півріччя 2020 року [Електронний ресурс] /Луганська обласна військово-цивільна адміністрація. – Режим доступу до ресурсу: http://loga.gov.ua/sites/default/files/collections/analitichna_zapiska_7.pdf

5. Масловська Л. Ц. Сталий розвиток продуктивних сил регіонів: теорія, методологія, практика [Текст] : монографія / Л. Ц. Масловська. – К.: Київ: КНТЕУ, 2003. – 4-5 с.

6. Забезпечення сталого розвитку регіону: економічні, управлінські, правові та інформаційно-технічні аспекти : колективна монографія [Електронний ресурс] / П. В. Кривуля, Н. Б. Чернецька-Білецька, С. С. Штапаук та ін. ; за заг. ред. Ю. І. Ключ., Н. В. Швець. – Северодонецьк : вид-во СНУ ім. В. Даля, 2017. Режим доступу до ресурсу: http://dspace.snu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/2483/1/zsrr_monograf2017.pdf.

ВПРОВАДЖЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ «ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ» НА ШЛЯХУ СТАЛОГО СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Камінчук В.Б.,

здобувачка 2 курсу магістратури,

к.т.н., доц. Олійник Н.М. Херсонський національний технічний університет

к.е.н., доц. Макаренко С.М. Херсонський державний університет

Анотація. В дослідженні проведено порівняння концепції «зеленої економіки» та «сталого розвитку» на основі економічної, екологічної та соціальної складових цих концепцій. Вказано на доцільність збільшення «зелених» інвестицій, залучення яких дозволить Україні вийти на якісно новий рівень розвитку.

У світлі наростаючих глобальних проблем, таких як зміна клімату, збільшення кількості населення, забруднення довкілля, неефективне використання та виснаження природних ресурсів, для забезпечення подальшого розвитку людства є життєво важливим перехід на світовому рівні до технологій та методів, які є менш екологічно шкідливими та спрямовані на ресурсозбереження [1, с. 363].

«Зелена економіка» є новою формою діяльності в економічній сфері, що набуває дедалі більше актуальності та розвивається швидкими темпами. Концепція «зеленої економіки» з'явилася в результаті об'єднання трьох її основних складових: економічного зростання, екологічної безпеки та соціального розвитку (рис. 1).

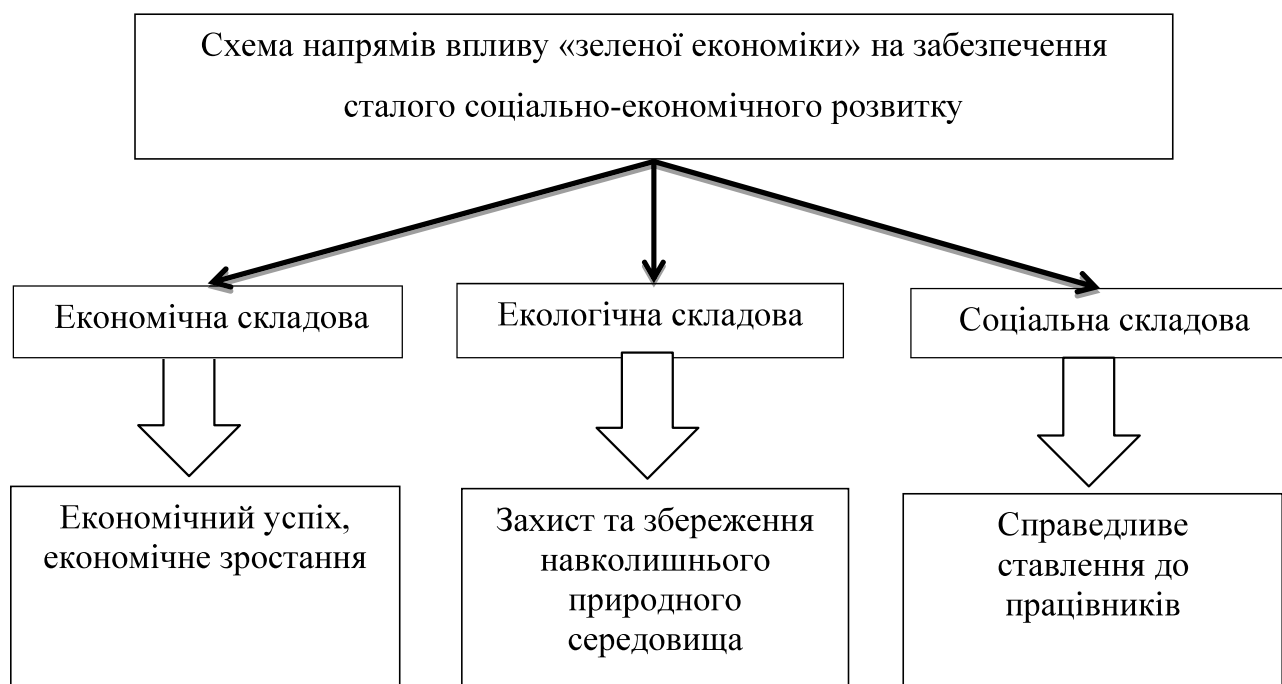


Рис. 1. Схема напрямів впливу «зеленої економіки» на забезпечення сталого соціально-економічного розвитку

Джерело: розроблено авторами

Як видно з рис. 1, «зелена економіка» прагне поєднати у собі економічний успіх та економічне зростання (економічна складова), екологічну безпеку, захист та збереження навколишнього природного середовища (екологічна складова) та справедливе ставлення до працівників (соціальна складова).

В таблиці 1 порівняємо концепції «зеленої економіки» та «сталого розвитку» на основі економічної, екологічної та соціальної складових цих концепцій.

Отже, концепція «зеленої економіки» не заміщує собою концепцію сталого соціально-економічного розвитку, однак досягнення стійкості значною мірою визначаються правильністю розвитку економіки. Концепція «зеленої економіки» спрямована на сприяння раціонального використання природних ресурсів та зменшення негативного антропогенного впливу діяльності суб'єктів господарювання на навколишнє природне середовище. Кінцева мета впровадження концепції «зеленої економіки» – забезпечення сталого соціально-економічного розвитку суспільства.

Порівняльна характеристика концепції «зеленої економіки» та «сталого розвитку»

Складова концепції	Концепція	
	«Зелена економіка»	«Сталий розвиток»
Економічна складова	Забезпечує економічний успіх та економічне зростання, зростання доходів і зайнятості населення, збільшення обсягів залучення інвестицій (як державних, так і приватних), створення нової економічної діяльності	Наголошує на обмеженні зростання виробництва та споживання у економічно розвинених країнах, підтримка сталого масштабу економіки, розроблення і впровадження нових технологій, зменшення інвестицій у галузі, що експлуатують природу
Екологічна складова	Орієнтується на скорочення екологічних ризиків, викидів вуглекислого газу в атмосферу і забруднення навколишнього середовища; на запобігання втрати біорозмаїття у межах екології планети; вимагає від усіх суб'єктів господарювання екологічної відповідальності	Забезпечує стабільність біологічних систем шляхом мінімізації кількості відходів та використання вторинної сировини, за рахунок будівництва очисних споруд, заводів із переробки побутового та промислового сміття тощо
Соціальна складова	Передбачає підвищення добробуту людей, зростання рівня якості життя населення, скорочення соціальної нерівності серед верств населення та досягнення соціальної справедливості, забезпечення справедливого доступу до обмежених ресурсів, задоволення потреб жінок та молоді	Передбачає гідну працю з акцентом на справедливий дохід, безпеку на робочому місці та соціальний захист окремих осіб та сімей; зменшення нерівності в доходах, багатстві та економічному впливі; досягнення гідного рівня життя та благополуччя

Джерело: уточнено авторами на основі [2, с. 53; 3]

Важливим напрямом впровадження концепції «зеленої економіки» є раціональне використання природних ресурсів за рахунок впровадження на промислових підприємствах маловідходних, ресурсозберігаючих технологічних процесів, що можливо досягти шляхом збільшення «зелених» інвестицій, залучення яких дозволить Україні вийти на якісно новий рівень розвитку.

Для забезпечення залучення необхідного обсягу «зелених» інвестицій у перспективні інноваційні проекти в межах реалізації концепції «зеленої економіки» органи державної влади та місцевого самоврядування повинні розробити узгоджений механізм стимулювання вітчизняного бізнесу для максимізації ефективності використання природно-ресурсного потенціалу у виробничому процесі. Зазначене може проявлятися у вигляді надання додаткових пільг при закупівлі інноваційного обладнання, що не виробляється на території країни, залученні іноземного капіталу у розвиток провідних промислових підприємств [4, с. 66].

Перспективним напрямом впровадження концепції «зеленої економіки» також є виробництво органічної продукції. Так, у раніше проведених дослідженнях [5] встановлено, що екологічно чисту продукцію можна отримувати і в наших умовах господарювання, якщо не нехтувати досвідом роботи багатьох поколінь аграріїв – як вітчизняних, так і зарубіжних. Виробництво екологічно чистої продукції може стати

своєрідною візитної карткою економіки України, яка дозволить покращити імідж вітчизняної продукції на світовому ринку, збільшить обсяги залучення інвестицій у розвиток аграрного сектору і суміжних із ним галузей, що неодмінно позитивно позначиться на соціально-економічному й культурному розвитку нашої країни. На нашу думку, однією із ефективних бізнес-стратегій майбутнього є створення виробничого процесу, який забезпечив би повний цикл виробництва органічної продукції: виробництво, переробка та доставка готової продукції кінцевому споживачеві (у роздрібну мережу).

Лише усвідомивши, що впровадження концепції «зеленої економіки» – це «основа», на якій тримається майбутнє держави, можна дійсно реалізувати позитивне розв'язання злободенних, найгостріших еколого-економічних проблем суспільства для забезпечення його сталого соціально-економічного розвитку.

Джерела

1. Олійник Н., Макаренко С., Юткевич А. Управління «зеленим» бізнесом: можливості для України. *Стратегія бізнесу: футурологічні виклики* : зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (20-22 листоп. 2019 р.). Київ, 2019. С. 362-368.
2. Квач Я.П., Фірсова К.В., Борісов О.Г. «Зелена економіка»: можливості для України. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Вип. 6. С. 52-56.
3. Прушківська Е.В., Шевченко Ю.О. Розвиток «зеленої економіки»: національний аспект. *Бізнесінформ*. 2013. № 3. URL: http://business-inform.net/pdf/2013/3_0/186_191.pdf
4. Макаренко С.М., Олійник Н.М., Рибачок С.А. Удосконалення державної інвестиційної політики як основи впровадження інноваційних технологій на вітчизняних підприємствах. *Економічні інновації: зб. наук. праць*. 2019. Т. 21. Вип. 3 (72). С. 62-70.
5. Макаренко С.М., Олійник Н.М., Шарапа І.В. Виробництво екологічно чистої продукції як основа визначення оптимальної стратегії розвитку суб'єктів господарювання регіону. *Економічні інновації*. 2011. Вип. 44. С. 156-160.

ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ У КОМУНІКАЦІЯХ ТА МАРКЕТИНГОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Кошарна В.В.,

здобувачка 4 курсу

Науковий керівник: ст. викладач Плеханова Г.О.

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Анотація. У даній роботі розглянуто роль інформаційних систем у маркетингових стратегія та сучасних комунікаціях. Було визначено найбільш актуальні для даного напрямку інформаційні системи.

Серед неформальних комунікаційних мереж можна виділити психологічну структуру, вона характеризує ролі учасників комунікаційного процесу. Правильний, психологічно аргументований підбір виконавців ролей є важливим фактором, що забезпечує необхідні потоки інформації.

Американські вчені, вивчаючи різні варіанти комунікативних моделей, виділили чотири типи «комунікаторів» в організації [1]: «сторож» - працівник, який контролює проходження інформації до інших працівників; «Лідер думок» - працівник, який впливає на думки і поведінку інших працівників; «Зв'язковий» -

працівник, службовець сполучною ланкою між різними угрупованнями; «Прикордонник» - працівник, який має високу ступінь зв'язків із зовнішнім середовищем.

Необхідність управління внутрішніми комунікаціями була усвідомлена вже на зорі теорії менеджменту. Одним з перших на це вказав Анрі Файоль (концепція «містка»): якщо користуватися тільки вертикальними комунікаціями, то щоб передати важливу виробничу інформацію.

Сформулюємо сім факторів комунікації, що мають особливе значення для визначення та виконання функціональних обов'язків всередині організації [2, 3,4]: основні канали комунікацій повинні бути добре відомі; повинен існувати і певний формальний канал комунікації зі співробітниками та колективами організації окремо; ланцюжка комунікацій по можливості повинні бути прямими і короткими; більшою мірою використовуватися повинні формальні канали комунікацій; співробітники, які здійснюють комунікації, повинні бути компетентні; ланцюжок комунікацій повинна бути безперервною; результат кожної комунікації підлягає перевірці.

Сучасна модель. Найбільш широко використовувана сьогодні модель комунікації заснована головним чином на ранніх роботах Клода Шеннона і Норберта Вінера з кібернетики. Вона дозволяє представити процес комунікації в організації як обмін посланнями, утруднений «шумами», або комунікативними бар'єрами.

1. Комунікатор. В організації комунікатор - це керівник або працівник, що мають певні ідеї, наміри, інформацію і кінцеву мету повідомлення.

2. Кодування. Процес кодування переводить ідеї комунікатора в комплекс знаків - слова, жести, інтонацію і т.д., які виражають мета повідомлення. Основною формою кодування є мова.

3. Повідомлення. Результатом процесу кодування є повідомлення. Метою комунікатора є вираз повідомлення у вербальній чи невербальній формі.

4. Засоби (канали) комунікації. Канал - це носій повідомлення, засіб, яким надсилається повідомлення.

5. Декодування (одержувач). Для завершення комунікативного процесу повідомлення повинно бути розшифровано одержувачем і бути зрозумілим.

6. Зворотній зв'язок. Односторонні процеси спілкування не дають можливості зворотного зв'язку «від одержувача до комунікатора», збільшуючи можливий розрив між імовірною повідомленням і отриманим повідомленням.

7. Перешкоди (шуми, спотворення, бар'єри). Перешкоди можуть виникнути на кожному з етапів комунікації. Наприклад, менеджер, сильно обмежений в часі, буде змушений діяти, виключивши спілкування з підлеглим, або ж спілкуватися з ним поспішно, передаючи неповну інформацію. Підлеглий може надати загублені словом або фразою, інше значення, ніж те, яке в нього вкладав менеджер [2].

Таким чином, досягнення сучасних інформаційних технологій - управлінські інформаційні системи; їх завдання - оптимізація процесів генерації, обробки і передачі інформації.

По такому ж принципу діє й маркетингова діяльність. Щоб визначити інформаційні системи, необхідні для ефективної маркетингової діяльності, слід розглянути загальні завдання, які постають перед маркетологами. Основою для цього дослідження стануть функції маркетингу як такого.

Погляди на функції маркетингу досить сильно розрізняються, але загальним для всіх є виділення наступних основних категорій функцій (із зазначенням інших найменувань категорій і їх авторів):

1. Аналітична функція (маркетингові дослідження, аналіз потреб і оцінка потенціалу ринку, передплановий аналіз).
2. Виробнича функція (планування товару або послуги, планування ціни, управління виробництвом продукту, планування політики у сфері випуску та асортименту продукції, розробка нового продукту в широкому розумінні).
3. Збутова функція (збут, реклама і просування, планування ціни).
4. Функція управління і контролю (управління маркетингом, контроль маркетингу, планування).

Всі отримані категорії функцій маркетингу можуть і повинні бути забезпечені підтримкою відповідних інформаційних рішень (наприклад, у вигляді інформаційних систем і сервісів). Розглянемо різні категорії інформаційних систем, які призначені для забезпечення даних аспектів маркетингової діяльності.

Під інформаційною системою (ІС) буде розумітися «сукупність міститься в базах даних інформації і забезпечують її обробку інформаційних технологій і технічних засобів» [5]. Таким чином, поняття ІС, в даному контексті, включає в себе не тільки програмне, а й апаратне забезпечення, а також засоби комунікації.

Найбільш відомим видом ІС, призначених для підтримки маркетингової діяльності, є маркетингові інформаційні системи (МІС).

Найбільш функціональними, є CRM-системи, які, завдяки своїй універсальності, можуть бути використані в більшості виникають перед маркетологом ситуацій, але поступаються за деякими питань спеціалізованим системам. Варто відзначити, що, незважаючи на свою універсальність, CRM-системи не забезпечують всіх можливих дій маркетолога.

Якщо розглядати функції маркетингу з точки зору найбільшої забезпеченості інформаційними інструментами підтримки, то такими є функції управління як найбільш легко піддаються автоматизації. На жаль, незважаючи на досить велику кількість існуючих типів маркетингових інформаційних систем, можливості скоординувати окремі системи для забезпечення всіх завдань маркетингу немає, так як виробничі функції не представлені (в явному вигляді) ні в одному з типів систем.

Іншими словами, ІС або комбінації таких, що забезпечують всі функції маркетингу, не існує, що залишає за кожним із споживачів даного виду інформаційних продуктів право вибору - використовувати CRM-системи, комбінацію окремих ІС або розробляти власну МІС.

Джерела

1. Грачов М.В. Суперкадр: управління персоналом в міжнародній корпорації. М.: Инфра-М, 2009. - 182 с.
2. Шадріна Л.Ю. Організаційна культура і її вплив на соціальні технології управління: Федеральне агентство з освіти, Новосибірський гос. ун-т економіки і управління, Каф. соціальних комунікацій та соціології упр. Новосибірськ, 2008.
3. Божкова В. В. Трансформації інструментарію маркетингових комунікацій в умовах глобалізації / В. В. Божкова, О. В. Птащенко, Л. Ю. Сагер, Л. О. Сигида // Маркетинг і менеджмент інновацій, 2018, № 1 – С. 73-82
4. Olena Ptashchenko, Svetlana Khaminich, Mykhailo Broshkov, Eduard Kuznietsov, Viktoriia Milcheva, Olga Boiko Transformation of Managerial Innovations in Conditions of Digitalization of Market Relations International Journal of Recent Technology and Engineering (IJRTE) ISSN: 2277-3878, Volume-8 Issue-4, November 2019, P. 7888-7893

5. Птащенко О.В. Вплив інформаційних технологій на процес міжкультурної комунікації в аспекті розвитку міжнародного маркетингу та глобалізаційних процесів / О.В. Птащенко, С.О. Родіонов, Я.М. Куц // Науковий фаховий журнал «Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія «економічні науки». – Київ, КНУТД, 2018. - № 4 (125), 2018. – С. 92-101

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

Курбанов Р.А.,

здобувач 2 курсу магістратури

Науковий керівник: к.е.н., доц. Шумська Г.М.

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Анотація. В роботі представлено основні особливості соціальної політики держави. Сучасна соціальна політика в Україні ґрунтується на наступному принципі: держава, визнаючи ринкові відносини, доповнює ринкові механізми перерозподілу ВВП, орієнтуючись лише на гарантоване задоволення основних потреб та соціальну допомогу нужденним.

Сьогодні в Україні склалася суперечлива ситуація: негативні наслідки соціально-економічних змін відчула значна частина населення нашої країни. Це 15 мільйонів пенсіонерів, 3,5 мільйона людей з інвалідністю, літні люди, робітники, безробіття, охорона праці, заборгованість із заробітної плати, пенсії тощо. Вирішення цих питань має стати пріоритетом соціальної політики України у 21 столітті.

Таким чином, в контексті переходу нашої країни до ринкових відносин соціальна політика повинна відігравати важливу роль у успішному здійсненні трансформацій. Уряд вживає недостатньо заходів для полегшення очевидної соціальної ситуації. Дослідники справедливо зазначають, що нинішня криза в українському населенні пов'язана з тим, що соціальний фактор не враховувався при здійсненні реформ протягом багатьох років. Тому існує необхідність у розробці нової соціальної концепції та шляхів її реалізації.

Той факт, що соціальний принцип державного устрою закріплений в Конституції України, підтверджує, що соціальна політика оголошена пріоритетом держави. Слід зазначити, що зміст соціальної політики не залишався незмінним на різних етапах розвитку суспільства та держави. Це залежить від багатьох факторів, насамперед від типу політичного режиму, політичної ідеології. В принципі, зміст соціальної політики показує, що і як працює держава в соціальній сфері.

Наприклад, якщо соціальна політика сучасної демократичної держави з високим рівнем економічного розвитку спрямована на підтримку соціального добробуту, створення умов для її досягнення, то актуальною є інша мета переходу держави з однієї соціальної системи в іншу, тобто ні. або пом'якшити негативні соціальні наслідки, що виникають внаслідок гострого протиріччя між необхідністю суворої економічної політики та соціальним забезпеченням населення. У цьому контексті особливе значення має соціальна політика, спрямована на перерозподіл доходів з метою зменшення соціальної напруженості в суспільстві. Таким чином, необхідно надати пріоритет соціальному розвитку в перехідний період.

Соціальна політика сучасної держави спрямована не лише на підтримку існуючого рівня соціальних гарантій та створення механізмів соціального захисту певних соціальних груп, які потребують соціального захисту, але і на реалізацію довгострокових програм кардинальної зміни основ система соціального захисту.

Основними завданнями соціальної політики на сучасному етапі є:
максимальне збереження фізичного, інтелектуального, духовного та морального потенціалу країни;

формування потужного стимулу до мотивації праці, що відповідає вимогам легального ринку, спрямованого на позитивно розширене відтворення "людського капіталу" країни;

створення інституційних та соціально-економічних передумов для реалізації потреб та інтересів громадян, різних соціальних верств та різних груп населення, реалізації діяльності та розкриття особистості;

у цьому випадку неможливо створити передумови для громадянського суспільства, особистої свободи, справжньої демократії [1-4].

Можна сказати, що соціальна політика, яка проводиться сьогодні в нашій країні, концептуально не розроблена і є суперечливою. Наприклад, одним із варіантів пенсійної системи є створення приватних пенсійних фондів, що є чітким атрибутом цієї неоконсервативної соціальної політики. Як відомо, мова йде про накопичення працівником коштів на особистому пенсійному рахунку. У той же час працівники бюджетного сектору економіки отримують заробітну плату нижчу за заробітну плату, яку їм виплачують у соціалістичній системі управління, і їх недостатньо для створення особистих пенсійних фондів.

Особливостями сучасної соціальної політики в Україні є відмова від патерналістської моделі (через обмежені фінансові можливості держави) та відсутність чітких настанов щодо вибору іншої прийнятної моделі (через залишковий принцип фінансування соціальних програм). В Україні держава виступає пожежником для запобігання та придушення можливих соціальних конфліктів.

Джерела

1. Сіленко А. Соціальна політика та її пріоритети у перехідному суспільстві // Людина і політика. – 2003. – № 1. – С. 118 – 128.

2. Брандт В. Демократический социализм. Статьи и речи. – М.: "Республика", 1992. – С. 345.

3. Україна: поступ у ХХІ століття. Стратегія економічної та соціальної політики на 2000 – 2004 рр.: Послання Президента України до Верховної Ради України 2000 р. Доступний з: <www.zakon.rada.org.ua>

4. Социальная политика: Учебник / Под общ. ред. Н. А. Волгіна. – М.: "Экзамен", 2003. – С. 27.

СУТНІСТЬ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

Курбанов Т.А., з

здобувач 2 курсу магістратури

Науковий керівник: к.е.н., доц. Шумська Г.М.

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Анотація. В представленій роботі розкрито сутність соціальної політики держави. Основне завдання державної соціальної політики - забезпечення соціальної стабільності суспільства та його соціальної захищеності. Протягом двадцятого століття на Заході накопичився великий досвід в підтримці соціальної безпеки шляхом компрометації інтересів країн і класів, створення механізмів соціальної орієнтації антагоністично суперечливих процесів.

Важливість соціальної політики держави підтверджується переліком її напрямків. Наприклад, виділяються такі основні напрямки соціальної політики в нашій країні [3]:

- політика розподілу та перерозподілу суспільних продуктів: політика доходів; політика стимулювання зайнятості; політика доходів засобів виробництва та капіталів власників; політика податку на прибуток та майно; політика прямого податку на прибуток; політика непрямого оподаткування; оподаткування майна (нерухомості); політика індексації доходів; політика пільг (компенсації та пільги); політика обмеження тіньового доходу;

- демографічна політика: політика щодо захисту материнства та дитинства; політика сприяння репродуктивному зростанню; регулювання сім'ї та сімейних відносин та політика державної підтримки сім'ї; геронтологічна політика; міграційна політика;

- політика зайнятості та охорони праці: регулювання ринку праці та ефективна політика зайнятості; організація праці та стандартизована політика; політика щодо умов праці; поліс страхування праці (на випадок безробіття, хвороби або травми); політика забезпечення оптимального вирішення колективних трудових спорів та трудових конфліктів;

- поліс соціального забезпечення та соціального страхування: пенсійна політика та страхування пенсійних внесків; поліс охорони здоров'я та медичного страхування; політика підтримки (політика цільової соціальної допомоги); мінімальні соціальні гарантії, стандарти та політика подолання бідності; політика соціального забезпечення;

- політика гармонізації соціально-економічних інтересів та соціального діалогу: гендерна політика; молодіжна політика; житлова політика; політика соціального розвитку села; політика відпочинку; політика захисту споживачів; гуманітарна політика.

Перелік напрямків соціальної політики демонструє ретельний аналіз потреб суспільства, відповідального ставлення органів державної влади до своїх завдань.

Для розкриття сутності соціальної політики необхідно врахувати, що вона пов'язана зі специфічними особливостями суспільства, в якому вона реалізується. Так, різні ситуації в суспільстві вимагають різної соціальної політики. Враховуючи цей факт, можна виділити такі види соціальної політики [4]:

- соціальна політика в соціально стабільних суспільствах;

- соціальна політика в суспільствах в умовах системних криз (революційні ситуації);

- соціальна політика в деформованих суспільствах (постійні кризи соціальної системи);

- соціальна політика в суспільствах, що вийшли із системної кризи шляхом радикальних реформ, тобто соціальна політика в перехідний період.

Отже, суб'єктом соціальної політики є не лише держава. Окрім держави, у соціальній політиці є ряд недержавних суб'єктів. У демократичному суспільстві соціальна політика є загальним завданням недержавних суб'єктів демократичної держави та громадянського суспільства. Суб'єкти соціальної політики: державні установи; місцева влада; позабюджетні фонди - державні, релігійні, благодійні; неурядові асоціації, комерційні структури та бізнес; профспілки, громадяни. Тому можна сказати, що предметом соціальної політики є як держава, так і громадянське

суспільство. Це дає нам один аспект соціальної держави: розвинене громадянське суспільство, яке бере активну участь у суспільстві.

Джерела

1. Сіленко А. Соціальна політика та її пріоритети у перехідному суспільстві // Людина і політика. – 2003. – № 1. – С. 118 – 128.
2. Брандт В. Демократический социализм. Статьи и речи. – М.: "Республика", 1992. – С. 345.
3. Україна: поступ у ХХІ століття. Стратегія економічної та соціальної політики на 2000 – 2004 рр.: Послання Президента України до Верховної Ради України 2000 р. Доступний з: <www.zakon.rada.org.ua>
4. Социальная политика: Учебник / Под общ. ред. Н. А. Волгіна. – М.: "Экзамен", 2003. – С. 27.
5. Сіленко А. Генезис і сутність американської держави загального добробуту // Людина і політика. – 2000. – № 2. – С. 65 – 72.

ВИХОВАННЯ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ПРИРОДИ

Олефіренко О.В.,

здобувач 1 рівня вищої освіти 2 року навчання

Науковий керівник: викл. Небитова І.А.

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Анотація. Дослідження присвячене проблемі виховання у молодших школярів ціннісного ставлення до природи.

На даний момент наша держава зіткнулася з погіршенням екологічної ситуації в країні, адже сучасна теоретична модель економічного розвитку призвела до низки екологічних проблем, таких як: втрата ґрунту, водних ресурсів, забруднення навколишнього середовища небезпечними відходами, зміна клімату, вирубка лісів, втрата біорізномаяття природи, що серйозно вплинули на екосистему країни та всієї планети. Саме тому все більшої актуальності набуває проблема виховання у молодших школярів ціннісного ставлення до природи.

Зараз перед викладачами початкової школи постають важливі завдання: формування у молодших школярів ціннісного ставлення до природи, екологічної свідомості, зорієнтованої на відсутність протиставлення людини і природи. Головним завданням такого виховання буде формування у дітей молодшого шкільного віку особистісного ставлення до природи, як життєво-важливої цінності, а також усвідомлення учнями власного місця в природі та своєї ролі в її збереженні.

Проблему формування ціннісного ставлення до природи дітей та молоді досліджували такі вчені-класики, як А. Макаренко, С. Русова В. Сухомлинський, К. Ушинський, тощо.

Слід зазначити, що ціннісне ставлення до природи є ключовою умовою регуляції і гармонізації взаємовідносин людини і природи. Головна роль у вирішенні цього завдання належить шкільній освіті. Перш за все це пов'язано з її системністю та можливістю поетапної реалізації окресленого завдання з урахуванням вікових та психологічних особливостей школярів молодшого шкільного віку.

У початковій школі діти найбільш схильні до сприйняття інформації, тому екологічну культуру необхідно розвивати в учнів з перших занять в школі, а також у позакласній діяльності. У молодшому шкільному віці діти здатні виділяти себе з навколишнього середовища, у них відбувається розвиток ціннісного ставлення до навколишнього світу, проявляється взаємодія з природою. Учитель вже на перших етапах навчання може провести аналіз відношення дітей до природи. Виходячи на прогулянку, можна помітити, як молодші школярі взаємодіють з природою, чи проявляють дбайливе ставлення до неї. У процесі навчання вчитель має можливість формувати екологічні знання, норми і правила взаємодії дитини з природою, виховувати співпереживання до неї та активність у вирішенні деяких екологічних проблем.

Необхідно підкреслити, що екскурсія є одним із основних видів занять і особливою формою організації роботи з екологічного виховання. Під час екскурсій у дітей молодшого шкільного віку закладається фундамент конкретних уявлень про природу. Вони сприяють розвитку спостережливості, та посилюють інтерес до природи.

Результатами виховання у молодших школярів ціннісного ставлення до природи та навколишнього середовища можна вважати підвищення рівня інформованості про природу, підвищення рівня інтересу до неї загалом та природи рідного краю зокрема, дотримання правил поведінки в навколишньому середовищі, вміння контролювати свої дії, співвідносячи їх з навколишнім оточенням і можливими наслідками для тих чи інших об'єктів навколишнього середовища, наявність потреби в турботі про тих чи інших представників тваринного і рослинного світу тощо.

Отже, виховання у молодших школярів ціннісного ставлення до природи та навколишнього середовища є необхідною умовою для формування основ екологічної культури як складової частини духовності людини, а в кінцевому результаті забезпечує реалізацію вимог Державного стандарту початкової освіти.

Джерела

1. Державна національна програма «Освіта (Україна XXI століття)» (витяг). Електронний ресурс. http://portal.prolisok.org/osvita_ukraine_xxi.html.
2. Концепція екологічної освіти та виховання в Україні: проект. - /Б. м./ /б. р./ - 13 с.
3. Макаренко А. С. Методика организации воспитательного процесса. Проблемы школьного советского воспитания / Антон Семенович Макаренко Собр. соч. : в 5 т. – М. : Изд-во АПН РСФСР, 1980. – Т. 5. – С. 9 – 190.
4. Русова Софія. Вибрані педагогічні твори: У 2-х кн. Кн. 1 / За ред. Є.І. Коваленко; Упоряд., передм, прим. Є.І. Коваленко, І.М. Пінчук. – Київ: Либідь, 1997. – 345 с.
5. Сухомлинский В.А. Трилогия, издание второе («Сердце отдаю детям», «Рождение гражданина», «Письма к сыну») / В. А. Сухомлинский. – К.: Радянська школа, 1987. – С.15–234, 235–477, 479–536.
6. Ушинский К. Д.: наука и искусство воспитания / сост. С. Ф. Егоров. – М., 1994. – 208 с.
7. Державна національна програма «Освіта (Україна XXI століття)» (витяг). Електронний ресурс. http://portal.prolisok.org/osvita_ukraine_xxi.html.

ІНФЛЯЦІЙНИЙ ПРОЦЕС В УКРАЇНІ

*Родіонов С.О., к.е.н., викладач, Губська В.С, здобувачка 1 курсу
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця*

Анотація. В роботі розглянуто сутність поняття інфляції та особливості здійснення інфляційного процесу. Інфляція, тобто знецінювання грошей унаслідок перевищення кількості грошових знаків в обігу порівняно з сумою товарних цін, є одним з необхідних атрибутів грошового обігу в країнах, де основою суспільного виробництва є ринкова економіка.

Інфляція, як економічне явище супроводжувало виробництво товарів протягом усього історичного шляху його розвитку, але з особливою частотою та негативними економічними наслідками інфляція почала проявлятися в ХХ столітті, коли країни перейшли на паперово-грошові системи. Інфляція як явище охоплює майже всі сфери виробництва і може призвести до дуже різкої соціальної напруженості в суспільстві. Прикладами можуть бути Німеччина на початку 1920-х, Югославія на кінець 1980-х та Україна на початку 1990-х рр. Водночас значна інфляція послаблює економічні позиції країни та її роль у глобальному поділі праці.

Однак за останні десятиліття в розвинених країнах капіталізму вдалося розробити систему державних регуляторних заходів, яка, усуваючи ті самі явища, знову дозволяє стримувати інфляційні процеси і певною мірою керувати їх. Те саме стосується і України.

Перші роки розвитку незалежної, суверенної України супроводжувались серйозними економічними труднощами. Перш за все, вони пов'язані з переходом від командно-адміністративної системи організації виробництва до ринкової економіки. Саме еволюція зміни соціально-економічного становища нашої Батьківщини спричинила ряд суб'єктивних суперечностей, що в свою чергу призвело до появи негативних глобальних явищ. Вони включають диспропорції в економіці, падіння виробництва, безробіття, різке погіршення матеріального становища більшості населення - все це далеко не повний перелік цих явищ в економічному житті суспільства, які вже давно стали ознакою українського розвитку. Інфляція посідала серед них особливе місце через свою важливість та вплив на посилення економічної кризи в Україні.

Тож становлення України як держави тягло за собою різке зростання цін і характеризувались високою динамікою їх зростання. Так, у 1991 році інфляція мала показник 390% на рік. Піком інфляційного процесу став 1993 рік. Тоді інфляція склала 10 256% на рік. Потім інфляція почала поступово спадати і в 2004 році досягла показника 12,3%.

Серед причин інфляції в Україні та в інших країнах колишнього СРСР можна виділити основну – деформована економіка, яка дісталася нашій Батьківщині у спадок від СРСР. В часи існування СРСР інфляція також була присутня, але в умовах тоталітаризму та повного контролю цін її легко було приховати. Але вона все ж проявлялася хоча б в сильному дефіциті товарів та послуг, викриваючи розбалансованість грошової та товарної системи. В СРСР також велику роль мав військово-промисловий комплекс. Наприклад, у промисловості України у 1990 році аж 40% обсягів виробництва припадало на військову складову. Звісно, це

гальмувало можливості економіки задовольняти потреби населення і викликало великі непродуктивні витрати.

Водночас національна економіка України, як і економіка інших країн СНД, характеризувалася високим ступенем економічної монополізації. Таким чином, лише серед 380 найбільших підприємств України в 1990 році більше половини складала єдине підприємство, що виробляло відповідний товар. За умов зниження виробництва ця обставина також сприяла значному зростанню цін.

Однією з причин зростання інфляції в перші роки незалежної України був ще і той факт, що уряд виділяв великі субсидії на підтримку неефективних підприємств. Більшість колгоспів, окремих промислових підприємств і навіть галузей, таких як вугільна, наприклад, належали до них. Не останню роль у розвитку інфляційної спіралі зіграло і підвищення цін на російські енергоносії. У 1992 році, наприклад, ціни на нафтові продукти і газ виросли у 300 разів. Україну це ставило у дуже скрутне становище, адже ми не мали ні великих запасів енергоресурсів, ні альтернативного постачальника. Українська економіка опиняється у стані гіперінфляції.

Загальний поганий стан економіки в поєднанні з труднощами перехідного періоду в ринковий період призвели до значного падіння як промислового, так і сільськогосподарського виробництва. До 1991-1999 років валовий внутрішній продукт країни впав фактично у 2,5 рази. Так, у величезному дефіциті бюджету найкращим виходом для покриття його вбачалася емісія грошей.

Отже, можна зробити висновок, що інфляція в Україні зумовлена багатьма причинами, поєднаними з повним руйнуванням економічного механізму, і призвела до тяжких наслідків. Цей складний період інфляції тривав фактично до валютної реформи 1996 року, після чого інфляція сильно впала.

Україна поклала особливі надії на уповільнення інфляційних процесів, коли закінчувалася фаза депресії та починалося відродження суспільного виробництва. Вже в 1999 році падіння ВВП було найменшим за всі попередні роки і відносно невеликим, а в 2000 році вперше зростання ВВП досягло 5,9%. Ці позитивні зміни у поєднанні зі збалансованою монетарною політикою мали значний вплив на динаміку інфляції. Вона почала суттєво падати і вже у 2001 році досягла 6,1%, у 2002 році - 99,4% та у 2003 році - 8,2%, хоча у 2004 році зросла до 12,3%.

Джерела

1. Божкова В. В. Трансформації інструментарію маркетингових комунікацій в умовах глобалізації / В. В. Божкова, О. В. Птащенко, Л. Ю. Сагер, Л. О. Сигида // *Маркетинг і менеджмент інновацій*, 2018, № 1 – С. 73-82

2. Olena Ptashchenko, Svetlana Khaminich, Mykhailo Broshkov, Eduard Kuznietsov, Viktoriia Milcheva, Olga Boiko Transformation of Managerial Innovations in Conditions of Digitalization of Market Relations *International Journal of Recent Technology and Engineering (IJRTE)* ISSN: 2277-3878, Volume-8 Issue-4, November 2019, P. 7888-7893

3. Птащенко О.В., Шевченко І.О., Кошарна В.В., Куш Я.М. Бюджетна програма як основа програмно-цільового планування в сучасних умовах глобалізації. *Науковий фаховий журнал «Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія «економічні науки»*. – Київ, КНУТД, 2018. - № 6 (129), 2018. – С. 101-110

НАПРЯМИ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

Соляник В.Ю.,

здобувач 2 курсу магістратури

Науковий керівник: к.е.н., доц. Шумська Г.М.

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Анотація. В роботі представлено особливості реалізації соціальної політики держави. Основні напрями соціальної політики як на державному, так і на регіональному рівнях спрямовані на забезпечення прав і свобод людини, об'єднання суспільства навколо національної ідеї, відтворення соціальних цінностей, соціальне партнерство, розвиток демократичних інститутів самоврядування в суспільстві. є частиною ідеології побудови стратегії зупинки тенденції морального та духовного занепаду суспільства.

Стратегія сталого розвитку України є довгостроковим політичним документом, заснованим на сучасних міжнародних принципах співіснування людини та довкілля та визначає цілі, завдання та пріоритети прогресивного розвитку українського суспільства для забезпечення балансу економічних, соціальних та екологічних факторів [1].

Отже, на сучасному етапі розвитку основними напрямками соціальної політики в Україні є:

політика доходів, яка передбачає визначення рівня життя, рівня життя, який передбачає зростання заробітної плати;

законодавче визначення засобів охорони праці, видів та форм соціального страхування, зайнятості та політики охорони праці, забезпечення повної зайнятості, попередження безробіття;

соціальний захист, який передбачає визначення та визначення параметрів пенсій та інших видів соціального страхування, соціальної допомоги, соціальних послуг, а також соціальних виплат та гарантій;

демографічна політика, яка передбачає сприяння репродуктивному зростанню, державну підтримку сім'ї, регулювання міграційних процесів;

політика соціального розвитку: культурна, мовна, релігійна, молодіжна, політика дозвілля, охорона здоров'я, освіта, наука та інші. [3].

Основні завдання соціальної політики України на 2017-2020 роки:

гарантування конституційних прав громадян на працю, соціальний захист, освіту, охорону здоров'я, культуру, житло;

досягнення гідного рівня матеріального добробуту та умов життя людей;

зниження рівня майнової стратифікації населення, подолання бідності;

забезпечення повної ефективної зайнятості, підвищення якості та конкурентоспроможності робочої сили;

сімейна політика, забезпечення прав та соціальних гарантій сімей;

підтримка вразливих груп;

формування громадянського суспільства, забезпечення в ньому

політична стабільність та взаєморозуміння;

духовність, культура, моральні принципи, інтелектуальний розвиток, потенціал українського народу;

збереження та зміцнення демографічних та трудових ресурсів, потенціал країни;

стабілізація демографічної структури суспільства;

розвиток соціальної інфраструктури;
зміцнення фізичного здоров'я нації;
оптимізація соціальної структури суспільства; встановлення гарантій рівних можливостей для матеріального, екологічного та соціального добробуту;
зменшення безробіття та забезпечення ефективної зайнятості;
забезпечення стабільності соціальної системи;
розробка системи поширення інформації про освіту, розвиток та сталий розвиток.
Таким чином, реалізація соціальної політики в Україні базується на таких принципах, як соціальна справедливість, соціальна солідарність, індивідуальна соціальна відповідальність, соціальне партнерство.

Джерела

1. Сіленко А. Соціальна політика та її пріоритети у перехідному суспільстві // Людина і політика. – 2003. – № 1. – С. 118 – 128.
2. Україна: поступ у XXI століття. Стратегія економічної та соціальної політики на 2000 – 2004 рр.: Послання Президента України до Верховної Ради України 2000 р. Доступний з: <www.zakon.rada.org.ua>
3. Социальная политика: Учебник / Под общ. ред. Н. А. Волгина. – М.: "Экзамен", 2003. – С. 27.

ЕКОЛОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ У СПЕЦІАЛЬНО СТВОРЕНИХ УМОВАХ

Тараненко Г.С.,

здобувач магістратури

Науковий керівник: к.пед.н., доц. Волкова В.А.

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

Анотація. Робота присвячена вирішенню проблеми екологічного виховання дітей дошкільного віку та формуванню у них екологічної компетентності, інтересу до природного середовища..

Екологічне виховання дошкільників у закладі дошкільної освіти здійснюється на усіх етапах навчально-виховного процесу шляхом постановки мети, завдань і організації предметно-розвивального та еколого-розвивального середовища. Екологічне виховання дітей спрямоване не лише на формування позитивного ставлення до природного середовища, але й має за мету навчити дітей любити на берегти природу, піклуватися про неї та дбайливо використовувати природні ресурси усе це є головними завданнями екологічного виховання.

Однією з найважливіших умов вирішення завдань екологічного виховання є організація розвивального предметного середовища. Адже предметне середовище, що оточує дошкільника, має на нього певний вплив, починаючи з перших хвилин життя. Важливо, щоб дане середовище було розвивальним та забезпечувало розвиток активної самостійної діяльності дитини.

Існують певні проблеми екологічного виховання дошкільників, вони повинні бути поставлені не тільки, як проблеми охорони природи, а найперше як проблеми формування особистості, яка має володіти певними знаннями та основними елементами екологічної культури. Потрібно навчити любити природи, піклуватися про неї усе це можливо лише у природному середовищу. Тому, створення еколого-

розвивального середовища у закладі дошкільної освіти має важливе значення, важливе для того, щоб дитина набувала певний досвід спілкування з природою, навчилася дотримуватися необхідних правил поведінки у природі, накопичила знання про природне середовище, навчити дитину відповідати за наслідки своїх вчинків, тобто сформуванню у неї природничо-екологічну компетенцію.

Екологічна компетентність акумулює екологічні цінності, мотивацію до еколого доцільної діяльності, екологічну освіченість та власний досвід активної діяльності в різних ситуаціях для вирішення конкретних проблем.

Еколого-природничу компетентність дітей дошкільного віку – це складник їх життєвої компетентності, вони становлять конкретні знання про природне середовище, позитивне емоційно-ціннісне ставлення до її компонентів, знання правил природокористування, та їх дотримання, також включає три компоненти: інтелектуальний (когнітивний), емоційно-ціннісний та діяльнісно-практичний [1, с. 35].

У своїх дослідженнях, щодо формування у дошкільників екологічного світогляду З. Плохій, наголошує на тому щоб допомогти дитині зрозуміти життя, усвідомити значення світу в цілому необхідно правильно, грамотно організувати освітній простір дитини.

Навколишнє середовище, у якому зростає дитина, повинне бути комфортним, насиченим, розвивальним. Ефективність впливу навколишнього середовища на особистість малюка в закладі дошкільної освіти залежить від здатності педагогів організувати еколого-розвивальне середовище. Щоб надати дітям відповідні знання, сформуванню екологічної компетентності у дошкільника, вихователь сам повинен орієнтуватися у екологічних проблемах, мати сформоване почуття громадської відповідальності за природне середовище та бажання, готовність до збереження природи. Тому еколого-розвивальне середовище повинне бути невичерпним для дошкільника, інформативним, а також задовольняючи тим самим її потребу у новизні, перетворенні та самостверженні [4, с. 27-31].

При створенні даного середовища для дошкільників педагоги повинні керуватися принципом інформативності, що передбачає різноманітність тематики матеріалів та обладнання і активності дітей у взаємодії з предметним оточенням [2, с. 14].

Посилення уваги до екологічного виховання дітей дошкільного віку потребує пошуку найбільш ефективних засобів, форм та методів формування екологічної культури у дошкільників. Тому необхідно організувати таке еколого-розвивальне середовище яке буде забезпечувати формування у кожної дитини потреби у взаємодії, спілкуванні з природними об'єктами, допоможе сформувати пізнавальне ставлення до природи та забезпечить становлення ціннісного ставлення до усього живого.

Створення еколого-розвивального середовища у закладі дошкільної освіти допоможе вихователям у екологічному вихованні дітей. Організація різних видів діяльності дітей старшого дошкільного віку в еколого-розвивальному середовищі сприятиме зацікавленню дітей навколишнім природним середовищем, але звичайно при правильній організації вихователем садку.

Завданням вихователя є організація еколого-розвивального середовища та здійснення в ній спільної з вихователем діяльності екологічного змісту буде сприяти формуванню у кожної дитини потреби у взаємодії, спілкуванні з об'єктами природи,

крім цього формуватиме пізнавальний інтерес та ціннісне ставлення до усього живого.

Організуюючи діяльність дітей еколого-розвивальному середовищі вихователь заохочує ініціативу дітей, спирається також на те, що їм більше цікаво, обов'язково підбирає такі види діяльності дітей які будуть відповідати їх віку та розвитку.

Виділяють такі види діяльності які спрямовані на екологічне виховання дітей старшого дошкільного віку:

- Навчальна діяльність
- Пошуково-дослідна діяльність
- Ігрова діяльність
- Трудова діяльність
- Творча діяльність

Для реалізації даної мети тобто екологічному вихованню дітей в умовах еколого-розвивального середовища використовують такі форми освітньої діяльності як:

- заняття екологічного змісту
- трудова діяльність
- екскурсії та прогулянки
- дослідни
- природничі акції

Завдяки різним видам діяльності та буде формуватися екологічна компетентність, екологічна культура, адже екологічна культура формується у дітей дошкільного віку у ході безпосередньої взаємодії з об'єктом вивчення: дитина відчуває та пізнає природу, унікальність живого на прикладі самої природи – тих її представників, які стаціонарно проживають в безпосередній близькості від дитини та складають його повсякденне предметне оточення [3, с. 53].

Так, як проблема екологічного виховання повинна бути поставлена не лише як проблема охорони природи, а найперше як проблема формування особистості, яка має володіти певними знаннями та основними елементами екологічної культури. Потрібно навчити любити природи, піклуватися про неї усе це можливо лише у природному середовищу. Тому, створення еколого-розвивального середовища у закладі дошкільної освіти має важливе значення, важливе для того, щоб дитина набувала певний досвід спілкування з природою, навчилася дотримуватися необхідних правил поведінки у природі, накопичила знання про природне середовище, навчити дитину відповідати за наслідки своїх вчинків, тобто сформувати у неї природничо-екологічну компетенцію.

Джерела

1. Беленька Г.В. Дошкільнятам про світ природи: Старший дошкільний вік: навч.-метод. посіб. / Г.В. Беленька, Т.С. Науменко, О.А. Половіна. – К.: Генеза, 2013. – 112 с.
2. Новоселова, Г.Л. Развивающая предметно-игровая среда [Текст] / Г.Л. Новоселова // Дошкольное воспитание. - 2002. - №4. - С.14-18.
3. Соломенникова, О. Диагностика экологических знаний дошкольников [Текст] / О. Соломенникова // Дошкольное воспитание. - 2004. - № 7. - С. 21.
4. Ясвин В. А. Образовательная среда : от моделирования к проектированию / В. А. Ясвин. – М. : Смысл, 2001. – 366 с.

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ОПЕРАТИВНОГО КОНТРОЛЮ ЗА ДОДЕРЖАННЯМ ВИМОГ ПРИРОДООХОРОННОГО ЗАКОНОДАВСТВА В РАМКАХ ДЕРЖАВНОГО НАГЛЯДУ (КОНТРОЛЮ) ЯК ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ НЕСАНКЦІОНОВАНИХ СКИДІВ ЗАБРУДНЮЮЧИХ РЕЧОВИН У ВОДНІ ОБ'ЄКТИ

Шавикіна І.В.,

здобувач магістратури

Науковий керівник: д.е.н., проф. Овчаренко Є.І.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Анотація. В дослідженні розглянуто проблему несанкціонованих скидань стічних та неочищених промислових вод у водні об'єкти. Розглянуто варіант вирішення проблеми через запровадження оперативного контролю в рамках державного нагляду (контролю).

В Україні екологічні проблеми, здебільшого, залишаються актуальними. Вирубка лісів, забруднення атмосферного повітря, водних ресурсів, земель, збільшення об'ємів несанкціонованих сміттєзвалищ, тощо. Деякі з цих проблем можливо частково стримувати та регулювати в рамках чинного законодавства. Але, на жаль, не всі.

Однією з таких невирішених проблем є несанкціоновані скидання стічних та неочищених промислових вод у водні об'єкти.

Виявити такі випадки, відібрати на місці правопорушення проби та застосувати санкції до порушників можливо лише, якщо несанкціоновані дії відбуваються під час здійснення планового чи позапланового заходу державного нагляду (контролю).

Так, згідно чинного законодавства, планові заходи здійснюються відповідно до річних планів, що затверджуються органом державного нагляду (контролю) не пізніше 1 грудня року, що передує плановому [ст. 5, 1].

Підставами ж для здійснення позапланових заходів є:

- подання суб'єктом господарювання письмової заяви до відповідного органу державного нагляду (контролю) про здійснення заходу державного нагляду (контролю) за його бажанням;

- виявлення та підтвердження недостовірності даних, заявлених суб'єктом господарювання у документі обов'язкової звітності;

- перевірка виконання суб'єктом господарювання приписів, розпоряджень або інших розпорядчих документів щодо усунення порушень вимог законодавства, виданих за результатами проведення попереднього заходу органом державного нагляду (контролю);

- звернення фізичної особи (фізичних осіб) про порушення, що спричинило шкоду її (їхнім) правам, законним інтересам, життю чи здоров'ю, навколишньому природному середовищу чи безпеці держави [ст. 6, 1].

З цього виходить, що своєчасно виявити несанкціоновані скиди може також будь-яка фізична особа, за зверненням якої буде здійснено позаплановий захід з перевірки фактів, викладених у зверненні. Такий захід здійснюється лише за наявності погодження центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у відповідній сфері державного нагляду (контролю), або відповідного державного колегіального органу [ст. 6, 1], що суттєво відтермінує проведення заходу та зменшує можливість отримання достовірних даних під час проведення державного нагляду (контролю).

Рішенням цієї проблеми є запровадження оперативного контролю в рамках державного нагляду (контролю), тобто створення можливості реагувати на несанкціоновані дії без отримання погодження відповідних органів. Така можливість передбачається проектом Закону про державний екологічний контроль № 3091, зареєстрованого 19.02.2020 (далі – Проект), через розширення заходів державного екологічного контролю, до яких належать планові та позапланові перевірки, реагування на виклики, рейдові перевірки та патрулювання [с. 3, 2].

Згідно Проекту заходи державного екологічного контролю здійснюються без попередження, крім планових заходів та випадків, коли таке попередження є необхідною умовою забезпечення ефективності заходу державного екологічного контролю. Позапланові заходи державного екологічного контролю здійснюються без погодження з іншими органами влади [ст. 7, 3].

Такі запровадження дають змогу оперативно зреагувати на виклики чи звернення щодо несанкціонованих скидань, на місці правопорушення відібрати проби, провести дослідження, отримати максимально достовірні дані та, в разі необхідності, застосувати санкції до правопорушників.

Проект перевірено Комітетом з питань інтеграції України з Європейським Союзом, Головним науково-експертним управлінням та Комітетом з питань бюджету та, згідно наданих висновків на Проект, повернуто на доопрацювання.

На думку Головного експертно-наукового управління, вирішення проблем вдосконалення природоохоронного контролю в державі, насамперед, повинно відбуватись за допомогою більш комплексного законодавчого регулювання повноважень відповідних органів державної влади. Зокрема, покладені законопроектом завдання на органи державного екологічного контролю щодо запобігання порушень природоохоронного законодавства (ст. 5), та здійснення таких заходів контролю, як патрулювання, реагування на виклики, можуть забезпечуватись підрозділами Національної поліції України, у структурі якої можливе створення спеціальної поліції у сфері охорони природи. Окремі повноваження, які законопроектом надаються органам державного екологічного контролю, повинні здійснюватися поліцією, що сприятиме їх ефективній реалізації [с. 6, 4].

Але передача частини повноважень, наданих органам державного нагляду (контролю) за додержанням вимог природоохоронного законодавства, поліції не може повною мірою вирішити дану проблему. Так, в разі виявлення несанкціонованих скидів, поліцією не можуть бути відібрані проби на місці правопорушення. Для цього потрібно залучати спеціалістів, уповноважених на проведення вимірювань, або створювати лабораторію у структурі Національної поліції України. Створення лабораторій потребує додаткових фінансових витрат. Тим паче, необхідні лабораторії існують у структурі екологічних інспекцій.

Доопрацювання та прийняття Проекту в частині запровадження оперативного реагування на виклики та звернення в рамках державного нагляду (контролю) за додержанням вимог природоохоронного законодавства є найбільш ефективним вирішенням проблеми несанкціонованих скидів у водні об'єкти.

Джерела

1. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності».
2. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про державний екологічний контроль». – 6 с.

3. Проект Закону України «Про державний екологічний контроль». – 78 с.

4. Висновок Головного науково-експертного управління від 29.05.2020 на Проект Закону України «Про державний екологічний контроль». – 16 с.

КРИТЕРІЇ ТА РІВНІ СФОРМОВАНOSTІ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Якименко А.Є.,

здобувач 2 курсу магістратури

Науковий керівник: к. пед. наук, доц. Житник Т.С.

Мелітопольський педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

Анотація. Дослідження полягає у перевірці дієвості впровадження технології використання пейзажного живопису у процесі формування екологічної компетентності дітей старшого дошкільного віку. Визначено рівні сформованості екологічної компетентності.

Формування знань екологічної компетентності – це необхідна умова виховання свідомо-дбайливого ставлення до природи, до людей, до матеріалів природного походження, до предметів рукотворного світу. Усвідомлений характер ставлення проявляється в тому, що дитина здатна бачити красиве і некрасиве в навколишньому світі, адекватно оцінювати своє ставлення і відношення оточуючих людей до природи.

Актуальним стає завдання екологічного виховання і освіти дітей: тільки екологічний світогляд, екологічна компетентність сприяє залученню дошкільнят до гуманно-ціннісного ставлення до природи, що концентрує в собі загальнолюдські цінності.

В ході проаналізованої літератури з метою виявлення рівня екологічної компетентності старших дошкільників, було визначено наступні показники та їхні якісні значення (див. табл.1).

Таблиця 1

Показники та критерії виявлення рівня екологічної компетентності старших дошкільників

Показники	Якісні значення
Пізнавально-інформаційні	Визначає та обґрунтовує зміни у природному довкіллі. Називає пори року, виокремлює їхні особливості, послідовність. Розрізняє дерева, кущі, трав'янисті рослини, порівнює їх. Знає та розрізняє явища природи (дощ, туман, веселка, блискавка, сніг, мороз). Виділяє ряд істотних ознак живого в окремі об'єкти і групи. Вміє виокремлювати живу та не живу природу.
Мотиваційні	Виявляє гуманне ставлення до тварин та рослин. Проявляє позитивну спрямованість відносин до природи. Передає враження від творів мистецтва. Захоплюється красою краєвидів різних пір року, передає в художніх образах. Адекватно оцінює естетичну цінність продукту образотворчої діяльності інших дітей та власну. Характеризує внутрішній стан, емоційне забарвлення витворів мистецтва художника-пейзажиста.
Діяльнісні	Підтримує чистоту дитячого майданчика. Доглядає за рослинами та тваринами. Самостійно готує насіння для птахів. Доглядає за зимуючими птахами, чистить годівниці, підгодовує. Створює живописні композиції, передає та деталізує побачене в світі природі. Дотримуються правил поведінки в природі.

На основі визначених показників ми умовно встановили рівні сформованості екологічної компетентності, які представлені у табл. 2.

Таблиця 2

Рівні сформованості екологічної компетентності

Рівень	Показники
Низький рівень	Дошкільник має неуточнені, поверхневі знання про природні об'єкти; дитина не вміє самостійно розрізняти об'єкти живої та не живої природи, виділяти властивості води, її стани; безініціативність у веденні діалогу про природу; проявляє байдуже ставлення до довкілля; не сформована гуманна взаємодія зі світом природи; відсутні трудові навички в природі та практичні вміння догляду за тваринами та рослинами.
Середній рівень	Дошкільник володіє комплексом елементарних знань про природні об'єкти; дитина розрізняє об'єкти живої природи від не живої, в цілому виділяє властивості води, її стани; проявляє ініціативу до ведення діалогу про живу природу, зацікавлений природним довкіллям; наявна гуманна взаємодія зі світом природи; має елементарні трудові навички праці в природі та практичні вміння догляду за тваринами та рослинами.
Високий рівень	Дошкільник володіє ґрунтовними знаннями про природні об'єкти; дитина виокремлює об'єкти живої природи від не живої, виділяє властивості води та її стани, аргументує свою відповідь; проявляє ініціативу до ведення діалогу про живу природу, захоплюється природним довкіллям; досить упевнено орієнтується в правилах гуманної взаємодії зі світом природи, та дотримується їх; сформовані трудові уміння та навички праці в природі та практичні вміння догляду за тваринами та рослинами

Результати експериментальної роботи свідчать, що проведена робота спрямована на забезпечення розвитку почуттєвої сфери старших дошкільників в процесі ознайомлення їх з природою рідного краю й базується на використанні творів пейзажного живопису в навчально-виховному процесі дошкільного навчального закладу.

Джерела

1. Базовий компонент дошкільної освіти / Науковий керівник : А. М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф., д-р пед. наук.; Авт. кол-в : А. М. Богуш, Г. В. Беленька, О. Л. Богініч, Н. В. Гавриш // Вихователь-методист. Спецвипуск – 2012. – 64 с.
2. Беленька Г. Дошкільнятам про світ природи : старший дошкільний вік : навч.-метод. посібник / Г. Беленька, Т. Науменко, О. Половіна – К. : Генеза, 2013. – 112с;
3. Стеценко І. Розвиваємо мислення і відчуття : світанки у природі та мистецтві / І. Стеценко // Дошкільне виховання. – 2015. – №12. – С. 14-17.

ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНОГО ДОСВІДУ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ РОЗРОБОК НА ПРИКЛАДІ НІМЕЧЧИНИ

Кобцева Д. А.,

здобувачка 4 курсу бакалавріату

Науковий керівник: к.х.н., доц. Маслош О. В.

Східноукраїнській національній університет імені Володимира Даля

Анотація. Розглянуто досвід Німеччини щодо впровадження інноваційних розробок та обґрунтовано доцільність та можливість його застосування в умовах України.

На Конференції ООН з довкілля та розвитку в Ріо-де-Жанейро у 1992 р. Україна стала на шлях до сталого розвитку. Досягнення цілей сталого розвитку для більшості країн, в тому числі і для України, можливо за допомогою врахування досвіду, дій, програм та концепцій розвитку більш розвинутих країн у напрямку глобальних цілей тисячоліття, тому дослідження іноземного досвіду для України стає дедалі більш актуальним. Але це питання має багатовекторне спрямування та має вбачати суб'єктивне ставлення до множини цілей сталого розвитку (що розглянуто у [4]). Багато країн, що розвиваються, зробили акцент на підтримку розвитку інноваційних галузей, що означає організацію високотехнологічних виробництв [1]. Стратегічні процеси навчання, розвитку і придбання нових знань виступають важливою складовою при формуванні стратегії для функціонування підприємства та його переваги над конкурентами.

Кожна держава з розвинутою економікою знаходить для себе певний сценарій розвитку та підтримки національної промисловості, керуючись розвитком інноваційних високотехнологічних виробництв. Ці компанії покладаються на глобальні стратегії для досягнення успіху в сучасному світі, що спонукає компанію мислити про світ як про один ринок, а не як про сукупність національних ринків, а іноді вимагає прийняття нетрадиційних рішень, як то прийняття проектів із низькою рентабельністю інвестицій через їх конкурентну перевагу. Організація глобальної спрямованості формування довгострокової стратегії для компанії наближає її в цілому до сталого розвитку та надає суттєві конкурентні переваги.

Цікавий безцінний досвід впровадження інноваційних розробок має кожна розвинута країна. Безперечно, увага, в першу чергу, зосереджена за країнами технологічного ядра, в тому числі і за Німеччиною, яка на протязі останніх десятиліть може бути взірцем стратегічного планування та розвитку національних інтересів, а саме за рахунок впровадження інноваційних розробок. Наприклад, Федеральний уряд впроваджує новаторські інновації (якими підтримує спроби німецьких фірм розвивати та забезпечувати зовнішні ринки) широким спектром інструментів сприяння зовнішній торгівлі та інвестиціям. Німецька система сприяння зовнішній торгівлі та інвестиціям характеризується розподілом відповідальності між державою та приватним сектором. Різні установи, такі як німецькі торговельні палати за кордоном, закордонні представництва та Німеччина, торгівля та інвестиції (GTAI), тісно співпрацюють, щоб забезпечити найкращу підтримку для німецьких фірм. Німеччина

просуває проривні інновації, бо вони несуть в собі значні переваги з точки зору витрат і вигод, а значить, швидко замінюють попередні технології. Хайтек-стратегія для Німеччини, прийнята федеральним урядом в 2018 р, спеціально просуває такі новаторські інновації. Один з уже реалізованих заходів - створення Агентства по проривним інновацій (Sprin D GmbH) в 2019 році в Лейпцигу, яке просуває високотехнологічні розробки «made in Germany» [2]. Яскравим прикладом поширення інновацій у Німеччині може виступати розробка на базі креативного агентства «Makery» - проект для комфортного пересування літаками «Візьміть хмару в небо» (Take The Cloud To The Sky) [3]. У Німеччині поширено досвід впровадження інноваційних розробок не тільки на федеральному, а й на регіональному рівнях. В цілому реалізуються понад 500 програм, що сприяють інвестиційній та інноваційній активності [4].

Щодо нашої країни, то у щорічному визначенні інноваційного індексу держав світу з урахуванням багатьох показників вже декілька років Україна входить у двадцятку найрозвиненіших країн світу за рівнем інтелектуального потенціалу нації, але решта показників комплексної оцінки одні з найдепресивніших у світі. Цю ситуацію вже розглянуто у [3]. Дослідження ситуації запровадженням інноваційних розробок в Україні дозволяють стверджувати, що державна підтримка, яка може відбуватися в розробці програм, організації, координації між їх учасниками, виділенні державних та інших засобів для їх реалізації, майже відсутня. Але, незважаючи на низький рівень фінансування фундаментальних і науково-дослідних робіт, науковці виявляють досить високу активність у патентуванні (90 тис. патентів за останні 15 років), а головне, у потенційній результативності в упровадженні їхніх винаходів. Але ці результати більше цікавлять іноземні компанії, а не вітчизняних підприємців. Наприклад, як зазначено у [7], академік НАНУ Микола Осауленко продав компанії «Samsung» патент на технологію для виробництва телевізорів нового покоління з низьким рівнем випромінювання, завдяки чому собівартість виробництва знизилась на 30%. Ще більший інтерес викликає у іноземних менеджерів незапатентовані розробки, які купують як ноу-хау і патентують їх у своїх країнах.

Процеси, що пов'язані з впровадженням інноваційних розробок, є актуальним предметом дослідження, який дозволяє сформувати картину уявлення масштабів досягнення наукових розробок у світі. Наявність обізнаності щодо іноземних розробок, концепцій та способів впливу на розвиток своєї держави доводить, що залучення іноземного досвіду є правильним, необхідним та точним варіантом для країни, що прагне розвиватися. Україні потрібно скоріше створити належні інституції, покращити інформаційну базу та інтегруватись у сектор нововведень задля прискорення розвитку держави, освоєння нових ринків, вихід на новий рівень, зайняття позиції світового лідера, бо найбільшим багатством держави є інтелект української нації.

Джерела

1. Foreign experience of formation of innovative economy. URL: <https://be.kaznu.kz/index.php/math/article/view/1052> (дата звернення 05.11.2020)
2. Прыжок в будущее. Дженнифер Вагнер. URL: <https://www.deutschland.de/ru/topic/ekonomika/tak-germaniya-prodvigaet-proryvnye-innovacii-idei-made-in-germany> (дата звернення 05.11.2020)
3. Кобцева Д. А. Перспективи розвитку креативного сектора в українській національній економіці. *Європейський вектор модернізації економіки: креативність,*

прозорість та сталий розвиток : матеріали XII Міжн наук.-практ. конф. 27-28 травня 2020 року. Харків: ХНУБА, 2020. С. 84-86.

4. Кобцева Д. А., Кривуля П. В. Визначення методом парних порівнянь відносної значущості цілей керованого впливу на соціум на прикладі декларованих ООН цілей сталого розвитку. *Управлінська діяльність: досвід, тенденції, перспективи* : мат. Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. для здобувачів вищої освіти і молодих науковців, 12 листопада 2019 р., м. Харків. У двох частинах. Ч. 2. Адміністративно-управлінська діяльність у публічній сфері. Харків: ХНУБА, 2019. С. 133-138.

5. Креативне агентство «Makery». URL:<https://www.makery.de/work/vlc/>(дата звернення 05.11.2020)

6. Лігузова В. О., Баклаженко Ю. В., Гиря Р. М. Світовий досвід державної підтримки інновацій. URL: <http://global-national.in.ua/archive/18-2017/10.pdf> (дата звернення 05.11.2020).

7. Петрова І. Л., Шпильова Т. І., Сисоліна Н. П. Інноваційна діяльність: стимули та перешкоди: [монографія]. К.: Дорадо, 2010. 320 с.

РОЛЬ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ПРАЦІ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Ледовська А.І.,

здобувач 4 курсу бакалавріату

Науковий керівник: к.е.н., доц. Крамчанінова М.Д.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Анотація. У роботі визначено передумови, які вплинули на розвиток та інтелектуалізацію суспільства. Досліджено роль та цінність інтелектуальної праці в забезпеченні та удосконаленні головних аспектів життя людини у відповідності до цілей сталого розвитку.

Наразі цінність інтелектуального ресурсу, в контексті досягнення цілей розвитку людства, зростає. Адже саме інтелектуальна праця визначає темп росту науково-технологічної сфери, яка полегшує та покращує усі сфери нашого життя: економічну, політичну, соціальну та духовну у відповідності до концепції сталого розвитку.

Таким чином використання інтелектуальної праці є невід'ємною складовою діяльності людини з досягнення цілей розвитку, що робить її дослідження актуальним та важливим.

Метою роботи є дослідження роли інтелектуальної праці у досягненні умов покращення усіх сфер життя суспільства та забезпеченні його сталого розвитку.

Для досягнення зазначеної мети, у роботі визначено цінність застосування інтелектуальної праці в контексті сталого розвитку. Виділено передумови, що збільшили частку інтелектуальної праці та забезпечили подальший її розвиток. Досліджено етапи становлення та відзначено значущість саме інтелектуальної праці для подальшого розвитку суспільства.

Найважливішим питанням за всі часи існування людства є покращення життя, а саме: знищення бідності, захист природи, забезпечення миру, якісної освіти, медицини, стале споживання та інше. Задля можливості виправлення проблем та розвитку потенціалу людства для кращого життя, була створена програма розвитку

ООН, яка вміщує в собі 17 глобальних цілей, які є цілями розвитку тисячоліття. Крім того, цілі є взаємопов'язаними – ключем до успіху в одній із них є вирішення питань, загалом пов'язаних із іншими [1, с. 1].

Вплив інтелектуальної праці на розвиток суспільства досліджували ряд зарубіжних та вітчизняних вчених, серед яких: Т. Давенпорт, Л. Едвінсон, Г.Ю. Міщук, М. Паладій, П. Д. Макаренко.

У наш час науковці та провідні спеціалісти відмічають різкий, стрімкий та стабільний ріст, інтелектуальної праці, що є позитивним фактором, який впливає на розвиток технологій, інфраструктури, економіки, надаючи можливість удосконалення рівня життя міст і людей у містах [2-4].

Тож, роль та цінність інтелектуальної праці полягає у можливості переходу від індустріальної до постіндустріальної стадії економічного розвитку, яка проявляється у наступних складових:

- Наукових дослідженнях, що являються джерелом ефективності й розвитку;
- Розширенні спеціалізації інтелектуальної праці у зв'язку з проявом нових громадських або споживчих потреб;
- Сукупній інтелектуальній праці, що має на увазі громадську продуктивну силу, яка створює великі технологічні та соціальні цінності.

Виділені цінності представляють збільшуючу та посилюючу роль інтелектуальної праці.

З часів появи людини розумної винаходять та вдосконалюють масу знарядь праці та технічних нововведень, які являються невід'ємною частиною діяльності людини. Усі зміни, котрі відбуваються в економіці, виробництві, суспільстві, призводять до трансформації інтелектуальної праці. Найважливішим фактором трансформації являється науково-технічний прогрес, функцією якого є перетворення праці, а саме його змісту, характеру та якості. Розвиток продуктивних сил та технічного прогресу неможливі без творчого фактору – винахідливості або раціоналізаторства, яке втілює інтелектуальна праця.

На початку розвитку традиційних товариств й виробництв використовувалась фізична праця людей, розглядаючи робітника у якості – розмовного знаряддя праці. У промислово розвинених країнах, к другій половині ХІХ ст., доля розумової праці перевищила фізичну. Так, з розвитком виробництва зростає та ускладнюється розумова праця, удосконалюючи загалом рівень розвитку суспільства. Наслідком цього, є інтелектуалізація, яка відкриває суспільству шлях до створення нових, більш досконалих продуктів.

Виділимо головні передумови, які вплинули на збільшення долі інтелектуальної праці:

- Стрімкий ріст науково-технічного розвитку;
- Глобалізація економіки;
- Активний розвиток таких сфер, як: освіта, охорона здоров'я та культура;
- Зміщення пріоритетності від фізичної праці до інтелектуальної;
- Зростання інформативності трудових, виробничих, технологічних процесів;
- Поширення технологій: фінансових, організаційних, кадрових, виробничих;
- Зростання рівня наукоємності країн;
- Зростання зацікавленості індивіда / суспільства у саморозвитку;
- Зростання у потребі розробки нових методів, ідей, устаткування.

Таким чином, удосконалення особистісних якостей суспільства, працівників, індивіда та розвиток інтелектуальної праці відбувалось паралельно. Удосконалюючи та набуваючи інтелектуальні якості, люди стали удосконалювати навколишнє середовище, створюючи нові продукти, проекти, технології та інше.

Ривок розвитку інтелектуальної праці відбувся у першому технічному укладі та промисловій революції (1770-1830 рр.). Цей період часу називають – етапом розвитку людського капіталу. У таблиці 1 представимо процес поетапної інтелектуалізації праці.

Таблиця 1

Поетапна інтелектуалізація праці

Період / етап	Наслідок
Перша промислова революція (1701-1830 рр.) / 1-й технологічний уклад	Ривок у розвитку світової економіки відбувся на основі швидкого зростання продуктивних сил та становлення капіталізму. <ul style="list-style-type: none"> •Удосконалення росту якості культури, освіти, здоров'я, науки, підприємницького ресурсу, якості еліти та управління, якості життя та державних інститутів і тд. •Перша половина XIX ст. – сформована індустріальна економіка.
Друга промислова революція (друга половина XIX – початок XX ст.) / 2-4-й технологічні уклади економіки	База розвитку – ріст якості та рівня накопиченого людського капіталу. <ul style="list-style-type: none"> •Впровадження бесмерівського способу виплавки, поширення поточного виробництва та професійної освіти, розвиток науки, підвищення культури, створення розвиненого індустріального суспільства, породження інновацій.
Третя науково-технічна революція (кінець XX ст. – наш час) / у розвинених країнах світу 5-й технологічний уклад економіки, початок 6-го	Перехід до постіндустріальної економіки. <ul style="list-style-type: none"> •Формування економічних знань, інформативного суспільства, глобалізація світової економіки.

*Таблиця складена за джерелом [5, с. 11]

Здійснювали промислову революцію люди с такими якостями як креативність, освіченість та професіоналізм, що були набуті з попередніми поколіннями та ними самими. Поштовхом розвитку була – конкуренція, котра змушувала капіталістів ризикувати заради великого прибутку, використовуючи наукові, промислові, технологічні, інноваційні нововведення.

Головною причиною промислової революції стали ріст знань та поява професіоналів, здатних винаходити машини та генерувати інновації. Самі машини – наслідок виходу в своєму розвитку людського капіталу на нову висоту та новий рівень якості [5, с. 12].

Чому пріоритетне зростання промислової революції отримала інтелектуальна праця? Переломним моментом став період XVIII—XIX ст. – це період переходу в промисловості від ручної праці до механізованої. При капіталізмі вважалось, що все населення буде працювати використовуючи фізичну працю та перетворившись у клас

пролетаріату покращаться, вийдуть новий рівень соціалістичні відносини. Але, такий спосіб виробництва був неефективний.

Саме доля нових знань, уособлених в технологіях, організації виробництва та обладнанні, відкрила нові способи виробництва, які дозволили перейти суспільству до індустріального, а потім й до постіндустріального етапу розвитку. Таким чином, рівень освіченості населення виріс дякуючи новим відкриттям та удосконаленні інформації, що призвело до масового впровадження механічного обладнання в житті підприємств та суспільства. Також технологічний ривок відбувся у таких напрямках як металургія, металообробка, комунікації, машинобудування, хімія і тд.

Інтелектуальна праця поступово витісняючи фізичну, зайняла значну частку в загальній праці. Розроблені інновації впроваджуються у виробництві, освіті, медицині, економіці, державі, приносячи інтелектуальну користь суспільству. Тож поява інтелектуальної праці значно покращує життя населення на планеті, забезпечуючи кращі умови для існування та можливість удосконалення усіх систем життя у відповідності до цілей сталого розвитку.

Джерела

1. Глобальні цілі сталого розвитку. [Електронний ресурс]. Режим доступу: URL: <https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/sustainable-development-goals.html>.

2. Davenport T. H. Business Innovation: Reengineering Work through Information Technology [Text] / T. H. Davenport. – Boston: Harvard Business School Press, 1993. – 364 p.

3. Грішнова О. А., Міщук Г. Ю. Соціальні інновації у трудовій сфері: сутність, види, особливості реалізації в Україні. Демографія та соціальна економіка. 2013. № 2. С. 167-178.

4. Паладій М. Інфраструктура системи державного управління сферою інтелектуальної власності: підхід до удосконалення [Електронний ресурс] / М. Паладій // Науковий вісник. – 2011. – Вип. 7. – Режим доступу: URL: http://lvivacademy.com/vidavnistvo_1/visnik7/fail/paladij.pdf.

5. Корчагін Ю.А. Людський капітал як інтенсивний соціально-економічний фактор розвитку особистості, економіки, суспільства і державності / Ю.А. Корчагін // Науковий семінар. – Вороніж, 2011. – Режим доступу: URL: <http://www.lerc.ru/?part=articles&art=3&page=110>.

ОСВІТА ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19

Остапенко В.М.

к.е.н., доцент кафедри митної справи та оподаткування

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Анотація. Розглянуто зміст освіти сталого розвитку. Визначено вплив пандемії COVID-19 на світові тенденції в освіті. Розглянуто світові дослідження для визначення зривів, спричинених COVID-19 у галузі вищої освіти та перших заходів, вжитих вищими навчальними закладами світу щоб відповісти на кризу.

Минулого року Генеральна Асамблея ООН визнала освіту для сталого розвитку (ОСР) моделлю для переосмислення навчання для досягнення цілей сталого розвитку. ОСР переоцінює те, що ми дізнаємось, де ми вчимося і як ми вчимося, розвиває

знання, навички, цінності та відносини, що дозволяють учням приймати обґрунтовані рішення та дії щодо глобальних проблем, таких як кліматична криза. Це дає можливість учням різного віку змінити спосіб мислення та працювати у напрямку сталого майбутнього. ОСР звертається до змісту освіти таким чином, щоб навчальні програми включали вивчення екологічної цілісності, економічної життєздатності та того, як працювати на шляху до справедливого суспільства. Але також переоцінює методи навчання та результати, щоб сформувати критично налаштованих, чуйних студентів, які можуть спільно вирішувати проблеми та діяти у місцевих та глобальних надзвичайних ситуаціях.

ОСР є ключовим фактором, що сприяє реалізації всіх 17 цілей сталого розвитку, але також може бути ключовим для підготовки світу до майбутніх криз, таких як COVID-19. Пандемія показала нам важливість для людей та суспільства здатності швидко реагувати на несподівані ризики. Це передбачає здатність розуміти складність, передбачати різні сценарії, домовлятися про компроміси, бути готовим діяти швидко на основі обмеженої інформації та співпрацювати у пошуку найкращих рішень.

Нещодавнє дослідження ЮНЕСКО показало, що країни сильно підкреслюють когнітивне навчання над соціально-емоційним та поведінковим навчанням, які є ключовими інструментами для розширення можливостей учнів та здійснення змін. Потрібно забезпечити, щоб освіта давала студентам інструменти для вирішення проблем сьогодення та майбутнього, боротьби з кліматичною кризою та трансформації суспільства.

Пандемія COVID-19 спричинила різні зміни в житті, яким ми її знаємо. Один із секторів, який сильно постраждав є вища освіта, а конкретніше обмін студентами. COVID-19 безпрецедентно порушив освіту у всьому світі. Мільйони студентів не змогли продовжувати навчання в школах, університетах, закладах професійного навчання та програмах навчання дорослих. Багато урядів відповіли на нагальну потребу забезпечити школярів можливостями навчання через Інтернет та дистанційне навчання. Були прийняті віртуальні уроки, розповсюджені домашні навчальні матеріали та освіта через телевізор та радіо або просторі. Ці зусилля були суттєвими і, безперечно, дуже складними для багатьох урядів, викладачів та студентів, оскільки вимагали перестановки не лише механізмів надання послуг, а й ролей та відповідальності.

За даними ЮНЕСКО, 1 квітня 2020 року школи та вищі навчальні заклади (ЗВО) були закриті в 185 країнах, зачіпаючи 1 542 412 000 учнів, що становить 89,4% від загальної кількості зараховані учні. 7 травня, школи та ЗВО все ще були закриті в 177 країн, які охоплюють 1 268 164 088 учнів, що становить 72,4% від загальної кількості учнів, які навчаються.

Різні організації, наприклад, Міжнародний інститут Освіта (ІЕ) у США або Європейська асоціація міжнародної освіти (ЕАІЕ), Міжнародна Асоціація університетів (ІАУ) та Студентська мережа Еразмуса (ЕСН) взяли участь окремо дослідження, щоб зрозуміти вплив COVID-19 на громади, які вони безпосередньо підтримують. Відповідно до цих опитувань було розглянуто такі питання:

- вплив на обмін студентами. На запитання про вплив COVID-19 на міжнародний рівень 53% вищих навчальних закладів відповіли, що іноземні студенти базуються на своїх навчальних закладах і 43% їх студентів опинилися в іноземних закладах;

- скасовані мобільності. 30% ЗВО відповіли, що всі їх мобільності скасовано та

47% ЗВО відповіли, що обмін студентами скасовано з деякими країнами, тоді як 25% студенти стверджували, що їхню мобільність скасовано;

- зв'язок між вищими навчальними закладами та студентами. Запитували про те, чи мають ЗВО наявність належної інфраструктури для спілкування зі студентами та 97% представників вищих навчальних закладів підтвердили, що вони це зробили. Однак факт наявності відповідної інфраструктури нічого не говорить щодо ефективності спілкування. Аналізували більш детальну інформацію щодо доступності інформації стосовно заходів охорони здоров'я; наявності інформації англійською мовою; і щодо доступності інформації про обмеження подорожей. Ці результати означають, що ЗВО справді намагаються зробити ефективним спілкуватися зі своїми учнями, і що в більшості випадків потік інформації хороший. Однак існує незначний відсоток ЗВО, де ці зусилля не є ефективними. На цих ЗВО існує необхідність переглянути спосіб доставки інформації як з точки зору змісту, мови, так і технічні платформи, що використовуються;

- необхідність адаптації навчальних методологій через неможливість проведення презентаційних занять. Тому онлайн-викладання та навчання відіграли важливу роль у вищій освіті за останні місяці. 85% іноземних студентів, які відповіли на опитування, поділились, що презентаційні класи були повністю або частково замінені онлайн-методологіями. Крім того, 12% опитаних ЗВО, які повністю припинили навчання, розробляли рішення для викладання та навчання, наприклад, за допомогою онлайн-методологій та засобів самонавчання;

- необхідність підтримувати студентів більш цілісно не лише на академічному рівні. 42% представники ЗВО заявили, що у партнерських установах за кордоном були розроблені плани на випадок непередбачених ситуацій, 34% - у вітчизняних університетах і 23% не мали планів на випадок непередбачених ситуацій ні в своїх установах, ні в партнерських установах за кордоном. Незважаючи на те, що більшість вищих навчальних закладів позитивно відповіли на підтримку, яку надають студентам, відсутність планів дій на випадок майже на чверті ЗВО може призвести до негативного впливу на студентів досвід. Дуже важливо, щоб навчальні заклади не дозволяли студентам відчувати себе покинутими, не маючи підтримки з боку установ;

- пошук правильного балансу між очним та онлайн-навчанням, між фізичною мобільністю та „віртуальним обміном”. Необхідно забезпечити безпечне середовище в студентському містечку для всіх студентів (включаючи міжнародних студентів), що вимагатиме більше зусиль як з боку ЗВО, так і студентів. Міжнародна мобільність потребуватиме більшої та, можливо, іншої підтримки закладів вищої освіти. Тому, як ніколи, необхідно, щоб ЗВО та студенти тісно співпрацювали у пошуку рішення для забезпечення поточного та наступного покоління студентів однаковим, якщо не кращим, навчанням можливостей, ніж у попередніх поколінь студентів [0].

Це призводить до висновку, що попри труднощі в адаптації до зовсім іншої методології для викладання сектор вищої освіти продемонстрував реактивність, щоб знайти рішення для виклик пандемії та продовження викладання та навчання. Залишається з'ясувати, як на якість навчання впливає перехід від особистого до онлайн-викладання, особливо коли ситуація зміниться з антикризового управління на нову нормальну для нового навчального року. Буде важливо детальніше вивчити цю зміну як із вузів, так і з точки зору студентів.

Зараз вища освіта повинна перейти від ситуації управління кризовими ситуаціями до більш довгострокового планування на новий навчальний рік. Багато рішень, впроваджених під час кризи продемонстрували свою корисність і, ймовірно,

їх доцільно продовжувати, але для того, щоб надалі пропонувати якість освіти в новому навчальному році слід ретельно планувати, оскільки виникають нові виклики.

З метою кращого розуміння зривів, спричинених COVID-19 у галузі вищої освіти та дослідити перші заходи, вжиті вищими навчальними закладами світу щоб відповісти на кризу, Міжнародна асоціація університетів (IAU) вирішила створити Глобальне опитування IAU щодо впливу COVID-19 на вищу освіту у всьому світі. Аналіз опитування базується на 424 повних відповідях від унікальних ЗВО у 109 країнах та двох спеціальних адміністративних регіонів Китаю (Гонконг та Макао) [1].

Важливим є вимушений перехід до дистанційного навчання та навчання можливості запропонувати більш гнучкі можливості навчання, дослідити змішане або гібридне навчання та поєднувати синхронне навчання з асинхронним. Тип впливу різноманітний і варіюється від установи до установи, але скрізь це було негативно. Більшість ЗВО мають плани на випадок непередбачених ситуацій, щоб пом'якшити це вплив. Більшість навчальних закладів у всьому світі скасували навчання та перейшли на дистанційне навчання, намагаючись стримати поширення COVID-19.

Джерела

1. COVID-19: Higher Education challenges and responses – IAU – Режим доступу: <https://www.iau-aiu.net/COVID-19-Higher-Education-challenges-and-responses#SURVEY-REPORTS>

2. COVID-19 Global Impact Survey – IAU – Режим доступу: <https://www.iau-aiu.net/IAU-Global-Survey-on-the-Impact-of-COVID-19-on-Higher-Education-around-the>

РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦТВА – ШЛЯХ ДО ДОБРОБУТУ УКРАЇНЦІВ (НА ДОСВІДІ ШВЕЙЦАРІЇ)

Павлова А.Р.,

здобувачка III курсу

Наукові керівники: викладач-методист в/к Колеснікова В.В.,

викладач I категорії Кукушкін Д.В.

ВСП «Северодонецький політехнічний фаховий коледж СНУ ім. В. Даля»

Анотація. В роботі розглянуто та проаналізовано світовий досвід досягнення цілі сталого розвитку. Країною донором такого досвіду стала Швейцарія. Також в роботі узагальнені деякі висновки, які сформулювали сучасний підхід сільськогосподарської діяльності.

Актуальність дослідження. Реалізація цілей сталого розвитку в Україні, зокрема, такої, що визначена як «Гідна праця та економічне зростання», на наш час є абсолютно актуальною і може бути впроваджена завдяки ретельному вивченню досвіду країн, що є лідерами у розвитку економічної та соціальної сфер життя .

Останні роки питання наявності вакантних робочих місць в Україні стає дедалі актуальнішим. Малий та середній бізнес страждає під час періоду карантинних умов 2020 року, більша частина заводів, зокрема, на сході України припинила діяльність, що призвело до скорочення робочих місць та «процвітання» безробіття серед населення.

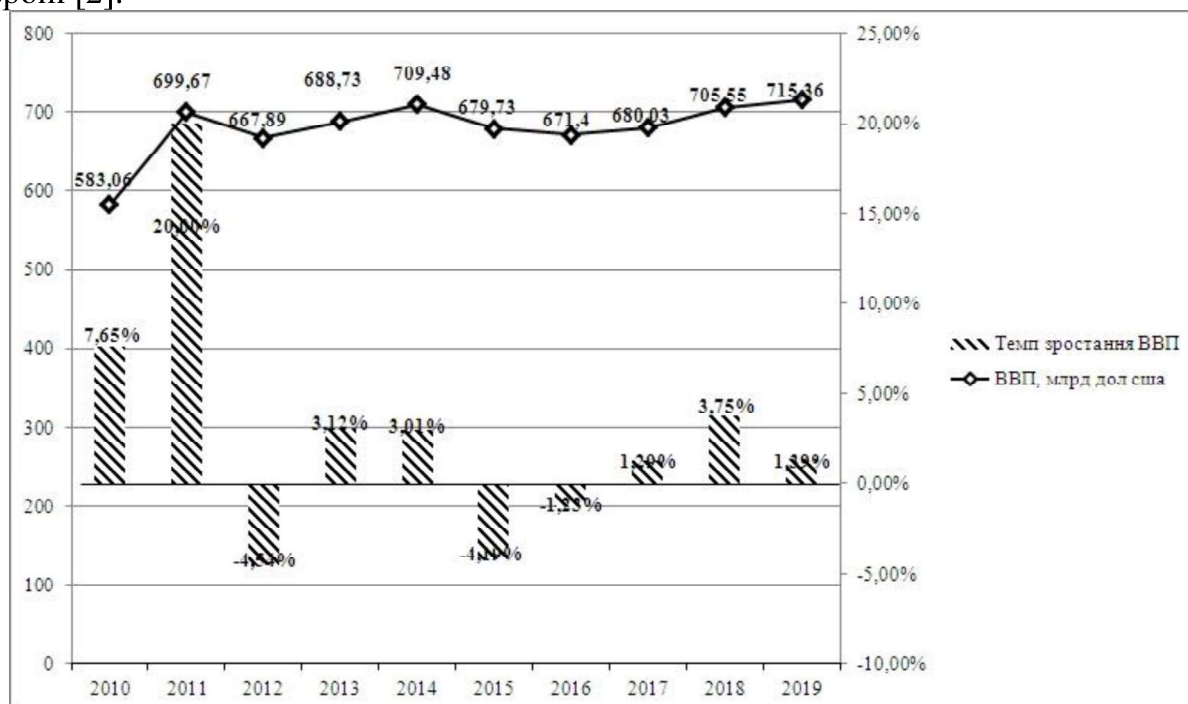
Мета дослідження: аналіз досвіду можливостей підприємницької діяльності в умовах високорозвиненої європейської держави (Швейцарії) з метою розробки

пропозицій щодо застосування найкращих бізнес-ідей в умовах України для визначення реальних шляхів підвищення добробуту населення.

Виклад основного матеріалу. Одна з найбільш розвинених в економічній сфері країна – це Швейцарія. ВВП на душу населення складає 83717 дол. США, загальний ВВП в країні 715,36 млрд дол. США або 20 місце в світі. Населення країни знаходиться поза межею бідності, крім того Швейцарія в ряді країн, де невеликий відсоток безробіття. Економіка Швейцарії відповідає прийнятій економічній моделі перших країн світу і поділяється на три сектори: сільське господарство, промисловість та сфера послуг. На противагу швейцарській ситуації ВВП України на душу населення 3659,8 дол. США за 2019 рік, загальний ВВП в країні 150,4 млрд дол. США або 57 місце в світі. що свідчить про наявність низки соціально-економічних проблем у державі та вочевидь низького рівня споживання у порівнянні з іншими європейськими країнами.

Найрозвиненішою в швейцарській економіці є сфера послуг, і що становить 72% від загального обсягу ВВП країни, промисловість - 27% і на останньому місці - сільське господарство (1%). Сфера послуг являє собою туризм та банківську галузь. Банки складають її значну частину, найбільш популярними є CreditSuisse та UBS. Швейцарія не дуже славиться сільськогосподарською продукцією на світовому ринку, але в країні цілком комфортні природні умови для масштабних агропромислових проектів, тут є і мальовничі гори, і зелені поля. Сьогодні фактично 60% продовольчих товарів для населення країни виробляється аграрною галуззю, що само по собі показово.

Варто відмітити, що щорічно країна витрачає близько 16 млрд. швейцарських франків на дослідження і розвиток. Крім того, тут спостерігається один з найнижчих рівнів злочинності в світі (Швейцарія – одна з 10 найбезпечніших країн за рядом світових рейтингів). Тобто для ведення бізнесу Швейцарія точно найкраще місце в Європі [2].



Джерело: побудовано автором на основі [1]

Рис 1.1. Рівень та темп зростання ВВП Швейцарії

Виникає питання: в чому секрет такого стрімкого розвитку та як діяти українцям, щоб досягти успіху в різних сферах бізнесу, подолати межу бідності та створити, наприкінці кінців, місця на ринку праці?

На нашу думку, саме унікальне культурне середовище Швейцарії, яке формувалося віками, є фундаментальною основою сучасної політики та держави. Швейцарія була вільною протягом століть, але свобода завжди тісно перепліталася з мораллю відповідальності. Тож у сучасних швейцарців сформувалося поняття свободи не про «робити що завгодно», а свободи робити те, що приносить користь. Повага до власності, відповідальність та користь суспільству є універсальні цінності які притаманні людям. Уряд у Швейцарії задуманий як правління громадян для громадян, а не правління правителя для своїх підданих та реальна влада знаходиться в руках народу, а не уряду. Така стратегія є дуже ефективною з огляду на показники ринкової діяльності.

Малий та середній бізнес має тут можливість для розвитку, влада підтримує підприємців. Так, навіть маленька компанія може стати світовим лідером. Наприклад, компанія NEMRO, що складається всього з 200 співробітників, спеціалізується на виготовленні жорен для автоматичних кофе-машин, є світовим лідером з часткою на ринку 60-70%. Секрет успіху – уряд, який допомагає підприємцям йти вперед, низькі зрозумілі податки призводять до стрімкого росту результатів роботи та мотивації праці.

Навіть у сучасних умовах господарювання темпи економічного зростання швейцарської економіки за 2019 р. становили приблизно 1%. Таких результатів було досягнуто в першу чергу завдяки високим темпам росту у фінансовому секторі, транспорті та позитивній динаміці експорту. Уряд Швейцарії продовжує приділяти особливу увагу реалізації заходів, спрямованих на економію бюджетних коштів та збалансування видатків та доходів держави, що позитивно впливає на рівень життя мешканців держави [3].

Добробут українців залежить від обдуманих планів, які в подальшому будуть втілюватися у життя. Щоб жити краще, треба в щось вірити та щось робити. Україна дуже багата земля. Найкращі чорноземи Європи, стратегічні корисні копалини, вигідне географічне положення – найперші умови розвитку України.

Сільськогосподарська діяльність починає набирати обороти, а саме фермери здатні сьогодні створювати робочі місця. Варто виділити тих, які займаються землею – це власники земельних паїв та земельних ділянок, призначених для особистого селянського господарства. Це люди, які "вийшли" з договорів оренди і використовують власні ділянки самостійно.

З досвіду Швейцарії ми бачимо, що на даний час тут налічується близько 67000 ферм, які обробляють 10070 квадратних кілометрів землі. Середньостатистичне господарство має 15,6 га землі. Кожне третє господарство займається підсобними промислами. Звідсіля і досить високий відсоток самозабезпечення швейцарців сільськогосподарською продукцією [2].

А українцям це привід задуматись над реаліями розвитку такої важливої галузі як агропромислова та можливості працевлаштування людей. Але власники бізнесу можуть зіткнутися із рядом проблем на шляху до втілення глобального покращення економіки. Законодавство України потребує обов'язкової адаптації до сучасних ринкових умов і повинно працювати, а не залишатися номінальним зведенням правил. Тоді можна очікувати і на залучення іноземних інвесторів, оскільки реальне фінансування справи дає значну мотивацію підприємництву, що веде до справжніх результатів виробництва. Імпорт якісного товару створить прибутковий оборот, який

дасть змогу розширити, як кількість місць на ринку праці, так і досягти істотного рівня ВВП, а це у підсумку - показник добробуту всієї країни.

Висновок. На нашу думку, більш широке використання ресурсів, якими володіє наша країна, призведе до поліпшення стану економіки держави, самореалізації людей, які зараз знаходяться на межі бідності, та процвітання злагоди та достатку в Україні. Швейцарський досвід показує, що за відповідального та свідомого відношення до ресурсів держави, будь то природні ресурси, культурна спадщина або просто громадяни, можна досягти істотних соціально-економічних успіхів у розвитку країни. От і нам треба розвивати те, що вже маємо, бо це найкращий актив, який ми можемо впровадити на шляху до конкурентоспроможності на світовому ринку.

Джерела

1. Глобальний рейтинг країн і територій світу за показником валового внутрішнього продукту. Розраховується за методикою Світового банку (TheWorldBank). URL: <https://gtmarket.ru/ratings/rating-countries-gdp/rating-countries-gdp-info> (дата звернення: 19.10.2020).

2. Дубровик-Рохова А. Шведський підхід до сталого розвитку URL: <http://day.kyiv.ua/uk/article/ekonomika/shvedskyy-pidhid-do-stalogo-rozvytku> (дата звернення: 18.10.2020).

3. Экономика Швейцарии: Стабильная и конкурентноспособная с низкими налогами URL: <http://day.kyiv.ua/uk/article/ekonomika/shvedskyy-pidhid-do-stalogo-rozvytku> (дата звернення: 21.10.2020).

ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЧЕРЕЗ ЦИФРОВІЗАЦІЮ ПРОМИСЛОВОСТІ: ДОСВІД СВІТОВИХ ЛІДЕРІВ ХІМІЧНОЇ ІНДУСТРІЇ

Паничок М.Ю.,

здобувачка 1 курсу магістратури

Науковий керівник: к.е.н., доц. Швець Н.В.

*Східноукраїнський національний університет
імені Володимира Даля*

Анотація. Робота містить результати оглядового аналізу зарубіжного досвіду досягнення цілей сталого розвитку через впровадження цифрових технологій у світовій хімічній індустрії. Акцент зроблено на цифровізації в напрямі вирішення екологічних проблем та забезпечення здоров'я людства.

На саміті ООН у вересні 2015 року були доопрацьовані цілі сталого розвитку (ЦСР) до 2030 р. Вони визначили цільові орієнтири для людства та спрямовані на вирішення актуальних глобальних проблем, зокрема, подолання бідності, зміцнення здоров'я людей, забезпечення гендерної рівності, гідної праці, економічного зростання, відповідального споживання та вирішення екологічних проблем. Імплементуючи та конкретизуючи ЦСР в Європейському Союзі, Єврокомісія визначила, що вирішенню саме екологічних проблем сприятиме всеосяжне впровадження цифрових трансформацій. Зазначене було враховано у розробленій в березні 2020 року Європейській стратегії промислового розвитку [1], у якій розкриваються шляхи досягнення цілей сталого розвитку, а саме

запобігання/мінімізація наслідків екологічних катастроф, створення циркулярної економіки (circular economy).

Сьогодні багато провідних промислових компаній світу узгоджують свої корпоративні та функціональні стратегії з цілями сталого розвитку ООН. Зокрема, ЦСР стали орієнтиром для великої кількості сучасних інновацій в хімічній промисловості. Провідні світові хімічні компанії нарощують зусилля щодо використання цифрових технологій для вирішення основних глобальних проблем, таких як зміна клімату, бідність, голод, відсутність чистої води і енергії, забруднення навколишнього середовища, виснаження природних ресурсів. В рамках цього здійснюється поступовий перехід хімічної промисловості до ресурсоефективної, низьковуглецевої, замкненої економіки на основі впровадження цифрових технологій.

Мета дослідження – вивчення закордонного досвіду досягнення цілей сталого розвитку через цифровізацію хімічної промисловості для розуміння світових тенденцій та напрямів неоіндустріального розвитку хімічного комплексу України.

Дослідження стратегій розвитку флагманських хімічних компаній показало, що вони активно займаються інноваційною діяльністю, фокусуючись на розробленні передових технологій, матеріалів і продуктів, які спрямовані на досягнення ЦСР.

Яскравим прикладом цього є діяльність німецької хімічної компанії BASF, яка своїми інноваціями сприяє реалізації цілей сталого розвитку, що створює підґрунтя для довгострокової успішної ділової практики в економічному, соціальному та екологічному аспектах. Фахівці BASF розробили та успішно виробляють біорозкладні пластмаси, і зараз компанія є лідером продаж цих матеріалів, пропонуючи їх на світовому ринку під маркою esoflex/esovio [2]. Крім того, BASF активно розробляє нові каталізatori, які можуть підвищити ефективність хімічних заводів і зробити їх більш екологічно чистими. Цим вимогам відповідає O4-115 Quattro, новий каталізатор на основі сірчаної кислоти від BASF [3].

Зазначені інновації були б неможливими без відповідних цифрових перетворень. Компанія BASF багато інвестує в цифровізацію своєї діяльності, у такий спосіб просуваючи інновації, які знаходяться на стику хімічних речовин і технологій. Завдяки цифровізації, зокрема, аналізу і обробці «великих даних», компанія об'єднує виробничі підприємства і технології для ефективного використання ресурсів та досвіду. Наприклад, цифрова модель прогнозування діяльності BASF враховує як внутрішню релевантну інформацію, так і дані про зміни зовнішніх чинників (сезонні ефекти, зрушення в пов'язаних галузях, нормативні зміни) [3]. Важливим напрямом діяльності компанії є розробка та впровадження технологій очищення води від нанопластику, поверхнево-активних речовин та гормонів, що є можливим завдяки використанню цифрових технологій накопичення й обробки масиву даних, які надходять від датчиків стану рідини. На підставі отриманої інформації управляюча смарт-система корегує кількість та склад речовин для очищення, забезпечуючи належну якість води.

Складність технологій та організації сучасних хімічних виробництв зумовлює використання компаніями цифрових технологій для оптимізації параметрів виробничих процесів та отримання продукції заданих характеристик. Як зазначають фахівці Європейської ради хімічної промисловості (The European Chemical Industry Council or Cefic) [4] більш широке використання технологій штучного інтелекту і блокчейна зробить виробництво хімікатів і оцінку хімічних ризиків більш ефективними і прозорими. Це також допоможе краще відстежувати небезпечні речовини в ланцюжках поставок і підвищити безпеку використання хімічних речовин.

Слід відзначити, що світові хімічні компанії не тільки використовують цифрові технології в своїй діяльності, а також сприяють їхньому розвитку. Наприклад, американська компанія Dow Chemical Company випустила теплопровідний силіконовий гель DOWSIL™ [5], що модифікується. Це перший в світі теплопровідний силіконовий гель для смартфона, що забезпечує майже повну утилізацію побутової і комунікаційної електроніки. DuPont активно просувається в розробці технології розумного одягу [6], а саме розробляє спеціальні смарт-матеріали, здатні піклуватися про здоров'я людини та контролювати його стан, зчитуючи біометричні сигнали. Спеціальні датчики дуже тонкі прикріплені до еластичної трикотажної тканини, забезпечуючи зручну посадку по фігурі.

На сучасному етапі хімічні компанії активно розширюють міжгалузеве співробітництво на основі цифрового партнерства. Так, цифрові інновації сприяють прибутковому зростанню сегмента сільськогосподарських рішень, що створюються хімічною індустрією. Вони дозволяють підвищувати продуктивність сільськогосподарства, раціонально використовувати природні ресурси та вирішувати інші екологічні проблеми, які виникли в аграрному секторі. Зазначений напрям є пріоритетним для компаній Dow, BASF та Bayer. Вони мають багаторічний досвід досліджень та виробництва агрохімікатів і прагнуть надавати корисну інформацію фермерам, використовуючи при цьому IT-рішення та свій досвід. Такі інновації забезпечують досягнення цілей сталого розвитку в рамках впровадження концепції точного землеробства (precision farming), яка є одним з нових трендів цифрової трансформації, що передбачає збір та аналіз великих даних, а також надання агротехнічної підтримки фермерським господарствам за допомогою розумних інструментів [7]. Точне землеробство дає змогу оптимізувати врожайність, формувати сезонні плани та рекомендації щодо отримання і застосування врожаю на основі потреб, ґрунтуючись на наукових даних та прогнозованому моделюванні. Крім того, позитивними ефектами точного землеробства є уникнення засолення ґрунту та надлишкового накопичення шкідливих речовин в овочах, фруктах та інших продуктах землеробства, а також забезпечення економії та ефективного використання обмеженого водного ресурсу.

Наприклад, BASF створив цифрове сільськогосподарське рішення – XARVIO™ FIELD MANAGER, яке допомагає вирощувати сільськогосподарські культури на більш ніж 2 мільйонах гектарів орної землі. У 2019 році цим програмним продуктом користувались понад 17 тисяч фермерів у всьому світі. Функції програми включають управління заплідненням (зокрема, управління термінами та дозами), розробку диференціальних карт обробки полів та автоматичну передачу заявок на термінал обладнання John Deere [8].

Отже, провідні світові хімічні компанії пропонують різноманітні інновації для вирішення глобальних проблем та досягнення цілей сталого розвитку, у тому числі забезпечення екологічної безпеки та здоров'я людства за допомогою широкого впровадження цифрових технологій. Цей досвід треба надалі детально вивчати та шукати можливості його використання для розвитку вітчизняної хімічної промисловості, яка має високий науковий та трудовий потенціал.

Джерела

1. European Commission, Supporting the green transition. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/fs_20_281.

2. BASF's Investment into Alchemist Accelerator Promotes Digital Innovations in the Chemical Industry. URL .
3. Report BASF 2018. URL: <https://report.basf.com/2018/en/>.
4. Cefic's mid-century report 'Molecule Managers' sets out a plausible path towards a prosperous, more sustainable Europe in 2050. URL: <https://cefic.org/thought-leadership/mid-century-vision/>.
5. Dow, "Dow Wins Four 2019 Sustainability Awards from Business Intelligence Group," [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.dow.com/en-us/news/dow-wins-four-2019-sustainability-awards.html>.
6. Cision, "Now Even Expectant Moms Can Know Their Baby is Okay," [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.prnewswire.com/news-releases/now-even-expectant-moms-can-know-their-baby-is-okay-300774578.html>.
7. Shevtsova H., Shvets N., Kramchaninova M., Pchelynska H. In search of smart specialization to ensure the sustainable development of the post-conflict territory: the case of the Luhansk region in Ukraine. *European Journal of Sustainable Development*. V. 9 N. 2, June 2020. P. 512-524. doi: 10.14207/ejsd.2020.v9n2p512.
8. Agroexpert, FIELD MANAGER для українських аграріїв, [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://agroexpert.ua/field-manager-dlia-ukrainskykh-ahrariiv/>.

РОЛЬ СПОРТИВНИХ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА ПРОФЕСІЙНИХ СПІЛОК У ДОСЯГНЕННІ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Базалєєва А.В.,

здобувачка 4 курсу бакалаврату

Науковий керівник: старший викладач Лук'янюк О.В.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Анотація. У даному дослідженні визначено передумови, нормативно-правова базу та особливості сталого розвитку України в сучасних умовах. На основі отриманої інформації вказано на діяльність та важливість існування спортивних громадських організацій та професійних спілок у сфері розвитку фізичного виховання українського суспільства.

Сучасна світоглядна парадигма, на якій ґрунтується сталий розвиток нашої держави, є політичною та практичною моделлю розвитку всіх країн світу, яка в майбутньому повністю задовольнить потреби нинішнього покоління. Неможливо побудувати сильну державу без головної складової – людини та здорової нації. Незважаючи на велику кількість наукових праць пов'язаних із вивченням особливостей сталого розвитку нашої держави, на даний час дуже мало дослідників приділяють увагу вивченню саме впливу громадських організацій та професійних спілок на досягнення цілей сталого розвитку у контексті формування здорового суспільства та нації.

Тому метою даної роботи є дослідження ролі спортивних громадських організацій та професійних спілок у досягненні цілей сталого розвитку України.

Саме покращення здоров'я громадян є одним із напрямків сталого розвитку країни, адже відповідно до ч. 1 ст. 3 Конституції України, людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю [1, ч. 1 ст. 3]. Тому, перш за все, необхідно дослідити передумови виникнення та особливості сталого розвитку нашої держави.

Так, у вересні 2015 року у Нью-Йорку відбувся Саміт Організації Об'єднаних Націй (далі – ООН). Після його проведення було затверджено 17 Цілей сталого розвитку, які мають й іншу назву «Глобальні цілі». Це загальнонаціональний заклик до дій, що спрямовані на захист планети, забезпечення миру і процвітання для всіх людей у світі. Серед 17-ти Цілей: подолання бідності та голоду, якісна освіта, гендерна рівність, чиста вода, належні санітарні умови та міцне здоров'я. Відповідно Україна як член ООН зобов'язалась здійснити Добровільний національний огляд щодо досягнення Цілей сталого розвитку.

Таким чином, Указом Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015 було схвалено Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» [2]. Поштовхом до створення якої були кардинальні зміни, пов'язані з Революцією гідності та курсом на євроінтеграцію, що обумовлюють можливість побудувати нову Україну на принципах сталого розвитку, верховенства права, захисту прав людини, демократії, солідарності, належного врядування. У 2030 році Україна має бути країною, в якій заліковані рани, спричинені воєнними діями на сході, і яка розвивається за принципами сталого розвитку.

Відповідно Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020» стала основою для створення нової Стратегії сталого розвитку України до 2030 року, затвердженої Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019 [3].

Ця стратегія орієнтована на досягнення оптимального балансу між трьома складовими розвитку – економічною, соціальною, екологічною та базується на векторах, а саме: *вектор розвитку; вектор безпеки; вектор відповідальності; вектор гордості* [2].

Так, стратегічною цілю № 4 Стратегії сталого розвитку України до 2030 року є забезпечення охорони громадського здоров'я, благополуччя та якісної освіти в безпечних і життєстійких населених пунктах. Відповідно першочерговим завданням є налагодження інформаційно-просвітницької роботи серед населення щодо усвідомлення необхідності та поширення стандартів здорового способу життя (раціонального харчування, дозованого фізичного навантаження, відповідальної сексуальної поведінки, відмови від шкідливих звичок) [4]. Для реалізації даних положень існують спортивні громадські організації та професійні спілки.

Зокрема: Всеукраїнська спілка громадських організацій «Асоціація ветеранів спорту України», громадська організація «Федерація Спортивного Орієнтування України», громадська організація «Спортивна студентська спілка України», Профспілка працівників освіти і науки України, Всеукраїнська профспілка працівників фізичної культури і спорту, Всеукраїнська профспілка спортсменів, працівників сфери фізичної культури і спорту, молодіжної політики та національно-патріотичного виховання тощо.

Слід наголосити, що Федерація професійних спілок України тісно співпрацює з Міністерством молоді та спорту України. Так, 28 липня 2020 року у Будинку професійних спілок відбулась робоча зустріч представників Міністерства молоді та спорту України, Федерації профспілок України та Молодіжної ради ФПУ для обговорення проекту Національної стратегії розвитку державної молодіжної політики до 2030 року.

У підсумках даної зустрічі було наголошено на необхідності забезпечення формування та реалізації державної політики у молодіжній сфері, а також розвитку національної свідомості молодих людей на основі суспільно-державних цінностей та відповідального громадянства, надання молоді можливостей для успішної соціалізації, реалізації її потенціалу та підвищення рівня громадянської компетентності [5].

Слід зазначити, що за участі Федерації професійних спілок України, Міністерством освіти та науки України було розроблено Стратегію розвитку фізичного виховання та спорту серед учнівської молоді на період до 2025 року.

Дана стратегія передбачає модернізацію та вдосконалення форм мотивації і заохочення учнів до систематичних занять фізичною культурою і спортом.

Метою стратегії є формування умов до оздоровчої рухової активності та здорового способу життя, забезпечення доступності спорту серед молоді, формування ціннісного ставлення до власного фізичного здоров'я, спортивних і духовних досягнень, гуманістичних цінностей і патріотичних почуттів тощо [6].

Дана стратегія повинна реалізуватися через 7 основних напрямків: *спорту, фізичної культури, інформації, науково-методичного забезпечення, медичного забезпечення, організаційно-структурного напрямку, матеріально-технічного та фінансового забезпечення.*

Таким чином, в підсумку слід наголосити на тому, що сталий розвиток орієнтований в першу чергу на людину та покращення якості її життя у сприятливому економічному та соціальному середовищах та екологічно чистому, здоровому,

різноманітному природному довкіллі. Створення здорової нації є однією зі складових втілення в життя стратегій сталого розвитку. Саме професійні спілки та громадські організації є рушійною силою втілення цих реформ та відповідно забезпечують конкурентоспроможність та процвітання нашої країни у майбутньому.

Джерела

1. Конституція України: від 28 червня 1996 р. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 06.11.2020).

2. Указ Президента України Про Стратегію сталого розвитку "Україна - 2020": від 12 січня 2015 р. № 5/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#n10> (дата звернення: 06.11.2020).

3. Указ Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» від 30 вересня 2019 р. № 722/2019. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text> (дата звернення: 06.11.2020).

4. Стратегія сталого розвитку України до 2030 року. URL:<http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=64508&pf35401=462260> (дата звернення: 06.11.2020).

5. Діалог з міністерством молоді та спорту України налагоджується. URL: <https://fpsu.org.ua/napryamki-diyalnosti/sotsialnij-dialog-ta-kolektivno-dogovirne-regulyuvannya/18705-dialog-z-ministerstvom-molodi-ta-sportu-ukrajini-nalagodzhuetsya.html> (дата звернення: 06.11.2020).

6. Проєкт Стратегії розвитку фізичного виховання та спорту серед учнівської та студентської молоді на період до 2025 року.

URL:<https://mon.gov.ua/storage/app/media/gromadske-obgovorennya/2019/07/17/strategiya-rozvitku-fizichnogo-vikhovannya-ta-sportu-sered-studentskoi-molodi-na-period-do-2025-rokuk.pdf> (дата звернення: 06.11.2020).

ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛЮДСТВА: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИРІШЕННЯ

Архипова Д. Є.,

здобувачка 1 курсу магістратури

Науковий керівник: ст. викладач Афанасьєва О.М.

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Анотація. У статті проаналізовані найбільш важливі глобальні проблеми людства, такі як: проблеми суспільно-політичного характеру, взаємовідносини між людством і суспільством, екологічна. Запропоновано шляхи їх вирішення.

Глобальні проблеми – це проблеми, що зачіпають проблеми всього людства, що впливають на хід розвитку економіки і соціальної сфери, екологію, політичну стабільність. Ці проблеми вимагають міжнародного співробітництва, так як жодне, навіть саме високорозвинена держава, не може вирішити їх самостійно [1, 2, 5].

Глобалізація означає загальний характер більшості значущих для людства процесів. Сучасне людство являє собою єдину систему економічних, політичних, соціальних і культурних зв'язків і взаємодій, що стає підставою єдності його подальшої долі. Основу глобалізації склала інформатизація, що виражає сучасний рівень розвитку техніки. Еволюція інформаційних технологій змінила звичні способи спілкування, розширила і прискорила їх. В результаті людство поступово інтегрується в єдину спільність. Негативною стороною глобалізації стають глобальні проблеми

сучасності, вони виростають з локальних регіональних проблем, а їх подолання необхідно для виживання людства і вимагає спільних зусиль держав, регіонів, урядів і громадських організацій [3, 4, 6].

Різні дослідники виділяють від двох-трьох до десятка глобальних проблем. Найбільш гострими визнаються:

екологічна і пов'язані з нею демографічна та медико-біологічна проблеми;

проблеми, пов'язані із взаємовідносинами між людством і суспільством. Йдеться про ліквідацію злиднів, голоду і неписьменності, про боротьбу з хворобами, про припинення росту населення, передбаченні та запобігання негативних наслідків науково-технічної революції, та раціональне використання її досягнень на благо суспільства і особистості.

політична, тобто загроза світової війни із застосуванням зброї масового ураження; проблема розриву між економічно розвиненими і політично стабільними, з одного боку, і найбіднішими країнами з масовою бідністю і нестабільністю внутрішньополітичного життя, з іншого боку; релігійні та етнічні конфлікти і тероризм як наслідок протистояння багатих і бідних країн.

Все, що оточує організм або впливає на нього протягом його життя, в сукупності називається його середовищем. До його складу входять як живі (біотичні), так і неживі (абіотичні) компоненти. Людська цивілізація і глобалізація - головні винуватці постійних змін глобального навколишнього середовища в нинішньому сценарії. Можна сказати, що різні процеси, що сприяють виникненню глобальних екологічних проблем, включають забруднення, глобальне потепління, виснаження озонового шару, кислотні дощі, виснаження природних ресурсів, перенаселення, видалення відходів, вирубку лісів і втрату біорізноманіття. Майже всі ці процеси є результатом нераціонального використання природних ресурсів. Ці процеси вкрай негативно впливають на навколишнє середовище. Одним з основних впливів є викид в атмосферу великої кількості діоксиду вуглецю та інших парникових газів в результаті спалювання викопного палива промисловими підприємствами та автомобілями. В результаті виникає проблема забруднення в усьому світі, коливання температури на нашій планеті, озонова діра і можливу зміну клімату Землі.

Сьогодні екологічну ситуацію в світі можна охарактеризувати як близьку до критичної. Шляхи вирішення глобальних екологічних проблем:

- екологізація виробництва: природозберігаючі технології, обов'язкова екологічна експертиза нових проектів, в ідеалі -створення безвідходних технологій замкнутого циклу.

- розумне самообмеження у витрачанні природних ресурсів, особливо - енергетичних джерел (нафта, вугілля), що мають для життя людства найважливіше значення.

- пошук нових, ефективних, безпечних і максимально нешкідливих для природи джерел енергії, включаючи космічну.

- об'єднання зусиль усіх країн для порятунку природи.

- формування в суспільстві екологічної свідомості-розуміння людьми природи як іншого, як мінімум рівного їм живої істоти, над яким не можна панувати без шкоди для нього і себе.

Екологічне навчання і виховання в суспільстві повинні бути поставлені на державний рівень, проводитися з раннього дитинства. При будь-яких осяяннях, народжених розумом, і прагненнях незмінним вектором поведінки людства має залишатися його гармонія з природою.

Глобальне свідомість в одному зі своїх головних аспектів є свідомість турботи про власну країну, її добробут і процвітання, так як взаємозалежність країн, характерна для сучасного світу, не може бути витлумачена в тому сенсі, що світова спільнота зобов'язана виводити окрему країну з кризи і направляти її по шляху процвітання. Відповідальність за планету не може не починатися з відповідальності за свою країну, так як криза державності окремо взятої країни ускладнює світову ситуацію в політичному аспекті; екологічний та ресурсний кризи ставлять під загрозу екологічну рівновагу і ускладнюють проблему ресурсів у світовому масштабі; економічна криза призводить до соціальних наслідків в інших країнах.

Джерела

1. Фукуяма Ф. Наше постчеловеческое будущее. Последствия биотехнологической революции. М.: Люкс LUX, 2004. 349 с
2. Бушуев В.В., Громов А.И. Энерго-эколого-экономическая концепция устойчивого развития цивилизации // Партнерство цивилизаций. 2013. № 4. С. 203-212.
3. Нижников С. А. Философия: курс лекций. Лекция 4 Глобальные проблемы современности М.: Изд-во «Экзамен». 2006. 383 с.
4. Иноземцев Н. Н. Глобальные проблемы современности. – М.: Мысль, 1981. – 285 с.
5. Божкова В. В. Трансформації інструментарію маркетингових комунікацій в умовах глобалізації / В. В. Божкова, О. В. Птащенко, Л. Ю. Сагер, Л. О. Сигида // Маркетинг і менеджмент інновацій, 2018, № 1 – С. 73-82
6. Olena Ptashchenko, Svetlana Khaminich, Mykhailo Broshkov, Eduard Kuznietsov, Viktoriia Milcheva, Olga Boiko Transformation of Managerial Innovations in Conditions of Digitalization of Market Relations International Journal of Recent Technology and Engineering (IJRTE) ISSN: 2277-3878, Volume-8 Issue-4, November 2019, P. 7888-7893.

СВІТОВИЙ ДОСВІД КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСІВ ЗЛИТТЯ І ПОГЛИНАННЯ

Бескровна Я.А.,

здобувачка б курсу

Науковий керівник: д.е.н., доц. Птащенко О.В.

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Анотація. В даній роботі було розглянуто роль світового досвіду корпоративного управління процесів злиття і поглинання. Було проаналізовано стан та тенденції розвитку міжнародного ринку корпоративного управління процесів злиття і поглинання.

У сучасному світі, з притаманним йому загостренням глобальної конкуренції, агресивною політикою окремих гравців ринку, швидкими технологічними змінами, фінансовою дерегуляцією та мінливою роллю держави в економіці, існує потреба у розширенні діяльності великих компаній. Більшість найбільш успішних компаній звертаються до спільного шляху розвитку, такого як злиття та поглинання. Ринок злиттів та поглинань є предметом досліджень багатьох вчених. Проблеми злиттів та поглинань розглядали такі вітчизняні вчені, як В.Л. Крючков, А. Руднев, А. Стафеев. Дослідження, проведені цими вченими, свідчать про те, що в Україні спостерігається тенденція до збільшення кількості злиттів та поглинань. Тому для регулювання

присутності іноземного капіталу у фінансовому секторі в Україні вони стають актуальними темами аналізу ринку злиття та поглинання.

Злиття та поглинання - це операції, які разом із передачею власності в основному означають зміну контролю над компанією. Тому вони не покриваються придбанням невеликих пакетів акцій, лише спекулятивним доходом, приватними особами чи інституційними інвесторами. Поглинання включає придбання всієї компанії, окремих її частин та стратегічну участь у капіталі. Злиття, в свою чергу, є особливою формою поглинання, при якій придбане підприємство позбавляється юридичної незалежності. Оскільки злиття або поглинання передбачають об'єднання людських ресурсів, дуже важливо оцінити інтеграційну позицію працівників та наявність передумов для створення єдиної команди тощо.

Формування тенденцій розвитку злиттів та поглинань у світовій економіці здійснюється при активній діяльності ТНК. Політика ТНК через злиття та поглинання на сучасному етапі стає все більш активною. Об'єднуючись і поглинаючи одна одну, компанії концентрують у своїх руках економічну владу, здійснюють вплив на розвиток окремих ринків та на економічну політику окремих держав. Серед основних чинників що підвищили інтерес до цієї галузі, були розробка нових препаратів та сучасних способів діагностики різних захворювань. За даними компанії Ernst&Young, сукупна вартість угод у 2019 році в цій галузі склала 340 млрд. дол. США [2]. Водночас зросла привабливість і нафтогазової сфери, де кількість угод збільшилась вдвічі. Варто також зазначити, що зростання угод спостерігалось і у сфері техніки та телекомунікаційному секторі. Найбільші угоди, що були укладені у 2019 році представлені у табл.1 [3]. Окремі дослідження щодо галузевих процесів злиття та поглиблення також відмічають підйом ринку та прогнозують подальше його зростання

Таблиця 1

Найбільші угоди злиття та поглинання у 2019 р.

Об'єкт угоди / покупець (ініціатор)	Обсяг угоди, млрд дол. США	Сфера
Pfizer Inc. (американська компанія) та Allergan Plc (ірландська компанія)	160	фармацевтика
Anheuser-Busch InBev (бельгійська) та SABMiller Plc (британська)	107	Пивна
Royal Dutch Shell Plc та BG Group Plc (британські)	81,5	нафтогазова
Об'єднання Charter Communications та Time Warner Cable (США)	79,6	сфера послуг
Dow Chemical та DuPont (США)	68,6	хімічна

Отже, однією з основних причин регулювання та контролю злиттів і поглинань є запобігання недобросовісній конкуренції та шкоді кінцевим споживачам. Найбільше трансакцій відбувається у сфері фінансів, телекомунікацій, фармацевтичній, транспортній галузях, ПЕК. Критично проаналізувавши багаторічний світовий досвід злиття та поглинання, можемо констатувати, що існуюча практика контролю за угодами злиття та поглинання є необхідним і ефективним засобом попередження монополізації ринків і підтримки конкуренції на них.

Джерела

1. Максименко А. В. Тенденції та стратегічні мотиви злиття і поглинання міжнародних корпорацій / А. В. Максименко // Економічний часопис-XXI. – 2013. – Вип. 9/10 (1). – С. 11–14.

2. Румянцева С. Злиття та поглинання в Україні / С. Румянцева // Цінні папери України. - № 22 (719). - 14 червня 2019 - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.securities.org.ua/securities_paper/review.php?id=719&pub=5725

3. GLOBAL 2000: THE WORLD'S LARGEST PUBLIC COMPANIES [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://www.forbes.com/global2000/#185a9640335d>

РОЛЬ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В СТАЛОМУ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Білан А.В.,

здобувачка 2 курсу магістратури

Науковий керівник: д.е.н., проф. Гринчуцький В.І.

Західноукраїнський національний університет

Анотація. Досліджено основні аспекти корпоративної соціальної відповідальності як важливої компоненти сталого розвитку, обґрунтовано важливість її впровадження вітчизняними підприємствами. Аргументовано необхідність застосування німецької моделі КСВ в Україні, що забезпечить формування нової корпоративної культури та сприятиме зміцненню національної економіки.

Трансформаційні процеси економіки в умовах глобалізації спрямовані на максимальне підвищення ділової активності підприємництва з метою забезпечення матеріальних благ суспільства та створення сприятливого бізнес-середовища в країні. Звертаючи увагу на вирішення суто економічних проблем, суспільство втрачає інші необхідні складові гармонійного розвитку, якими є духовність, етичність, соціальна справедливість, дбайливе ставлення до природи тощо. У цьому контексті особливої уваги набуває соціальна відповідальність як важлива компонента сталого розвитку, що ґрунтується на узгодженні інтересів людини, держави, суспільства та бізнесу. Лише на основі формування відповідальності різних суб'єктів економіки за свої дії можна досягнути якісно нового рівня розвитку суспільства.

«Забезпечення сталого розвитку людства - найважливіша проблема, що стоїть перед світовою спільнотою». Така заява була зроблена в 1987 році Генеральною Асамблеєю ООН. З того часу вона не втратила своєї актуальності - концепція сталого розвитку активно обговорюється і сьогодні. Сталий розвиток суспільства передбачає збалансоване вирішення економічних, соціальних та екологічних проблем з урахуванням інтересів як сучасного, так і майбутніх поколінь. Сталий розвиток суспільства не може бути досягнутий в умовах соціально безвідповідального ставлення з боку суспільства та окремих суб'єктів господарювання [1; 3].

Ідея корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) виникла наприкінці ХІХ ст. як відповідь бізнесу на профспілковий рух з метою попередження робітничих виступів та отримання суспільного визнання. У Європі КСВ активно розвивається як самостійний напрям науки і практики економічної та підприємницької етики. Практика КСВ підприємства визнана ефективним чинником боротьби суспільства з негативними соціально-економічними та екологічними наслідками бурхливого розвитку ринкової конкуренції, а згодом – сталого розвитку суспільства. Це стало можливим, коли було визнано, що бізнес, який ведеться в певному соціальному і політико-культурному середовищі, не може ігнорувати інтереси суспільства.

Розвиток теорії і практики КСВ, у тому числі в рамках ООН, обумовив виникнення нових ініціатив і бачення ролі сучасного бізнесу. Зокрема, завдяки ідеї розширення місії бізнесу, яка набула поширення у Європі ще в середині 70-х рр. минулого століття, підприємства стали інструментом суспільного прогресу. Їх нова соціальна роль – розвиток науково-технічного прогресу, впровадження інновацій, оволодіння новими технологіями, виготовлення нових товарів і послуг, навчання кадрів, створення додаткових робочих місць, підвищення купівельної спроможності, забезпечення виплати дивідендів власникам і акціонерам, поповнення державного бюджету тощо.

Провідні міжнародні компанії практично в усіх галузях промисловості долучаються до руху корпоративного зростання через соціальний вплив шляхом створення диференційованої продукції, дослідження нових ринків, забезпечення стійкого ланцюга поставок, залучення, розвитку та втримання професійних і талановитих працівників, трансформації суперечливих регуляторних відносин. Таким чином, соціальний вплив бізнесу перетворився з піару на важливу складову корпоративної стратегії.

Програма КСВ підприємств повинна включати заходи, які вони зобов'язуються виконувати, а саме: діяльність із підвищення якості життя працівників і споживачів; впровадження етики управління тощо. Подібні зобов'язання виходять за межі законодавчо встановлених вимог до бізнесу і є добровільними. Крім того, програма передбачає дотримання стандартів прозорості діяльності, форми звітності та контролю тощо.

Цікавим є досвід Німеччини - країни, в якій традиції соціальної справедливості, соціального та екологічного законодавства, норм і правил мають давню історію і традиції з XIX століття. Протягом тривалого періоду історичного розвитку формувалася психологія підприємницького мислення, що сприяла задоволенню соціальних потреб та поліпшенню добробуту. Компанії зробили КСВ центральною ланкою своєї бізнес-філософії. Сьогодні переваги цієї філософії усвідомили не тільки великі компанії, але і середні та малі підприємства. Відмінною рисою німецької моделі КСВ є відповідальність компанії в цілому, а не тільки на рівні економіки. Ця відповідальність ґрунтується на нормативно-правовій базі, дотриманні закону, правил ведення бізнесу. Концепція корпоративного громадянства була розроблена в Німеччині давно і включає філантропію, систематичну допомогу у вирішенні соціальних проблем, створення і підтримку балансу інтересів акціонерів і громади, корпоративних засад сталого розвитку, ділової етики тощо [2].

Основними передумови застосування німецької моделі КСВ в Україні є:

- розвиток корпоративної культури базується на використанні моральних принципів етичного кодексу компаній;

- застосування Німецького кодексу сталого розвитку для українських компаній на основі як національних, так і міжнародних стандартів, сприятиме прозорості управління сталим розвитком, підзвітністю звітності з КСВ;

- розширення ролі інституцій, у тому числі засобів масової інформації та громадських організацій, з метою запобігання шахрайствам та розкриттю інформації, а також використання ефективних інструментів для ідентифікації КСВ в сфері;

- посилення ролі держави у підтримці та розповсюдженні концепції КСВ, а також прийняття Національної стратегії КСВ в Україні.

Реалізація принципів КСВ вітчизняними компаніями забезпечить формування нової корпоративної культури, сприятиме зміцненню національної економіки, стимулюванню пошуку шляхів вирішення соціальних проблем та зменшення нерівності в суспільстві.

Джерела

1. Масюк Ю. Корпоративна соціальна відповідальність як нова форма ведення бізнесу за сучасних умов сталого розвитку економіки. Вісник Львівського університету. Серія: міжнародні відносини. 2018. Випуск 45. - С. 321–330. - DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vir.2018.45.0.9433>. (дата звернення 18.01.2019).

2. Олійник О. Р. Міжнародний досвід розвитку соціальної відповідальності та можливість його застосування в Україні. - URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/inek_2015_4_7.pdf. (дата звернення 18.01.2019).

3. Центр «Розвитку КСВ в Україні». URL: <http://www.csrukraine.org/> (дата звернення: 06.11.2020).

СТРАТЕГІЧНА СКЛАДОВА МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ

Бондарцова А.Ю., здобувачка 4 курсу

Науковий керівник: д.е.н., доц. Птащенко О.В.

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Анотація. В роботі розглянуто необхідність формування стратегії підприємства. Стратегія підприємства – це процес формування генерального перспективного напрямку розвитку підприємства на основі визначення якісно нових цілей, узгодження внутрішніх можливостей підприємства з умовами зовнішнього середовища та розробка комплексу заходів, які забезпечують їх досягнення.

Сучасні умови функціонування вітчизняних підприємств характеризуються затяжною фінансово-економічною кризою, зростанням рівня невизначеності зовнішнього середовища (індивідуалізація і динамізм поведінки споживачів, новітні інформаційні технології, високі вимоги до якості товарів і обслуговування), політичною нестабільністю, загостренням конкуренції, неспроможністю досягнення високих результатів господарської діяльності тощо. Саме посткризовий період спонукає підприємство до виживання в умовах конкуренції, досягнення сталого та безперервного розвитку. Можливість вирішення проблеми розвитку підприємства полягає у відстежуванні тенденцій розвитку ринку, розробці та реалізації конкурентних переваг, що значною мірою можуть бути досягнуті на основі ефективної стратегії розвитку підприємства [1]. Варто відзначити, що починаючи та розвиваючи бізнес, важливим кроком є визначення стратегії. Необхідно розглядати стратегію як мапу - з її допомогою можливо визначити напрямок бізнесу та те, як він буде виглядати у майбутньому. Але спочатку необхідно визначити, що являє собою стратегія підприємства.

Для розробки стратегії необхідний великий обсяг інформації, одержуваної з різних джерел. Важко визначитися в зборі даних, особливо якщо на їх основі робляться екстраполяції майбутніх тенденцій розвитку чинників і процесів, часто тут вирішальними факторами є інтуїція і досвід [2].

Компанії генерують стратегії для кожної області своєї діяльності. Кожна стратегія складається з короткострокових і довгострокових планів з викладом методів і дій, необхідних для досягнення основних етапів і цілей. Кожне підприємство навіть однієї галузі унікально, тому і визначення його стратегії також має бути оригінальним, так як від цього залежить позиція підприємства на ринку, його потенціал, динаміка розвитку, поведінка конкурентів, особливості виробленої продукції або надання послуг, стан економіки, соціальне середовище і багато інших факторів. Управління розвитком підприємства визначається розробленою стратегією. Також, варто виділити важливий термін "стратегічне управління".

Стратегічне управління - це складний процес визначення майбутнього компанії, її довгострокової еволюції, в рамках якого відбувається формулювання, реалізація та моніторинг-оцінка стратегії. Стратегічне управління допомагає визначити позицію, яку займає в даний час компанія і посаду, яку передбачається зайняти в майбутньому, що обов'язково передбачає аналіз і прогноз розвитку всіх чинників, які можуть вплинути на компанію. Це включає: конкуренцію, ринок, визначення цілей і розвиток навичок компанії, спрямованих на успішну реалізацію стратегії підприємства. В теорії стратегічного управління даний процес представлений безліччю моделей, загальним для яких є наявність етапів: формулювання місії, визначення цілей і термінів їх досягнення, вироблення альтернатив поставлених цілей; якісний аналіз системи цілей і перевірка їх на узгодженість; визначення основних методів і засобів для досягнення цілей.

Важливо розуміти, що стратегія є невід'ємною частиною успіху підприємства. Причина, по якій стратегія є настільки важливою, полягає в тому, що вона надає можливість зрозуміти, як потрібно діяти аби бути успішною компанією. Не всі підприємства розуміють це відразу. У всіх організаціях є природні слабкі місця з різних причин. Бізнес-стратегія робить спробу виправити ці слабкі місця, щоб компанії не зіткнулись з проблемами, які можуть завадити шляху до вершини. Стратегії розглядають ці майбутні ризики та допомагають розробити шляхи подолання цих перешкод. Розглянемо причини, чому стратегія є важливою частиною компанії:

Тенденції. Стратегія може визначити тенденції та можливості у майбутньому. Це дає змогу вивчити більш широкі зміни на ринку, такі як політичні, соціальні чи технологічні зміни, а також зміни споживачів, а також може розробити тактику, щоб ваш бізнес міг змінюватися та розвиватися відповідно до цих майбутніх змін.

Бачення. Бізнес-стратегія створює бачення та напрямок для всієї організації. Важливо, щоб усі люди в компанії мали чіткі цілі та слідували напрямкам організації. Стратегія може забезпечити це бачення та запобігти втраті особами цілей своєї компанії.

Конкурентну перевагу. Нарешті, створюючи бізнес-стратегію, компанія може створити конкурентну перевагу і врешті-решт зрозуміти більше про себе.

Зрозуміло, що директори фірм та організацій, які визнають цінність стратегії та працюють над визначенням конкретної стратегії саме для їх підприємства, постійно покращують показники та йдуть вгору. Саме тому стратегія відіграє важливу роль у розвитку підприємства.

Джерела

1. Денисюк І.О. Стратегія розвитку у системі стратегій підприємства // Національний університет харчових технологій. – 2013. – С.33.
2. Зуб А.Т. Стратегічний менеджмент: Теорія і практика // Аспект Пресс. – 2002. – 415 с.

SMM-ПРОСУВАННЯ: СУТНІСТЬ, СПЕЦИФІКА, МЕТОДИ

Васильєва Т.С.,

здобувач 2 курсу бакалавріату

Науковий керівник: к.е.н., доц. Держак Н. О.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Анотація. Проаналізували сутність SMM-просування в соціальних мережах, його зручність. Методи та специфіку його використання.

SMM-просування в соціальних мережах поряд з іншими видами реклами, найчастіше-таргетованої і контекстної рекламою, становить основу багатьох маркетингових стратегій. Нерідко маркетологи приймають рішення на користь одного тільки SMM - для деяких брендів роботи з соцмережами, прямих комунікацій з клієнтом буває більш ніж достатньо. По суті, SMM це комплекс дій, що складається з управління спільнотами та підписковою базою. Це історія про контент і активне взаємодія з людьми.

Абревіатура SMM розшифровується як «Social Media Marketing» і означає дослівно «Маркетинг в соціальних мережах». Хоч таргетована реклама і є складовою частиною SMM, але це більш механічна її частина, в якій маркетолог тримається на відстані від аудиторії. У відмінність від неї, SMM передбачає постійне взаємодія через оновлюваний контент, спонукання користувачів до його поширенню. Тут же і управління залученістю-необхідно постійно підтримувати зростаючий інтерес користувачів. Існували кілька методів SMM-просування [1].

1. Білі методи (таким терміном позначають офіційні і коректні способи SMM.):

- Таргетована реклама «Target» (англ.) перекладається як «мета». Даний вид реклами широко поширений і дозволяє точно налаштувати покази на потрібні цільові аудиторії з урахуванням досить специфічних соціальних і демографічних критеріїв. Просувати можна не тільки рекламні оголошення, але багато інших типів контенту. Досить дорого варт. Зазвичай оплачується за переходи або покази. Заощадити і підвищити ефективність можна, використовуючи сторонні парсери цільових аудиторій, пікселі та ретаргетинг.

- Реклама в спільнотах або акаунтах. В даному випадку логіка проста - потрібно знаходити вже розкриті сторінки і домовлятися з їх адміністраторами про розміщення. Це можна робити безпосередньо, але з ризиком обману або недбалого ставлення. Інший варіант-через спеціалізовані біржі, які виступають в ролі посередників і гарантів по даним угодам.

- Конкурс. Приносять багато передплатників при відносно невисоких інвестиціях. Правда, після конкурсу зазвичай відбувається масовий відтік залученої аудиторії. Також присутній ризик залучити багато так званих «призоловів», які далеко не завжди є бажаною цільовою аудиторією. Вдале креативне рішення, хороші призи за участь, прості і зрозумілі механіки участі-рецепт успішного вірусного конкурсу з великим охопленням. Але це просто тільки на словах. Насправді це дуже важко спрогнозувати і спланувати. Рекомендація одна-аналізувати успішно реалізовані механіки конкурсів інших організаторів і копіювати те, що добре працює, з мінімальними видозмінами [2].

- SEO. Акаунти в соцмережах індексуються пошуковими системами. Тому важливо оптимізувати їх для високого ранжирування в результаті видачі за ключовими словами. На позиції впливає ряд факторів, але зазвичай це активність спільноти укупі з наявністю ключових слів в адресі, нікнеймі, найменуванні та описі

аккаунта. Крім пошукових систем в кожній соціальній мережі існує внутрішній пошук, працюючий за своїми правилами. Тестовим шляхом проаналізуйте, на що алгоритм звертає увагу. Це дозволить вивести ваше співтовариство в топ результатів внутрішнього пошуку просто, швидко і з мінімальними фінансовими вкладеннями.

- Взаємодія з користувачами. Робіть якісний і унікальний корисний контент, і користувачі самі з великим задоволенням будуть їм ділитися зі своїми друзями і передплатниками. Залучайте, цікавтеся думкою, просіть допомогти-загалом, створюйте і розвивайте довгострокові відносини з аудиторією. Це багаторазово окупиться в стратегічній перспективі.

2. Сірі методи (до них відносяться неекологічні способи SMM, вони, як правило, дешеві і досить ефективні.)

- Накрутка. Вважається в якійсь мірі виправданою первинна накрутка офферних передплатників, лайків та інших реакцій при запуску аккаунта або товариство. Природа людей така, що мало хто хоче першими приєднуватися до неактивної сторінці. Коли вже є передплатники і видимість активності, нові люди приєднуються набагато охочіше. Також накрутки можна застосовувати для виведення в топ і в розділі рекомендацій. Важливо це робити в правильних пропорціях.

- Спам в коментарях або в особистих повідомленнях. Безпосередньо спам відноситься, скоріше, до чорних способів SMM-просування. Але якщо коментарі пишуться в контексті і вручну, то вони залучають свою частку увага. Розсилку в особисті повідомлення теж можна не вважати спамом, якщо відправляється не рекламна «онучка», а складений грамотний скрипт. Зазвичай він багатоходовий і складається з привітання, питання і тільки потім - переходу до суті [3].

Для залучення додаткової кількості споживачів на сучасному етапі розвитку маркетингових комунікацій, вигідним інструментом просування є SMM. Його застосування в маркетинговій діяльності дозволить вирішити ряд завдань: забезпечити споживчу лояльність, підвищити впізнаваність бренду, поліпшити імідж підприємства.

Джерела

1. Маркетинг: Підручник. / Під ред. Проф. Т. Н. Парамонової. - 5-е вид., стерши.- М.: КНОРУС, 2012. - 360 с.

2. Мінько, Е. В. Маркетинг: Навч. посібник / Е. В.Мінько, Н. В. Карпова. – М: ЮНИТИ-ДАНА, 2011. - 415 с.

3. "SMM-просування в соціальних мережах - що це і як це працює» Режим доступу: <https://kakzarabativat.ru/marketing/smm-prodvizhenie/>

МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Васильєва Т.С.,

здобувач 2 курсу бакалавріату

Науковий керівник: к.е.н., доц. Крамчанінова М. Д.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Анотація. В процесі дослідження проаналізовано стан міжнародної торгівлі, визначено фактори, що впливають на обсяг міжнародної торгівлі з урахуванням процесів глобалізації та сталого розвитку.

Міжнародна торгівля є формою зв'язку між товаровиробниками різних країн, що виникає на основі міжнародного поділу праці, і виражає їх взаємну економічну залежність.

Відкрита, справедлива, надійна, недискримінаційна і передбачувана система торгівлі, що узгоджується з цілями сталого розвитку і веде до оптимального розподілу глобального виробництва відповідно до порівнянними перевагами, є вигідною для всіх торгових партнерів. Крім того, поліпшення доступу експортної продукції країн, що розвиваються на ринки в рамках раціональної макроекономічної та екологічної політики зробило б позитивний вплив на навколишнє середовище і тому стало б важливим внеском, що сприяє сталому розвитку.

Досвід показав, що сталий розвиток вимагає прихильності принципам раціональної економічної політики та управління, ефективної та передбачуваної державної влади, комплексного обліку екологічних проблем при прийнятті рішень і просування вперед у справі формування демократичних урядів, у світлі конкретних умов тієї або іншої країни, що дозволяє всім зацікавленим сторонам повною мірою брати участь в процесі сталого розвитку. Ці елементи мають дуже важливе значення для реалізації перерахованих нижче принципів і цілей політики.

Торгова політика повинна бути орієнтована на сприяння розвитку, з тим щоб скорочувати масштаби бідності, створювати робочі місця і забезпечувати механізми соціального захисту порушеного населення, а також сприяти сталому розвитку [1].

Метою дослідження було аналіз факторів які впливають на тенденції міжнародної торгівлі в контексті глобалізації та сталого розвитку

В рамках мети завданням дослідження є ознайомлення з тенденціями сучасного розвитку міжнародної торгівлі та визначення негативних і позитивних факторів впливають на обмін між країнами.

Структурні зрушення, що відбуваються в економіці країн під впливом науково-технічної революції, спеціалізація і кооперування промислового виробництва посилюють взаємодію національних господарств. Це сприяє активізації міжнародної торгівлі. Міжнародна торгівля, що опосередковує рух всіх міждержавних товарних потоків, зростає швидше виробництва. Згідно з дослідженнями Світової організації торгівлі на кожні 10% зростання світового виробництва припадає 16% збільшення обсягу світової торгівлі [2]. Тим самим створюються більш сприятливі умови для його розвитку. Коли ж в торгівлі відбуваються збої, сповільнюється і розвиток виробництва.

Головною особливістю сучасного етапу функціонування світової економіки є випереджаюче зростання міжнародної торгівлі над виробництвом, що обумовлює збільшення господарської взаємозалежності більшості країн та вирівнює динаміку ВВП по регіонах.

Важливими тенденціями сучасного розвитку міжнародної торгівлі останні десятиліття є:

- збільшення експорту промислових товарів більшою мірою, ніж експорту сировини;

- підвищення в міжнародній торгівлі ролі Європейського регіону, частка якого склала 45%;

Повільне, але стійке зміщення міжнародної торгівлі та бізнесу від Північної Атлантики і Західної Європи в бік Азії створило фон для конфлікту між США і

Китаєм. Торгова війна за торговельну і технологічну перевагу стала однією з головних причин уповільнення темпів зростання світового ВВП у 2018 р. У 2017 р. зростання світової економіки склав близько 4 %. За прогнозами, на початку 2018 р. світова Економіка мала зрости на 3,9% у 2018 р. (і навіть у 2019 р.), однак темпи світового зростання в 2018 р. склали 3,6 %, причому в першій половині року зростання досягало 3,8 %, а в другій впав до 3,2 % [3].

У той же час найбільше від протистояння США і Китаю страждають країни, ринки яких розвиваються. Це відбудеться за:

- загального уповільнення світової економічної активності;
- скорочення світової торгівлі і, відповідно, експорту, від якого ЕМ надмірно залежать як малі відкриті економіки;
- зниження цін на основні товари митного протистояння, зокрема метали, сільськогосподарську продукцію, а також інші сировинні товари на тлі побоювань щодо стійкості попиту; це, в свою чергу, негативно вплине на торговельні баланси та обмінні курси в країнах ЄС;
- прискорення інфляції внаслідок девальвації валют і пов'язаного з цим погіршення інфляційних очікувань через значний рівень доларизації економік;
- збільшення волатильності на світових товарних і фінансових ринках.

Обсяг світової торгівлі товарами скоротився на 0,1% в 2019 році, перше скорочення з тих пір світова фінансова криза 2008-09 рр. торгівля була обтяжені постійною торговою напруженістю, як а також більш слабким зростанням світового ВВП, який сповільнився до 2,3 відсотка в 2019 році з 2,9 відсотка в 2018 році [4].

Ще одним фактором є пандемія COVID-19, яка швидше за все, призведе до значного скорочення світової торгівлі в 2020. Нові експортні замовлення на виробництво та послуги, показані в менеджерах із закупівель індекси (PMI) різко впали в першому і другому кварталах квартали 2020 року.

Торгівля скоротилася в доларовому вираженні в 2019 році. Світовий товарний експорт впав на 3 відсотки за 18,89 трлн дол. Світовий комерційний експорт послуг збільшився на 2 відсотки до 6,07 трильйона доларів США, але темпи зростання були різко знизився в порівнянні з зафіксованими 9 відсотками в 2018 році.

Зростання ВВП в першому кварталі виявився негативним 2020 року для Сполучених Штатів (-1,2%), Єврозона (-3,8%) і Китай (-9.8 відсотків). Очікується подальше зниження цін у другій чверті і далі [5].

Узагальнимо фактори впливу на міжнародний торговельний обмін у відповідності до характеру дії та напрямом впливу(табл.1).

Різні аналітики пов'язують уповільнення темпів світової торгівлі зі слабким глобальним зростанням, особливо в сфері інвестицій, зменшенням темпів зростання експорту капіталу і проміжних товарів в рамках глобальних ланцюжків створення вартості, зниженою динамікою Китаю, структурними зрушеннями в напрямку збільшення частки послуг у багатьох країнах і посиленням протекціоністських настроїв. Скорочення темпів зростання торгівлі може бути пов'язано не тільки з уповільненням економічного зростання в майбутньому, але і сприяти йому. Відносно низьке зростання світової економіки і, головне, її промислового сектора, в тому числі галузей з високою часткою товарів, призначених на експорт, продовжує чинити негативний вплив на міжнародну торгівлю і в даний час.

Негативні і позитивні фактори що впливають на обмін

Позитивні фактори	
Інституційні фактори	Політична, економічна, фінансова глобалізація та лібералізація. Бурхливе зростання міжнародної торгівлі, що спостерігалось донедавна, було обумовлене у світі процесами політичної, економічної, фінансової глобалізації та лібералізації. Інтенсифікація глобальної і регіональної просторово-часової конвергенції знайшла свій прояв у створенні нових політичних інститутів і міжнародних організацій, у підвищенні темпів транскордонного руху праці, капіталу, інформації, в подальшому посиленні ролі транснаціональних компаній (ТНК) як головних операторів світової торгівлі, в освоєнні ними найвіддаленіших і закритих раніше територій.
Техніко-технологічні фактори	Скорителями міжнародної торгівлі стали техніко-технологічні фактори: комп'ютеризація і в більш широкому плані-інформаційно-комунікаційні технології(ІКТ), Автоматизація, роботизація, контейнеризація транспортних перевезень, що виникли на цій основі нові інжинірингові та консалтингові технології, послуги і сервіси
Просторові фактори	На географічній карті світу з'явилися нові великі країнові (Китай, Індія, держави пострадянського і постсоціалістичного простору та ін.) і регіональні (Південно-Східна Азія, Східна Азія, АТР, Центральна і Східна Європа, СНД і т. д.) ринки
Організаційно-управлінські чинники	До них відносяться системи управління технологічними і виробничими процесами, маркетинг, логістика, системи управління повним відтворювальним циклом від розробок нових продуктів до доставки товарів кінцевому споживачеві і т. д
Бізнес-моделі	Поглиблена міжнародна виробнича кооперація, фрагментація виробництва, глобальні ланцюжки створення вартості, державно-приватне партнерство, кастомізація, інтернет-торгівля.
Негативні фактори	
Протекціонізм	Уповільнення темпів зростання світової торгівлі певною, але поки відносно невеликою мірою пов'язане з різного роду обмеженнями на експортно-імпорتنі операції, які вводяться урядами щодо інших країн і торгових партнерів. Так, за оцінками експертів Світового банку, " протекціоністські заходи, що здійснюються країнами G20 з 2018 р., торкнулися торгових потоків на суму понад 1 трлн дол., або майже 7% світової торгівлі товарами
Пандемія COVID-19	Завдала нищівного удару по і без того тендітній світовій економіці. Блокування та інші обмеження, необхідні для подолання кризи громадської охорони здоров'я, поряд зі спонтанним скороченням економічної активності багатьох споживачів і виробників, являють собою безпрецедентну комбінацію несприятливих потрясінь, викликають глибокі рецесії в багатьох країнах з розвинутою економікою, а також країнах з ринком, що формується і країнах, що розвиваються
Скорочення попиту	Скорочення попиту спостерігається у всіх регіонах світу, що пояснюється практично синхронним гальмуванням економічної активності у всіх регіонах. А також падіння цін на нафту
Коливання курсу	Впливає на рівень знецінення грошових одиниць, за рахунок їх спаду купівельної спроможності в межах країни

Джерела

1. Цілі сталого розвитку 2016-2030 / Офіційний веб-сайт ООН. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia>.
2. Partington R., Rushe D. (2018) Trump Hits China with \$200bn of New Tariffs as Trade War Escalates //
3. World Trade Organization (2019a) Press Release: Global Trade Growth Loses Momentum as Trade Tensions Persist. 2 April. Режим доступу: https://www.wto.org/english/news_e/pres19_e/pr837_e.htm (дата обращения: 19.08.2019).
4. United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD) (2018) Trade and Development Report 2018. United Nations. Режим доступу: https://unctad.org/en/PublicationsLibrary/tdr2018_en.pdf (дата обращения: 14.01.2019)
5. The Guardian. 18 September. Режим доступу: <https://www.theguardian.com/us-news/2018/sep/17/donaldtrump-united-states-threatens-to-impose-200bn-import-tariffs-on-china-in-trade-war> (дата обращения: 21.11.2018).

РОЗВИТОК ТА СТАНОВЛЕННЯ ГЛОБАЛЬНИХ РИНКІВ

Гаража Г.А.,

здобувачка 2 курсу магістратури

Науковий керівник: д.е.н., доц. Птащенко О.В.

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Анотація. В роботі розглянуто особливості сучасного процесу глобалізації та вплив на світові ринки. Глобалізація на світовому рівні визначається інтенсивністю міжнаціональних економічних і суспільних зв'язків, активністю руху капіталу, товарів і послуг, ресурсів, винаходів, розробок тощо. Таким чином, глобалізація є багаторівневим процесом, що відіграє провідну роль у формуванні наднаціонального господарства.

Наслідки глобалізації на рівні країни характеризують ступінь її зв'язку зі світовим господарством. Взаємозв'язок інтеграції економік різних країн зі світовою економікою визначається кількома ключовими показниками, серед яких: відношення зовнішньоторговельного обороту до ВВП; прямі іноземні інвестиції в країні та за кордоном та портфельні інвестиції; потік зборів до та з країни, пов'язаний з передачею технологій.

Важливо охарактеризувати якісні та кількісні складові процесу глобалізації. Обсяг і структура зовнішньої торгівлі, інвестицій та зростання ВВП є кількісними складовими, формування міжнародних структур, близькість міжнародних відносин та ефективність соціально-економічних відносин характеризують якісний аспект процесу глобалізації. У цьому випадку важливу роль відіграють наднаціональні структури. Прикладами є Європа - ЄС, Північна Америка - НАФТА, Південна Америка - МЕРКОСУР, Азіатсько-Тихоокеанський регіон - АТЕС [1-4].

В умовах глобалізації економіка прагне запровадити нові «правила гри», щоб створити сприятливі умови для ведення бізнесу, які можливі завдяки ефективній економічній політиці.

Глобалізація приносить велику користь тим країнам, які вживають дієвих заходів для підвищення своєї конкурентоспроможності. За відсутності єдиної політики розвитку національної економіки виникають кризи, довгострокові міжнародні конкурентні переваги країни у світовій економіці обмежені, а її

конкурентні позиції на міжнародному рівні слабшають. Звідси проблема використання глобалізації та боротьби з її загрозами через нерозвиненість інституцій. Тому наявність інституційного потенціалу країни для максимізації вигод від глобалізації та нейтралізації її загроз, а також здатність розробляти відповідні механізми глобальної конкурентоспроможності визнаються ключовими завданнями економічної політики кожної країни, включаючи Україну [5, 6].

Конкурентний розвиток економіки нашої країни можливий до тих пір, поки буде відома та розроблена багаторівнева національна економічна модель, в якій кожен компонент посилює свій вплив на загальний позитивний ефект. Транснаціональні цикли відтворення, освіти та розподілу вважаються компонентами вищого рівня. До другого рівня належать механізми включення країни до системи регіональних відносин за стандартами ЄС, а до третього - двосторонні відносини з країнами, що відповідають рівню розвитку України. Тому посилення процесу глобалізації та інтеграції ставить питання про вибір місця та ролі національної економіки та її елементів у світовій економічній системі.

За змістом та структурою процеси глобалізації надзвичайно складні, багатогранні та суперечливі, що унеможлиблює формулювання прийняттого у всіх випадках визначення їх впливу на економіку. У цьому сенсі визначено найважливіші аспекти: посилення конкуренції між ними та компаніями; Трансформувати економічні функції держави та делегувати деякі з них у всьому світі; Розширювати сфери впливу поза межами країни відповідно до нових світових правил економічної діяльності; Внести фундаментальні зміни в структуру економіки та загалом створити нове середовище для розвитку країни; Посилити процеси інтеграції та міжнародної взаємодії економік, що стають найсильнішим фактором їх функціонування.

Під впливом багатьох факторів глобалізації, що мають як позитивні наслідки, так і певні загрози, перед кожною країною, яка бажає приєднатися до космічної економіки, стоїть завдання визначити свої конкурентні переваги, щоб конкурувати з іншими країнами на світовому ринку. . За роки незалежності України національна стратегія входження аграрного сектору в процеси економічної глобалізації не була чітко сформульована та реалізована. Він базувався на імітативно-адаптивній моделі поведінки, яка не забезпечувала стійкості та ефективного використання існуючих конкурентних переваг на інноваційній основі. Ця політика повинна докорінно змінитися після розробки та реалізації концепції конкурентного розвитку національної економіки в умовах глобалізації.

Джерела

1. Global economic and spending trends stay positive past the years midway mark [Електронний ресурс] // Nielsen. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.nielsen.com/us/en/insights/article/2018/global-economic-and-spending-trends-stay-positive-past-the-years-midway-mark/>.
2. Стукало Н.В. Глобалізація та розвиток фінансової системи України // Фінанси України. – 2005. - №5. – С. 29-35.
3. Мартинеллі А. Ринки, влада и глобальне управління // Социс. – 2002. – №12. – С. 3-14.
4. 2020 E-Commerce Vision for the Year 2020 [Електронний ресурс] // ChannelAdvisor. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.channeladvisor.com/resources/library-webinars/20-20-e-commerce-vision-for-the-year-2020/>.

5. Божкова В. В. Трансформації інструментарію маркетингових комунікацій в умовах глобалізації / В. В. Божкова, О. В. Птащенко, Л. Ю. Сагер, Л. О. Сигида // Маркетинг і менеджмент інновацій, 2018, № 1 – С. 73-82

6. Olena Ptashchenko, Svetlana Khaminich, Mykhailo Broshkov, Eduard Kuznietsov, Viktoriia Milcheva, Olga Boiko Transformation of Managerial Innovations in Conditions of Digitalization of Market Relations International Journal of Recent Technology and Engineering (IJRTE) ISSN: 2277-3878, Volume-8 Issue-4, November 2019, P. 7888-7893

КОНЦЕПЦІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В ДІЯЛЬНОСТІ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ

Горбас К.О.

здобувач 1 курсу магістратури

Науковий керівник: к.е.н. доц. Моргачов І.В.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Анотація. В тезах доповіді проведено дослідження питань формування концепції сталого розвитку в діяльності транснаціональних корпорацій. Шляхом синтезу та систематизації даних проаналізовано актуальні переваги та перспективні можливості розвитку транснаціональних корпорацій.

В вересні 2015 року країни-члени ООН сформували оновлений перелік актуальних для людства проблем, які знайшли своє відображення в сімнадцяти «Цілях сталого розвитку». Особлива увага в даному документі приділяється необхідності активного залучення приватного бізнесу в процес реалізації поставлених цілей.

Сьогодні більшість лідируючих на світових ринках транснаціональних корпорацій реалізують власні проекти, сфокусовані навколо реалізації декількох «Цілей сталого розвитку» одночасно.

Актуальність дослідження обраної теми полягає в тому, що з кожним роком спостерігається всеохоплююча тенденція до підвищення соціальної відповідальності приватного бізнесу та включення «Цілей сталого розвитку» до корпоративних стратегій передових транснаціональних корпорацій (ТНК).

Прийняття «Цілей сталого розвитку» виступає ключовим моментом в змінні парадигми загальносвітового розвитку. Адже світове суспільство вперше звернуло увагу на проблеми з якими стикнулися передові країни в результаті стрімкого економічного розвитку. Також актуальним напрямком «Цілей сталого розвитку» стало суттєве збільшення проблем, що виникли в результаті процесів глобалізації та загально-зростаючої взаємозалежності країн. Зокрема загострення таких глобальних викликів як перенаселення планети та дефіцит ресурсів активувало необхідність пошуку «стійких» моделей виробництва і споживання. Створення таких моделей напряму залежить від розробки інноваційних рішень, що в свою чергу потребує активного впровадження фінансових, технологічних та експертних ресурсів приватного сектору. Таким чином, необхідність залучення інвестицій в дослідження та розробки, стала ключовим моментом у встановленні статусу ключового учасника реалізації «Цілей сталого розвитку» для ТНК [1].

В представленій нижче таблиці спробуємо більш детально розглянути довгострокові позитивні ефекти для розвитку ТНК, що будуть спостерігатися в результаті реалізації кожної з сімнадцяти «Цілей сталого розвитку».

Переваги для ТНК, набуті на шляху до реалізації «Цілей сталого розвитку»
(розроблено автором за [2])

Таблиця 1.

Цілі сталого розвитку	Переваги та приховані можливості для ТНК
1	2
Ціль 1 Подолання бідності	1. Зростання споживчого попиту на продукцію ТНК. 2. Розширення існуючих ринків збуту серед провідних ТНК. 3. Поява нових ринків збуту продукції ТНК. 4. Зростання робочої сили ТНК.
Ціль 2 Подолання голоду	1. Зростання споживчого попиту на нову продукції ТНК, у зв'язку з задоволенням базових потреб. 2. Можливість трансферу нових технологій між ТНК. 3. Поява нових ринків збуту продукції ТНК у зв'язку з появою ексклюзивних товарів окремих категорій.
Ціль 3 Міцне здоров'я	1. Зростання споживчого попиту на продукцію ТНК. 2. Зростання робочої сили. 3. Перспективи реалізації нових технологій на ТНК в сфері охорони здоров'я.
Ціль 4 Якісна освіта	1. Зростання кваліфікованої робочої сили для ТНК. 2. Нові послуги та інноваційні рішення на ринку в сфері освіти і культури
Ціль 5 Гендерна рівність	1. Зростання робочої сили. 2. Поліпшення якості робочої сили ТНК за рахунок підвищення конкуренції на ринку праці. 3. Зростання попиту на певні товари і послуги, що виробляє ТНК, з боку жіночого населення (наприклад, в сфері освіти).
Ціль 6 Чиста вода і належні санітарні умови	1. Зростання працездатного населення. 2. Стабільність на ринку праці як наслідок поліпшення показників здоров'я нації. 3. Скорочення ризиків, пов'язаних з управлінням трудовими ресурсами. 4. Додаткові можливості розвитку існуючих ринків для ТНК (наприклад, громадського харчування).
Ціль 7 Відновлювальна енергія	1. Трансфер передових технологій ТНК у сфері енергетики. 2. Розширення поставок енергозберігаючого обладнання ТНК. 3. Зниження витрат ТНК за рахунок локалізації виробництва. 4. Отримання податкових пільг і субсидій для ТНК з боку держави.
Ціль 8 Гідна праця та економічне зростання	1. Зниження соціально-економічних, політичних і валютних ризиків в діяльності ТНК. 2. Стабільний споживчий попит на продукцію ТНК.
Ціль 9 Інновації та інфраструктура	1. Можливість локалізації виробництва підрозділів ТНК. 2. Створення нових ринків збуту і споживання. 3. Підвищення продуктивності існуючих ринків для ТНК (наприклад, у сільськогосподарській галузі). 4. Можливості виходу місцевих компаній на зовнішні ринки (експорт).

1	2
Ціль 10 Скорочення нерівності	1. Зростання платоспроможного попиту. 2. Залучення більш широких верств населення до трудової діяльності. 3. Зниження соціальної напруги в регіоні присутності.
Ціль 11 Сталий розвиток міст та спільнот	1. Нові ринкові ніші в сфері підвищення стійкості міст за рахунок впровадження інновацій, включаючи технології «інтернету речей». 2. Скорочення екологічних і соціальних ризиків ТНК. 3. Перспективи реалізації затребуваних для ТНК проектів.
Ціль 12 Відповідальне споживання Ціль 13 Боротьба зі зміною клімату Ціль 14 Збереження морських екосистем Ціль 15 Збереження екосистем суші	1. Довгостроковий доступ до ресурсів і природного капіталу. 2. Підвищення конкурентоспроможності за рахунок створення нових ринків і диференціації продукції ТНК (виробництво екологічно чистих і сертифікованих товарів, а також інноваційних продуктів і рішень). 3. Задоволення специфічного попиту і лояльність з боку соціально та екологічно відповідальних споживачів. 4. Зниження витрат ТНК за рахунок раціонального управління ресурсами. 5. Розширення можливостей участі ТНК в системі «стійких» державних закупівель.
Ціль 16 Мир та справедливість	1. Зниження політичних (інституціональних) і соціальних ризиків серед ТНК.
Ціль 17 Партнерство заради стійкого розвитку	1. Встановлення міцних і довірчих зв'язків з різними групами стейкхолдерів. 2. Перспективи створення і реалізації спільних взаємовигідних проектів серед ТНК.

Відповідно з оцінкою експертів досягнення «Цілей сталого розвитку» в ТНК сприятиме росту інноваційної активності, що в свою чергу спричинить значний ріст світової економіки. За прогнозами, у вартісному вираженні щорічні ринкові можливості для бізнесу, що відкриваються у випадку участі в реалізації Цілей, оцінюються в 12 трлн. дол. Крім того, експерти відзначають, що досягнення «Цілей сталого розвитку» в 2030 році призведе до створення 380 млн. додаткових робочих місць [1].

Саме тому транснаціональні корпорації по всьому світу сьогодні зацікавлені в тому, щоб критично оцінити свій вплив на суспільство і навколишнє середовище, визначити власні довгострокові пріоритети в сфері сталого розвитку та забезпечити прозору звітність про досягнуті результати в цьому напрямку.

Джерела

1. Завьялова Е.Б., Старикова Е.А. Современные тенденции участия бизнеса в реализации социально-ориентированных целей устойчивого развития. Право и управление. XXI век. 2018; (3): 107-120. <https://doi.org/10.24833/2073-8420-2018-3-48-107-120>

2. Програма розвитку Організацій Об'єднаних Націй [Електронний ресурс]. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/sustainable-development-goals.html>.

3. Моргачов І.В. Інфраструктура розвитку регіонів: монографія / І.В. Моргачов. – Северодонецьк: Вид-во СНУ ім. В.Даля, 2018. – 180 с.

4. Моргачов І. В. Потенціал використання інвестиційної ємності регіону / І.В. Моргачов // Проблеми економіки. – 2018. - №4 (38). – с. 105 -111.

5. Моргачов І.В. Удосконалення інфраструктурного забезпечення інвестиційно-інноваційних процесів на державному та регіональному рівнях / І.В. Моргачов // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. - 2015. -№1. – с.147-153.

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ОСНОВА СТІЙКОГО РОЗВИТКУ

Козлова А.С.,

здобувач 1 курсу бакалавріату

Науковий керівник: к.е.н., доц. Овечкіна О.А.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Анотація. Розглянута структура інноваційної діяльності підприємств. Визначена значущість інноваційної діяльності у забезпеченні їх стійкого розвитку. Описані умови й наслідки посилення інноваційної активності підприємств у взаємодіях з партнерами-стейкхолдерами.

Як відзначають дослідники інноваційних процесів на рівні підприємств, організацій, впровадження інноваційних змін обумовлюється необхідністю формування стійких конкурентних переваг на довгострокову перспективу і створення потенціалу для майбутнього сталого розвитку. Вченими зауважується, що глибина інноваційних змін як на підприємстві, так і в країні: по-перше, визначається інтенсивністю застосування досягнень науки і техніки; по-друге, взаємопов'язана зі швидкістю відновлення науково-технічного та інтелектуального потенціалу; по-третє, впирається врешті-решт у відродження інноваційної діяльності підприємств [1]. Враховуючи сказане, метою даної роботи є з'ясування умов, які мають скластися у середовищі господарювання підприємств та у відносинах з найближчими зацікавленими суб'єктами (так званими партнерами-стейкхолдерами) щодо організації ефективної інноваційної діяльності як довготривалого процесу.

Спираючись на Закон України «Про інноваційну діяльність», дослідники визначають інноваційну діяльність як процес, спрямований на розробку інновацій, тобто реалізацію результатів завершених наукових досліджень у нових чи вдосконалених продуктах, технологіях, послугах, що збільшує кінцеву споживчу цінність й обумовлює потребу у подальших наукових розробках і дослідженнях [1, 2]. На практиці виділяють три основних види інноваційної підприємницької діяльності, пов'язаної з організацією господарського процесу на підприємстві, а саме: інноваційна діяльність в сфері техніко-технологічного забезпечення виробництва; інноваційна діяльність в сфері виробництва товарів; інноваційна діяльність в так званій сфері реалізації оновленої продукції, послуг. Перед більшістю підприємств, які обрали певний вид інноваційної діяльності постає проблема забезпечення стійкого інноваційного розвитку у майбутньому.

Продовжуючи характеристику інноваційної діяльності, слід відзначити, що перший її вид визначається як такий, що пов'язаний з процесом кількісного збільшення та якісного оновлення виробничого потенціалу, використання якого

спрямовано на підвищення продуктивності праці, економію енергоресурсів, сировини і матеріалів та відповідного зменшення виробничих витрат. Другий вид інноваційної підприємницької діяльності представляє собою процес якісного удосконалення продукції, розширення її номенклатури, підвищення якості, зниження витрат через збільшення обсягів виробництва. Нарешті, третій вид інноваційної підприємницької діяльності, пов'язаний з урізноманітненням товарного асортименту, спрямований на створення умов якісного відтворення робочої сили споживачів (зайнятих і незайнятих осіб та їх сімей) з відповідним підвищенням продуктивності праці.

Як відомо, існують три способи організації інноваційної діяльності: на основі внутрішньої організації, коли новації створюються спеціалізованими підрозділами підприємства за інноваційними проектами; на основі зовнішньої організації за контрактами, коли замовлення на створення, впровадження новації розміщується між сторонніми підприємствами, установами; на основі зовнішньої організації за умов реалізації інноваційного проекту дочірніми венчурними фірмами, які самостійно приймають рішення щодо залучення інвесторів проекту і виконавців. Найчастіше використовується другий спосіб організації інноваційної діяльності, коли підприємство тісно контактує з певною чисельністю зацікавлених осіб – стейкхолдерів, розміщуючи замовлення на розробку новинок, а освоює їх власними силами. На основі стійких зв'язків зі стейкхолдерами у підприємств-ініціаторів інноваційної діяльності об'єктивно виникає основа для впровадження довгострокової стратегії сталого розвитку.

Для того, щоб ця основа окріпла, мають бути створені відповідні умови, до яких у науковій літературі віднесено: по-перше, створення регуляторної бази активізації інноваційної діяльності (прийняття на основі Законів України «Про інноваційну діяльність» та «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» комплексу інших нормативно-законодавчих документів, директив); по-друге, застосування дієвих економічних інструментів стимулювання інноваційної діяльності підприємств та їх партнерів (податки і збори, податкові гальма і субсидії); по-третє, створення ефективної інформаційно-рекламної системи, задачами якої можуть стати: обмін інформацією про новинки для впровадження, реклама інноваційної продукції, послуг; інформація про підприємства-новаторів, консультації й інформаційна підтримка основних стейкхолдерів тощо [2].

Підвищення інноваційної активності підприємств в системі партнерських відносин зі стейкхолдерами свідчить про те, що сталий розвиток може бути забезпечений лише на інноваційній основі, і до цього процесу мають долучитися майже всі суб'єкти, що представляють мікро-, макрорівні господарських відносин суспільства. Інноваційна активність, відмічають вітчизняні вчені, сприятиме також «...зростанню значущості найдорожчого відтвореного ресурсу – кваліфікованих кадрів», запобігатиме «відтік мізків» [3, с.5], нарешті, відновленню науково-технічного потенціалу, що є запорукою сталого розвитку всієї країни.

Джерела

1. Поліщук О.О. Сутність поняття «інноваційна діяльність» як соціально-економічної категорії / О.О. Поліщук // Економічний вісник Донбасу. – 2010. – № 3(21). – С. 169–171.
2. Брижань І. А. Умови та чинники переходу України до моделі сталого розвитку/І.А. Брижань//Вісник Полтавської державної аграрної академії. – 2013. - № 1. - С. 128-133.

3. Дубик В.Я., Осідач О.Б. Інноваційна діяльність як передумова сталого розвитку національної економіки/В.Я. Дубик, О.Б. Осідач//Інноваційна економіка. – 2016. - № 3-4. – С. 5-9.

ДІАГНОСТИКА ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Костіна К.С.,

здобувачка 4 курсу

Науковий керівник: д.е.н., доц. Птащенко О.В.

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Анотація. В роботі розглянуті особливості формування експортного потенціалу підприємства. Діагностика рівня експортного потенціалу підприємства є першим і необхідним кроком при плануванні освоєння зовнішнього ринку. Рішення про вихід товарів на зовнішні ринки передбачає оцінку самого підприємства і виробленої ним продукції на відповідність вимогам міжнародних ринків.

Виділяють кілька етапів діагностики експортного потенціалу підприємства. Перший етап включає в себе аналіз і оцінку власних експортних можливостей підприємства: фінансовий стан, технологічні переваги, кадровий потенціал, наявність державних і регіональних програм підтримки експортерів в регіоні. Другий етап полягає в оцінці стану міжнародного ринку взагалі ринку конкретно обраної держави: наявність і позиції конкурентів на обраному ринку, умови, необхідні для виходу на обраний ринок, наявність нетарифних, міжнародних та політичних альянсів на даному ринку. Третій етап заснований на оцінці конкурентоспроможності продукції, що виробляється, на обраному ринку: аналіз необхідного рівня якості продукції, що поставляється, аналіз ціноутворення, виявлення резервів зниження собівартості продукції.

За результатами проведеної діагностики підприємство може дійти одного з наступних висновків:

1. Експортний потенціал незначний. Рівень конкурентоспроможності продукції низький. Підприємству необхідно утриматися від виходу на зовнішній ринок.

2. Експортний потенціал помірний. Існує ряд проблем і труднощів, але їх можна подолати в найближчому майбутньому. Підприємство може планувати освоєння зовнішнього ринку після усунення усіх недоліків.

3. Експортний потенціал достатній. Рівень конкурентоспроможності продукції задовольняє потреби обраного ринку. Вихід на міжнародний ринок можливий найближчим часом: продукція буде мати попит на ринку.

Наразі існує декілька методів, за допомогою яких можна провести діагностику і оцінку рівня розвитку експортного потенціалу підприємства. Наприклад, Волкодавова Є.В. при оцінці рівня експортного потенціалу пропонує використовувати його якісну і кількісну характеристики. Кількісну оцінку експортного потенціалу промислового підприємства пропонується проводити за допомогою співвідношення обсягу експортної продукції, робіт промислового характеру, послуг, нематеріальних активів до обсягу продажів на внутрішньому ринку. Якісну характеристику експортного потенціалу промислового підприємства представляє система показників, серед яких рівень сертифікації продукції, послуг, бізнес-процесів підприємства, ступінь брендування продукції, послуг, щорічний темп

приросту вартості підприємства, частка інноваційних нематеріальних активів в структурі активів підприємства, рівень імпортозаміщення [2].

Для оцінки рівня розвитку експортного потенціалу керівники підприємства, як правило, використовують методи, засновані на аналізі та оцінці обсягів виробленої та експортованої продукції, а також показників ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства. При цьому підходить оцінка потенціалу здійснюється на основі методів економічного і фінансового аналізу діяльності підприємства. Аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства носить універсальний характер, з його допомогою можна судити про стан підприємства в цілому. Однак для оцінки експортного потенціалу методики фінансово-господарського аналізу недостатньо інформативні і можуть бути використані тільки на початковій стадії оцінки і планування експортної стратегії підприємства.

Наступний, широко відомий метод оцінки рівня експортного потенціалу підприємства заснований на вартісному підході. У цьому випадку в якості критерію рівня експортного потенціалу виступає зміна вартості підприємства, що характеризується як зміна конкурентоспроможності підприємства. При оцінці експортного потенціалу на основі вартісного підходу найбільш часто використовуються три методи: метод доданої вартості акціонерного капіталу; метод економічної доданої вартості; метод доданої ринкової вартості.

Серед інструментів, які використовуються для діагностики рівня експортного потенціалу, можна виділити три групи: кількісні показники, параметричні показники і оцінки за допомогою експертів в різних областях діяльності підприємства машинобудування. Цей поділ інструментів оцінки експортного потенціалу підприємства є досить умовним, так як вони багато в чому збігаються.

Перша група інструментів – кількісні показники – засновані на застосуванні різних статистичних даних і коефіцієнтів для аналізу виробничої діяльності, фінансового стану, ефективності інвестицій, фондівіддачі. Найбільш інформативними показниками є показники, що відображають реальний обсяг проданої на міжнародному ринку продукції.

Друга група інструментів – порівняльні параметричні показники – базуються на оцінці первинної інформації. Обираються критерії порівняння і розглядаються відгуки споживачів, продавців, постачальників про ці параметри. Перевагою використання цього інструменту є економія часу та фінансів, але в той же час є загроза суб'єктивного сприйняття й розбіжності думок, адже треба простежити ступінь впливу порівнюваного параметра на потенціал конкретного підприємства та передбачити тенденції його розвитку.

Третя група інструментів – оцінки за допомогою експертів, а також рейтингові оцінки – отримання інформації та відомостей шляхом інтерв'ювання незалежних експертів в різних областях і менеджерів підприємств. Використання того чи іншого набору інструментів визначається рівнем рішень, що лежать в основі вибору: оперативних, тактичних і стратегічних [1].

Таким чином, діагностика експортного потенціалу дозволяє підприємству розробляти експортні стратегії, які є основоположними програмами дій, що визначають пріоритетні напрямки діяльності підприємства на зовнішньому ринку з урахуванням наявних у підприємства ресурсів та вимог закордонного ринку. Також дана діагностика дозволяє підприємству виявити як сильні сторони, на які можна розраховувати в складних ситуаціях, так і слабкі сторони, які потребують усунення з метою збільшення своїх шансів на успішну зовнішньоекономічну діяльність.

Джерела

1. Калінін, А.Е. Експортний потенціал малих і середніх підприємств Волгоградської області // ВолДУ. – 2011. – 148 с.

2. Перцухов В. Методологія оцінки та прогнозування рівня економічного потенціалу та рівня економічного ризику територіальних утворень // Ресурси. Інформація. Постачання. Конкуренція. – 2010. - № 4. – С. 352-359.

ІНФОРМАЦІЙНА СКЛАДОВА МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ

Кошарна В.В.,

здобувачка 4 курсу

Науковий керівник: ст. викладач Афанасьєва О.М.

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Анотація. В даній роботі було розглянуто роль інформаційної складової у діяльності міжнародного бізнесу. Було проаналізовано еволюцію зміни інформаційної складової у світі та сфери найбільш активного застосування інформаційних технологій в бізнесі.

Перехід до інформаційного суспільства є настільки ж фундаментальним для всіх сфер міжнародної діяльності та світової економіки в цілому, як індустріальна революція для свого часу. У чому конкретно складаються кардинальні технологічні зміни? Інформаційні технології є синтезом ряду напрямків науково-технічної революції, що відбувається з середини 70-х років ХХ ст. Якісно змінилися не тільки передавачі і канали інформації, але і сигнали, або сама інформація при передачі. Таким чином, в основі особливої ролі інформаційних систем лежить технологічний прорив в області комп'ютерних технологій і засобів зв'язку. Як зазначає М. Кастельс, кардинальні технологічні зміни засновані "на революції в інформаційних технологіях (чіпи, комп'ютери, телекомунікації, Інтернет), що створила в 1970-х роках нову технологічну систему, систему, яка з тих пір поширилася по всьому світу".

Ядро інформаційно-комунікаційної сфери становить Інтернет. Це всесвітня інформаційна мережа, яка надає послуги з передачі файлів, віддаленого доступу, електронною поштою, телеконференцій і ін. Зі збільшенням числа його користувачів зростає і його значення для міжнародного бізнесу та світової економіки в цілому.

Серед лідируючих (за інтенсивністю застосування Інтернет-технологій) галузей можна назвати виробництво всіх видів високотехнологічних продуктів і послуг, міжнародний туризм, інформаційний бізнес і деякі інші. Виникають і нові галузі міжнародного бізнесу, наприклад, електронна індустрія розваг, персоналізоване забезпечення інформацією, дистанційне технічне обслуговування, дистанційне навчання і т. ін.

Найбільш швидко розвиваються галузі міжнародного бізнесу, пов'язані з постачанням і обробкою інформації. Досить імовірно, що скоро всередині інформаційного сектора буде розвиватися спеціалізація так званої "Сировинної" і "обробної" галузей. "Сировина" - це необроблена інформація, яку поставляють через Інтернет. Обробкою займаються спеціалізовані структури, здатні перетворювати дані в інформацію, а інформацію - в знання. Ціна аналітичних продуктів досягає декількох тисяч доларів. З лавиноподібним наростанням потоків циркулюючої в суспільстві інформації значення центрів її обробки буде тільки зростати. І якщо зараз інвесторів

приваблюють портали, що містять максимум інформації, то вже в найближчому майбутньому найбільш затребуваними можуть стати аналітичні "центри знань".

Всі технології, що досі існували фактично обслуговували економіку, а також були засобами для реорганізації міжнародного бізнесу. Інтернет не просто дає шанс підвищити ефективність економіки. Інтернет-технології вперше, мабуть, не стільки обслуговують світову економіку, скільки створюють її.

Таким чином, якщо на початковому етапі свого розвитку Інтернет служив лише для спілкування та поширення некомерційної інформації, то сьогодні мережеві технології успішно використовуються в комерційних цілях. Виникли абсолютно нові види міжнародних операцій, наприклад, офшорне програмування і експорт послуг в області програмного забезпечення.

Поява даного виду міжнародного бізнесу викликано, з одного боку, потребою у великій кількості нерегулярних, разових або спеціальних програмних робіт, а з іншого - робітничі спеціальності розвинених країнах. Якщо компанії з США чи Європи потрібен програмний продукт або напівфабрикат, що вимагає копіткої роботи, то вона намагається передати його виготовлення місцевим субпідрядникам або за кордон. Сучасні засоби транспорту і зв'язку дозволяють постійно контактувати з партнерами. Деякі витрати на терміни виконання та ускладненні контролю за процесом компенсуються економією на витратах.

Фірми офшорного програмування функціонують у багатьох країнах, наприклад, на Тайвані, в Сінгапурі, Малайзії, Ірландії, Бразилії. Найбільший розвиток цей вид міжнародного бізнесу набув в Індії. Самі індійці називають його "контрактним програмуванням". Це цілий сектор економіки з підтримуючою інфраструктурою, спеціальним державним регулюванням, розгорнутої системою приватного і державного професійно-технічної освіти та навіть зі своїм чорним ринком.

Формування нової інформаційної парадигми міжнародного бізнесу є комплексною проблемою, що вимагає теоретичного переосмислення цілого ряду проблем світового господарства. Швидше за все, кожна регіональна мережева геоекономічна структура буде розвивати свою оригінальну модель електронного бізнесу. Надалі на основі мережевих геоекономічних структур будуть формуватися електронні мега-спільноти (торгові блоки). останні будуть розвиватися в глобальний електронний ринок з відповідними інститутами, що постійно розширюється. Проблеми, що виникають транскордонного пересування товарів, послуг і окремих осіб, міжнародних соціальних служб, регіональних відмінностей в юстиції, законодавчої і діловій практиці, оподаткування і регулювання зажадають спільності торгової політики, технологічних інфраструктур і інформаційних систем.

Підтримка глобальної мережі поступово вийде за межі національних рамок і стане прерогативою міжнародних організацій, таких як ООН, Європейська комісія та ін., які розробляють "кодекс поведінки" компаній і держав на глобальних електронних ринках. Зміниться і характер програм - технологічна спрямованість зміниться орієнтацією на створення інфраструктури розповсюдження інформаційної парадигми.

Разом з тим найбільш активні і успішні корпорації, електронні спільноти і мережеві геоекономічні структури, скориставшись стратегічними перевагами на глобальному полі конкурентної боротьби, зможуть встановлювати стандарти для всіх інших.

Джерела

1. Ілляшенко С. М. Інноваційний розвиток: маркетинг і менеджмент знань : монографія. Харків, Діса плюс, 2016. 192 с.
2. Світовий ринок товарів та послуг / А. А. Мазаракі, Т. М. Мельник, В. В. Юхименко, В. М. Костюченко, Л. П. Кудирко [та ін.]. / за ред. А. А. Мазаракі, Т. М. Мельник. Київ, КНТЕУ, 2015. 720 с.
3. Пилипчук В.П. Стратегічне планування в мережі Інтернет // Маркетинг в Україні». 2008. №6. С. 45–48.
4. Божкова В. В. Трансформації інструментарію маркетингових комунікацій в умовах глобалізації / В. В. Божкова, О. В. Птащенко, Л. Ю. Сагер, Л. О. Сигида // Маркетинг і менеджмент інновацій, 2018, № 1 – С. 73-82
5. Olena Ptashchenko, Svetlana Khaminich, Mykhailo Broshkov, Eduard Kuznietsov, Viktoriia Milcheva, Olga Boiko Transformation of Managerial Innovations in Conditions of Digitalization of Market Relations International Journal of Recent Technology and Engineering (IJRTE) ISSN: 2277-3878, Volume-8 Issue-4, November 2019, P. 7888-7893

РОЗВИТОК ЕЛЕКТРОННОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Кулініч А. С.,

здобувач 3 курсу бакалаврату

Науковий керівник: д.е.н., доц. Птащенко О.В.,

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Анотація. В роботі розглянуті особливості ведення та розвитку електронного бізнесу в Україні. В період глобалізаційних процесів, ринкова система виходить на новий рівень. Кардинально змінюється світова економіка, на яку впливає міжнародна інтеграція, монополізація і так далі. Всі ці процеси призводять до руху капіталів, послуг, товарів, технологій, робочої сили і таке інше.

Основами бізнесу завжди були вміння домовлятися, вміти проштовхувати продукт в маси. Завдяки новітнім технологіям, ці аспекти комунікації розширюються в глобальних масштабах. З'являється можливість реалізації товару не лише на державному рівні, але і на міжнародному, світовому. Компанії виходять на абсолютно новий рівень взаємодії.

Варто зазначити, що електронний бізнес зберігає всі мотиви звичайного бізнесу, лише з поправкою на те, що в дію виходять Інтернет технології, тобто, уже більш інформаційна складова відіграє роль. Термін «електронний бізнес» слід розглядати у вузькому розумінні – це ділова активність, яка використовує сучасні інтернет технології з метою створення прибутку. В сучасній літературі можна зустріти термін електронна комерція, вони більш менш рівнозначні, оскільки комерція є складовою електронного бізнесу.

Чому електронний бізнес має дуже високий потенціал? Все дуже просто, майже у кожного із нас є можливість виходу до Інтернету. Кожен користувач це фактично один можливий покупець. Чим більше покупців, тим більший дохід – це звичайний закон грошей. Щоб показати масштабність продаж та більшу ефективність інтернет бізнесу, розглянемо приклад. Ми маємо компанію А, що виготовляє молочні продукти та реалізує їх лише на території України. В країні 35 млн. осіб і близько 20 млн. купляє дану продукцію. І маємо компанію Б, що реалізує свій товар і на

зовнішніх ринках і має покупну здатність в 100 млн. осіб. Результат очевидний, цим ще раз можна зрозуміти, що інтернет бізнес розширює можливості реалізації.

Розвиток систем електронного бізнесу в Україні має дуже низький рівень. Це пов'язано з тим, що поки що недостатньо широке використання веб-грошей, інтернет гаманців та і взагалі існує настороженість за безпеку інтернет переводів, тому більшість банків та компаній не відкривають своїх рахунків. Хоча потенціал в українському інтернет ринку дуже великий. Україна – аграрна країна, з дуже розвиненим сільським господарством, а тому реалізація такого роду продуктів по всьому світові могло б приносити великі прибутки. Оскільки не кожна країна має такі ресурси та потенціал.

Щоб надати рекомендації інтернет бізнесу України, можна розглянути приклад використання цього ресурсу США. Сільське господарство, яке не є сильною стороною Штатів, завдяки є – бізнесу набуло значної популярності в американців та світового товариства. Побачивши нові можливості, які полягають у зменшенні витрат часу та більшої реалізації фермера все більше і більше почали використовувати інтернет ресурси. Уряд США навіть створив окремо більше 100 сайтів, які розповідають про можливості є – бізнесу, які його переваги та недоліки. Та і взагалі, кожна людина самостійно може створити той самий сайт в Інтернеті та вести є – маркетинг.

Українська проблема полягає в тому, що відсутня довіра до інтернет платежів та відсутність будь – якої стимуляції з боку уряду. Також, проблеми полягають в тому, що фактично відсутні будь – які положення, які будуть гарантувати безпеку купівлі – продажу в Інтернеті; питання конфіденційності, а також взагалі відсутність системи товарообміну.

Щоб бути конкурентоспроможними українським є – бізнесам потрібно підіймати якість товару. Все більше і більше українців віддають перевагу не вітчизняним товарам, а закордонним. Оскільки якість, більш привабливі пропозиції так і залишають українські компанії за бортом.

Розвиток електронного бізнесу є процесом економічної діяльності. Україна повинна вже виходити на більш новий рівень розвитку. Оскільки, залишаючись на одному місці, так би мовити, віддаючи перевагу минулим способам, ми втрачаємо дуже багато в розвитку не тільки в плані економічному, але і ментальному.

Першим кроком до розвитку є – бізнесу буде стимуляція урядом суспільства. Розкриття нових можливостей, які відкриють нові двері у розвитку малого та середнього бізнесу. Оскільки малий та середній бізнес є основою економіки України. Одним із можливих механізмів вирішення цієї проблеми може виступати організації різного виду форумів, які будуть пояснювати, як ефективно використовувати інтернет бізнес, які є лазівки до його використання, як реалізувати себе як спеціаліста в інтернет маркетингу. До речі, організація такого виду роботи створить додаткові робочі місця (спеціалісти веб – маркетингу, як приклад). Тому потрібно реалізовувати такий потенціал в Україні, який з часом, можливо, зможе хоча б трохи вирішити нашу економічну ситуацію.

Джерела

1. Воробйова А. Інформаційне суспільство та його вплив на розвиток електронного бізнесу // Науковий вісник. – 2010. – Вип. 5.
2. Ховрак І. Електронна комерція в Україні: переваги та недоліки. – С. 16 – 20, 2013.

3. Кулик В. Розвиток електронного бізнесу в Україні // Актуальні проблеми економіки №1(187), 2017. С 168 – 176.

4. Попова М. Електронний бізнес в Україні [Електронний ресурс] Режим доступу до ресурсу:

http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/4196/1/63%20popova_349-351.pdf

5. Юрчук Г. Розвиток фінансових послуг на основі системи електронного бізнесу // Українська Академія банківської справи. – 2003. – С 1-20.

6. Швиденко О. Особливості застосування інтернет маркетингу в сільському господарстві США // Вип. 4-6, 2013. С 11-14.

7. Божкова В. В. Трансформації інструментарію маркетингових комунікацій в умовах глобалізації / В. В. Божкова, О. В. Птащенко, Л. Ю. Сагер, Л. О. Сигида // Маркетинг і менеджмент інновацій, 2018, № 1 – С. 73-82

8. Olena Ptashchenko, Svetlana Khaminich, Mykhailo Broshkov, Eduard Kuznietsov, Viktoriia Milcheva, Olga Boiko Transformation of Managerial Innovations in Conditions of Digitalization of Market Relations International Journal of Recent Technology and Engineering (IJRTE) ISSN: 2277-3878, Volume-8 Issue-4, November 2019, P. 7888-7893

РОЗВИТОК ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ В УКРАЇНІ ПІД ВПЛИВОМ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Куц Я.М.,

здобувачка 1 курсу магістратури

Науковий керівник: д.е.н., доц. Птащенко О.В.

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Анотація. В роботі розглянуто основні особливості електронної комерції. Електронна комерція розуміється як бізнес-процеси, засновані на інформаційних технологіях або комерційній діяльності в Інтернеті. Термін «електронна комерція» слід розглядати як вужче поняття - це процес дистанційного придбання фізичних та нефізичних товарів та послуг через телекомунікаційні мережі.

Електронна комерція, яка є однією з головних складових «нової економіки», набуває все більш практичного значення. Для подальшого ефективного розвитку комерційної діяльності у світовому просторі найважливішою умовою є необхідність оцінки основних тенденцій змін та перспектив ринку електронної комерції, що є основою електронного інформаційного бізнесу.

Світова економіка стрімко розвивається у напрямку формування глобального економічного простору, в якому створюється нова економіка. Місце і роль України в цьому просторі, для якого характерна ліквідація бар'єрів переміщення товарів, послуг та капіталу, платіжно-розрахункових операцій та уніфікація регулювання ринків, - мають бути проаналізовані та науково оцінені. Без ґрунтовних відповідей не слід поспішати з висновками, щодо потреби максимальної інтеграції Української економіки в ринкову систему.

Близько 20 років тому мобільні телефони використовувались лише для дзвінків, Google використовувався для пошуку інформації, Facebook використовувався для зв'язку з друзями, eBay використовувався для продажу старих непотрібних речей, а Amazon була просто інтернет-магазином. Але саме ці гравці повністю змінили досвід покупок у всьому світі. Інтернет-магазини зараз офіційно

перевершили роздрібні продажі, а електронна комерція стала однією з найбільш швидкозростаючих галузей у 21 столітті [1].

У всьому світі сегмент електронної комерції зростає приблизно на 15-20% в рік. В Україні ця цифра сягає 25%, оскільки ринок є одним з найбільш швидкозростаючих і перспективних у світі. Сьогодні ключовим завданням держави стає встановлення чітких, прозорих і рівних для всіх правил міжнародних комунікацій і контроль за їх дотриманням. Влада повинна запобігати будь-якого роду дискримінацію, захищати права споживачів, інтелектуальну власність і персональні дані, а також дбати про належний рівень освіти і цифровий грамотності громадян.

На міжнародній арені відслідковуються певні тенденції становлення електронної комерції, і варто зазначити, що подібний сценарій може розгорнутися і на українському ринку. Поширення функціоналу компаній - цифрових лідерів на побут – створення сервісів «розумний дім», голосові асистенти, які значно впливають на ступінь персоналізації електронної взаємодії з кінцевим споживачем.

Зникнення торгових бар'єрів – головна особливість 2020 року. Споживачі все частіше задовольнятимуть свої потреби за допомогою тих самих мобільних додатків. Власне, ця тенденція вже помітна: 96% часу, проведеного за допомогою смартфона, користувачі витрачають на десять додатків. Інтеграція платіжних систем безпосередньо у додаток чи на сайт підвищує вірогідність покупки на 87%, а можливість замовити доставку додому значно впливає на частоту користування сервісом.

Зростає попит на продукти з передплатою, чи підпискою. У 2020 році прямі продажі від виробників є однією з найвпливовіших тенденцій. [4, 6, 8] Цікаво, що українці часто не шукають інформацію про товар через Google. А відразу йдуть за покупками в онлайн-магазини або на маркетплейси. Наприклад, частка прямого трафіку на Rozetka склала 35%, на OLX - 49%, Prom.ua - 27%, а на AliExpress - 67%. Ситуація схожа з тенденцією на ринку США. Там користувачі теж часто минають Google. 55% покупців відразу шукають товар на Amazon, а 65% - на eBay [5, 7].

Щоб утримувати конкурентні позиції, компанія потрібно звертати увагу не лише на те, як здійснюються покупки, але і на те, хто їх робить. Наразі лише 6 з 10 представників покоління-X купують товари в Інтернеті, але з кожним наступним поколінням цей показник вищий. Ті, хто не пам'ятає світу без Інтернету та мобільних додатків, збільшують свою купівельну спроможність і впливають на тенденції, що розгортаються. Так, наприклад, при виборі продавця 60% зумерів виберуть того, хто пропонує можливість придбання через Інтернет-магазин, і 35% міленіалів довіряють рекламі в соціальних мережах як рекомендацію при здійсненні покупки.

Цифрова глобалізація економічних процесів стає основоположною тенденцією і принципом розвитку сучасної економіки. Вона визначається не тільки революційними технологічними змінами, але і закономірностями еволюції економіки в цілому, орієнтує сучасний менеджмент на облік правил ведення бізнесу, сприяє зростанню продуктивності праці і якості продукції, нівелює негативні фази економічного циклу.

Наслідком цифровий глобалізації є міжнародна економічна інтеграція, завдяки якій стрімко ростуть нетрадиційні транскордонні потоки товарів, кредитів і інвестицій, активізується глобальний обмін інформацією, ідеями та технологіями. Це призводить до того, що національні економіки стають частиною єдиної. У той же час надмірний національний протекціонізм може гальмувати розвиток глобальної цифрової економіки. Прагнення до зберігання всіх даних на серверах тільки своєї

країни, захист конфіденційної інформації - це бар'єри на шляху до транскордонної торгівлі, які гальмують цифрову глобалізацію світової цифрової економічної системи.

Джерела

1. Global economic and spending trends stay positive past the years midway mark [Електронний ресурс] // Nielsen. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.nielsen.com/us/en/insights/article/2018/global-economic-and-spending-trends-stay-positive-past-the-years-midway-mark/>.

2. Стукало Н.В. Глобалізація та розвиток фінансової системи України // Фінанси України. – 2005. - №5. – С. 29-35.

3. Мартинеллі А. Ринки, влада и глобальне управління // Социс. – 2002. – №12. – С. 3-14.

4. 2020 E-Commerce Vision for the Year 2020 [Електронний ресурс] // ChannelAdvisor. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.channeladvisor.com/resources/library-webinars/20-20-e-commerce-vision-for-the-year-2020/>.

5. Яким буде ринок електронної комерції в Україні? [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: https://biz.censor.net/resonance/3169606/rynok_elektronnoyi_kommertsii_kakim_on_byl_v_2019_i_kakim_budet_v_2020.

6. Божкова В. В. Трансформації інструментарію маркетингових комунікацій в умовах глобалізації / В. В. Божкова, О. В. Птащенко, Л. Ю. Сагер, Л. О. Сигида // Маркетинг і менеджмент інновацій, 2018, № 1 – С. 73-82

7. Olena Ptashchenko, Svetlana Khaminich, Mykhailo Broshkov, Eduard Kuznietsov, Viktoriia Milcheva, Olga Boiko Transformation of Managerial Innovations in Conditions of Digitalization of Market Relations International Journal of Recent Technology and Engineering (IJRTE) ISSN: 2277-3878, Volume-8 Issue-4, November 2019, P. 7888-7893

8. Птащенко О.В. Вплив інформаційних технологій на процес міжкультурної комунікації в аспекті розвитку міжнародного маркетингу та глобалізаційних процесів / О.В. Птащенко, С.О. Родіонов, Я.М. Куц // Науковий фаховий журнал «Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. СЕРІЯ «ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ». – Київ, КНУТД, 2018. - № 4 (125), 2018. – С. 92-101

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ ІНТЕРНЕТ-МАРКЕТИНГУ ПІДПРИЄМСТВОМ НА МІЖНАРОДНОМУ РИНКУ

Птащенко О.В. д.е.н., доц.,

Архипова Д. Є., здобувачка 1 курсу магістратури

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Анотація. В роботі розглянуто основні тенденції щодо інтернет-технологій та використання інформаційного маркетингового інструментарію. Досвід використання інтернет-технологій в економіці багатьох країн світу довів істотну значимість інтернет-маркетингу в умовах подальшої глобалізації економічних процесів. Малі підприємства та транснаціональні корпорації застосовують інтернет-маркетинг в своїй діяльності. У багатьох випадках це настільки необхідно, що сам бізнес залежить від нього.

Ведення комерційної діяльності із застосуванням інтернет-технологій майже не має меж, тому якісні товари і послуги можна запропонувати на глобальному ринку, використовуючи ефективні стратегії електронної комерції та інтернет-маркетингу. Завдяки цьому можна підвищити впізнаваність і привабливість національних торгових марок на зовнішніх ринках, а кращі з них перетворити на відомі бренди. Адже одним з відмінностей бренду від торгової марки є те, що якісний продукт, що представляє собою бренд, можна продати за великі гроші, і це багато в чому дозволяє вирішити проблему конкурентоспроможності з більш дешевими товарами, виробленими в Китаї та інших країнах світу [1].

Інтеграція нових інформаційних і телекомунікаційних технологій в комерційну стратегію підприємства тісно пов'язана з глобалізацією ринків. Інтернет, будучи глобальною комунікаційною мережею, допомагає підприємствам вирішувати конкретні проблеми. Багато компаній, вивчивши попит зовнішніх ринків, завдяки використанню інформації, отриманої з Інтернету, вийшли на міжнародний ринок. Включення інформації про фірму в глобальну мережу забезпечує поширення даних про неї в міжнародних масштабах за розумною і доступною навіть для дрібного підприємства ціною. Присутність підприємства в мережі є також конкурентною перевагою.

Реалізація доступу в мережу Інтернет за допомогою персональних комп'ютерів різко розширила можливості служб маркетингу. Використання мережі дозволяє отримати доступ до баз даних ділового характеру. Ці бази містять інформацію по компаніям, ринків збуту і технологій у всіх галузях промисловості по всьому світу. Для учасників міжнародної торгівлі становить інтерес база Міжнародної ділової практики (International Business Practices) - повнотекстова база даних, підтримувана Міністерством торгівлі США (US Department of Commerce), і містить огляди по більш ніж 100 країнам щодо їх торгово-імпортного, інвестиційного та податкового законодавства, вільних економічних зон, прав інтелектуальної власності та інших аспектів бізнесу [2, 5].

Ведення веб-сайту дозволяє компанії оперативно працювати з клієнтами, зокрема, швидко обробляти інформацію про вступників замовленнях і побажаннях.

Розміщуючи рекламну та комерційну інформацію на веб-сайті, компанія отримує широкі можливості по розширенню ділових операцій, отримання нових замовлень і ведення комерційних переговорів через мережу Інтернет. Мережа Інтернет дає можливість отримувати необхідні консультації та підтримку від фірм-виробників і сервісних служб в будь-який час доби. Багато фірм створюють інформаційні бази (BBS) для користувачів, куди поміщають відповіді на найбільш поширені запитання, тим самим використовуючи такі бази як інструмент маркетингу. Наприклад, Microsoft Corp. надає своїм клієнтам базу знань, що містить аналіз конкретних прикладів використання продукції фірми, практичні поради, інформацію про нововведення і інші статті про продукцію фірми Microsoft, розміщену на фірмовому сервері [3].

За останній час інтернет-реклами стало ще більше, її часто можна закрити тільки після декількох секунд перегляду, або неможливо закрити взагалі. У зв'язку з цим у інтернет-користувачів все більшою популярністю починають користуватися сервіси та програми, що блокують рекламу. Неослабна боротьба за вільний від дратівної реклами Інтернет позбавляє рекламодавців частини прибутку, однак сприяє створенню більш цікавого контенту і оригінальних способів його подачі.

У зв'язку з цим в даний час все більш ефективними представляються такі способи просування, як прихована реклама, Social Media Marketing (SMM) і Social

Media Optimization (SMO). Останнім часом спостерігається дуже активне використання в рекламних цілях знаменитостей, співаків, телеведучих, топових блогерів. При цьому стрімко отримують все більше масовий розвиток в якості місць для розміщення бренд-платформ такі соціальні медіа, як YouTube і Instagram.

У Instagram публічні персони викладають особисті фото, показують свій стиль життя. Шанувальники наслідують кумирам і намагаються наблизитися до них за допомогою використання продукції тих же брендів, вони довіряють вибору знаменитостей, прислухаються до нього. Зі збільшенням популярності YouTube відеоблогери-мільйонники стали дуже ефективним інструментом інтернет-маркетингу. У кожного відеоблогера свій формат спілкування з глядачем, який і визначає можливий спосіб подачі рекламної інформації.

В цілому співпраця з популярною і авторитетною персоною того сегмента ринку, на який планується вихід, буде значно сприяти просуванню товарів і послуг, а її відеоблог може бути джерелом якісного трафіку на офіційний сайт рекламодавця. Однак необхідно враховувати, що даний аккаунт не повинен бути заповнений відкритою рекламою в форматі банерів і постів, в тому числі конкурентів, так як це може в значній мірі знизити ефективність маркетингової комунікації [4, 5-8].

На закінчення хотілося б відзначити, що використання маркетингових інтернет-технологій при виході на міжнародний ринок сприяє значному скороченню часу його освоєння і дозволяє підвищити глибину проникнення на ринок. Основними причинами цього, на наш погляд, є:

- відсутність територіальних обмежень, яке проявляється, в тому числі, в можливості налагодження ефективного віртуального взаємодії між продавцем і покупцем завдяки високому рівню розвитку сучасних технічних засобів комунікацій;
- зниження мовних бар'єрів через наявність у більшості сайтів декількох мовних версій;
- в можливості швидкого пошуку значного обсягу актуальною для інтернет-користувача інформації та ін.

Джерела

1. Катаев А.В. SMO и SMM: маркетинг и продвижение в социальных сетях [Электронный ресурс]. URL: <http://kataev.ru/432/> (дата обращения: 28.11.2015).
2. The Internet Challenges and Opportunities. TEDIM Publications. ISBN 951-723-182-2. Helsinki. 1998, p.2.
3. King A.B. Speed Up Your Site: Web Site Optimization, Chapter 2.
4. Катаев А.В., Криничян НА. Интернет-реклама как комплекс инструментов эффективного маркетингового продвижения предприятия малого бизнеса // Альманах современной науки и образования. 2015. № 6 (96). С. 83-85.
5. Птащенко О. В. Підвищенні ефективності збутової політики підприємства через використання Інтернет-маркетингу / О. В. Птащенко // Кримський економічний вісник, науковий журнал. – Вид.: ТОВ «Видавничий дім «Гельветика», Сімферополь, 2013. – 2 (03) квітень 2013. Частина II – С. 113-117.
6. Птащенко О. В. Побудова CRM-системи як основи формування комунікаційної політики між організацією та кінцевим споживачем / О. В. Птащенко, Є.Д. Мірошникова // Вісник Східноукраїнського національного університету ім. .В. Даля. Випуск 6 (230), науковий журнал. – Сєверодонецьк, 2016, СУНУ. – с.108-116

7. Птащенко О.В. Використання маркетингових інструментів для забезпечення позиціонування високотехнологічної продукції / О. В. Птащенко // Проблеми і перспективи розвитку підприємництва: Збірник наукових праць Харківського національного автомобільно-дорожнього університету. – №4 (19) – 2017. – Харків: ХНАДУ, 2017 – 168 с. (С.147-153)

8. Птащенко О.В. Формування маркетингової підтримки товарної інноваційної політики / О. В. Птащенко // Бізнес-інформ. Випуск №7. – Харків, ХНЕУ, 2012. с. 221-223

ІНФОРМАЦІЙНА ЕКОНОМІКА ТА ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЇ В МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕСІ

Салюк А.П., викладач,

Самок О.Д., здобувач 4 курсу бакалаврату

Науковий керівник: д.е.н., доц. Птащенко О.В.

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Анотація. В роботі представлено основні тенденції використання інформаційних інтернет-технологій у сучасному міжнародному бізнесі. Рушійною силою розвитку світової економіки є великомасштабне злиття глобальних ринків і різке зростання інформаційних і комунікаційних технологій. Вважається, що цьому сприяли два фактори. По-перше, затримка впливу ряду технологічних інновацій, що розроблялися протягом декількох останніх десятиліть. По-друге, це розширення світових ринків та загострення міжнародної конкуренції.

За останнє десятиліття виникла нова світова економіка, оскільки ці дві широкі тенденції збіглися. Нова економіка, що виникла від зіткнення двох тенденцій, відрізняється від старої, оскільки інформація замінила традиційні фактори продуктивності. З'явилися такі фактори, як робоча сила і природні ресурси, в якості основних інгредієнтів економічного зростання [1].

Термін «інформаційна економіка» слід розглядати, як сходінку у розвитку продуктивних сил, що характеризується збільшенням ролі інформації і знань в житті суспільства, зростанням частки інформаційних і комунікаційних технологій. інформаційних продуктів і послуг в ВВП та створенням глобального інформаційного простору. Таким чином, стрижневим пунктом інформаційної економіки стає інформація та її використання [2].

Місце і роль України в цьому просторі, для якого характерне розкриття процесів інтерпретації науково-технічної інформації, дослідження досвіду становлення інформаційної економіки та інформаційного суспільства в розвинених країнах, щоб Україна не залишилася осторонь від процесів глобалізації, прийнявши в якості головного орієнтиру європейські стандарти, і могла побудувати стратегію власного руху до перспективних точок загальноекономічного зростання в умовах масштабної регенерації реального сектора регіональної економіки, - мають бути проаналізовані та науково оцінені.

Розглянувши інформаційну економіку України, буде проведено аналіз стану по показниками мирових рейтингів, розкриті інструменти аналізу. Розвиток інформаційної економіки оцінюється саме за такими індексами, як інноваційні індекси, індекс готовності до електронного уряду, індекси ринку ІКТ. За останні п'ять років Україна зміцнила свої позиції у рейтингу Глобальний індекс інновацій. Країна з

64 місця потрапила на 45 сходинку рейтингу серед країн, обійшовши декілька сусідніх країн [4, 7, 8].

Україна має розвинений людський капітал, наявність висококваліфікованих кадрів, які мають потенціал впровадження нових технологій. Дослідження електронного уряду за 2020 рік показали, що Україна знаходиться в групі з 13 країн, де опинилися такі країни як: Вірменія, Азербайджан, Багамські острови, Коста-Ріка, Угорщина тощо. Ці країни з дуже високорозвиненим людським капіталом дещо зупинилися в розвитку, ймовірно, завдяки менш розвиненій телекомунікаційній інфраструктурі [6].

Крім того, є потенціал для динамічного ривка у розвитку за часткою домогосподарств, що мають доступ до Інтернету вдома, кількість інтернет користувачів на 100 жителів дуже швидко зростає. До переваг країни також слід віднести дешеву вартість кошика ІКТ-послуг.

Галузь ІКТ займає важливе місце також і в економіці України. Її складовою є сектор інформації та телекомунікації, в якому в кінці 2014 р. працювало понад 114,3 тисячі суб'єктів господарювання різних форм власності. З них 13,3 тисячі - підприємств і 101 тисяча - підприємців. А наступного року українські підприємства, що працювали за видом економічної діяльності «інформація і телекомунікації» по динаміці річного приросту залучених прямих іноземних інвестицій в Україні вийшли на перше місце [5].

Деякі державні установи, такі як Національна академія наук, зробили багатообіцяючі початкові кроки у прийнятті ІКТ як інструменту для більшого економічного розвитку. В рамках колишнього Радянського Союзу в Україні склалися міцні традиції в галузі кібернетики, математики та інформатики. Саме тому, Лемещенко П., Шумських Е. вважають, що при використанні традиційних видів ресурсів і продуктів, люди повинні знати: «де знаходяться інформаційні ресурси, скільки вони коштують, хто ними володіє, хто в них потребує, наскільки вони доступні» [7].

З кожним роком показники експорту ІТ-послуг зростають. Таким чином, у 2019 році українські компанії надали за кордоном такі послуги на загальну суму 2,43 мільярдів доларів. Це на 15 % більше, ніж роком раніше. Слід детально проаналізувати місце України та її інтернет-технології в міжнародному бізнесі, але взагалі, сфера ІТ-послуг – це галузь з найбільш динамічними темпами зростання в Україні. Тільки за останні 3 роки вона демонструє зростання на 25-30% щорічно [3].

Для міжнародного бізнесу характерно те, що сучасні комунікації дозволяють перебуваючи в будь-якій точці світу укладати угоди і контролювати процес виконання зобов'язань бізнес партнерами. Поглянувши на список Fortune 500, критерієм складання якого служить виручка компанії, можна побачити більше ніж сто компаній, які вдаються до послуг українських компаній.

Джерела

1. Пороховская А.А., Тарасевич В.Н. Економіка цивілізацій в глобальному вимірі: монографія. – М.: ТЕИС – 2011 –.

2. Concept of information economy and its implication for Bangladesh [Електронний ресурс] – 2012. – Режим доступу до ресурсу:

https://www.researchgate.net/publication/310348963_concept_of_information_economy_and_its_implication_for_bangladesh

3. Штучний інтелект (ринок України) [Електронний ресурс] – 2020. – Режим доступу до ресурсу: https://www.tadviser.ru/index.php/Статья:ИТ-рынок_Украины.

4. Global Innovation Index, [Електронний ресурс] – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.globalinnovationindex.org/analysis-indicator>

5. Верховна Рада України: Про Рекомендації парламентських слухань на тему: "Реформи галузі інформаційно-комунікаційних технологій та розвиток інформаційного простору України" [Електронний ресурс] – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1073-19#Text>

6. E-Government Survey 2020 Digital Government in the Decade of Action for Sustainable Development [Електронний ресурс] – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://d110erj175o600.cloudfront.net/wp-content/uploads/2020/07/2020-UN-E-Government-Survey-Full-Report.pdf>

7. Лемещенко П. С., Шумских Е. В. Информационная экономика: мировые тенденции и специфика развития – Наукові праці Донецького національного технічного університету. Сер. : Економічна. – 2014 – с. 154-163.

8. Божкова В. В. Трансформації інструментарію маркетингових комунікацій в умовах глобалізації / В. В. Божкова, О. В. Птащенко, Л. Ю. Сагер, Л. О. Сигида // Маркетинг і менеджмент інновацій, 2018, № 1 – С. 73-82

9. Olena Ptashchenko, Svetlana Khaminich, Mykhailo Broshkov, Eduard Kuznietsov, Viktoriia Milcheva, Olga Boiko Transformation of Managerial Innovations in Conditions of Digitalization of Market Relations International Journal of Recent Technology and Engineering (IJRTE) ISSN: 2277-3878, Volume-8 Issue-4, November 2019, P. 7888-7893

ОСОБЛИВОСТІ СУТНОСТІ СТРАТЕГІЧНОГО РІВНЯ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Тугова А.С.,

аспірант кафедри менеджменту, логістики та економіки

Науковий керівник: д.е.н., проф. Ястремська О.М.,

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Анотація. В представленій роботі розглянуто основні напрями формування стратегічного розвитку підприємства, особливості стратегічного управління. Стратегічне управління підприємством – це динамічний процес, який потребує постійного пошуку шляхів покращення існуючої стратегії підприємства і контролю за її виконанням. У стратегічному менеджменті поняття стратегії підприємства вважають одним із основних. Аналізуючи визначення терміну «стратегія» різними вченими можна зробити висновки, що стратегія – це якісно визначений довгостроковий напрям розвитку підприємства, який спрямований на закріплення його позицій на конкурентному ринку, задоволення споживачів та досягнення поставлених цілей.

У сьогоденні, задля запобігання проникненню кризових явищ у функціонуванні й розвитку підприємства, необхідна цілісна та чітко структурована система управління суб'єктом господарювання. Ця система має об'єднувати всі господарські процеси в єдиний налагоджений керований механізм. Формування такої системи управління підприємством дозволяє вирішувати стратегічні завдання, що здійснюються за певними принципами та забезпечують певний рівень управлінського впливу на фінансові та господарські відносини і процеси, що в свою чергу дозволяють вчасно досягати поставлених цілей розвитку підприємства.

Стратегічний рівень управління підприємства розглядається як система трьох елементів [3,5]: стратегія, як сукупність управлінських рішень щодо перспективи її розвитку; відповідна структура управління, яка орієнтована на розроблення і впровадження стратегій; організаційна культура.

Надамо основні характеристики стратегічного управління підприємством. Місія стратегічного рівня управління полягає у функціонуванні суб'єкта господарювання в довгостроковій перспективі через динамічний баланс з оточенням, що дозволяє вирішувати проблеми підприємства. Об'єктом є конкурентна перевага через пошук нових можливостей підприємства і відстеження та адаптація підприємства до змін в оточенні. Фактор часу розрахований на довгострокову перспективу. Основа системи управління полягає в інформаційному забезпеченні, людських ресурсів. Персонал виступає, як основна цінність на підприємстві. Ефективність підприємства базується на своєчасній і точній реакції підприємства на зміни, що відбуваються на ринку.

Таким чином, стратегічний рівень управління орієнтований на довгострокову перспективу розвитку та дозволяє швидко реагувати на зміни, що відбуваються на ринку та адаптуватися до них.

Стратегічний рівень управління підприємства забезпечує перш за все досягнення стратегічних цілей підприємства, гнучкість його управління, що зводить до мінімуму негативні наслідки швидких змін, зміцнює і розширює конкурентні переваги підприємства та забезпечує високу конкуренту стійкість, а також дозволяє суттєво знизити ймовірність банкрутства.

Надана характеристика дозволяє визначити п'ять основних принципів стратегічного рівня управління суб'єкта господарювання [2].

Перший принцип науковість. Топ-менеджер підприємства при виконання своїх обов'язків зазвичай користується даними та висновками з різноманітних наукових областей, але окрім цього менеджер вищої ланки має знаходитися в постійному пошуку індивідуальних підходів до рішення поставлених перед ним задач.

Принцип цілеспрямованості має на увазі, що формування стратегії та стратегічний аналіз підприємства завжди має бути орієнтований на виконання глобальної цілі підприємства.

Гнучкість. Даний принцип передбачає можливість коригувати раніше прийняті рішення або їх перегляд в будь-який момент, відповідно до обставин, що змінюються.

Принцип єдності стратегічних програм і планів. Обов'язковою умовою досягнення успіху є узгодженість і взаємозв'язок рішень на різних рівнях. Єдність досягається шляхом консолідації стратегій кожного структурного підрозділу підприємства, узгодження планів всіх його функціональних відділів.

А також принцип створення умов, що сприяють реалізації стратегії. Наявність стратегічного плану не гарантує те, що він обов'язково буде успішно виконано. У процесі стратегічного управління повинні створюватися умови для реалізації програм і планів, такі як: створення міцної організаційної структури, розробки системи мотивації та підвищення ефективності системи управління.

Результатом системи стратегічного управління підприємством: по перше, стратегічне управління дозволить створити системний потенціал для досягнення цілей підприємства. Цей потенціал складається з фінансових, людських та сировинних ресурсів, що використовує підприємство, а також з продукції чи сировини виробленої підприємством. По друге, дозволить сформувати структуру та провести зміни на

підприємстві, які в свою чергу забезпечать відповідну адаптацію до змін зовнішнього середовища.

Отже, за результатами представленого дослідження було сформовано тлумачення поняття «стратегія», наведено систему основних елементів стратегічного рівня управління підприємством, надано аналіз основних характеристик стратегічного рівня управління, а також представлені результати системи стратегічного управління підприємством.

Джерела

1. Андрієнко В.М. Стратегічне управління підприємствами реального сектору економіки: механізми, методи, моделі: монографія // Донецьк: ДонНУ – 2012 – 155 с.
2. Гриньова В.М., Новікова М.М. Управління підприємством в умовах розвитку ринку: монографія // Харків: Вид. ХДЕУ. – 2010. – 268 с.
3. Мізюк Б.М. Стратегічне управління: Підручник // Львів: «Магнолія плюс». – 2006. – 589 с.
4. Мікловда В.П. Ефективність стратегічного управління підприємствами: сучасні проблеми та перспективи їх вирішення: монографія // Полтава: ПУЕТ. – 2013. – 231 с.
5. Міщенко А.П. Стратегічне управління: навч. посіб. // Київ: Центр навчальної літератури. – 2004. – 336 с.

СУЧАСНІ ФІАТНІ ГРОШІ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ РУХУ У НАЦІОНАЛЬНІЙ ТА СВІТОВІЙ СИСТЕМІ

Фільчакова А.А.,

здобувач 1 курсу бакалавріату

Науковий керівник: к.е.н., доц. Овечкіна О.А.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Анотація. Дослідження структури сучасної грошової маси, визначення суперечностей між її складовими. Визначення нових особливостей руху грошової маси на основі порівняння фіатних і дійсних (повноцінних) грошей. Характеристика причин і наслідків тенденції цифровізації світового грошового ринку.

Сучасна економічна реальність світу відрізняється значною різноманітністю платіжних засобів. Наразі мова йде про так звані фіатні гроші, з якими люди стикаються щодня і яким певним чином довіряють, звідси їх друга назва (фідуціарні, або «довірчі» гроші). Поява фіатних грошей як специфічної групи платіжних засобів привносить певні особливості у загально-грошовий обіг, стає фактором ринкової кон'юнктури, впливає на платоспроможність попиту. Враховуючи сказане, метою даної роботи є визначення особливостей функціонування фіатних грошей у грошових системах розвинених країн.

Як відомо, до фіатних грошей відносяться паперові, металеві (розмінні монети, безготівкові гроші. Фіатні (як і нефіатні) гроші використовуються для: оплати товарів, кредитування, накопичення, інвестування, тобто виконують такі сучасні функції паперово-грошового обігу, як: опосередкування обігу товарів, платежів, фінансування процесів виробництва й споживання, накопичення (за умов помірної інфляції) [1;2]. Порівняння дійсних (повноцінних) та фіатних грошей

дозволяє визначити наступне: по-перше, дійсні гроші мають та зване натуральне «тіло» (це мідні, срібні, золоті монети), вони є легітимними, законними грошима. Натомість, фіатні гроші (паперові, електронні гроші, розмінні монети та інші платіжні засоби) характеризуються тим, що їх номінальна вартість не залежить від матеріалу виготовлення. Втім, реальна вартість фіатів залежить від «золотого» покриття, що зберігається у Центральному банку, та товарного забезпечення. Фіатні гроші вважаються так званими неофіційними, («незаконними») грошима, на відміну від дійсних (декретних, приказних) грошей; по-друге, кількість різновидів фіатних грошей значно збільшилася, й, відповідно, посилюється їх вплив на умови розрахунків між господарюючими суб'єктами й населенням як сукупним споживачем; по-третє, зросла швидкість обігу паперових грошей через застосування безготівкового електронного руху грошей; по-четверте, загострилася при цьому проблема зміни статусу так званих «фіатів» (фіатних грошей). Зміни статусу фіатних грошей залежать від трьох основних макро суб'єктів: держави, яка на законодавчому рівні визнає ще не визнає легітимність певних видів «фіатів»; кредитно-банківської системи (із залученням світових фінансових структур) та масових користувачів безпаперових грошей.

У науково-популярній літературі відзначається, що саме держава – головний суб'єкт, який законодавчими діями підтримує національну фіатну валюту, а економічними заходами «псує» її статус обмінно-платіжного засобу через: постійну емісію паперових грошей для покриття дефіциту державного бюджету; фінансування неприбуткових виробничих підприємств, об'єднань, галузей; утримання інших непродуктивних структур.

Певні проблеми у сфері грошового обігу спричиняють фіатні електронні гроші, до яких відносяться: «цифрові» гроші (складають приблизно 92% «фіатної» маси, й «належать» державі) і криптовалюта (сягає навіть більше 8% маси фіатних грошей), вважається наразі незаконною валютою, існує лише у електронному вигляді, не маючи фізичних підтверджень свого існування, проте виявляється не схильною до інфляції. Саме ця риса криптовалюти стає підставою для прогнозування її успіху на теренах Інтернету при глобалізації цифрової економіки, натомість фіатні паперові гроші поступово зникатимуть. Цей висновок робиться навіть не лише для рядових національних грошей, але й для таких могутніх світових валют, як: долар, фунт стерлінгів, штучно створена євро.

Дослідники процесів руху й трансформацій світової валюти вважають, що грошові системи США та інших розвинених країн, які збагачуються за рахунок отримання глобальної фінансової квазіренти, стикнуться з проблемою звуження своїх фінансових грабіжницьких можливостей. Саме через це світові як універсальний платіжний засіб втрачатимуть свою комерційну привабливість для акторів глобальної світової економічної системи[3].

Всі заходи, що впроваджують США щодо підтримки лідерства долара на світовій арені, вже не є виключно економічними. В даний час США беруть участь, прямо, але більш за все опосередковано, у безлічі локальних військових конфліктів (лише починаючи з 2014 року у 16 війнах), фінансування яких призводить: по-перше, до безпрецедентного зростання темпів інфляції валют країн, втягнених у військові зіткнення; по-друге, до поліпшення статусу долара як світової валюти через те, що розрахунки за військову техніку та кредити воюючим сторонам здійснюються у валюті постачальника, отже темпи знецінення долара знижуються,

й він знов стає привабливим інструментом для проведення міжнародних комерційних розрахунків.

Складається ситуація, що рахунок інших національних валют штучно підтримується «авторитет» долара як світової валюти. Досліджуючи історію появи американського долару й штучного (за допомогою держави) утримання ним світового панування, вчені визнають, що через надмірну емісію ця валюта прискорено втрачає обмінний потенціал (в даний час США збільшує емісію грошових знаків на 13% щорічно). Як відомо, надмірна емісія валюти є показником: а) «тендітної» рівноваги грошового ринку, яка може в будь-який момент обернутися крахом; б) незворотного зниження світового «валютного статусу» долару, а з урахуванням зростання обмінних можливостей крипто валюти, взагалі стає ознакою поступової втрати значної частки функцій грошей не лише долларом, а й всіма іншими національними валютами [3].

Джерела

1. Українські паперові гроші, 1917- 2017 = Ukrainian paper money, 1917- 2017: каталог [Електронний ресурс]/Дмитро Харітонов. - 2-ге вид. - Київ : Агентство "Україна", 2017. - 131 с. - Режим доступу: <http://bestinvestpro.com/uk/fiatni-groshi-vs-kriptovalyuti-povnij-rozbir-temi/>

2. «Майнинг криптовалюты» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://mining-cryptocurrency.ru/fiatnye-dengi/#_8212

3. Фиатные валюты: история краха [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bitnovosti.com/2014/12/06/fiat-istoriya-kraha/>

ФОРМУВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА

Чан Т.З.,

здобувачка 4 курсу

Науковій керівник: д.е.н., доц. Птащенко О.В.

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Анотація. В роботі представлено огляд особливостей зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Зовнішньоекономічна діяльність фірми - один з напрямків її діяльності, яка пов'язана з виходом на зовнішній ринок та функціонуванням на ньому. Для того щоб підприємство успішно розвивалося, необхідно навчитися правильно і чітко визначати лінію поведінки підприємства в довгостроковій перспективі.

Загальна стратегія зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) підприємства є планом управління, який поширюється на всі підприємства, охоплюючи напрями його діяльності. Тому стратегія зовнішньоекономічної діяльності організації вважається важливою і значущою сферою діяльності, так як підприємство відкриває для себе нові можливості, пов'язані з розширенням ринку збуту, виробляє конкурентні переваги за рахунок поширення на зарубіжних ринках і підвищення власного іміджу. В рамках даної стратегії підприємство виробляє певні правила поведінки на зовнішньому ринку, а також визначає принципи здійснення експортно-імпортних операцій з урахуванням законодавства, яке діє країні в даний час. Підприємство розглядає світовий ринок, визначає для себе глобальні та локальні цілі зовнішньоекономічної діяльності.

Розробка стратегії організації є невід'ємною частиною її успішного функціонування. Це порівняно молодий напрямок діяльності ведення бізнесу, але воно має величезне значення для будь-якої фірми. Завдяки створенню певної стратегії, тобто конкретної моделі дій, підприємства можуть працювати більш якісно в умовах постійно мінливого зовнішнього середовища, підлаштовуватися під ці зміни, тобто бути більш гнучкими і отримувати найбільшу віддачу від своєї діяльності.

Стратегію ЗЕД підприємства можна охарактеризувати як спосіб, за допомогою якого підприємство може створювати, сформулювати і координувати свої дії на будь-яких ринках. Стратегія ЗЕД підприємства визначає:

- ефективність діяльності підприємства;
- становище підприємства на ринку;
- особливості продукції в порівнянні з продукцією конкурентів;
- конкурентні переваги підприємства як наслідок узгодженості дій;
- життєвий цикл підприємства як результат ефективності правильно розробленої стратегії.

Для аналізу можливих стратегій зовнішньоекономічної діяльності можна розглянути ті можливі види стратегій, які пропонують використовувати різні автори при плануванні діяльності компанії.

Так, Томпсон А.А., Стрікленд А. Дж, в залежності від особливостей умов господарської діяльності в різних країнах виділяють наступні стратегії: багатонаціональна та глобальна.

Багатонаціональна стратегія розробляється за допомогою відмінностей у культурних, економічних, політичних і конкурентних умовах, що складаються в різних країнах світу, і пропонована продукція буде пристосована до місцевих. Чим різноманітніші умови національних ринків, тим краща багатонаціональна стратегія, яка представляє собою сукупність стратегій компанії по країнам.

А глобальна стратегія фірми однакова для всіх країн з невеликими різницями для деяких країн при необхідності, та вона передбачає реалізацію стандартизованої продукції у всіх регіонах в яких працює підприємство.

Розглядаючи особливості стратегічного планування зовнішньоекономічної діяльності, слід зазначити, що стратегія зовнішньоекономічна діяльність промислового підприємства, з одного боку, повинна добре вписуватися в загальну стратегію підприємства, а з іншого - представляти себе як власна маркетингова, виробнича, фінансова, кадрова та соціальна стратегії. Це пояснюється тим, що зовнішні ринки характеризуються значними відмінностями в економічних, демографічних, природних, політичних, науково-технічних і культурних факторах, які впливають на формування стратегії зовнішньоекономічної діяльності підприємства, особливо стосується багатонаціональної стратегії.

Формування стратегії ЗЕД підприємства є досить складним і тривалим процесом, оскільки з безлічі стратегічних альтернатив необхідно вибрати ту саму кількість, яка необхідна для вибору. Таким чином, правильно розроблена і обґрунтована стратегія ЗЕД підприємства відіграє найважливішу роль в подальшому розвитку підприємства.

Джерела

1. «Внешнеэкономическая деятельность предприятия» авторский коллектив уч. – М.: Международные отношения, 2001р.
2. «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства»: уч. Л.Є. Стровский, С.К.

Казанцев, Е.А. Паршина і ін .; під ред. проф. Л.Є. Стровский, 2-е і вид., Перераб. і доп., М.: ЮНИТИ, 2001р.

3. «Стратегії зовнішньоекономічної діяльності організації»: Саутченкова Ю.Н. Текст наукової статті за фахом «Економіка і бізнес»

4. Божкова В. В. Трансформації інструментарію маркетингових комунікацій в умовах глобалізації / В. В. Божкова, О. В. Птащенко, Л. Ю. Сагер, Л. О. Сигида // Маркетинг і менеджмент інновацій, 2018, № 1 – С. 73-82

5. Olena Ptashchenko, Svetlana Khaminich, Mykhailo Broshkov, Eduard Kuznietsov, Viktoriia Milcheva, Olga Boiko Transformation of Managerial Innovations in Conditions of Digitalization of Market Relations International Journal of Recent Technology and Engineering (IJRTE) ISSN: 2277-3878, Volume-8 Issue-4, November 2019, P. 7888-7893

АНАЛІЗ ДОСЯГНЕНЬ ТА РОЗВИТКУ МОБІЛЬНОГО ДОДАТКУ ТА ПОРТАЛУ “ДІЯ” ЯК КЛЮЧОВОГО ПРОЕКТУ “ДЕРЖАВА В СМАРТФОНІ”

Великоцька Г.Е.,

здобувач магістратури

Науковий керівник: д.е.н., проф. Овчаренко Є.І.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Анотація. У дослідженні розглянуто досягнення розвитку надання онлайн послуг додатку та порталу Дія як ефективного інструменту реалізації електронного урядування. Проаналізовано риси, в тому числі доступності та зручності у використанні, потенціал вказаного проєкта. Сформульовано проблемні питання та виклики доступу сервісу, в тому числі на місцевому рівні.

Мета дослідження – оцінити успіх впровадження єдиної системи надання держаних послуг (Дія) на даному етапі та перспективи розвитку до 2024.

Завдання – зафіксувати досягнення безпаперового надання послуг у кількісному та якісному вимірі, виявити проблемні питання, що стають на шляху поширення та доступу до Єдиного порталу надання онлайн послуг,

Методи дослідження – аналіз офіційних веб-сайтів (Урядовий портал, Міністерство цифрової трансформації) аналіз нормативно-правових документів у сфері інформатизації та електронного урядування (Указ, Розпорядження), дослідження веб-ресурсів.

Результати – визначення поточний стан доступу електронних послуг та документообігу в рамках Дії, дослідження ефективність надання послуг, аналіз факторів, що вповільнюють поширення та доступність послуг на місцевому рівні.

В сучасних умовах пандемії ми спостерігаємо ще більшу увагу до розвитку цифрових рішень та дистанційних форм співпраці, с тому числі с представниками державних органів, фінансових установ, організацій та підприємств, що надають послуги.

Так, продиктований технологічними потребами та розвитком діджеталізації, анонсований Президентом Зеленським перехід на 100 % переведення виконання державних послуг в онлайн, що безпосередньо оптимізує кошти, час та витрати людиногодин, знижує корупційні ризики, набрав значних обертів за 1 рік. Одним із ключових напрямків, створеного 2 вересня 2019 року Міністерства цифрової трансформації України, став розвиток мобільного додатку та порталу Дія з певним переліком, який постійно доповнюється та розширюється, державних онлайн послуг для громадян та бізнесу.

Перевагами роботи з даними сервісом встигли скористуватися вже більше 3 млн українців. Дія City, Bank ID, ЕМалютко, Дій Вдома та інші розділи ресурсу. Хоча за рейтингом ООН за індексом електронного урядування Україна посідає в 2020 році 69 місце серед 193 країн [8], Україна завдяки додатку Дія стала четверта в Європі, хто має цифрові права та перша в світі, хто має цифровий паспорт [7].

Але є певні нюанси по окремих сервісах. Так, наприклад, більш пощастило тим, хто оформив водійські права до 2013 року, а це тільки 26 % водіїв, які мали

оцифровані документи і змогли загрузити їх в систему Дії, іншим все рівно довелося звертатися до ЦНАПів, сервісів МВС та проходити процедуру верифікації. В Bank ID лише 12 банків, які є учасниками системи.

На місцевому рівні є низка проблемних питань, серед яких забезпечення швидкісного, надійного інтернет покриття, в тому числі, мобільного. За оцінкою Міністерства цифрової трансформації більш ніж 10 тис об'єктів соціальної інфраструктури не мають фіксованого Інтернету [7]. Нерозвиненість систем електронного документообігу, відсутність консолідації реєстрів та обліку для оцифрування даних в Єдину систему, є певними перешкодами на шляху цифрових рішень. Існують і конкретні проблеми із доступом до публічних даних. Фрагментарність, несистемність, некоректність записів також уповільнюють перехід в електронний обіг. Деякі суб'єкти на місцях вели реєстри у паперовому вигляді, застарілі бази, неадаптовані таблиці – все це вимагає єдиного стандарту до збереження даних та оперативної адаптації та інтегруванню в систему порталу.

Розвиток технологічних рішень, пришвидшений темп переходу на електронний документообіг значно випереджає темпи адаптації законодавства, яке б регулювало цю сферу системно та всеохоплююче, розповсюджуючись на всіх суб'єктів взаємовідносин.

Джерела

1. Державні послуги онлайн. URL.: <https://diia.gov.ua/> (дата звернення 01.11.2020)
2. Калішенко Є. Правове Забезпечення Розвитку Електронного Урядування в Україні// Підприємництво, господарство та право. – 2019. - № 7. – С.140-146.
3. Питання Міністерства цифрової трансформації: Постанова Кабінету Міністрів України від 18 вересня 2019 року № 856. URL.: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pitannya-ministerstva-cifrovoyi-t180919> (дата звернення: 01.11.2020).
4. Про схвалення Концепції розвитку електронного врядування в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20 вересня 2017 року № 649-р. URL.: <https://www.kmu.gov.ua/npas/250287124> (дата звернення: 01.11.2020).
5. Розвиток електронних послуг. URL.: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/efektivne-vryaduvannya/rozvitok-elektronnih-poslug> (дата звернення: 01.11.2020).
6. Чукут С.А. Електронний уряд.// Поцепцов Г.Г., Чукут . Інформаційна політика. Навч. посіб. – К. В-во « Знання», 2006. – 655 с.
7. Diia Summit. Презентація нових електронних послуг та документів у Дії. URL.:<https://www.youtube.com/watch?v=nq0OGXm7fTg&feature=youtu.be>
8. 2020 UN E-Government Survey . URL.:[https://publicadministration.un.org/egovkb/Portals/egovkb/Documents/un/2020-Survey/2020%20UN%20E-Government%20Survey%20\(Full%20Report\).pdf](https://publicadministration.un.org/egovkb/Portals/egovkb/Documents/un/2020-Survey/2020%20UN%20E-Government%20Survey%20(Full%20Report).pdf)

ЩОДО АЛЬТЕРНАТИВНИХ ЕКСПЕРТНИХ ПАРНИХ ПОРІВНЯНЬ ЗНАЧУЩОСТІ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Гаврішків А. О., Безгубенко М. С.

здобувачі 2 курсу магістратури

Науковий керівник: к.е.н., доц. Бурко Я. В.

Східноукраїнський національний університет імені В. Даля

Анотація. Показана можливість переоцінювання структури по пріоритетного розподілу коштів на досягнення певного комплексу цілей за значеннями різних експертів. Надано деякі альтернативні по відношенню до тих, що вже було презентовано в інших дослідженнях, оцінки парних порівнянь за шкалою Сааті для цілей сталого розвитку людства.

У роботах [1-4, 6] було представлено результати використання методу парних порівнянь для встановлення відносної значимості цілей сталого розвитку, які передбачається використовувати в подальшому як пропорцію для структурування або експертизи витрат на проекти, що пов'язані з досягненням цілей сталого розвитку згідно з методом структурування витрат за пріоритетами [5, 7-9]. Однак, хоча в цих роботах і заявлено, що такі оцінки самі по собі нечіткі і несуть ризик когнітивних помилок, проте в роботах була використана лише одна матриця парних порівнянь, а не зроблена спроба залучення різних експертів. Таке залучення заявлено в роботах, проте не реалізовано і тому використання однієї і тієї ж матриці здається джерелом додаткового спотворення структури розподілу коштів за пріоритетами. Тому хотілося б дати деякі коригувальні зауваження до тих оцінок парних порівнянь, які були використані у цих роботах, використовуючи ту ж саму шкалу: помірна перевага одного над іншим; істотна або сильна перевага; значна перевага; дуже сильна перевага; та проміжні оцінки між непарними оцінками, що засновані на більш чітко виражених міркуваннях експертів.

Використовувані в цих роботах перші дві оцінки ставлять меншу значимість подолання бідності в порівнянні з подоланням голоду і зміцненням здоров'я. Проте можна також встановлювати не тільки порівняння фактів, а й порівняння з точки зору взаємного впливу, тобто бідність безсумнівно є причиною і голоду, і поганого здоров'я також. Тому в рядку оцінок для першої мети можна було б поставити оцінки істотно більшої значимості для порівняння значущості з другої, третьої і четвертої цілей, так як ця мета являє не тільки недостатність доходів і ресурсів для забезпечення засобів до стійкості, а й прояв у голоді і недоїданні, і взагалі в обмеженому доступі до соціальних послуг, а в такій нестачі ресурсів узагальнюються всі недоліки, які покликана долати програма цілей сталого розвитку. Якщо буде здійснено суттєвий прогрес у ліквідації бідності то це вплине і на ліквідацію голоду або буде виражено в тому числі і в цьому, в нормальних умовах люди зможуть розвиватися і вирішувати проблеми якісної освіти і за рахунок освічених людей зможе розвинути медицина, і забезпечення здорового способу життя для всіх людей в будь-якому віці.

Однак, замінити всі цілі однієї, ліквідацією злиднів, неприпустимо, тому що концепція сталого розвитку передбачає турботу не тільки про стан поточних поколінь, а тому подолання бідності для поточних поколінь може увійти в конфлікт з рівнем забезпечення майбутніх поколінь. Відповідно, навіть при виставленні низьких оцінок порівняльної значущості в інших рядках, підкреслюється їх деяка значимість, якою неможна нехтувати.

Значимість другої цілі сталого розвитку бачиться виправданим оцінити оцінкою помірної переваги по відношенню до четвертої, дев'ятої та дванадцятою цілям, так як

ліквідація голоду може зробити сприятливий вплив для економіки в цілому, оскільки посприє і соціальному розвитку, і рівності. Але ж оцінка дуже сильної переваги, яку було використано, є занадто великою згідно до шкали оцінювання Сааті.

У названих роботах, що використовують парні порівняння цілей сталого розвитку значно низькі оцінки отримують цілі за номером 16 и 17. Але вважаємо, що це має бути розглянуто детальніше та переоцінено, бо саме ці цілі є важливими для забезпечення досягнення інших. Світ, правосуддя і ефективні інститути оцінені в порівнянні з цілями 1, 3, 5, 9, 12 і 14 може отримувати оцінки різного ступеня суттєвості сили переваги, що наближені до істотної або сильної переваги (та проміжні оцінки з сусідніми категоріями оцінки). Метою є побудова миролюбного і відкритого суспільства в інтересах сталого розвитку, що вірно як на рівні соціальних утворень, так і на рівні підприємств, оскільки підприємства і організації можуть підвищувати обізнаність пов'язаних з ними працівників, контрагентів і просто оточуючих людей про насильство і важливість побудови справедливого суспільства. Так як злочинність позначається скрізь і в усьому, необхідно приділяти цьому велику увагу, що б уникати її, а для цього будуть корисні і різні форми самоорганізації.

Також значимість партнерства в інтересах сталого розвитку може бути оцінена як помірна перевага над проблематикою боротьби з голодом, так як робота, спрямована на зміцнення партнерства, знаходиться в полі інтересів всіх груп і в колі вирішення всіх цілей сталого розвитку. Щоб досягти всіх цілей слід всім працювати спільно. Такі міркування можна висунути і у ході ревізії інших порівнянь.

Таким чином бачимо, що матриця парних порівнянь значимості може бути зовсім іншою та тому й структура пріоритетів також може бути іншою.

Джерела

1. Кобцева Д. А. Експериментальне оцінювання методом бутстреп-аналізу впливу розміру матриці парних порівнянь на рівень узгодженості оцінок відносної значущості цілей надскладних програм та проектів. *Наукові Вісті Дніпровського університету*. 2020. № 18. DOI: 10.33216/2222-3428-2020-18-5

2. Кобцева Д. А., Кривуля П. В. Використання бутстреп-методу для оцінювання впевненості у результатах оцінювання відносної значущості за шкалою Сааті. Південноукраїнські наукові студії : матеріали всеукр. наук.-практ. конф. студентів та молодих вчених, 19 груд. 2019 р., м. Одеса / наук. ред.: О. Б. Петінова. – Одеса: ПНПУ ім. К. Д. Ушинського, 2020. – С. 28-31.

3. Кобцева Д. А., Кривуля П. В. Визначення методом парних порівнянь відносної значущості цілей керованого впливу на соціум на прикладі декларованих ООН цілей сталого розвитку. *Управлінська діяльність: досвід, тенденції, перспективи* : матеріали всеукраїнської наук.-практ. інтернет-конф. для здобувачів вищої освіти і молодих науковців, 12 листопада 2019р., м. Харків. У двох частинах. Ч. 2. *Адміністративно-управлінська діяльність у публічній сфері* / За загал. ред. проф. А.В. Серікова. Харків: ХНУБА, 2019. С.133-138.

4. Кривуля П. В., Кобцева Д. А. Альтернативні порядки усереднення оцінок відносної значущості об'єктів порівняння за шкалою Сааті як джерело консолідаційно-наведених ризиків. Дослідження та оптимізація економічних процесів «Оптимум–2019» : *труди XV-ої міжнар. наук.-практ. конф.*, 4-6 грудня 2019 р., м. Харків. Х.: НТУ «ХП», 2019. С. 148-153.

5. Кривуля П. В., Ягодкина О. В. Выявление и обзор возможных методов формирования целевой структуры использования денежных средств. Вісник Східноукраїнського державного університету. 2005. №2(84). С. 116-123.

6. Кривуля П. В., Кобцева Д. А. Когнітивні ризики у оцінюванні відносної значущості складових комплекса цілей мегапроектів: абераційний ризик інтуїтивних переваг та консолідаційно-наведений ризик довільних порядків згортки. Наукові вісті Далівського університету : електронне наукове фахове видання. 2019. №17. DOI: 10.33216/2222-3428-2019-17-12

7. Кривуля П. В. Метод поприоритетных расходов – частная реализация общего метода лимитирования риска. Модернізація фінансово-кредитної системи: досвід та перспективи : тези доповідей II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, м. Северодонецьк, 27-29 квітн. 2015 р. Северодонецьк : СНУ ім. В. Даля, 2015. С. 150-154.

8. Кривуля П. В., Ягодкина О. В. Методы сопоставления функциональности и стоимости элементов целевой структуры финансирования. Теоретичні та прикладні питання економіки. Зб. наук. праць Інституту конкурентного суспільства Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Вип. 7. К.: Видавничо-поліграфічний центр „Київський університет”, 2005. С. 202-209.

9. Кривуля П. В., Ягодкина О. В. Формирование целевой структуры использования денежных средств предприятия. Економіка. Менеджмент. Підприємництво : зб. наук. пр. / Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. Вип 13. Ч.1. Луганськ : СНУ ім. В. Даля, 2005. С. 91-103.

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЗМІН В НОРМАТИВНИХ ПОЛОЖЕННЯХ ЩО РЕГУЛЮЮТЬ ПРОВЕДЕННЯ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО КОНКУРСУ СТУДЕНТСЬКИХ НАУКОВИХ РОБІТ

Губін О.М.,

здобувач 2 курсу бакалавріату

Науковий керівник: к.т.н., доц. Бірюков О.В.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Анотація. Проаналізовано структуру різних версій нормативних Положень. Визначено принципові відмінності у змісті. Окреслені проблеми пов'язані з неоднозначністю їх сприйняття та застосуванню при проведенні Конкурсів студентських наукових робіт.

Основою забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти – однієї з цілей сталого розвитку, є наявність відповідних нормативно-правових актів, які регулюють діяльність в означеному напрямку. При цьому для розуміння сутності впровадження реформ в сфері освіти бажано проводити порівняльний аналіз різних версій документів, як діючих так і тих що втратили чинність, з позиції виявлення принципових змін в їх змісті, та питань на вирішення яких вони були спрямовані. Практика показує, що саме недосконалість та неоднозначність трактування нормативно-правових актів приводить до конфліктних ситуацій та є підґрунтям для виникнення корупції та недобросовісної конкуренції. Виходячи з означеної проблеми, метою дослідження є проведення аналізу змісту положень, які в різні періоди часи визначали процедури проведення Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт.

Розгляд різних інформаційних джерел показав, що в період до 2005 року існує значна кількість нормативно-правових актів (розпорядження президента України, накази МОН та інші.), які ініціювали проведення Всеукраїнських конкурсів наукових робіт аспірантів і студентів за окремими темами та напрямками досліджень. Такі конкурси проводились не систематично, в різні періоди часу і правила їх проведення регламентувалися окремими положеннями.

В [1] зазначено, що у 2005/2006 навчальному році після десятирічної перерви Міністерством освіти і науки України було поновлено проведення Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з природничих, технічних і гуманітарних наук (далі конкурс). Особливістю цього конкурсу в тому, що студенти мають можливість подати свої роботи в межах широкого переліку галузей наук та спеціальностей. Нажаль ми не знайшли документів, які б визначали умови проведення означеного конкурсу у 2005 році та у 90-х роках минулого століття. Натомість в подальшому, відповідно до наказів МОН №764 від 09.11.2006р., №904 від 01.10.2009р., №1084 від 15.11.2010р., №202 від 21.02.2012 та №605 від 18.04.2017р., були введенні в дію відповідні Положення, які регулюють порядок та процеси проведення конкурсу. Проведемо порівняння означених Положень, як за структурою так і за змістом. Відповідно до [2] структура будь якого нормативно-правового акту повинна забезпечувати послідовне, логічне, доступне викладення матеріалу і сприяти його правильному розумінню і застосуванню. Структура залежить від обсягу і змісту. Значні за обсягом документи поділяються на розділи (глави нумеруються римськими), статті, пункти, підпункти (арабськими цифрами). Зазвичай в розділи (глави) об'єднуються нормативні положення, які стосуються одного правового інституту або питання. Таким чином, за структурою нормативно-правового акту можна зрозуміти послідовність виконання та логіку застосування його окремих позицій (статей, пунктів), а по динаміці та сутності прийнятих змін в структурі та змісту – проблемні питання, які потребували нормативного підґрунтя для вирішення (табл. 1).

Таблиця 1

Аналіз змін в структурі Положень регламентуючих проведення
Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт

Назва розділу	Рік видання Положення, номер розділу (кількість пунктів в розділі)				
	2006	2009	2010	2012	2017*
Загальні засади	I (5)	I (6)	I (8)	I (8)	I (9)
Завдання конкурсу	-	-	-	-	II (1)
Керівництво конкурсом	II (7)	II (9)	II (9)	II (7)	-
Вимоги до наукових робіт	-	-	-	III (7)	III (7)
Порядок представлення і розгляду робіт конкурсними комісіями	III (16)	III (22)	III (22)		-
Порядок проведення конкурсу та розгляду наукових робіт				IV (14)	
Проведення конкурсу	-	-	-	-	IV (12)
Подання та розгляд апеляцій	-	-	-	-	V (5)
Відзначення переможців конкурсу	IV (5)	IV 4 (5)	IV (6)	V (4)	-
Визначення та нагородження переможців конкурсу	-	-	-	-	VI (8)
Апеляційні комісії. Подання та розгляд апеляцій	-	V (5)	V (5)	VI (3)	-
Фінансування конкурсу	V (3)	VI (2)	VI (2)	VII (2)	VII (3)

З аналізу табл. 1 видно, що в усіх версіях Положень, присутній розділ – «Загальні засади», який з часом доповнювався новими пунктами і наповнювався змістом. Так, наприклад, в Положенні 2012р. добавлено пункт згідно якого, галузь науки, на яку протягом трьох років щорічно подавалось менше двадцяти робіт, вилучається з переліку конкурсу. Цей пункт вже відсутній у версії 2017р., але добавлено новий в якому зазначено, що якщо базові навчальні заклади (заклади в яких проводиться II тур конкурсу) порушують вимоги Положення то Організаційний комітет може змінити такі навчальні заклади ще до закінчення трьох річного строку (статус базових призначається на три роки наказом МОН). Також змінювався зміст окремих пунктів, та їх розміщення в різних розділах Положень. Для ідентифікації будемо вказувати номер розділу (римськими), а через крапку – номер пункту (арабськими). Так, у версіях 2006, 2009 р. - відповідно у пунктах I.4 та I.5 зазначалось, що авторами наукових робіт може бути не більше 3-х осіб, а самі роботи є пошуковими за характером, мають наукове прикладне значення, впровадженні у виробництво або застосовані у навчальному процесі. В Положеннях 2010, 2012, 2017р. (у відповідності до років – п.I.5, п.III.1, п.III.2) визначено, що самостійно підготовлені роботи можуть мати не більше 2-х авторів і повинні бути пошуковими за своїм характером. В 2017 р. уточнювалося, що співавторами роботи можуть бути особи, які мають спільні матеріали (публікації) з теми наукової роботи та одного наукового керівника. Якщо авторами є студенти з різних навчальних закладів, може бути два наукові керівники з різних навчальних закладів. При існуючій системі оцінювання робіт, рецензенти не мають змоги перевірити виконання цього пункту, а конкурсна комісія також не завжди звертає на нього увагу, і не відмовляє у розгляді робіт в яких порушена вище означена вимога. Слід звернути увагу і на те, що в положеннях 2012, 2017р. кількість переможців розраховується від кількості авторів робіт, а не кількості робіт.

У редакції Положень 2009р, 2010 р. з'являється пункт який зобов'язує конкурсну комісію вести реєстр наукових робіт, автори яких стали переможцями (нагороджені дипломом МОН). У Положеннях 2012, 2017р. означена умова переформульована – галузеві конкурсні комісії ведуть реєстр студентських наукових робіт (тобто усіх, а не тільки переможців) з метою визначення можливості повторного подання їх на Конкурс. У 2017р. добавлено пункт згідно якого, наукові роботи переможців Конкурсу оприлюднюються на веб-сайті базового вищого навчального закладу. З 2010р. також діє пункт в якому зазначено, що наукові роботи, які є тематичним продовженням робіт, поданих на Конкурс у попередні роки, розглядаються за умови наявності в них не більше 25% наукового матеріалу з попередньої роботи. У 2017р. введено ще декілька умов в означеному напрямку: не можна подавати одну й той саму роботу до різних базових навчальних закладів; якщо виявлятися факт академічного плагіату, відповідна робота знімається з конкурсу. Натомість у більшості базових ВНЗ, реєстр робіт складається формально. Перевірка робіт (щодо повторного подання або виявлення факту плагіату) в межах реєстру конкретного ВНЗ, або між різними ВНЗ, не кажучи вже про перевірку поданих робіт в реєстрах складених у минулому, попередніми базовими ВНЗ, не здійснюється. Тому фактично вище зазначені умови, не зважаючи на їх актуальність та необхідність реалізації на жаль не виконуються.

Щодо структури Положень (табл. 1) можна зазначити, що окремими розділами у 2017р. були конкретизовані «Завдання конкурсу», «Порядок проведення конкурсу»,

а також «Визначення та нагородження переможців конкурсу». Додано розділ – «Вимоги до наукових робіт», в положеннях 2012, 2017р. В попередніх версіях Положень більшість вимог, які регламентували проведення Конкурсу, оцінку, рецензування робіт конкурсантів та визначення переможців знаходилося в одному розділі – «Порядок представлення і розгляду робіт конкурсними комісіями». Це вносило неоднозначність в трактування деяких пунктів, які в межах цього розділу описували процедури, подання робіт, проведення першого та другого турів, визначення переможців. Важливими також є зміни, які стосуються процедур апеляцій. Згідно змісту Положень 2006-2012р. можна було апелювати щодо факту виявлених порушень протягом 10 робочих днів після проведення науково-практичної конференції та оголошення результатів її проведення (тобто фактично після визначення переможців). В Положенні 2017р. подання та розгляд апеляцій стосується лише процедур та результатів першого етапу другого туру конкурсу (рецензування та складання рейтингового списку наукових робіт). В такому випадку, апелювання щодо результатів другого етапу (проведення науково-практичної конференції та визначення переможців) не можливо, так як не передбачено. Крім того неформалізована процедура визначення переможців конкурсу, чи враховує вона результати рецензування робіт (I етап) і проведення науково-практичної конференції (II етап), чи тільки результати заключного, другого етапу? Зазначимо, що в Положенні 2017р. визначені критерії та шкала оцінювання для рецензування робіт, але відсутні будь-які рекомендації відносно процедур оцінювання виступів, докладів, презентацій, публікацій учасників конференції. Тому існує невизначеність, відносно того, як і на підставі чого необхідно визначати переможців. Для більш наочного порівняння представимо в табличному вигляді окремі пункти, які мають принципові відмінності у змісті (табл. 2). Це дозволить проаналізувати особливості внесених змін в різних версіях Положень щодо процедур проведення першого і другого етапів Конкурсу та визначення переможців.

Таблиця 2

Порівняння змісту окремих пунктів Положень Конкурсу затверджених у різних роках

2010 р.	2012 р.	2017 р.
III. Порядок представлення і розгляду робіт конкурсними комісіями	IV. Порядок проведення Конкурсу та розгляду наукових робіт	IV. Проведення Конкурсу
III.10. Галузева конкурсна комісія організує розгляд та рецензування робіт. III.11. Кожна наукова робота студентів базового вищого навчального закладу обов'язково повинна мати зовнішню рецензію. III.13. Визначення кращих робіт здійснюється на підставі отриманих рецензій та відкритого обговорення наукових результатів кожної роботи. Галузева конкурсна комісія базового вищого навчального закладу на своїх засіданнях голосуванням	IV.6. Протягом першого етапу галузева конкурсна комісія розглядає подані наукові роботи та передає їх на рецензування. Рецензія повинна бути завірена печаткою навчального закладу , у якому працює рецензент. Наукові роботи не подаються на рецензування до вищих навчальних закладів, у яких навчаються їх автори. IV.7. Галузева конкурсна комісія на своєму засіданні (за наявності не менше 2/3 її складу) на підставі рецензій та відкритого обговорення	IV.5. Протягом першого етапу II туру Конкурсу галузева конкурсна комісія розглядає подані наукові роботи та здійснює їх рецензування. Одна робота рецензується двома рецензентами. IV.6. За результатами рецензування формується рейтинговий список наукових робіт, який оприлюднюється. IV.8. Галузева конкурсна комісія на своєму засіданні (за наявності не менше 2/3 її складу) на підставі

<p>більшістю голосів за наявності не менше 2/3 складу комісії приймає рішення щодо визначення кращих наукових робіт студентів. За рівної кількості голосів членів конкурсної комісії голос її голови є вирішальним.</p> <p>III. 14. Авторам кращих робіт галузева конкурсна комісія надсилає запрошення для участі у підсумковій науково-практичній конференції (не пізніше, ніж за два тижні до її проведення), де вони мають змогу зробити наукову доповідь і в процесі дискусії захистити результати роботи.</p>	<p>наукових робіт більшістю голосів приймає рішення щодо визначення кращих наукових робіт. За рівної кількості голосів членів конкурсної комісії голос голови є вирішальним.</p> <p>IV.8. Авторам кращих наукових робіт галузева конкурсна комісія надсилає запрошення для участі у підсумковій науково-практичній конференції (не пізніше ніж за два тижні до дати її проведення) для наукової доповіді та захисту роботи.</p>	<p>рецензій приймає рішення щодо визначення наукових робіт, автори яких запрошуються на підсумкову науково-практичну конференцію. Рішення галузевої конкурсної комісії приймається більшістю від її затвердженого складу. За рівної кількості голосів членів галузевої конкурсної комісії голос голови є вирішальним.</p> <p>IV.9. Авторам відповідних наукових робіт галузева конкурсна комісія надсилає запрошення для участі у підсумковій науково-практичній конференції (не пізніше ніж за два тижні до дати її проведення) для наукової доповіді та захисту роботи.</p>
<p>IV. Відзначення переможців Конкурсу</p>	<p>IV. Порядок проведення Конкурсу та розгляду наукових робіт</p> <p>V. Відзначення переможців конкурсу</p>	<p>VI. Визначення та нагородження переможців Конкурсу</p>
<p>IV.1. Переможцями Всеукраїнського конкурсу вважаються студенти та випускники вищого навчального закладу поточного року, нагороджені дипломами I, II, III ступенів Міністерства освіти і науки України</p> <p>IV.2. Кількість робіт студентів - переможців Конкурсу визначається у такому співвідношенні: нагороджується 30% від загальної кількості робіт. З них - дипломом I ступеня - 20%, II ступеня - 40%, III ступеня - 40%.</p> <p>IV.3. Переможці Конкурсу, нагороджені дипломом I ступеня, мають переваги при переведенні на навчання за державним замовленням;</p>	<p>IV.10. Рішення про визначення претендентів на нагородження дипломами Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України приймаються галузевими конкурсними комісіями після проведення науково-практичних конференцій. Нагороджуються 25% студентів від загальної кількості авторів, на роботи яких є рецензії, з них: дипломом I ступеня - 20%, дипломом II ступеня - 30%, дипломом III ступеня - 50%.</p> <p>V.2. Вищі навчальні заклади можуть нагороджувати студентів - переможців Конкурсу та їх наукових керівників спеціальними призами, подарунками, грошовими</p>	<p>VI.1. Після проведення підсумкової науково-практичної конференції галузева конкурсна комісія підбиває підсумки II туру Конкурсу та приймає рішення про визначення переможців Конкурсу, загальна кількість яких не може перевищувати 25% від загальної кількості авторів наукових робіт, та нагородження їх дипломами: I ступеня - до 20%, II ступеня - до 30%, III ступеня - до 50%.</p> <p>VI.2. Наукові роботи переможців Конкурсу оприлюднюються на веб-сайті базового вищого навчального закладу.</p> <p>VI.5. Наукові керівники студентських робіт,</p>

<p>зарахуванні на навчання за освітньо-професійними програми спеціаліста та магістра за державним замовленням; вступі до аспірантури, ординатури, направленні на стажування у провідні вищі навчальні заклади України чи за кордон (з виплатою державних стипендій); розподілі на роботу.</p> <p>IV.4. Переможці Конкурсу можуть бути нагороджені спеціальними призами, грошовими преміями вищих навчальних закладів, благодійних фондів, спонсорів тощо.</p>	<p>преміями.</p> <p>V.4. Організатори Конкурсу та наукові керівники, які підготували щорічно п'ять та більше переможців, можуть відзначатися за підсумками трирічного проведення Конкурсу відповідно до вимог Положення про відомчі заохочувальні відзнаки Міністерства освіти і науки України, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки від 13.07.2007 N 605.</p>	<p>нагороджених дипломами I-III ступенів, відзначаються подяками галузевої конкурсної комісії.</p> <p>VI.6. Галузеві конкурсні комісії для заохочення студентів можуть видавати їм сертифікати учасників Конкурсу та відзнаки в окремих номінаціях.</p> <p>VI.7. Вищі навчальні заклади можуть здійснювати заходи щодо відзначення студентів - переможців Конкурсу та їх наукових керівників.</p> <p>VI.8. Перелік переможців, відзначених дипломами I-III ступенів, затверджується наказом МОН.</p>
--	--	---

Порівняльний аналіз змісту показує, що існують тенденції які стосуються конкретизації процесу рецензування наукових робіт та оприлюднення результатів рецензування.

Найбільш спірною (нечітко формалізованою) є процедура визначення учасників, які пройшли перший етап другого туру Конкурсу (рецензування робіт) і мають право взяти участь у другому етапі другого туру Конкурсу (захисті робіт та отриманих наукових результатів під час науково-практичної конференції). Так на практиці, в більшості випадків, конкурсні комісії відбирають найкращі роботи у кількості що дорівнює 25-30% від кількості поданих робіт, або авторів. По суті до другого етапу запрошуються конкурсант, які вже за результатами першого етапу (досить суб'єктивного рецензування) визначені переможцями, бо незалежно від результатів захисту своїх робіт вони гарантовано отримають дипломи I-III ступеню. Це в цілому відповідає вимогам визначеним у положеннях 2010, 2012р., які вже втратили чинність. Але у версії положення 2017р. мова не йдеться про відбір найкращих робіт. У висновках рецензенти повинні лише зазначити рекомендується робота до захисту на другому етапі чи не рекомендується, опираючись на бальні оцінки за сформульованими критеріями. При цьому не визначена межа, в накопичувальній шкалі оцінювання, відповідно до якої рецензенти можуть прийняти те чи інше рішення. Зазначимо ще одну принципову відмінність – в діючій версії Положення відсутня вимога відкритого обговорення робіт та отриманих в них наукових результатів галузевою комісією. Навпаки чітко зазначено, що рішення щодо визначення наукових робіт, автори яких запрошуються на підсумкову науково-практичну конференцію приймається на підставі рецензій. Тобто якщо обидва рецензенти рекомендували роботу (навіть, якщо вона має середній рівень оцінки), то комісія зобов'язана допустити її автора на наступний етап. Але якщо висновки рецензентів суттєво відрізняються (або за рівнем оцінок, або за прийнятим рішенням), то комісія може вирішити таку проблему шляхом голосування. При такій системі під час рецензування повинні відхилитися «слабкі» роботи, а всі інші допускатися до

захисту. Це справедливо, бо рецензенти оцінюють роботи в «темну», вони не можуть знати – підготовлена та чи інша робота самостійно студентом (і тому отримала за критеріями, наприклад, середню оцінку), або підготовлена безпосередньо науковим керівником, базується на його працях, досягненнях (і відповідно має більш високий рівень оцінки). Такі нюанси можна виявити лише під час дискусії при публічному захисті роботи на конференції. Тому допуск до захисту всіх робіт, які рекомендовані рецензентами, а не тільки «найкращих» є досить логічним нововведенням.

Відзначимо, що в різних версіях Положення змінювалися умови до визначення кількості переможців, а в діючій редакції передбачені санкції у разі порушення встановлених норм. Також на основі порівняння видно, що кількість факторів які б мотивували студентів до участі та перемозі в конкурсі зменшується.

Джерела

1. Про підсумки проведення Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з природничих, технічних і гуманітарних наук у 2005/2006 н.р. Наказ МОН України № 663 від 21.09.2006 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0663290-06#Text>

2. Практика законотворення. Правила оформлення проектів законів та основні вимоги законодавчої техніки (Методичні рекомендації) / За ред. В.П. Крижанівського. Київ, 2014. 44 с.

ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ ШЛЯХОМ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ З ВИКОРИСТАННЯМ СИТУАЦІЙНОГО РОЗПІЗНАВАННЯ У ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ СПРИЙНЯТТЯ МОВЛЕННЯ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Кривуля Ю.П.,

здобувачка 2 курсу бакалавріату

Науковий керівник: проф. Джежелей О.В.

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Анотація. Було надано аргументи на користь розробки та впровадження системи ситуаційного розпізнавання емоцій, реалізація якої допоможе вирішити проблему неналежного за швидкістю та якістю реагування учителем на емоції учнів, що набуває особливої гостроти за умов впровадження інклюзивної освіти, - так само було показано, чому інклюзивна освіта ускладнює це завдання, і через те підвищує актуальність вирішення сформованих завдань підвищення якості освіти шляхом розробки та впровадження таких пропозицій.

Щороку відбуваються найрізноманітніші зміни у системі освіти, зокрема в освіті школярів молодшого шкільного віку. Якщо раніше особливі діти ходили до спеціальних класів, якщо не до спеціальних шкіл, то зараз цілком нормально зустрічати дітей з різними обмеженими можливостями у кожному класі загальноосвітньої школи. Поширення інклюзивної освіти не є чимось поганим, нелогічним або неправильним, а навпаки: це допомагає соціалізації учнів, зокрема учнів молодшого шкільного віку, і розвитку толерантності у дітей без обмежених можливостей. Основні умови і завдання такого поширення представлені в документах МОН України (див. [7]), та у педагогічних закладах освіти вже традиційними стали конференції з приводу інклюзивної освіти (наприклад, [3]). Але разом з тим, як дітям потрібно вчитися правильно поводитися поруч один з одним не дивлячись на

відмінності, вчителям варто так само вчитися спілкуватися з дітьми з обмеженими можливостями, підвищуючи свої професійні навички, ускладнюючи свою поведінку і систему ситуативних реакцій. Зокрема, ситуаційно розпізнавати сприйняття мовлення у молодших школярів у залежності від того, який рівень можливостей вони мають, перебуваючи у загальній аудиторії на одному і тому ж занятті. Основний ряд завдань виявлено і розроблено, представлено у роботах [4, 5, 6]. Однак, аспекти актуалізації завдань дослідження умов розпізнавання, що виявляються у виховному процесі, і розробки системи рекомендацій, що сприяють забезпеченню швидкої реакції вчителя на помітні емоції і почуття учнів у ході навчального процесу, різноманітні. Серед них можна виділити як основні, так і супутні та такі, що обумовлюють. На один з таких основних аспектів безпосередньо впливає поширення інклюзивної освіти. Аргументацію на користь такого впливу можна звести до наступних тез.

Емоційно-чуттєве сприйняття мовлення, які проявляються по-різному і у тому числі відображається на обличчях учнів, учитель може спостерігати і повинен розпізнавати. Завдяки цьому він може побачити, що конкретно подобається дітям, а що ні, як вони реагують на ті чи інші аспекти моралі та етики. За допомогою питань можна дізнатися, що вони відчувають, коли чують або читають різні твори, що вони відчувають при зіткненні з різними ситуаціями лицем до лица. Це дає можливість вчителю отримати інформацію про особистісні якості і психічні стани дітей та, проаналізувавши їх світогляд, вплинути на сприйняття дітей навколишнього світу, якщо це потрібно. Виховання дітей в основному відбувається в дошкільному та молодшому шкільному віці, тому в цей період вчителю варто звернути увагу на їхнє ставлення до різних речей, а завдяки розмовам з учнями і якісному розпізнаванню їх відгуку на основі емоційно-чуттєвого сприйняття мовлення, можна дізнатися над чим потрібно працювати. Однак невирішеним завданням залишається розпізнавання ситуацій зворотного зв'язку на мовлення вчителя, тобто конкретних комбінацій проявів емоційно-чуттєвого сприйняття мовлення вчителя у молодших школярів. Структурно ситуацію становлять кілька взаємопов'язаних процесів: є мовленева дія вчителя, є чуттєве сприйняття мовлення вчителя як реакція школяра, є емоційний прояв як реакція школяра на мовленеву дію вчителя, є розпізнавання реакції школяра вчителем, є вибір і коригувальна реакція на реакцію школяра. Однак реакція школяра є багатоаспектною у своїх проявах, тому реакцію потрібно сприймати як ситуаційну комбінацію різних проявів емоційно-чуттєвого сприйняття мовлення. Учитель не повинен розпізнавати окремі елементи емоційно-чуттєвого сприйняття мовлення як самостійні, а розпізнавати їх комбінацію як цілісну реакцію, від чого буде залежати його коригуюча реакція. Крім того, за сучасних умов все більш актуалізує питання той факт, що збільшується питома вага школярів з пригніченим або порушеним проявом емоційно-чуттєвого сприйняття, що ускладнює завдання розпізнавання їх сприйняття мовлення вчителя. Це пов'язано як з фізіологічними причинами, так і з культурними. У випадку з інклюзивною освітою, завдання ускладнюється, оскільки особливим дітям не завжди легко в принципі проявляти свої емоції, не кажучи вже про фактори, що не залежать від дитини, які заважають проявити емоції в різних умовах. Діти з обмеженими можливостями, на жаль, ще більш схильні до дії факторів соціальної дезадаптації, тому умови цифровізації є посилюючим фактором такої дезадаптації. Таким чином, знаходження шляху вирішення цього завдання зможе підвищити якість сприйняття інформації дітьми і продуктивність вчителя, оскільки він вже буде знати, як діяти в тій чи іншій ситуації, витрачаючи мінімум часу.

Розвиток медицини і соціальної інфраструктури збільшує вітальну спроможність дітей з вродженими психосоматичними відхиленнями, – в результаті згідно Н. Ю. Єр'оміної «типовими особливостями психічного стану в ході обстеження дитини є загальмованість на початку бесіди, вразливість, сором'язливість, афективна лабільність, легке виникнення розладів настрою (плач, скутість, замкнутість)» [1]. Але крім того, сучасні діти виховуються у специфічному культурному полі, адже сучасні тенденції дошкільного виховання визначено тим, що у вихованні дітей все меншу роль відіграють колективи, менше частота тактильного та інших (крім аудіовізуального) сприйняття зовнішнього світу, більше частота односторонніх контактів, тобто зменшено різноманіття засвоєваних дошкільнятами реакцій і зменшено розвиток здатності до двосторонніх контактів. На підставі таких тез і було висунуто два актуальних завдання дослідження: перша – обґрунтування раціональних методів і форм виявлення вчителем ситуаційних комбінацій проявів емоційно-чуттєвого сприйняття мовлення у молодших школярів, на яке слід вчителям звертати увагу; друге – врахувати в розроблених методичних рекомендаціях ситуаційного розпізнавання реакції школярів на мовлення вчителя сучасних особливостей виховання дітей до школи. Вирішення другого завдання так само має бути забезпечено рішенням похідного завдання розрізнення психосоматичних причин слабо проявленого сприйняття мовлення і культурних причин таких пригнічених проявів сприйняття мовлення вчителя молодшими школярами. В рамках цього завдання повинні бути враховані всі особливості школярів, включених до групи учнів на основі принципів поширення інклюзивної освіти.

Тематика важливості емоцій у людському житті була актуальна завжди і відображена в роботах таких вчених, як Е. П. Ільїн [2], П. Екман [8] та інших. Однак за умов цифровізації, – коли зворотний зв'язок спостереження і розпізнавання емоційно-чуттєвого сприйняття мовлення ускладнений через нові організаційні форми комунікації, – порушуються природні соціальні процеси формування навичок адекватного емоційно-чуттєвого сприйняття, так і адекватного його розпізнавання; інклюзивна освіта додатково ускладнює всі процеси, що робить цю тематику ще більш актуальною сьогодні. Отже, дуже важливо і вчителям, і батькам реагувати на сприйняття дітьми їхньої промови, особливо важливо звертати увагу на емоційно-чутливе сприйняття мовлення у дітей молодшого шкільного віку, оскільки це має виховний, морально-етичний і педагогічний характер. У той же час слід враховувати той факт, що роль батьків не є професійною і їх поведінка залежить від особистого досвіду, специфіки освіти і різноманітних професійних аберацій, ситуативних міркувань, акценту на виховну, а не освітню роль їхньої поведінки. Роль же педагога повинна бути професійно оформленою, методично і організаційно підготовленою, акцентованою на освітнє призначення і підпорядкованість пріоритетів різних аспектів умов формування реакції педагога. Тому вкрай складно ставити завдання формування і забезпечення використання рекомендаційних моделей для батьків, але повністю виправдано ставити такі завдання формування і методичного та організаційного забезпечення для педагогів. Як було показано, найбільш складним розв'язання такого завдання є для роботи педагогів з учнями молодшого шкільного віку, тому найбільш доцільним є сфокусувати дослідження на проблематиці початкової та дошкільної освіти. Якщо ці завдання будуть вирішені для цих рівнів освіти, то це дасть можливість дослідження умов і форм їх адаптації для спеціальних предметів, і зокрема – для інтерактивної дистанційної освіти. Ускладнюючим розробку системи реакцій умовою виступає поширення інклюзивної освіти, яка вводить додаткові

вимоги до адекватності такої системи реакцій вчителя і різноманіттю відгуків на які виявляються ситуації сприйняття мовлення вчителя.

Джерела

1. Ерємина Н. Ю. Психосоматические расстройства у детей в семьях с различными стилями семейного воспитания. *Поволжский педагогический вестник*. 2015. №4 (9). С. 115-121.
2. Ильин Е. П. Эмоции и чувства. СПб: Питер, 2001. 752 с.
3. Інклюзивна освіта: зарубіжний та український досвід : дайджест публікацій / Сумська обл. універс. наук. б-ка ; уклад. Т. І. Барабан. Суми, 2018. 41 с.
4. Кривуля П. В., Кривуля Ю. П. Проблематика дослідження впливу дифузії інновацій на вивчення мовних актів в соціальній системі освіти. *Наукова школа академіка Івана Зязюна у працях його соратників та учнів* : Матеріали VI наук.-практ. конф. / За заг. ред. О. Г. Романовського. – Х.: НТУ «ХПІ», 2020. – С. 282-286.
5. Кривуля Ю. П. Релевантність реакції учителя на емоційно-чуттєве сприйняття мовлення молодшими школярами. *Студентські ініціативи: теорія і практика початкової освіти* : матеріали I наук.-практ. інтернет-конф. студентів факультету початкового навчання ХНПУ ім. Г.С. Сковороди / за заг. ред. д-ра пед. наук, проф. В. М. Гриньової. Харків : ХНПУ ім. Г.С. Сковороди, 2020. С. 54.
6. Кривуля Ю. П. Эмоционально-чувственное восприятие речи у младших школьников: аспекты актуализации задач распознавания в воспитательном процессе. *Актуальні проблеми науково-промислового комплексу регіонів* : Матеріали VI Всеукр. наук.-техн. конф. Рубіжне: [ІХТ СХУ ім. В. Даля], вид. О. Зень, 2020. С. 149-150.
7. Лист міністерства освіти і науки України, від 31 серпня 2020 [Електроний ресурс] // Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-organizaciyi-navchannya-osib-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami-u-zakladah-zagalnoyi-serednoyi-osviti-u-20202021-navchalnomu-roci> (дата звернення: 12.11.2020)
8. Экман П. Психология эмоций. Я знаю, что ты чувствуешь. СПб: Питер, 2010. 336 с.

ЗДОРОВ'Я МОЛОДІ ЯК ОДИН З ПРОВІДНИХ СКЛАДОВИХ ЕЛЕМЕНТІВ КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ.

Михайлова Д.В.,

здобувачка 4 курсу бакалаврату

Науковий керівник: старший викладач Лук'янюк О.В.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Анотація. Розглянуті питання здоров'я молоді й людей загалом як важливі складові концепції сталого розвитку, адже здорова молодь – це здорова нація. Звернено увагу на необхідність модернізації підходів до розвитку та популяризації фізичного виховання і спорту серед української молоді.

На сьогоднішній день все більшої уваги заслуговує питання збалансованого розвитку суспільства. Справедливість та сталість використання ресурсів є ключовими чинниками вибору шляху до безпечного, екологічно чистого та процвітаючого світу для всіх.

Якщо розглядати сильну державу, яка міцно тримається на ногах, то її не можна уявити без здорової нації, яка сприяє її розвитку. Тому в даному контексті

буде доцільно розглянути спорт як один з інструментів для вирішення проблем в галузі сталого розвитку України.

Сталий розвиток визначається як розвиток суспільства, що дозволяє задовольняти потреби нинішнього покоління, не завдаючи при цьому шкоди можливостям майбутніх поколінь для задоволення їхніх життєвих потреб. За визначенням Комісії ООН зі сталого розвитку, мета сталого розвитку полягає в тому, щоб задовольнити потреби сучасного суспільства, не ставлячи під загрозу здатність майбутніх поколінь задовольняти свої потреби.

Важливо розуміти, що Стратегія сталого розвитку для України – це не лише виконання міжнародних зобов'язань, це передусім можливість звільнитися від неефективних застарілих практик, що тягнуть країну донизу, перейти до концептуально відмінної моделі розвитку, ключовим в якій є триада економічного, соціального й екологічного аспектів, що мають взаємовраховуватися і взаємокоригуватися [1].

Необхідно зазначити, що протягом 1992-2020 рр. у світі прийнято низку нових документів стосовно охорони здоров'я, зокрема: Конвенція про захист прав і гідності людини, щодо застосування біології та медицини; Модельний закон щодо природних лікувальних ресурсів, лікувально-оздоровчих місцевостей та курортів; Міжнародний білль про права людини та інші.

Важливим в розвитку системи охорони здоров'я в період забезпечення сталого розвитку є чітке виділення чинників та формування принципів сфери на різних її рівнях, адже відповідно до Конституції України людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю.

Згідно зі стратегією ЄС, здоров'я людини є одним з провідних складових елементів концепції сталого розвитку. Нова стратегія ЄС регламентує, що основними принципами сталого розвитку системи охорони здоров'я мають бути: удосконалення системи інформації щодо здоров'я на всіх рівнях суспільства, створення механізму швидкого реагування на основі загрози для здоров'я; зосередження на детермінантах здоров'я, зокрема – шкідливих чинниках, пов'язаних зі стилем життя [2].

Якщо розглядати спорт як один з чинників підвищення здоров'я нації, а здоров'я людини як один з провідних складових елементів концепції сталого розвитку, то необхідно зупинитися на тому, що необхідне вдосконалення та модернізація форм мотивації і залучення учнів до регулярних занять фізичною культурою і спортом.

Суспільство занепокоєне тенденцією зниження рухової активності молоді та погіршення стану її здоров'я. Ця проблематика змушує Міністерство освіти і науки України, УФУС (Українську федерацію учнівського спорту), заклади освіти, громадські організації, інші зацікавлені організації постійно вживати заходи для формування нової моделі мотивації молоді до занять фізичною культурою та спортом, створення нових форм спортивних та спортивно-масових заходів.

Ситуація, яка склалася, потребує кардинальних змін та модернізації підходів до розвитку та популяризації фізичного виховання учнів та учнівського спорту [3].

З огляду на це, Міністерство освіти і науки України спільно з УФУС вживають заходи з:

- впровадження інноваційних підходів до проведення уроків фізичної культури в закладах освіти;

- збільшення рухової активності учнів, залучення їх до систематичних занять фізичною культурою та спортом;
- забезпечення участі учнів у спортивних та спортивно-масових заходах всеукраїнського та міжнародного рівней.

Якщо казати про здоров'я молоді в контексті сталого розвитку, то підвищення його рівня планується шляхом модернізації в закладах освіти системи фізичного виховання, органічне поєднання її з іншими компонентами здорового способу життя. Забезпечення функціонування ефективної системи інклюзивної освіти, організація занять з учнівською молоддю спеціальних медичних груп. Активне широке залучення до участі в спортивно-масових заходах учнів разом з батьками, а також фахівців закладів освіти [4].

Таким чином, все вище окреслене, дає можливість констатувати важливість входження системи охорони здоров'я на шлях сталого розвитку. Орієнтація на міжнародні стандарти функціонування медичної сфери повинна мати пріоритетний характер для вітчизняної охорони здоров'я, це в свою чергу, забезпечить високу якість та доступність медичних послуг, розширить географію обслуговування та дасть можливість сфері вийти на якісно новий рівень розвитку [5].

Створення та широке розповсюдження нової моделі мотивації учнівської молоді до здорового способу життя, занять фізичною культурою та спортом, відповідно до реалій сучасного українського суспільства; розповсюдження інформації про речовини, заборонені для використання згідно з вимогами Всесвітнього антидопінгового агентства, шкідливі для здоров'я та які сприяють виникненню стійкої залежності; залучення до заходів з популяризації фізичного виховання та спорту (відкриті уроки, майстер класи, тощо) лідерів думки, популярних діячів спорту, шоу бізнесу, політиків та інших – це все важливі чинники здоров'я молоді як одного з провідних елементів концепції сталого розвитку України.

Джерела

1. Данилишин Б. М. Сталий розвиток як ідеологічна платформа державотворення України / Б. М. Данилишин // Економіка природокористування і охорони довкілля: Зб. науков. праць/ НАН України, Рада по вивченню продуктивних сил України / під. ред., Б.М. Данилишина. К., 2002. – С. 4-15.

2. Коробко Б. Спорт як один з елементів сталого розвитку. Інформаційний посібник для українських ЗМІ / Коробко Б. – Київ. – 2007. – 123 с.

3. Лехан В. Реформування охорони здоров'я: стратегія, тактика, ризики / В. Лехан // Український медичний часопис. – 2010. – № 5 (79) IX-X [Е ектронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.umj.com.ua>.

4. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів / за ред. В. І. Полохала. – К: Парламентське видавництво, 2009. – 632 с.

5. Стратегія сталого розвитку України до 2030 року. URL:<http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=64508&pf35401=462260>.

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОГО КАПІТАЛУ ЯК ОСНОВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Скиданенко Д. В.,

здобувач 4 курсу бакалавріату

Науковий керівник: к. е. н., доц. Тищенко О. І.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Анотація. У роботі розглянуто питання капіталізації банків як чинника сталого розвитку економіки України. Досліджено нормативний аспект регулювання статутного та регулятивного капіталів банків.

Основним викликами, що постають перед вітчизною економікою, є подолання економічної кризи, стабілізація та подальший економічний розвиток країни. Важлива роль в успішному виконанні цього завдання покладається на банківський сектор. Адже його можна назвати своєрідною «кровоносною системою» економіки держави. Саме банки зосереджують тимчасово вільні фінансові ресурси, приймаючи їх від вкладників, та відкривають доступ до них позичальникам. Таким чином банки впливають на поліпшення економічної ситуації в країні.

В забезпеченні здатності вітчизняної банківської системи розширювати спектр наданих послуг, уникати значних ризиків та зберігати її стабільність важливе значення набуває капітал банку.

Капітал банку – це кошти, які перебувають у користуванні банку. Являють собою спеціально створені резерви та фонди, призначені для забезпечення фінансової стійкості, комерційної та господарської діяльності банків, відшкодування можливих збитків. Він є основою, на якій ґрунтується механізм банківської діяльності. Його недостатній обсяг може спровокувати перебої у роботі банку, що викличе недовіру до нього клієнтів і відтік їхніх вкладів. Тому постає потреба у законодавчому регулюванні капіталу банку.

Протягом 2014-2017 рр. було внесені значні зміни в процес нормативного регулювання капіталу банку. Так 6 серпня 2014 р. НБУ видав Постанову № 464 «Про приведення статутного капіталу банків у відповідність до мінімально встановленого розміру», якою встановив графік збільшення мінімального розміру статутного капіталу до суми у 500 млн. грн. до 11 липня 2024 року.

04 лютого 2016 р. Постановою правління НБУ № 58 «Про збільшення капіталу банків» було внесено зміни до попередньої інструкції, які передбачали пришвидшення графіку збільшення мінімального розміру статутного капіталу. У квітні 2016 року згідно постанові НБУ № 242 «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України», було затверджено більш м'який і плавний графік збільшення мінімального розміру статутного капіталу. При цьому 11.01.2017 р. згідно Постанові НБУ № 2 було остаточно відмінено дію Постанови № 58.

На сьогоднішній день, згідно з Законом України «Про банки та банківську діяльність», мінімальний розмір статутного капіталу на момент державної реєстрації юридичної особи, яка має намір здійснювати банківську діяльність, не може бути меншим 200 мільйонів гривень [1]. Необхідність контролю за розміром банківського капіталу постає ще й через те, що у разі його нестачі банк не зможе повноцінно виконувати свої основні функції.

Банківський капітал має три основні функції:

- захисну;

- забезпечення оперативної діяльності;
- регулюючу.

Сутність захисної функція полягає у тому, що капітал банку є гарантом захисту інтересів вкладників та кредиторів банку. Збитки від кредитно-інвестиційної діяльності, валютних операцій банку, зловживань, помилок списуються за рахунок резервів, які включаються до складу капіталу. Тобто капітал банку відіграє роль своєрідного буфера, який здатен поглинати втрати від реалізації різноманітних банківських ризиків. Ця функція включає гарантування вкладів, захищаючи інтереси вкладників у разі ліквідації чи банкрутства банку, а також забезпечує функціонування банку у разі виникнення збитків від поточної діяльності, що покриваються, як правило, за рахунок поточних прибутків. Захисна функція банківського капіталу є головною протягом всього періоду функціонування банку.

Функція забезпечення оперативної діяльності має найбільше значення саме на початковій стадії функціонування банку. У цей період усі організаційні питання вирішуються за рахунок власного капіталу банку.

Сутність регулюючої функції капіталу полягає в тому, що наглядові органи впливають на банківську діяльність і обмежують рівень банківських ризиків шляхом визначення розмірів власного капіталу або його окремих компонентів [2].

Але недостатньо контролювати лише мінімальний розмір капіталу банку. Важливо слідкувати за тим, аби цих коштів було достатньо для безперебійної діяльності банку. Саме тому центральним банком запроваджено нормативи капіталу, які подані на рисунку 1.



Рис.1. Нормативи капіталу [3]

Розглянемо дані нормативи більш детально. Мінімальний розмір регулятивного капіталу банку (Н1), як і два інші, регламентуються Постановою НБУ № 368 від 28.08.2001р. «Про порядок регулювання діяльності банків в Україні». Від 20 червня 2020 року НБУ знизив вимоги до мінімального розміру регулятивного капіталу банків з 500 млн. грн. до 200 млн. грн. Норматив адекватності регулятивного капіталу (Н2) відображає здатність банку своєчасно і в повному обсязі розрахуватися за своїми зобов'язаннями, що пов'язані із виконанням торговельних, кредитних або інших операцій грошового характеру. Його значення для вже функціонуючих банків становить не менше 10%. Якщо ж банк новостворений, то у перший рік функціонування нормативне значення Н2 для нього має бути не меншим за 15%, на другий рік – 12%, і лише від третього року – 10%. Чим вищим є значення показника достатності (адекватності) регулятивного капіталу, тим більшу частку ризику

приймають на себе власники банку; і навпаки, чим нижчим є значення показника, тим більша частка ризику перекладається на кредиторів або вкладників банку [4].

Норматив достатності основного капіталу (НЗ) визначається як співвідношення основного капіталу до суми активів та позабалансових зобов'язань, зважених на відповідні коефіцієнти кредитного ризику та має становити не менше, ніж 7 відсотків.

Отже, банківські нормативи – це не лише засоби контролю комерційних банків з боку НБУ. З їх допомогою регулюється ситуація на банківському ринку країни. Вони забезпечують стабільність банківського сектору, так є перешкодою для виходу на ринок ненадійним та неплатоспроможним банкам [4].

Комерційні банки виступають не лише основою кредитної системи України, а й забезпечують сталий розвиток економіки країни. Саме підвищення капіталізації банків і забезпечення достатності капіталу для покриття прийнятих банками ризиків можна назвати однією з найважливіших умов розвитку банківської діяльності й підвищення стійкості банків, а отже підґрунтям для розвитку економіки країни та її стабілізації.

Джерела

1. Про банки та банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 № 2121-III. База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> (дата звернення: 07.11.2020).

2. Формування власного капіталу банку. Буковинська бібліотека : веб-сайт. URL: <https://buklib.net/books/33792/> (дата звернення: 08.11.2020).

3. Про затвердження Змін до Положення про здійснення оцінки стійкості банків і банківської системи України: Постанова Національного банку України від 17.01.2019 р. № 21. База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0021500-19#Text> (дата звернення: 07.11.2020).

4. Про порядок регулювання діяльності банків в Україні: Постанова Національного банку України від 28.08.2001 р. № 368. База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01#n1308> (дата звернення: 07.11.2020).

ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я ЯК СТРУКТУРНИЙ ЕЛЕМЕНТ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Степанова Г.А.,

здобувач 4 курсу бакалавріату

Науковий керівник: ст. викладач Лук'янюк О.В.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Анотація. У даній статті здійснено теоретико-методологічний аналіз громадського здоров'я як умови національної безпеки держави, систематизовано основні дослідницькі підходи до сфери громадського здоров'я в сучасних умовах суспільного розвитку. Доведено, що система охорони здоров'я є основним чинником розвитку людського капіталу країни.

Саме через громадське здоров'я можна характеризувати стан суспільства, який, в свою чергу, розкриває його рівень спроможності щодо реалізації біологічних та соціальних функцій, які забезпечують життєдіяльність громадян. Завдяки цьому громадське здоров'я можна вважати певною формою відображення відповідних

соціально-побутових умов та стану навколишнього середовища, які в інтегрованій (об'єднаній в одне ціле) взаємодії забезпечують ефективність функціонування соціальних інститутів, що в остаточному підсумку є передумовою сталого розвитку суспільства.

Такий контекст ідентифікації громадського здоров'я є своєрідною “вимірювальною лінійкою” для обстеження показників якості життя громадян через рівень організації охорони здоров'я. Це вказує також на те, що “рівень громадського здоров'я, виступаючи головною умовою відтворення високоякісного трудового потенціалу, є адекватним показником соціально-економічної безпеки держави” [1].

Дослідженню проблематики безпеки та національної безпеки присвячено чимало наукових праць як закордонних, так і українських науковців із різних сфер діяльності. Серед українських науковців слід виділити праці вчених, які присвятили свої роботи комплексному аналізу питання національної безпеки, а саме: В. Батюка, Г. Волинки, О. Гончаренка, О. Дзьобаня, Є. Марчука тощо.

Важливим елементом національної безпеки в контексті господарської діяльності є економічна безпека. Свої наукові доробки цій проблематиці присвятили такі українські вчені-економісти, як Л. Абалкін, В. Богомолів, М. Єрмошенко, В. Кір'янов, Г. Козаченко, О. Ляшенко, В. Пономарьов, В. Рубанов, В. Савін, В. Ткаченко та ін.

Проте, як ми бачимо, більшість згаданих дослідників приділяють особливу увагу національній та економічній безпеці, не беручи до уваги проблему охорони здоров'я, як елементу безпеки держави.

Значущість охорони здоров'я важко перебільшити. Попит на послуги з охорони здоров'я є високим і постійним протягом усього життя. Немає жодної сфери, від якої людина була б так залежна. Провідна роль охорони здоров'я – це забезпечення потреб у медичних послугах, зниження впливу на нього ризиків і зменшення фінансових витрат.

Характеризуючи громадське здоров'я, як елемент державної безпеки, ми вважаємо за доцільне розглядати дане поняття, як соціально-економічну категорію, що розкриває індивідуальне існування людини, що забезпечує їй можливість суспільно корисної діяльності. Це, на думку І. Зола, зумовлено тим, що здоров'я являє собою “природне, абсолютне та невичерпне благо, яке перебуває на вищій ієрархії людських цінностей, воно також виступає складовою частиною економічного фактору результативної праці, як ресурс працездатності, від якого залежить продуктивність праці, а з ним також і рівень задоволення потреб” [2].

З огляду на це, головними суб'єктами забезпечення громадського здоров'я виступають держава, суспільство (особистість) та система охорони здоров'я, які перебувають у взаємодії налагодження якісної життєдіяльності.

У контексті даного дослідження ми можемо звернути увагу на позицію українського науковця Л. Шевченко, який упровадив поняття безпеки людського розвитку як елемента економічної безпеки країни. Науковець стверджує, що основними елементами безпечного людського розвитку є:

- 1) демографічна, у т. ч. вітальна безпека;
- 2) освітня безпека;
- 3) безпека зайнятості, у т. ч. промислова (виробнича) безпека;
- 4) безпека у сфері матеріального добробуту [3, с. 139].

Отже, ми бачимо, що він розглядає елементи людського багатства як концепцію безпеки людського розвитку, що має стратегічний рівень. Наведені вище

визначення підтверджують наше твердження, що головним складником і демографічної, і соціальної безпеки є населення держави, а його основним показником - якість системи охорони здоров'я.

Як висновок, ми можемо встановити такий зв'язок: система охорони здоров'я є одним із елементів економічної безпеки, яка в свою чергу, є елементом національної безпеки країни.

Інший український науковець В. Пашков розглядає вітальну безпеку як елемент національної безпеки та наголошує, що проблема визначення, кваліфікації та господарсько-правової регламентації забезпечення вітальної безпеки як об'єкта правового господарського порядку може бути запорукою ефективного функціонування системи охорони здоров'я [4, с. 25]. Він стверджує, що чинниками забезпечення вітальної безпеки є:

- 1) гарантії надання медичної допомоги та якісного медичного обслуговування;
- 2) здійснення ефективної санітарно-профілактичної діяльності;
- 3) державна підтримка фармацевтичного сектору охорони здоров'я; державна підтримка науково-інноваційної діяльності у цій сфері;
- 4) дієвий контроль над імпортом лікарських засобів і виробів медичного призначення;
- 5) екологічний контроль, який пов'язаний зі створенням єдиного контролюючого органу;
- 6) створення відповідних господарсько-правових режимів щодо запровадження господарсько-правових стимулів та обмежень [5, с. 308].

Отже, інвестиції у сферу охорони здоров'я, якщо розглядати з позиції розвитку людського багатства, є такими ж необхідними, як і інвестиції в матеріальне виробництво, оскільки система охорони здоров'я забезпечує збереження, зміцнення і відновлення фізичного і духовного стану здоров'я населення, формує виробничий потенціал країни, бере активну участь у формуванні національного доходу (за рахунок заощадження та збільшення індивідуальних та громадських коштів).

Одним із способів забезпечення національної безпеки у сфері охорони здоров'я ми вважаємо діяльність держави в рамках Національної програми президента та уряду «Велике будівництво», яка має на меті побудувати необхідні об'єкти інфраструктури по всій Україні, зокрема такими об'єктами є спортивні майданчики, лікарні, оздоровчі комплекси, центри і багато іншого. Хочемо зосередити увагу на декількох прикладах. В м. Лисичанськ Луганської області реконструюють лікарню, згідно з планом, приміщення лікарні має бути переобладнано для розміщення приймального відділення. Кошторисна вартість робіт складе близько 13,4 млн грн. Завершити роботи заплановано наприкінці грудня 2020 року. Заступниця голови обласної державної адміністрації Катерина Безгинська наголосила, що відкриття сучасного приймального відділення у лисичанській лікарні має принести результат для оперативної медичної допомоги людям [5].

Також, попри карантинні обмеження, на Вінниччині активно ведеться розбудова спортивної інфраструктури. Реконструюється будівля КО Спорткомплекс «Здоров'я». Його особливість - заклад адаптують для потреб людей з інвалідністю. Частина площі відведуть для Вінницького регіонального центру «Інваспорт».

Не можемо не зазначити, що в рамках даного проекту в Миколаївській області реалізується ремонт та до оснащення приймальних відділень шести опорних закладів

системи охорони здоров'я. В контексті реформування системи охорони здоров'я, затвердження госпітальних округів та визначення опорних лікарень, саме приймальні відділення опорних лікарень стануть місцем маршрутизації швидкої допомоги. Оптимізація маршрутів забезпечує швидку доставку пацієнта в лікарню. Разом з тим, багато залежить від персоналу та обладнання в приймальному відділенні. Ось чому реалізація проекту передбачає, серед іншого, переоснащення приймальних відділень. Завдання проекту – приведення всіх приймальних відділень до єдиного стандарту зовнішнього вигляду та оснащення медичним обладнанням [6].

Таким чином, галузь охорони здоров'я є ключовим елементом соціальної сфери та представляє особливий інтерес для забезпечення економічної безпеки країни як визначальний чинник якості життя та людського капіталу. Держава останні роки почала сприяти економічному динамічному розвитку господарчих суб'єктів галузі та створенню сприятливого конкурентного середовища в галузі охорони здоров'я. Подальший розвиток даної галузі, на нашу думку, дасть змогу побудувати дієву систему нейтралізації загроз здоров'ю населення України.

Отже, здоров'я нації як чинник державотворення та безпеки держави є базовою складовою людського капіталу та конкуренто-спроможності країни й перебуває в тісному інтегральному зв'язку з економікою, наукою та обороноздатністю. Здоров'я населення – це й запорука сприятливої соціально-моральної атмосфери та довіри до держави.

Джерела

1. The Social Medicine Reader: Social and Cultural Contributions to Health, Difference and Inequality [Електронний ресурс] / Henderson Gail E. (Ed.). - Durham, NC : Duke University Press, 2015. - Vol. 2. - Режим доступу : <https://www.dukeupress.edu/the-social-medicine-reader-second-edition>

2. Zola Irving. Medicine as an Institution of Social Control / Zola Irving // Conrad P. The Sociology of Health and Illness: Critical Perspectives. - 8th Edition. -N.Y. : Worth Publishers, 2009. - P. 432-441

3. Економічна безпека держави: сутність та напрями формування : монографія / за ред. Л.С. Шевченко. Харків : Право, 2009. - 312 с

4. Вороніна І.С. Фармацевтична безпека як складова економічної безпеки держави в умовах інноваційної моделі соціально-економічного розвитку. Право та інноваційне суспільство. 2016. № 2(7). С. 24 - 28.

5. Пашков В.М. Проблеми правового регулювання відносин у сфері охорони здоров'я (господарсько-правовий контекст) : монографія. Київ : МОРІОН, 2009.- 448 с

6. Велике будівництво на Луганщині: у Лисичанську реконструюють лікарню - Режим доступу : http://loga.gov.ua/oda/press/news/velike_budivnictvo_na_luganshchini_u_lisichansku_rekonstruyuyut_likarnyu

7. Триває реалізація проекту «Велике будівництво» у галузі охорони здоров'я Миколаївської області - Режим доступу : <https://pivdenukraine.com.ua/2020/04/16/trivaye-realizaciya-proyektu-velike-budivnictvo-u-galuzi-oxoroni-zdorovya-mikolaivskoï-oblasti/>

АНАЛІЗ МІЖНАРОДНОЇ ТЕХНІЧНОЇ ДОПОМОГИ В УКРАЇНІ ВІДНОСНО ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Торба А.О.,

здобувач 2 курсу магістратури

Науковий керівник: д.е.н., проф. Семененко І.М.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Анотація. В тезах надано аналіз міжнародній технічній допомозі (МТД) в Україні з точки зору досягнення цілей сталого розвитку (ЦСР). Представлена структура реалізованих проектів МТД за секторами за період майже 30 років та відповідність кожного сектору певним ЦСР. Визначені основні ЦСР, яким приділяється увага в Україні в рамках надання МТД.

Цілі сталого розвитку (ЦСР) – це глобальні виклики, які поставило перед собою людство задля загального покращення рівня життя населення планети Земля. ЦСР ухвалені на період від 2015 до 2030 року і нараховують 17 Глобальних цілей, яким відповідають 169 завдань, також вони офіційно затверджені на Саміті ООН зі сталого розвитку. Україна також затвердила ЦСР Указом Президента України від 30 вересня 2019 року «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» [1] і адаптувала цілі до відповідних вітчизняних викликів [2].

На сьогодні значну роль у досягненні цілей сталого розвитку в Україні та світі відіграють проекти міжнародної технічної допомоги (МТД). МТД – «ресурси та послуги, що відповідно до міжнародних договорів України надаються донорами на безоплатній та безповоротній основі з метою підтримки України» [3]. Проекти міжнародної технічної допомоги готові вкладати серйозні кошти на подолання глобальних викликів сталого розвитку у всьому світі.

В Україні МТД надається з 1994 року. Такі проекти узагальнено поділяються за секторами. Кожен сектор насправді доволі обширний, але за змістом відповідає досягненню однієї із ЦСР. Є данні статистики реалізованих проектів МТД в період с 1994 по 2019 роки структурованих за секторами реалізації (табл. 1).

Таблиця 1

Структура реалізованих проектів МТД за секторами (період 1994-2019 рр.) [4]

Сектор	Кількість проектів	Бюджет загальний, USD тисяч	Структура в загальному бюджеті, %	Відповідність ЦСР
1	2	3	4	5
Аграрний	54	164 183,46	1,70	№2 Подолання голоду
Банківський та фінансовий	37	110 237,31	1,14	№1 Подолання бідності; №8 Гідна праця та економічне зростання
Відновлення Донбасу та ВПО	104	577 175,68	5,99	№16 Мир та справедливість
Економічний розвиток і торгівля	53	185 711,37	1,93	№1 Подолання бідності; №8 Гідна праця та економічне зростання
Енергетика та енергоефективність	152	415 150,76	4,31	№7 Відновлювана енергія; №12 Відповідальне споживання
Комунікації та ІКТ	13	36 949,73	0,38	№9 Інновації та інфраструктура
Навколишнє середовище	113	206 825,54	2,15	№13 Боротьба зі зміною клімату; №14 Збереження морських екосистем; №15 Збереження екосистем суші

1	2	3	4	5
Національна безпека та оборона	145	1 919 770,71	19,92	№16 Мир та справедливість
Освіта і наука	290	257 683,11	2,67	№4 Якісна освіта
Охорона здоров'я	99	270 547,55	2,81	№3 Міцне здоров'я
Промисловість та МСП	24	72 793,47	0,76	№1 Подолання бідності; №8 Гідна праця та економічне зростання; №12 Відповідальне споживання
Регіональний розвиток	137	476 537,51	4,94	№11 Сталий розвиток міст та спільнот
Соціальна інфраструктура та послуги	30	81 644,07	0,85	№11 Сталий розвиток міст та спільнот
Транспорт та інфраструктура	55	128 313,80	1,33	№11 Сталий розвиток міст та спільнот
Урядування та громадянське суспільство	234	789 562,12	8,19	№11 Сталий розвиток міст та спільнот
Ядерна безпека	178	3 944 998,85	40,93	№17 Партнерство заради стійкого розвитку; №12 Відповідальне споживання
Разом	1718	9 638 085,02	100,00	

Даний розподіл є дуже спрощеним, і зрозуміло, що кожен сектор можливо структурувати на менші сектори та аналізувати кожен окремо і більш детально розглядати їх відповідність реалізації окремих ЦСР. Але навіть такий аналіз дає змогу оцінити яким саме ЦСР приділяється увага в Україні принаймні за надання МТД: №8 Гідна праця та економічне зростання; №11 Сталий розвиток міст та спільнот; №16 Мир та справедливість. Якщо системно порівнювати такі фактичні розподіли з тими проєктивними розподілами, які розроблено у [6, 7] на базі методу формування цільової структури використання коштів [8, 9], то можна дійти висновків як щодо непропорційності фактичних трат, так і навпаки про напрямки удосконалення цільової структури видатків.

Джерела

1. Указ Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text> 10.11.2020

2. Семененко І. М. Забезпечення сталого розвитку регіону: інституційні засади та трансформація цільового управління підприємствами : монографія. Сєверодонецьк : СНУ ім. В. Даля, 2017. 370 с.

3. Постанова КМУ від 15 лютого 2002 р. № 153 «Про створення єдиної системи залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/153-2002-%D0%BF#Text> 10.11.2020

4. Офіційний портал координації міжнародної технічної допомоги (МТД) в Україні – ProAID [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://proaid.gov.ua/> 10.04.2020

5. Semenenko I., Halhash R., Ivchenko Y. Role of international organizations in promoting sustainable development in conflict-affected regions: case of Luhansk region in Ukraine. *European Journal of Sustainable Development*. 2019. Vol. 8, No 2. P. 21–34. DOI: 10.14207/ejsd.2019.v8n2p21

6.Кобцева Д. А., Кривуля П. В.Визначення методом парних порівнянь відносної значущості цілей керованого впливу на соціум на прикладі декларованих ООН цілей сталого розвитку. *Управлінська діяльність: досвід, тенденції, перспективи* : матеріали всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. для здобувачів вищої освіти і молодих науковців, Ч. 2. Харків: ХНУБА, 2019. С.133-138.

7.Кривуля П. В., Кобцева Д. А. Когнітивні ризики у оцінюванні відносної значущості складових комплексу цілей мегапроектів: абераційний ризик інтуїтивних переваг та консолідаційно-наведений ризик довільних порядків згортки. *Наукові вісті Далієвського університету* : електронне наукове фахове видання. 2019. №17. DOI: <https://doi.org/10.33216/2222-3428-2019-17-12>

8.Кривуля П. В., Ягодкина О. В. Выявление и обзор возможных методов формирования целевой структуры использования денежных средств. *Вісник Східноукраїнського державного університету*. 2005. No 2(84). С. 116-123.

9.Кривуля П. В., Ягодкина О. В. Формирование целевой структуры использования денежных средств предприятия. *Економіка. Менеджмент. Підприємництво*. 2005. Вип 13. Ч.1. С. 91-103.

РОЗВИТОК ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБІГУ В СИСТЕМІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

Гютюнник В.К.,

здобувачка 2 курсу магістратури

Науковий керівник: к.е.н., доц. Моргачов І. В.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Анотація. В дослідженні розглянуто теоретичні аспекти організації електронного документообігу в органах публічної влади. Проаналізовано переваги та основні проблеми впровадження системи електронного документообігу в цих органах. Запропоновано рекомендації для забезпечення подальшого вдосконалення електронної взаємодії між органами влади і громадянами.

У сучасній Україні відбувається швидкий розвиток інформаційних технологій і, зокрема, їх практичне впровадження в органи публічної влади. Системи електронного документообігу відносяться до нових інформаційних технологій. Тема розвитку електронного документообігу за останні п'ять років особливо актуальна для нашої держави. Структури органів публічної влади є стабільними споживачами цієї системи.

Поняття «електронний документообіг» нерозривно пов'язане з поняттям «система електронного документообігу (СЕД)». Система електронного документообігу (СЕД) - програмні засоби для створення документів, їх обробки, передачі, зберігання, узгодження та інших операцій, що реалізуються з використанням інформаційно-телекомунікаційних мереж [1]. Вагомий внесок у дослідження питання електронного діловодства, документообігу внесли вітчизняні вчені: Г. Асєєв, Ж. Кудрицька, О. Матвієнко, А. Ніколашин, Г. Охріменко, М. Цивін тощо.

Розглянемо, які ж документи дали початок розвитку системи електронного документообігу в органах публічної влади. Це Закон України «Про Національну програму інформатизації». Даний Закон вступив в силу у 1998 році. Його метою є забезпечення можливості доступу всіх громадян до інформаційних ресурсів державних органів [2]. У 2003 році був розроблений Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг». Мета цього закону – запровадження правових умов для застосування електронного документообігу та використання

електронних документів. За цим законом електронний документі визнається рівнозначним документу на паперовому носії.

Одним з пріоритетних завдань для органів публічної влади та місцевого самоврядування України є вдосконалення роботи з електронними документами. Цьому сприяло розпорядження Кабінету Міністрів України від 20 вересня 2017 р. № 649-р «Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні» [3]. Повний перехід державних структур в систему електронного документообігу можливий до 2021 року, як вважають багато фахівців.

Системи електронного документообігу дозволяють вирішити комплекс завдань по автоматизації документообігу та інших напрямків роботи органів влади. Серед завдань можна виділити найголовніші:

- забезпечення скорочення трудових витрат і часу на обробку і підготовку документів;
- якісно підвищити оперативність (дотримання встановлених законодавством термінів) надання послуг населенню;
- забезпечення відкритості і доступності інформації про роботу органів публічної влади, а також послуг, які вони надають.

Такі завдання є одними з пріоритетних для включення СЕД в єдину технологію електронного уряду України.

Розглянемо, яке значення відіграє вдосконалення системи електронного документообігу для розвитку України в сучасних умовах. Впровадження електронного документообігу дає можливість знизити обсяг паперових носіїв інформації. У сучасній державі розвиток електронного документообігу має стратегічний характер, так як електронний документообіг активно застосовується Міністерством фінансів України, Міністерством цифрової трансформації України, Державною казначейською службою України та іншими державними органами. На регіональному рівні системи електронного документообігу також впроваджуються. Наприклад, Луганська обласна державна адміністрація використовує систему електронного документообігу, електронної взаємодії та самоврядування «Стратег.Смарт».

Завдяки впровадженню електронного документообігу скорочуються матеріальні, трудові витрати на оформлення та обробку документів, економія часу на їх узгодження і затвердження та багато інших позитивних моментів. А так же використання СЕД в державних органах має такі переваги: прозорість процесів; відстеження історії кожного документа; забезпечення безпеки і конфіденційності документів; зниження різних видів витрат (тимчасових, матеріальних, транспортних) тощо.

Електронний документообіг має багато переваг, але є і проблеми. Наприклад, проблеми із забезпеченням збереження і безпеки електронної інформації, недостатня законодавча і технологічна база, необхідна для використання і ведення електронного документообігу, що може гальмувати його впровадження. Якщо розглянути складнощі, які виникли при впровадженні системи «Стратег.Смарт» в Луганській обласній державній адміністрації - це невідповідність кадрів, витратність переходу на електронну систему, створення різного доступу до документів, оскільки деякі з них містять державну таємницю і мають бути в закритому доступі.

У сучасній Україні проблеми правового регулювання електронного документообігу набувають все більшої актуальності. Це пов'язано з впровадженням ефективних інформаційно-комп'ютерних технологій практично в усі сфери суспільно-виробничої діяльності, наприклад, взаємодія населення з органами

публічної влади. Ще одна важлива проблема - це архівна робота з електронними документами, зі збереженням їх юридичної сили. Державна архівна служба України, обласні архіви тільки починають розглядати можливість комплектування електронними документами на постійній основі. В останні роки тільки почали з'являтися спеціалізовані архіви по державному зберіганню електронних документів. Разом з тим при впровадженні СЕД в державних органах необхідно враховувати високі вимоги до забезпечення безпеки даних і обмеження доступу.

Проблемою для державних органів є консерватизм співробітників, часто слабкий кадровий склад. Ця проблема може бути вирішена в рамках перспективних програм підвищення кваліфікації співробітників державних органів [4].

Для вирішення проблем застосування електронного документообігу в державних органах України можна запропонувати такі варіанти, як:

- підвищення рівня освіти громадян в сфері інформаційно-комунікаційних технологій;

- підвищення мотивації в розвитку здібностей до інформаційних технологій і застосування електронного документообігу в усіх сферах діяльності громадян (це взаємодія електронних громадян і електронної держави, організація електронних платежів комунальних послуг, отримання освіти через електронне освітнє середовище в усіх напрямках діяльності).

На сьогодні в Україні продовжують удосконалюватися системи електронного документообігу, набирають актуальність питання, пов'язані з побудовою «цифрової економіки», в якій важливою умовою конкурентоспроможності як окремих компаній, так і національної економіки в цілому є ефективне впровадження і застосування цифрових технологій, що відзначається на державному рівні, наприклад, в «Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки».

Відповідно до вищезазначеної Концепції першочерговими проектами цифрових трансформацій національного масштабу визнаються проекти в таких сферах, як громадська безпека, освіта, охорона здоров'я, туризм, електронна демократія, екологія та охорона навколишнього природного середовища, життєдіяльність міст, безготівкові розрахунки, гармонізація з європейськими та світовими науковими ініціативами, державне управління [5]. Наприклад, планується запровадити:

- концепції цифрових робочих місць;
- розвиток дистанційної форми освіти;
- розвиток електронного голосування виборців тощо.

Крім того, в рамках цієї ж Концепції перехід медичного документообігу в електронний формат - одне з головних завдань цифрової медицини. При цьому важливим елементом розбудови цифрової медицини є впровадження телесистем для надання дистанційних медичних послуг громадянам [5].

Таким чином, основним завданням розвитку системи електронного документообігу в органах публічної влади є підвищення якості інформації. Інформація стане більш доступною і прозорою для громадян. Система електронного документообігу в цих органах покликана не тільки вирішувати проблеми доступу громадян до інформації про діяльність державних органів, а й підвищити ефективність діяльності державної влади, зробити процедуру прийняття державних рішень прозорою для суспільства, а також підвищити соціальну відповідальність посадових осіб за прийняті рішення.

Джерела

1. Гаврилов, М. В. Информатика и информационные технологии: учебник для прикладного бакалавриата [Електронний ресурс] / М. В. Гаврилов, В. А. Климов. - 4-е изд., перераб. и доп. - М.: Издательство Юрайт, 2014. - 383 с. – Режим доступу до ресурсу: <https://cutt.ly/VgIX5NV>.

2. Про Національну програму інформатизації: Закон України від 04.02.1998 № 74/98-ВР [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. - Режим доступу до ресурсу: <https://cutt.ly/hgIX6Ro>.

3. Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20.09.2017 № 649-р [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. - Режим доступу до ресурсу: <https://cutt.ly/2gICyLi>.

4. Шафеева Ю. И. Система электронного документооборота в органах государственной власти [Електронний ресурс] / Ю. И. Шафеева, Н. Н. Быкова // Молодой ученый. - 2015. - № 23. - С. 78-81. - Режим доступу до ресурсу: file:///C:/Users/087A~1/AppData/Local/Temp/moluch_103_ch1_1.pdf.

5. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 № 67-р [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. - Режим доступу до ресурсу: <https://cutt.ly/igICseP>.

6. Моргачов І.В. Впровадження електронного документообігу в організації: проблеми та шляхи їх вирішення / І.В.Моргачов // Бізнес Інформ. - 2018. - № 9. - С. 189 - 193.

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ФУНКЦІОНАЛЬНО-ВАРТІСНОГО АНАЛІЗУ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Шестопалов В. І.,

здобувач 4 курсу бакалавріату

Науковий керівник: к.е.н., доц. Кривуля П. В.

Східноукраїнський національний університет імені В. Даля

Анотація. Запропоновано шлях адаптації методу функціонально-вартісного аналізу до умов використання у аналізі програм забезпечення сталого розвитку.

Функціонально-вартісний аналіз (ФВА) є перевіреним методом, який використовують у вирішенні різних економічних завдань, у НДДРС, у менеджменті, у маркетингу, у ціноутворенні, тощо (ці питання вже було деякою мірою розглянуто у [6-8]). Фундаментальний постулат ФВА полягає в тому, що витрати, понесені підприємством, надалі мають бути порівнянним із здійсненням будь-якої функції об'єкта ФВА, а також дуже велику роль відіграють значимість і перевага цієї функції з точки зору досягнення основної мети даного об'єкта. До того ж, цей метод є найекономічнішим і доступним для багатьох суб'єктів господарювання. А ФВА замість того, щоб його ефективно використовувати, марно починають забувати, а він досить універсальний, щоб бути застосованим для аналізу майже будь-яких об'єктів аналізу, оцінки, проектування, планування, контролю. Для визначення суті програми забезпечення сталого розвитку Організація об'єднаннях націй сформулювала 17 цілей сталого розвитку, тобто репрезентувала саме функціональну сторону програми, що надає змоги аналізувати цілі сталого розвитку як об'єкта ФВА. Певною мірою такі

експертизи бюджетів наближаються до методу розподілу коштів за пріоритетами (його подано у [1-5]). Але оскільки ці цілі надто складні та комплексні, та мають специфіку у різних регіональних умовах втілення, то звісно ФВА вимагає ускладнення, яке б полягало також у диференціюванні понять функціональності і вартості. Слід враховувати, що загальний підхід співставлення функціональності та вартості є притаманним не тільки методу ФВА, а є джерелом утворення цілої родини методів аналізу (про що у [4]).

Причому слід акцентувати увагу на тому, що багато функціональних характеристик мають як позитивну, так і негативну інтерпретацію, у тому числі у залежності від ролі груп акторів (цю тезу було обґрунтовано, наприклад, у [6]). Така ситуація складується не тільки з такими надскладними об'єктами аналізу як сталий розвиток людства, – це стосується будь якого складного об'єкту, функціонування якого має багатокритеріальне поле оцінювання. Так, наприклад, продуктивність експлуатації полягає безпосередньо у призначенні для того, хто буде користуватися. Але розвинутість продуктивності корелює зі складністю у використанні, що зазвичай інтерпретують як негативну рису оцінюваного об'єкту. Економічність також є як позитивною, так і негативною, хоча також є дуже важливою характеристикою багатьох економічних об'єктів: наприклад, товарів як для виробника, так і для покупця. Це пояснюється тим, що виробники намагаються зробити товар більш економічним не тільки в ціні, але і, відповідно, за функціональністю (залишивши тільки найпотрібніші функції), але для покупця це не завжди добре. Деякі покупці акцентують свою увагу не тільки на ціні, але і на функціональності. Ремонтпридатність обумовлена тим, яка буде складність ремонту, тобто, настройка або поломка можуть бути різними, у залежності від функціональності товару. Компактність, сучасність та ергономічність (економія ресурсів користувача) відносяться не тільки до позитивної інтерпретації, а й до негативної. Це можна пояснити тим, що всі ці складові таблиці несуть деякі незручності конструктору, технологу, механіку та іншим, так як, створюючи продукт, перед ними стоїть головна мета – привести продукт до якомога повного функціонування (робочого стану), але зробити компактний продукт набагато складніше. А принципал, тобто замовник, сам для себе вирішує: влаштовує його цей товар або ж доцільніше придбати більш компактний. Довговічність має позитивну інтерпретацію, так як покупець зацікавлений в тривалості роботи продукту (а це безпосередньо відноситься до якості продукту), так і виробник. Доступність також відноситься до позитивної інтерпретації, так як будь-який товар має бути доступним як для вищого класу, так і для середнього і нижчого класу суспільства. Може функціональність більш дорогих товарів буде більше, через що середній (нижчий) клас не зможе собі його дозволити, проте він зможе дозволити собі ту ж саму продукцію, але з меншою функціональністю і комплектуючими товару. Позитивну інтерпретацію мають також наступні складові якості: якість упаковки, якість засобів обслуговування, якість супроводжуючих та забезпечуючих компонентів. У полі цілей сталого розвитку все частіше лунають негативні оцінки щодо надмірного використання ресурсів на упаковку та сервіс, щодо великого обсягу сміття з тари та упаковки.

Засоби виробництва залежать від внутрішньої політики підприємства. Від цього буде залежати вартість, а це важлива характеристика для обох сторін (покупця і виробника). Собівартість – витратна частина на продукцію, від якої дуже залежить вартість самого товару на ринку. Під ризиками вартісних показників мається на увазі, що не завжди можна передбачити вартість самого товару, витрати на цей товар.

Бізнес – це завжди ризик та, чим він більше, тим більше має бути і вигравш. Також варто відзначити, що фінансові ризики менше середнього рівня мають позитивну інтерпретацію і не понесуть значних загроз для підприємства. Але, якщо ці фінансові ризики вище середнього рівня, то ці загрози можуть стати глобальними для підприємства, тому це можна віднести до негативної інтерпретації. Ще більшою мірою такі міркування стосуються господарських об'єктів більшого розміру: регіонів, країн, всієї планети, бо цілі галузі виробництва зникають через зміни у структурі попиту, певні регіони мають рудиментарне населення, яке вже не може знайти роботу у регіоні, війни та економічні депресії виключають значні людські групи з процесів продуктивного виробництва.

Якщо докладати зусиль до адаптації складу функціональних властивостей об'єкту аналізу для забезпечення можливості використовувати ФВА як метод аналізу окремих складових програми сталого розвитку, то можна дійти висновку, що характеристик може бути дуже багато. Але по-перше, використання такого методу може подолати певні труднощі, які виникають при уявленні про цілісність програми, а тому наблизить до однакового тлумачення програми забезпечення сталого розвитку усіма заінтересованим суб'єктам; а по-друге, може йти шляхом прямої декомпозиції головних функціональних характеристик програми: сприяння сталості та сприяння розвитку. Йдучи таким шляхом можна розробити певне дерево характеристик функціональності загальної та будь якої окремої програм забезпечення сталого розвитку. За гілками такого дерева оцінок можна бути не тільки порівнювати за рівнем проблемності та успішності у полі досягнення цілей сталого розвитку регіони, галузі, муніципалітети, підприємства, тощо, а й обґрунтовувати ефективні програми сталого розвитку у господарських об'єктах будь якого розміру та призначення.

Джерела

1. Кривуля П. В., Ягодкина О. В. Выявление и обзор возможных методов формирования целевой структуры использования денежных средств. *Вісник Східноукраїнського державного університету*. 2005. No 2(84). С. 116-123.
2. Кривуля П. В., Кобцева Д. А. Когнітивні ризики у оцінюванні відносної значущості складових комплекса цілей мегапроектів: абераційний ризик інтуїтивних переваг та консолідаційно-наведений ризик довільних порядків згортки. *Наукові вісті Дніпровського університету* : електронне наукове фахове видання. 2019. №17. DOI: 10.33216/2222-3428-2019-17-12
3. Кривуля П. В. Метод поприоритетных расходов – частная реализация общего метода лимитирования риска. Модернізація фінансово-кредитної системи: досвід та перспективи : тези доповідей II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, м. Сєвєродонецьк, 27-29 квітн. 2015 р. Сєвєродонецьк : СНУ ім. В. Даля, 2015. С. 150-154.
4. Кривуля П. В., Ягодкина О. В. Методы сопоставления функциональности и стоимости элементов целевой структуры финансирования. *Теоретичні та прикладні питання економіки*. Зб. наук. праць Інституту конкурентного суспільства Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Вип. 7. К.: Видавничо-поліграфічний центр „Київський університет”, 2005. С. 202-209.
5. Кривуля П. В., Ягодкина О. В. Формирование целевой структуры использования денежных средств предприятия. *Економіка. Менеджмент. Підприємництво* : зб. наук. пр. / Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. Вип 13. Ч.1. Луганськ : СНУ ім. В. Даля, 2005. С. 91-103.

6. Кривуля П. В., Шестопапов В. І. Групи економічних акторів-користувачів функціонально-вартісного аналізу за ознакою сполучення інтерпретацій окремих складових характеристик функціональності та вартості. *Соціально-компетентне управління корпораціями в умовах поведінкової економіки* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. Луцьк: СНУ ім. Л. Українки, 2020. С. 361-364.

7. Шестопапов В. І. Функціонально-вартісний аналіз витрат на розвідувальні маркетингові дослідження. *Майбутній науковець – 2019* : матеріали всеукр. наук.-практ. конф. Северодонецьк: СНУ ім. В. Даля, 2019. С. 82-83.

8. Шестопапов В. І. Щодо змісту та спрямованості попереднього маркетингового дослідження з точки зору інтерпретації релевантності його розміру та структури бюджету. *Південноукраїнські наукові студії* : матеріали всеукр. наук.-практ. конф. студентів та молодих вчених. Одеса: ПНПУ ім. К. Д. Ушинського, 2020. С. 58-61

**ВСТУПНЕ СЛОВО
КЕРІВНИКА ТРЕНІНГУ З ВИКОРИСТАННЯ ПРОЦЕДУРИ
ЛАНЦЮГОВОГО ВИДОБУВАННЯ СЕНСУ З АКРОНІМІВ:
ЧОМУ ІНОДІ МАЄМО ОЗНАЧУВАТИ ЗНАКИ,
А НЕ ТІЛЬКИ ПОЗНАЧАТИ ЗНАЧЕННЯ**

Кривуля П. В.,

к.е.н., доцент кафедри економіки і підприємництва

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Перш ніж перейти до одного з прийомів активізації креативного мислення, який далі будемо називати ланцюговим видобуванням сенсу і який має прямий зв'язок з природними здібностями людини користуватися мовою і інтерпретувати чужі мовлення і тексти (про що зацікавлені можуть прочитати у еволюційних психологів Джека і Лінди Палмер [6], які декларують це за видатним лінгвістом Ноамом Хомським [1]), корисним буде зробити кілька вступних тез, які не будуть достатньо детальними, але все ж таки пояснять деякі аспекти того процесу, в якому братимуть участь бажаючі використовувати той самий прийом активізації мислення – ланцюгове видобування сенсу.

Отже, перше зауваження стосується звичності словесних і мовних шаблонів, які ми використовуємо в повсякденному житті: мова призначена для спілкування і розуміння; тобто науковою мовою це називають так: має дві основні функції, комунікативну і когнітивну. Однак у багатьох людей і в багатьох ситуаціях, в яких люди використовують мову, комунікативна функція як би домінує над когнітивною. Але навіть використання мови у спілкуванні без підключення когнітивної функції перетворює спілкування в черговий дискурс: «Добривдень! Як справи? Будь ласка...». І, на жаль, люди часто стають на рейки шаблонного використання вже освоєних слів і зворотів, лінуючись скласти нові або зрозуміти те, чого не чули раніше. При цьому їхній мозок постійно обробляє всі відомості, які до нього надходять, і починає розуміти більше, ніж його господар готовий висловити (свідомість, яка каже «Я», – лише маленький продукт нашого мозку). Виходить, що у свідомості людини накопичуються глибинні смисли, які поки що не знайшли вираження в звичних формах мови. А щоб зрозуміти вагомість цієї досить неоднозначною, але такої, що вимагає засвоєння, думки, досить задуматися над досить простою тезою: мова є обмеженою системою елементів і зв'язків, але кількість текстів, яку може створити мова, – потенційно нескінченна. І кожен з нас, будучи носієм мови, є також як би носієм потенційної нескінченності текстів, потенційно осмислених, але ще ніким не висловлених.

І ось це-то і породжує питання: як вивудити з себе ці потенційні смисли, якщо вони не зрозумілі як почуті мови і не прочитані як тексти деяких адептів сенсу? Але в тому-то і питання, що якби кожна людина була орієнтованою лише тільки на те, що вона буде розуміти і засвоювати думки, що висловлені в текстах кимось іншим, то ніяких висловлених думок і не було би зовсім. Були б тільки чергові дискурси: вітання, питання про ціну і свіжість продуктів у магазині, перекази побаченого, повідомлення про стан погоди, тощо. А може бути і того б не було... І якщо деякі люди обходяться без того, щоб породжувати думки, то та талановита молодь, яка

вступила до вищої школи, обов'язково має навчатися, і в ході навчання все-таки навчитися породжувати думки, які будуть сформульовані за правилами мови. Мова та ж сама, з тими ж словами і тією ж граматиною, але думки нові.

Друге зауваження стосується співвідношення понять знак, значення, позначення, означення. Людині природно користуватися знаками і значеннями, а також природно позначати знаками значення, і означати знаки значеннями. Вжите тут слово «природно» означає, що це відбувається у відповідності з вродженими біологічними здібностями людини вживати мову (в тому сенсі, в якому про це сказано в [6]), а в навчанні людина може тільки удосконалювати ці властиві йому від народження здібності. Тобто ці здібності є у всіх нас, інакше б ми не були носіями хоча б однієї мови. Але хотілося б акцентувати увагу на тому, що людина як біологічний вид не тільки вигадує знаки для позначення понять і смислів взагалі, а він вибудовує зі знаків такі системи, які в силу своїх конструктивних особливостей є тим кращими, чим більш легко вони інтуїтивно можуть бути інтерпретовані. Так носії слов'янських мов легко можуть зрозуміти (або думають, що розуміють) слово, яке чується вперше, але яке морфологічно складається з відомих їм складових цього слова: кореня, префікса, суфікса, закінчення. Спробуйте зрозуміти, наприклад, що могли б означати такі слова: продуршлячення або недовилов, і тому подібні. Хоча, звичайно, мова встановлює і історично сформовані обмеження для так званих усталених понять, – і це маємо приймати до уваги. Але ще більш простим прикладом розуміння чогось нечуваного є розуміння словосполучень: такі більш складні розлогі знаки, що вказують на більш вузькі значення. Кожна людина інтуїтивно розуміє почуті або прочитані висловлювання, хоча найчастіше чує їх і бачить у тексті вперше. І навіть якщо в них вставлені раніше нечувані слова. Людина швидше вирішить, що зрозумів, ніж не зрозумів такий новий зворот. Але ж потрібно і професійне знання точних позначень, так званих термінів, щоб не сплутати оборотні фонди і фонди обігу, фондомісткість і капіталомісткість, страхувальника і страховика, адміністративні витрати і витрати адміністрації, технічний аналіз і аналіз техніки, аналіз факторів і факторний аналіз, матеріальні запаси і запаси матеріалів, економіку регіону і регіональну економіку, і так далі і тому подібне.

Третє зауваження стосується синтетичної здатності нашого мозку, або здатності до індукції. Поки тільки ця здатність ще й робить цінним працю наукових дослідників, тому як якщо б для науки була затребувана тільки аналітична здатність людини, то наука б уже давно була автоматизованою. Але поки ще наука не змогла автоматизувати здібності людини до індукції і синтезу гіпотез. Власне, вся наука так і працює: хтось у творчому науковому колективі висуває гіпотезу, а потім весь колектив її перевіряє. І чим більш прямоочним є цей процес, тобто чим більш вдалі гіпотези виникають у колективі, тим більш ефективним є цей колектив. Іноді не оснащеність наукової лабораторії визначає її продуктивність, а наявність у колективі цієї лабораторії, бюро або іншого наукового підрозділу, таких працівників, які вивчилися формуванню продуктивних гіпотез. Найчастіше, саме ці гіпотези є цінною сировиною для наукового вироблення інновацій.

Тому і крадіжка гіпотез – це одна з найважливіших складових сучасної наукової розвідки конкуруючих творчих колективів. Але звідки вони беруться ці вдалі гіпотези? Вони вивуджують їх з голови тих, хто правильно думає і правильно задає собі правильні питання. Можна назвати відповіді на ці питання фантазіями, а можна назвати демоном Сократа... З курсу філософії студенти дізнаються про те, що в ході спілкування з якимось даймоном, за його власною назвою, Сократ отримував думки як би від іншого суб'єкта.

Грецьке слово «даймон» через латинське опосередкування словом «геній», – теж дух, але вже не особистий, а дух роду, – увійшло в нашу мову вже у вигляді поняття «геніальності» і власне «генія», тобто як позначення людини, яка здатна до творчості. Але насправді даймон є у кожного, – треба навчитися спілкуватися з самим собою, позитивно і творчо. І нічого спільного із шизофренією це не має. Недарма ж діалог і побудована на основі діалогу сократична маєвтика традиційно вважалися основними методами навчання в академічній школі.

Маєвтика це у первинному сенсі повивальне мистецтво, але сократична маєвтика – це вже сприяння пологам думки. Адже багато хто, напевно, чув фразеологічний зворот «скоріше вже народжуй», яким кваплять чуже рішення, чужу думку. Цей оборот взявся з промови тих людей, які мабуть отримували академічну освіту. І не варто цьому дивуватися, – багато зворотів розходяться в мові як звичні, але породжують такі звороти часто люди, які здатні їх породити. І тим, хто читав діалоги Платона, скоріше за все легше породити нову, але затребувану оточуючими думку. Шкільної освіти може не вистачити для такої творчості не через нестачу обсягу знань, що надають там, – якраз обсяг знань в школі отримують учні дуже навіть великий. Але завдання шкільної освіти визначені потребою дати учням якомога більше вже відомих і сформульованих знань, а завдання вищої школи визначені не тільки поглибленням знань у більш вузькій спеціалізації, а й потребою навчити додавати до вже відомих знань нові, займатися дослідницькою діяльністю, проводити інновації. З одного боку, – коли перелив знань прискорився, і досить комусь з мільярдів людей вирішити задачу, як він тим самим нібито зняв необхідність з інших мільярдів її вирішувати, – начебто немає необхідності всім займатися новаторством. Але з іншого боку, сучасний світ крокує до креативної економіки (або інноваційної), і час працівників, які працюють руками і багаторазовою експлуатацією однієї і тієї ж навички, йде в минуле – затребувані працівники, які здатні виявляти творче начало (про яке, наприклад, пишуть у [2, 5, 7]). І за таких умов продуктивні креативні здібності стають частиною професійних компетентностей працівників найближчого майбутнього. Академічна традиція стає затребуваною в ширшому сегменті професійних справ, і перестає бути долею тільки академіків. Частиною такої традиції виступає і використання аналогій, асоціацій, індукції, гіпотез, правдоподібних постулатів, нечітких ідентифікаторів і чітких універсалій, пошук невідомих, але існуючих ідей, а в навчанні має бути використана також і маєвтика.

Можна також відзначити і таку особливість маєвтики: вона виходить не з того, що той, кого навчають, чогось не знав і йому це повідомили, а виходить з того, що той, кого навчають, все знає, але забув. Відповідно завдання навчання – допомогти згадати тому, кого навчають, це знання за допомогою правильної послідовності запитань. І ця риса проявляє себе також і в творчому мисленні: людина, що знаходиться в пошуку деякого інноваційного рішення, якого він не знав раніше, намагається як би його згадати, вивудити з явних знань це поки ще неявне знання, але відповідне тим, які вважає явно наявними у себе. Як же він може згадати те, чого не знав? А ось може, якщо це знання певним чином зв'язано з усім тим, що він пам'ятає. Інакше: якщо це знання є когерентним решті, що людина знала до того. І він за допомогою питань собі і відповідей на них «наводить» на це нове знання. Саме так в одному з діалогів Платона вчитель за допомогою вірної послідовності питань наводить учня на доказ теореми Піфагора, і учень виявляється здатним довести теорему Піфагора, хоча йому раніше не повідомляли жодного доказу цієї теореми. А наведення – це і є індукція з латині. Найбільш якісними згідно маєвтиці є ті знання учня, які вчитель змусив нібито згадати учня, а щоб не дати йому можливості просто повторити за вчителем, вчитель повинен ні в якому разі сам не сказати те, чого

чекає почути від учня. Звичайно, для навчання в школі такий метод майже не підходить – в школі поширена дидактика. Але якщо в середній школі панує правило «повторювання – мати навчання» і метод «дидактика», то в вищих навчальних закладах, які успадковують академічні принципи і вимагають не лише опанування вже відомого, а набуття здатності формулювати раніше невідоме знання, повинна б все-таки домінувати маєвтика.

Але і маєвтика не вирішує всіх завдань академічної освіти. Крім навчання у вищій школі значне місце має займати наставництво, тому що багато знань та навичок, – або компетентностей як зараз кажуть, – яким навчають у вищій школі, студенти опановують лише тільки за допомогою спільної участі в загальному процесі з тими, хто вже володіє такими компетентностями. Таке наставництво поширене не тільки у вищій школі, – воно має значення в будь-якому професійному навчанні, але приймає особливе значення в тих галузях знань і діяльності, в яких неможливо однозначно сформулювати всі відповідні імперативи правильної дії. Так, наприклад, при навчанні диспетчерів – ця робота часто не вимагає вищої освіти, але є надзвичайно складною і відповідальною – велику роль відіграє пасивна участь у роботі диспетчерської диспетчера, який вже отримав знання, але не досвід, та який тому спостерігає за роботою досвідчених диспетчерів та переймає своєї «нейромережею» на рівні неявного знання всі тонкощі їхньої поведінки. В цілому участь у процесі з наставником відповідає також і поняттю холистичного навчання, яке почало розвиватися в двадцятому столітті та робить акцент на цілісності всіх способів впливу на відчуття того, кого навчають, на формування єдиного потоку всіх форм і видів інформації, що надходять про досліджувані об'єкти. Але це вже відступ від основного лейтмотиву розглядуваного питання: навчання майбутніх академіків здатності індукувати гіпотези.

А тепер все-таки, – після цих вступних пояснень, – повернемося до самого процесу активізації креативного мислення, який у конкретному тренінгу було побудовано на процедурі ланцюжка видобування сенсу. Саму послідовність процедури не потрібно запам'ятовувати задалегідь, тому що знання цих етапів для першого їх проходження скоріше нашкодить, ніж допоможе, і краще розкривати їх крок за кроком, – наступний після закінчення попереднього. Але як вже, сподіваюся, стало ясно, ця процедура пов'язана з природною нашою здатністю до здійснення процесів позначення і означення, а також до здатності індукувати смисли при зіткненні з частково знайомими знаковими об'єктами. В даному випадку цими об'єктами будуть знаки, що побудовані за правилами мови.

Ланцюгове видобування сенсу у першому використанні має такий порядок.

1. Береться коротке слово. Наприклад, «Сноб».
2. Приймається, що це акронім «СНОБ».
3. На кожному з літер пропонується набір слів: соціальний, системний, сильний, слабкий, складний, ...; новаторській, неформальний, ноосферний, ...; освітній, організаційний, ординарний, ...; баласт, баланс, буфер, біфуркація, ... (слова треба самому згадувати і вписувати, – саме ті, що першими приходять на згадку).

4. З'єднувати слова в словосполучення: солідарна новація ординарної біфуркації, системна нестача організаційного буфера, слабкий (сильний) навчально-освітній блок і так далі.

5. Спробувати описати одне зі складених позначень: навіщо воно може знадобитися, в яких умовах, яким акторам, як вони себе будуть вести, якими способами описується і моделюється це явище чи процес, і так далі і тому подібне.

6. Потім слід зробити першу спробу формулювання дефініції, що містить родову категорію, виду відмінність, або, можливо, призначення і інші важливі для цього значення ознаки.

Іншими словами формулу процедури можна висловити так:

Акронім → розшифровка → інтерпретація → формулювання → дефініція.

Акронімом може бути будь-яке слово, хоча слід враховувати рідкісні букви і довжину слова – чим більш довге слово, тим більше понять воно вимагає пов'язати: винайти ВЕЛОСИПЕД куди як складніше, ніж інтерпретувати що таке може бути КІТ. З одного боку малі слова непродуктивні (крім хіба що у рамках тренування), а надто довгі слова також непродуктивні, тому що перетворюють процедуру з активізації креативного мислення у нерозв'язне і безглузде завдання.

Розшифровка акроніма виявляє особисті тематичні уподобання і акцентуації того, хто розшифровує акронім. На цьому етапі згадування і ув'язки слів розкриваються багато мотивів, які займають мозок, виявляються вирішувані підспудно питання. На цьому ж етапі і закладається фундамент майбутньої інтерпретації.

У чомусь дії інтерпретатора схожі з діями студента на іспиті з гуманітарних дисциплін, до якого він не дуже-то добре підготувався: отримує він питання і починає за назвою цього питання намагатися здогадуватися, що ж це могло б означати. Тобто відбувається процес означення знаків. Але і різниця з таким неуспішним іспитом істотна: інтерпретатор сам розшифрував акронім, тобто йому легко інтерпретувати свою вербалізацію певної конструкції зв'язків множини понять.

Природно, застосування таких процедур вимагає тренінгу, – вивчити її як алгоритм недостатньо. І це саме тому, чому також і використання мозкового штурму вимагає тренінгу, або використання методу асоціативних гірлянд. Точно також як мозковий штурм потрібно опановувати на основі організаційно-діяльнісних заходів, і недостатньо дізнатися, що таке мозковий штурм і які його етапи за змістом, так само і у процедурі видобування сенсу треба взяти участь особисто та разом з тим, хто вже нею опанував хоча б якоюсь мірою – тільки тоді (за особистої участі в практиці і при наявності наставництва) будуть отримані міцні навички.

Тепер про матеріалі, що надано у даній секції конференції. За основу розшифровки і інтерпретації було взято акронім DAHL, – достатньо короткий для тренування, але такий, що надає студентам українського вузу можливості широкої індивідуальної інтерпретації, бо складений він не з кирилиці, а з латиниці.

Розшифровкою акроніма могло бути потенційно все, що завгодно: це могло бути просто словосполучення (тобто термін-дериват, якщо кожне або хоча б одне зі слів – термін), або мнемонічний акронім формулювання якогось принципу, і навіть просто перерахування чотирьох слів (але якийсь сенс в цьому переліку повинен бути побаченим і коротко описаним). Наприклад, словосполучення могли б бути такі: Discourse of Avow Headliner (дискурс, що завдає медійний лідер постановки порядку обговорення в суспільстві і формування громадської думки), Disturbing Aversion to Habitual Line (стан спротиву конформістським формам буття, що проявляє себе, можливо, в так званій «кризі середнього віку», або у неприйнятті міщанства та навіть рутин, звикання і поверхневого сприйняття важливих життєвих явищ і процесів), Diversity Along High Line (ефект нечіткої але легкої для апроксимації верхньої межі крайової області, наприклад кордону області припустимих рішень), Domestic Advantages of Homeland (або антипод Disadvantages of Homeland – надамо читачеві самостійно інтерпретувати ці словосполучення).

Можуть бути звичайно і просто чотири слова, але порядок яких і поєднання мають надавати певного сенсу. Наприклад, чотири класи ситуацій поєднання параметрів джерела ініціатив в ієрархії та виду ініціатив, надано на рис. 1 (наведено у відповідності зі схемою з [4]), дають можливість скласти акронім DAHL (Democratic, Autocratic, Holistic, Liberal).

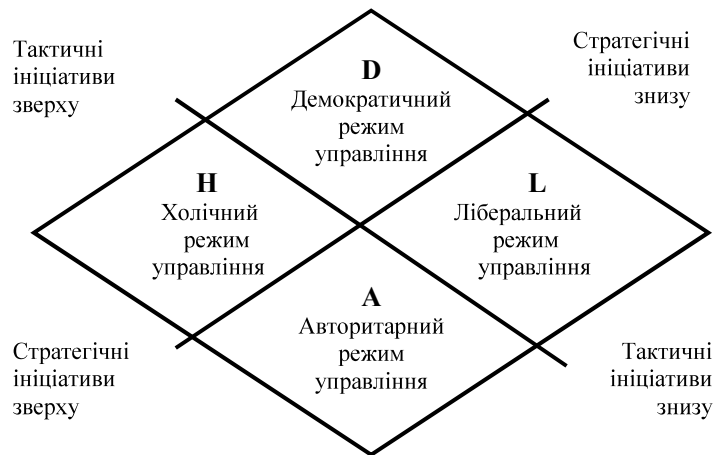


Рис. 1. Класифікація режимів управління

Крім такої DANL-matrix можливі, звичайно, й інші варіанти осмисленого переліку чотирьох слів, заголовні літери яких складаються в той же самий акронім. Наприклад, слова Dark, Ashen, Hoary, Light (темний-похмурий, попелястий, сивий, яскравий) можуть виступати абстрактними нечіткими змінними (термами лінгвістичної змінної), ідеалізуючи якусь концепцію нерівномірності характеристичних функцій нечітких змінних на універсальній множині чітких вимірників, які задають діапазон розпізнавання значень лінгвістичної змінної (адже «попелястий», «сивий» і «яскравий» наближені до одного полюса, і віддалені від «темного», хоча формально і не тільки формально можуть утворювати ряд термів). Така концепція DANL-scale може виражати ідею правдоподібного нерівномірного зсуву термів у будь-якій системі лінгвістичної змінної, роблячи акценти на переходах, що наближені до одного з полюсів градації термів. Адже дійсно в даний час стають поширеними прагматично невиправдані рівномірні «пили» характеристичних функцій, що мають математичний зміст, але не мають економічного, соціального, політичного та іншого змісту, який повинні були б мати, судячи за їхнім призначенням. Відповідно до такої концепції DANL-scale усі «пили» характеристичних функцій нечітких змінних, що зустрічаються в літературі, є скоріше карго-культовим застосуванням концепції фаззі-розрахунків, ніж дійсно її використанням. До слова, і відома аббревіатура ККК може в такому випадку отримати іншу розшифровку: карго-культові компіляції. Як бачимо, не так важлива вихідна аббревіатура або акронім – вони можуть вивуджувати одні і ті ж самі смисли, які при цьому можуть отримати вигляд у різних нових позначеннях.

Де ж можна використати навик у процедурі ланцюгового видобування сенсу? Звичайно, без такого навику можна і обійтися, не можна йому надавати якогось особливого значення. Але навик цей може і знадобитися, і область його застосування не вужче, ніж у того ж мозкового штурму. Хоча і вирішуваний тип завдань і умови застосування різні: якщо мозковий штурм – це груповий процес, і він з більш низькою ймовірністю знадобиться самотньому досліднику, – то ланцюговим видобуванням сенсу можна займатися самому. Знадобиться ця процедура приблизно в тих же випадках, де може стати в нагоді метод асоціативних гірлянд. І стає у нагоді він тоді, коли треба «зійти з рейок» звичного дискурсу у своїй власній голові: коли треба знайти новаторське вирішення питання, а замість цього людина автоматично перебирає варіанти, що відомі йому з минулих подій (з його особистого чи почутого досвіду, але з множини тих рішень, що вже відомі або навіть відбулися). Проте, мозок вже отримав достатньо інформації, щоб її можна було систематизувати та знайти нове рішення. Або вірніше так: в кожен момент часу мозок містить більше інформації, ніж вже систематизовано, сформульовано, вербалізовано – тому

в кожен момент часу може бути виконана робота щодо її «виманюванню» зі сфери неявних знань у сферу явних знань. Саме такі неявні знання, які описує Ф. Бомар [3], але мова тут йде про самостійне їх усвідомлення. Причому такий процес вивудження передбачає, що мозок сам актуалізує ті слова, які необхідні для вербалізації деякої проблеми, складання позначення для неї. Чим мозок спантеличений, – про те він і думає, свідомо чи підсвідомо.

В ході складання представлених у цій рубриці матеріалів автор цих рядків виступав тренером у цьому процесі, але тим, що тільки вів і пояснював, запитував та сумнівався, контролював та сперечався, але всі етапи самої процедури ланцюжка видобування сенсу автори виконали самі. Що ж вийшло в ході конкретного експерименту з акронімом DAHL, які смисли студентам вдалося вивудити з себе під час цієї процедури – є можливість ознайомитися читачеві матеріалів цієї рубрики. На жаль не всі учасники тренінгу змогли довести опис своїх ідей до рівня доповіді про свою пропозицію. Варто відзначити такі з них: запропоновану Р. Р. Летучим ідею «розвитку та нарощування рівня корисної праці» (Development and Accretion of Helpful Labor), запропоновану С. В. Какацій ідею «краху стійкості через надрезервні втрати» (Disruption by Abnormal Huge Loss). Але не будемо втрачати надію, що ці ідеї будуть у подальшому розроблені і презентовані у майбутньому. З іншого боку, слід розуміти, що не всі представлені тут ідеї завоюють собі місце в майбутньому тезаурусі фахівців – роль процедури видобування сенсу на цьому закінчена, далі автори мають бути використовувати багато інших процедур і методів, які використовують у наукових дослідженнях. А щоб використати – мають опанувати.

Джерела

1. Chomsky N. Syntactic Structures. The Hague: Mouton, 1957.
2. Беляцкий Н.П. Интеллектуальная техника менеджмента: учебное пособие. – Мн.: Новое знание, 2001. 253 с.
3. Бомар Ф. Подразумеваемые знания: интуиция против неопределённости. Харьков: Гуманитарный Центр, 2014. 388 с.
4. Гончаров В. Н., Кривуля П. В., Ефремова Л. В. Организационный климат: стиль руководства и режим управления. *Вісник Східноукраїнського державного університету*. 1999. №5 (20). С. 91-97.
5. Комарова З. И. Методы активизации творческого мышления // *Методология, метод, методика и технология научных исследований в лингвистике: учебное пособие*. Екатеринбург: Изд-во УрФУ, 2012. 818 с.
6. Палмер Дж., Палмер Л. Секреты поведения Homo Sapiens. Эволюционная психология. М.: Праймтайм-Еврознак, 2006, 384 с.
7. Тишкина А. О. Способы активизации креативного мышления в менеджменте как фактор развития инновационной экономики. *Векторы благополучия: экономика и социум*. 2015. №4 (19). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/sposoby-aktivizatsii-kreativnogo-myshleniya-v-menedzhmente-kak-faktor-razvitiya-innovatsionnoy-ekonomiki>.

**DELEGIERTES AMT FÜR HEIMISCHE LANDWIRTSCHAFT – СПІЛЬНА
СЛУЖБА З КООРДИНАЦІЇ ВИРІШЕННЯ ПИТАНЬ ВИРОБНИКІВ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ**

Діброва Т. П.,

здобувачка 1 курсу бакалавріату

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Анотація. Запропоновано напрям дослідження можливості і раціональних форм створення спільної служби з координації вирішення проблем сільськогосподарських

виробників, яка б мала на меті формування організаційних форм кооперації розрізаних дрібних і середніх підприємств, які б давали їм переваги великого бізнесу, але і не позбавляли підприємницької самостійності. Напрямок розглядається як один з організаційних чинників стабілізації розвитку аграрного сектора України.

Якщо людина вирішує зайнятися розвитком власного дрібного бізнесу в умовах найсильнішої конкурентоспроможності концернів, то зустрічається з безліччю проблем. Особливо, якщо мова йде про трудомісткій справі, що вимагає багато часу для отримання прибутку, наприклад у сільському господарстві. Нездатність зібрати необхідну суму грошей для започаткування справи є першою вадою на шляху до самостійності. Другою – нездатність розібратися з документацією і невміння вести комерційні справи. Третя – відсутність чіткого плану дії і рамок часу. Необхідність платити податки, утримувати персонал і забезпечувати потреби підприємства за умов невмілого ведення справи часто призводить до передчасного банкрутства. Але такий несприятливий розвиток подій говорить не про нежиттєздатність створеного операційного циклу і незатребуваності створюваного ним продукту, а про слабку життєздатність такого невеликого масштабу підприємництва для сільськогосподарського підприємства. І якщо звернутися до досвіду розвинених зарубіжних країн, то співіснуючі поряд з великим агробізнесом дрібні і середні сільськогосподарські виробники зазвичай функціонують як якийсь підрозділ цього великого агробізнесу, юридично самостійні, але в господарському плані інтегровані в його виробничу структуру, що знімає з них більшу частку навантаження організації підприємницьких функцій, а також необхідності самостійно підлаштовуватися під мінливу кон'юнктуру на ринку сільськогосподарських продуктів (інформацію про це надають роботи [3, 5, 7]), – за своєю організаційною суттю такий дрібний сільгоспвиробник діє не в умовах екстернальних фінансів, а в умовах екстернірованих фінансів (в термінології концепції внутрішніх фінансів, яку описано в [6]). В Україні великий аграрний бізнес займає по відношенню до малого і середнього бізнесу конкуруючу позицію, і незмінно виявляється у виграві, скуповуючи продукти дрібних виробників, не здатних самостійно представляти свій продукт на ринку (про це в [2, 8, 9]). Актуальність сприяння розвитку дрібних фермерських господарств підтверджується, наприклад, роботою форуму «Сприяння дрібним фермерам у виході на ринок» [4].

Таким чином, проблема дрібного і середнього аграрного бізнесу в Україні полягає в організаційній і фінансовій слабкості дрібного і середнього бізнесу сільгоспідприємств, а її розв'язання може бути здійснено в плані розв'язання протиріччя в бажанні бути самостійним підприємством (а це для більшості означає бути малим підприємством), але при цьому мати вигоди крупного гравця на ринку. Тоді передбачуваною метою дослідження шляхів вирішення цієї проблеми стає створення організаційних форм кооперації розрізаних дрібних і середніх підприємств, які б давали їм переваги великого бізнесу, але і не відбирали підприємницької самостійності, – така мета як би обертає проблему недостатньої організаційної стійкості дрібного і середнього сільськогосподарського підприємця. Тобто можна припускати створення структури на взірць синдикатів, але з більшим колом функцій, ніж реалізація продукції (тому що за умов тієї регіональної концентрації виробників подібних сільськогосподарських культур, яка властива сільському виробництву, функцій у синдикату як об'єднання може бути більше), але при цьому без переходу до форм об'єднання, подібним картелю або тресту. Це міг би бути відділ або департамент у структурі державних органів, або служба з делегованими повноваженнями в разі самоорганізації кооперації дрібних і середніх сільгоспвиробників, – розробка конкретного організаційного проекту зі створення такої служби може виступати науково-практичним завданням дослідження.

Для вирішення науково-практичного завдання пропонується дослідити можливість і раціональні форми створення спільної служби з координації вирішення проблем сільськогосподарських виробників – оскільки поки не є ясним, чи має виступати держава одним з організаторів такої служби (і якщо має, то в якій ролі), а якщо немає, то які форми організації і самоорганізації мають бути використані, то дамо попередню назву цій службі таку: Делегована агенція координації взаємодії аграрних підприємств (варіант перекладу на німецьку: *Delegiertes Amt für Heimische Landwirtschaft*). З одного боку призначення цієї служби забезпечувати допомогу виробнику, з іншого – розвивається малий і середній бізнес, такий необхідний для економічного зростання держави. Служба має бути створеною також для реалізації функції поширення набутого ефективними виробниками досвіду, а тому – консультування окремих виробників у питаннях реалізації їхнього товару (продукції), наданні допомоги у складанні плану розвитку компаній и фірм так, щоб знизити ризик випадків банкрутства, та щоб підприємство мало змогу вільно розвиватися. Також служба впливає на правильність рішень виробників у виробництві того чи іншого продукту, ставлячи акцент на тому який продукт має більший попит на ринку.

Крім вирішення питань існуючих сільськогосподарських одиниць, одна з функцій спільної служби з координації вирішення проблем сільськогосподарських виробників, або делегованої агенції координації взаємодії аграрних підприємств, – сприяння створенню та розвиток нових сільськогосподарських підприємств. В цьому напрямку маєтсья на увазі не тільки підтримка і контроль недавно виниклих підприємств, але і допомога у відкритті таких: надання необхідної фінансової допомоги і забезпечення первинними засобами для задоволення потреб сільського господарства, зняття частини тягаря в організації функцій апарату управління. Крім того, агенція може мати у своєму розпорядженні спільні фонди заснувавших її підприємств (не в плані володіння, але в плані розпорядження), а тому виступати в ролі інвестиційного фонду, який діє тільки у сфері певної галузі та делегованих повноважень. У тому числі така дія може припускати й інвестиції у створення і розвиток нового сільгоспвиробництва.

Візьмемо як приклад важливу з точки зору продовольчого попиту область – розведення великої худоби. Необхідними компонентами для відкриття малого бізнесу в цій області є територія, комунікації, персонал. Запитувана допомога надається за допомогою готівки у делегованої агенції з координації взаємодії аграрних підприємств ресурсів або у відповідному грошовому еквіваленті. У останньому випадку важливою є чітка система контролю виділених коштів. Виділена сума підлягає поверненню після закінчення терміну домовленості між делегованої агенцією координації взаємодії аграрних підприємств і фізичною особою. Важливим критерієм у виборі бажаних проектів, яким у майбутньому буде надаватися необхідна підтримка, є наявність частини необхідного інвестиційного капіталу у претендента. Йдеться про суму в розмірі не менш ніж 20% від загальної необхідної суми капіталу. За умов схвалення претендента решта суми забезпечується раніше описаним чином. Способом надання заданої претенденту необхідної безпеки може бути наступна домовленість: у разі недосягнення раніше обумовлених результатів протягом обумовленої кількості років, інвестована делегованою агенцією з координації взаємодії аграрних підприємств сума не виплачується. Також слід виходити з того, що інвестована агенцією сума не підлягає сплаті проценту, бо делегована агенція з координації взаємодії аграрних підприємств не є самостійною комерційною фінансовою установою. Такі інвестиції можуть відбуватися на основі договорів про спільну участь у прибутку, – тобто якщо це і можна назвати кредитом, то не в рамках термінології, закріпленої українським законодавством, а в термінології ісламського кредитування (зміст розкрито, наприклад, в [1]). При поверненні боргу одним платежем можливо передбачення зниження суми

виплати, оскільки в такій ситуації ризики розподіляються між інвесторами. Таким чином, Делегована агенція з координації взаємодії аграрних підприємств, виступає і як консультант, і як управитель на умовах аутсорсингу, і як трастовий інвестиційний фонд, про що маємо сказати докладніше.

Багато людей хотіли б зайнятися введенням сільського господарства. Але розвинути його з нуля досить складно. Головною проблемою є нестача початкового капіталу для вкладення в відкриття підприємства. Наприклад людина хоче зайнятися свинарством. Але для їх розведення потрібні грошові витрати на покупку загону, початкового запасу корму, найм людей, які будуть за ними доглядати – чистильників загонів, оренди території для їх тримання та випасна територія, найнятий ветеринар, який буде робити регулярні щеплення і стежити за загальним здоров'ям тварин, тощо. Людина хоче відкрити бізнес, але у нього не вистачає грошей, а також можливості здійснювати одночасно і трансформаційний процес і трансакційний (й у здійсненні останнього йому могла б допомогти пропонована до розробки служба делегованої агенції з координації взаємодії аграрних підприємств). Тому для сприяння такому підприємницькому почину було б корисно для розвитку сільгоспвиробництва України дати можливість звертатися в пропоновану до розробки службу. Він збирає певну (або рекомендовану службою) суму грошей і звертається до неї з пропозицією розвинути це господарство. Служба (Делегована агенція з координації взаємодії аграрних підприємств) в такому випадку розраховує раціональну суму інвестицій і початкову вартість проекту. Припустимо це буде 100 тисяч, а у даної людини має бути, як було сказано, як мінімум двадцять відсотків від загальної суми. Тоді служба надає йому інших 80 тисяч на умовах, що близькі до кредитування (але кредитом це не варто розцінювати з причин, описаних вище). Якщо бізнес не розвивається, то він має право не повертати ці 80 тисяч, бо ризики інвесторів спільні; якщо ж бізнес йде далі, то він повинен віддати цю суму наприклад на протязі 8 років для відшкодування вкладів партнерів та отримання повної самостійності (якщо така є бажаною). Якщо угода підписується, то служба буде вести регулярну перевірку господарства. Комісія служби підводить підсумки, і якщо господарство має добрий результат, тобто підприємець досягає поставлені норми, то цьому підприємству можуть надавати заохочення, як від служби, так і від держави. Природно, що профіль спеціалізації служби також дозволяє їй допомогти з пошуком замовників. Таким чином користь і вигоду отримують як підприємці, так і держава, яка контролює, регулює і стимулює підприємництво у країні, контролює оплату податків, підтримує вітчизняного виробника, розвиває первинний сектор економіки країни.

Важливою деталлю є організовані на постійній основі ревізії органів управління делегованої агенцією з координації взаємодії аграрних підприємств. Виконання всіх умов договору та встановлених тимчасових рамок, в разі участі або підтримки такої форми з боку держави, може бути підставою для зниження податків і подальших (неописаних тут) заохочень. Протягом перших 10 або більше років кооперація між ринком збуту і виробником здійснюється за допомогою створення делегованої агенції з координації взаємодії аграрних підприємств. Завдяки вищевикладеній моделі кооперації правдоподібно припущення, що зиск матимуть усі взаємодіючі сторони.

Джерела

1. Беккин Р. И. Исламская экономическая модель и современность. М.: Марджани, 2009. 344 с.
2. Губин А. Имеет ли размер значение? URL: <https://latifundist.com/spetsproekt/300-fermery-i-holdingi-imeet-li-razmer-znachenie>
3. Керашева С.А., Лапина Ю.А. Особенности вертикально-интегрированных корпораций в агробизнесе стран Западной Европы. Проблемы и перспективы социально-

экономического развития регионов юга России : Сборник научных трудов по материалам II Всероссийской научно-практической конференции 26 ноября 2015 г. Под научной редакцией А. А. Тамова. Майкоп: Изд-во: АГУ, 2015. С. 40-49.

4. Комитет по всемирной продовольственной безопасности. Содействие мелким фермерам в выходе на рынок : форум высокого уровня 25 июня 2015 года. Справочный документ / Комитет по всемирной продовольственной безопасности. URL: <http://www.fao.org/3/a-av042r.pdf>

5. Мальцева И. С. Кооперация и агропромышленная интеграция в АПК. Сыктывкар: СЛИ, 2013. 88 с.

6. Організаційні форми внутрішньогосподарських фінансів : монографія / В. М. Гончаров, О. О. Кузнецов, П. В. Кривуля, Л. В. Кривуля. Луганськ: Віртуальна реальність, 2013. 270 с.

7. Турьянский А. В., Аничин В. Л. Сельскохозяйственная кооперация и агропромышленная интеграция: Учебное пособие. 2-е изд. испр. и доп. Белгород: Изд-во БелГСХА, 2010. 192 с.

8. Шиян Д. В. Розміри підприємств у системі чинників формування сталого розвитку. *Вісник Білоцерківського державного аграрного університету*: Зб. наук. праць. Біла церва, 2009. Вип. 63. С.53-57.

9. Шиян Д. В. Вплив розмірів підприємства на ефективність сільськогосподарського виробництва. *Формування ринкової економіки*: зб. наук. праць спец. Вип. Аграрна економічна освіта в розбудові конкурентноспроможного сільського господарства України. К.: КНЕУ, 2009. С.599-605.

DIVERSIFIED ABILITY FOR HISTORICAL LINE – МОДЕЛЬ МЕРЕЖИ СКРИПТІВ ТА ПОТЕНЦІАЛ РІЗНОСПРЯМОВАНІСТІ ІСТОРИЧНИХ ЛІНІЙ

Жердева О. О.,

здобувачка 1 курсу бакалавріату

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Анотація. Запропоновано концепцію мережевої моделі фактичних історичних ситуацій і казусів, яка узагальнює за загальними ознаками у типові скрипти розвитку ситуацій. Передбачається найбільш широке використання такої моделі і програмних продуктів на основі неї для діагностики реальних ситуацій і попередження помилок у прийнятті рішень, а в кінцевому підсумку – в забезпеченні сталого розвитку людства.

Для забезпечення сталого розвитку людства неможливо обійтися без вивчення, узагальнення та врахування досвіду, як особистого, так і попередніх поколінь. Однак люди рідко цікавляться історією світу, своєї країни, і навіть забувають багато подій з особистого досвіду, не докладаючи зусиль для їх усвідомлення як досвіду, який може стати в нагоді в майбутньому. Не завжди є можливість дізнатися більше, іноді складно зрозуміти явне. Не знаючи найголовнішого у минулому, люди часто роблять помилки, наслідки яких виснажують суспільство. Використовуючи модель, що узагальнює знання про основні характеристики ситуацій минулого, про хід їхнього розвитку, ролі окремих акторів, можемо порівняти ці ситуації з іншими, і в кінцевому рахунку – вирішити проблеми, які повторюються і несуть за собою втрати, а іноді і загибель мільйонів людей і організацій, руйнування систем (схильність до повторення таких помилок і їхнього впливу на розвиток людства стило надано в [1]). У запропонованій моделі мають міститися відомості про діяльність відомих особистостей, їхні наслідки; про злочини й війни, їхній характер, розслідування; дані про культурні, освітні напрямки. Крім того, там має бути в наявності

дослідження медицини, не тільки як стандартна допомога лікування медикаментами, а й різні узагальнення, аж до видів використання цілющих трав. Має бути представлено розвиток кожного століття в тому обсязі, наскільки це відомо. Надійність і точність даних допоможуть зв'язати певну павутину, яка зрозуміла для роздумів кожному. Тобто за допомогою даної моделі можливо уникнути помилок предків. Але в такому вигляді пропонується "павутина" фактичних подій не містить альтернативності розвитку ланцюга подій, а тому лише інформує зацікавлених, допоможе їм при вирішенні політичних проблем, покаже ситуації з різних сторін, і їхній вплив на суспільство. Метафорична «павутина» відображає зв'язаність історичних ліній різних особистостей, груп, спільнот, організацій, – зв'язка ліній у моделі не передбачає альтернативності ліній, а лише взаємний вплив, іноді на рівні екстерналій (подібно до того, як це описує Г. Таллок у [6]). Однак це первинний вигляд моделі, що передбачає на її основі створення більш ускладнених за змістом і призначенням, в тому числі передбачає і появу альтернативності результатів ситуації.

В такому первинному вигляді модель призначена для людей віком від 18 і до 55 років. Таке широке охоплення дорослого діяльного віку вимагає пояснень. У цьому віці люди найбільше розмірковують і розвиваються як зрілі особистості. Від 18 років стають важливими цікаві ідеї (діагностика і кваліфікація реальних випадків, систематизація та побудова узагальнюючих схем на основі побаченого), до 35 років відбувається втілення свого уявлення про світ у стійку поведінку в суспільстві, в соціальний статус, а ближче до 45-50 років – повне осмислення задуманого, втілення в життя програм на основі життєвого досвіду. Тому призначення для людей від 18-ти і до 55-ти років: вивчення подій, створення доповідей, оформлення наукових робіт, винаходи пристроїв та інших новацій, певні можливості переробки інформації. Таким чином, призначення головним чином довідкове та освітнє.

Модель виступає в ролі конкретного джерела даних, яка вибудовує певну послідовність, логічність подій, їхній вплив на суспільство, причини пропонованого рішення. Павутина вже наповнена інформацією з перевірених джерел, наукових книг і статей, доказами вчених. Природно припускати, що всі дані моделі мають бути верифіковані. Користувач не має право вносити будь-які зміни, він може тільки за ключовими словами шукати потрібну для нього інформацію. Це продукт індивідуального користування. Але його можливо використовувати при діагностиці реальних проблемних ситуацій і вироблення рекомендаційних рішень, хоча точних висновків модель не дає, а лише допомагає ідентифікувати відоме за описом. На основі даного матеріалу людина сама приймає рішення щодо свого питання. Але на основі такої моделі вже може бути побудована імітаційна модель для прогнозування розвитку ситуацій («імітаційне моделювання як метод наукового дослідження передбачає використання комп'ютерних технологій для імітації різних процесів і операцій – моделювання» [5, с. 7]). Вона лише робить свого роду аналіз, зв'язаний ланцюжок подій і їх наслідків. Як правильно вчинити, модель точну відповідь не дає, так як це не особа, яка приймає рішення, і система не бачить весь масштаб поточної проблеми або події. Модель надає аналітичну інформацію подібності ситуацій, а людина на основі обробки даних приймає рішення. Використовується в соціально-політичній сфері, економічній і культурній. Політика – це основний напрямок використання даної моделі. Продукт використовується для дослідження, навчання, усвідомлення того, що існувало, як воно змінилося, як вплинуло, що за собою спричинило, хто від ситуацій залишився у вигаді, хто програв, створення нового на основі існуючого. Цей продукт, ймовірно можна створити за два роки в умовах достатнього фінансування і можливості використання достатньої команди ІТ-інженерів і

широкого залучення вчених з декількох областей знання. Спільна робота прискорить процес вміщення даних в павутину. Працездатність будуть підтримувати IT-інженери, що забезпечують систематизований введений в ланцюг фреймів даних вчених, їх доробками і створенням зручного інтерфейсу для роботи з інформацією.

У первинному стані мережа події не передбачає множинності результатів із ситуації, оскільки цього немає в реальності. Але при узагальненні мережі в типові ситуації така множинність з'являється. Тому з'являється можливість і необхідність ввести поняття потенціалу різноспрямованості історичних подій.

Під потенціалом різноспрямованості історичних ліній (Diversified Ability for Historical Line, інакше: різнобічна здатність історичних ліній) пропонуємо розуміти властивість відносної потенційної множинності зв'язків елементів павутинної моделі, в якій зібрані типові ситуації (що історично реально проявилися в різні моменти часу), які впорядковані пов'язаними ланцюжками одна з одною, формуючи певні фактично обумовлені можливі переходи з ситуації у ситуацію. Можливість проводити лінії від давніх часів до сьогодні передбачає лінійний зв'язок, проте лінії стають паралельними і пересічними, оскільки модель може бути представлена в більш компактній формі, з розгалуженням і переходами в контрапунктах: повторювані сюжети історії, хоч і повторюються, але в різних повторах можуть також припускати інший результат, тобто є також інші переходи до інших ситуацій. За своєю сутністю така модель являє собою скрипт, або динамічну сценарну модель діяльності (детальніше можна знайти інформацію в [2, 4, 7]). У певному сенсі вона може бути схожою з дискретною ситуаційною мережею, запропонованою Д. А. Поспеловим (коротко представлено в [3], а ситуаційне моделювання у [8]). Припускаємо, що така модель має практичну цінність і тому існує мотивація її створення, так як вона важлива для сценарної оцінки імовірнісних результатів в тих чи інших політичних, економічних, соціальних ситуаціях спільнот і громад. Якщо проводити деякі паралелі в історії певних моментів часу, вивчаючи їхні можливі наслідки, то можна зробити висновки, що в типовому описі ситуації повторюються, і люди роблять такі ж помилки зараз, як і раніше, але наслідки можуть бути різними, в залежності від конкретних складових ситуації і прийнятих рішень. Погіршення ситуації має тенденцію до дедалі більших за несприятливістю обставин та факторів дії, і відповідно до більшої ймовірності подальшого погіршення: помилки не так часто вчать, а умови прийняття рішення погіршуються, тому і ситуації стають з кожним разом все гірше. Масштаб помилок стає не менше, а більше через розвиток в окремих галузях знань і удосконалення технологій.

Припущення про створення такої моделі, також передбачає можливість знаходження поточної ситуації в ній, або ідентифікації поточної ситуації та можливих фіналів з неї, показуючи користувачеві можливі помилки в типових реакціях на «лінію» подій. Таке зіставлення поточної ситуації з «лініями» моделі потенціалу різноспрямованості історичних ліній, дозволило б уникнути помилки або щонайменше сприяло б обґрунтованому пошуку інших альтернативних методів вирішення проблемних ситуацій. Такий навчальний, імітаційний і діагностичний потенціал моделі різноспрямованості історичних ліній може зробити сприятливий вплив на загальні тенденції у поведінці людей і сприяти більш швидкому встановленню тенденцій розвитку людства, передбачуваних концепцією сталого розвитку.

Джерела

1. Ковалевська І. А. Стійка схильність до хиб як несприятливий фактор сталого розвитку людства. *Цілі сталого розвитку: проблеми і можливості досягнення в Україні та світі* : матеріали всеукр. наук.-практ. конф. Сєвєродонецьк: СНУ ім. В. Даля, 2018. С. 205-208.

2. Моторина Н. В. Лингвокультурные скрипты коммуникативного поведения : монография. Волгоград: ВолгГТУ. 2015. 112 с.
3. Поспелов Д. А. Большие системы. Ситуационное управление. М.: Знание, 1975. 64 с.
4. Стефанкова Л.Н. Проблемы иерархической организации скриптов в тексте короткого юмористического рассказа. *Гуманитарные и социальные науки*, 2014. № 6. С. 184-192.
5. Строгалёв В. П., Толкачёва И. О. Имитационное моделирование. М.: МГТУ им. Баумана, 2008. 280 с.
6. Таллок Г. Общественные блага, перераспределение и поиск ренты / пер. с англ. Л. Гончаровой. М.: Изд-во Института Гайдара, 2011. 224 с.
7. Фолиева Т.А. Скрипт-теория в религиозных исследованиях: поиск оснований. Вестн. Моск. ун-та. Сер. 7. Философия. 2013. №5. С. 78-92.
8. Штапаук, С. С., Кривуля П. В. Ситуационные модели организационного проектирования : монография. Луганск: Ноулидж, 2009. 280 с.

DEFICIT OF ACCESSIBLE HOUSE LAND – ДЕФІЦИТ ЗЕМЛІ ДЛЯ ЖИТЛОВОЇ ЗАБУДОВИ

Кулаков Є. В.,

здобувач 1 курсу бакалавріату

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Анотація. Розглянуто можливість аналізувати дефіцит землі для житлової забудови не тільки як суто фізичної проблеми, а й як економічної проблеми, яку формують специфічне сполучення попиту та пропозиції на ринку землі.

Найбільш загальною економічною проблемою є проблема з доступністю чого-небудь, комплексне розуміння чого лежить в основі й новітньої концепції сталого розвитку. Але одною з первинних потреб людства є потреба у місці для житла, задоволення якої може зіткнутися з дефіцитом землі для житлової забудови. На жаль програма цілей сталого розвитку не приділяє такій проблемі достатньої уваги, хоча й декларує обмеженість ресурсів планети у зв'язку зі збільшенням людства як колективного суб'єкта ресурсовитрачання.

У зв'язку з наявністю такої проблеми пропонуємо для використання таке позначення: дефіцит землі для житлової забудови (Deficit of Available House Land) – потенційний термін, що має позначати обмеження на виникнення нових місць для житла, в силу географічної нестачі місцевості, труднощів законодавчого врегулювання, неможливості забезпечення фінансування на проведення робіт, утворення штучної або закритої монополії на продаж землі або надання орендних послуг, нерентабельність проектів щодо створення нових місць для житла. Англійську назву запропоновано задля забезпечення відповідності вимозі для термінів наявності перекладу. Deficit of Available означає нестачу (дефіцит) чого-небудь. House Land може використовуватися як синонімічний варіант висловлення land of house, тобто позначає землю, на якій знаходиться місце для проживання, що також англійською часто позначають словом Housing, ще одним позначенням для проживання. Housing problems, наприклад, позначають деяке лімітування місць для житла, брак місць проживання для населення.

Таким чином, отримуємо позначення Deficit of Available House Land, тобто дефіцит (брак, нестачу) доступних місць для житла, що за своєю суттю означає нестачу житла для населення, коли держава не надає достатньої кількості місць для житла, або самого житла,

що відповідає попиту на нього, – це породжує проблеми бездомності та посиленою густоти населення в існуючій житловій забудові, так як недолік вільних місць для будівництва житла змушує зростаючі сім'ї жити в одному будинку або квартирі. Це відбувається, оскільки молоді члени сімейства не мають можливості переїхати внаслідок того, що дефіцит землі в країні породив збільшення її кадастрової вартості і відповідно недоступність для бідного і середнього суспільних прошарків.

Не тільки фізична нестача спричиняє таке явище, а й суто економічні закони. Дефіцит землі для житлової забудови виражається в невідповідності наданої пропозиції на житлову місцевість в державі з запитуваним попитом з боку населення, за якої пропозиція значно нижче попиту. Дана невідповідність породжує ріст ринкової вартості на вже існуючі земельні ділянки, що ускладнює їх придбання середнім і бідним прошарком населення. При утворенні штучної (об'єднання декількох підприємств, що надають послуги у будівництві або осіб, що надають послуги орендодавця) або закритої (державної) монополії, особа, яка надає послуги має можливість регулювання рівноважної ціни, що в більшості випадків призводить до збільшення ціни і зниження попиту. Нерентабельність проектів щодо будівництва нових місць для проживання обумовлюється тим співвідношенням витрат і прибутковості проекту, в якому логістичні витрати, заробітні плати робітникам, покупка матеріалів і ресурсів для будівництва та інші витрати перевищують прибуток, що призводить або до збільшення ціни кінцевого будівництва та, відповідно, знижує його доступність, або до відмови від проекту в цілому, що веде до відмирання даної галузі, чого держава не може припустити, оскільки це є одним з ключових показників високої якості життя.

Однак в той час як фізична нестача землі під будівництво житла може бути результатом швидкого розвитку території та її забудови, то економічна нестача землі під будівництво житла може бути результатом тих же самих темпів розвитку території, але при цьому відбуватися при фізичній наявності порожньої землі. Це може бути пов'язано з відносними перевагами різних напрямків освоєння земельних ділянок: дефіцит землі під будівництво житла може бути результатом не фізичної відсутності (нестачі) землі, а специфічного співвідношення цін. Тобто, наприклад, ціна на таку землю (через ціни продажу об'єктів будівництва різним за платоспроможністю категоріям покупців) має бути достатньо дешевше, але продають землю (здають в оренду) одні й ті ж продавці (економічні агенти), та їм немає сенсу продавати землю дешевше, якщо вона може бути продана дорожче. Іншим прикладом може служити співвідношення цін в сільській місцевості (або в зонах дешевої землі під будівництво), де до цін на житло до витрат мешканців додаються ціни на транспорт та інші витрати, у тому числі і часу, що у результаті робить житло «дорогим» для покупців.

У зв'язку з цим відбувається: зростання земельної ренти, через обмежену кількість житла, орендодавці будуть прагнути підвищити ціну оренди на житло; збільшення густоти населення, так як домогосподарства будуть прагнути збільшувати кількість мешканців через неможливість вільно розселятися в різні місця проживання; зростання бездомності серед населення, у зв'язку з нездатністю деякої його частини на придбання або оренду житла; непряме зменшення робочих місць, так як люди, що спеціалізуються в будівельній сфері не будуть залучені в активну реалізацію своїх здібностей; можливий відтік населення в країни, де ринок землі є більш доступним.

Щоб вирішити цю проблему необхідно втручання держави, а саме: дотація та субсидування сфери будівництва житлової землі; розробка та регуляція законодавчої бази щодо недопущення монополізації ринку, а також контроль за її виконанням; стимуляція забудовників на будівництво місць для проживання, на відміну від інших типів споруд.

Дане явище є актуальним на сьогоднішній день, оскільки описує багато проблем, пов'язаних з будівництвом та заселенням житлової місцевості, включаючи проблеми бездомності, зростання вартості земельних ділянок та їхньої ренти, охоплює парадокс виникнення нерентабельності проєктів щодо забезпечення життєво необхідними благами населення. Це явище має бути досліджено, тому що критично важливо розуміти джерела і причини виникнення проблем описаних вище, а також шляхи їх вирішення, оскільки від цього залежить рівень життя в державі, а також можливості для його покращення.

DEMOCRATIC ACTIVE HORIZONTAL LOCKDOWN – ГОРИЗОНТАЛЬНЕ БЛОКУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НА ЗАСАДАХ САМООРГАНІЗАЦІЇ

Лисак Д. В.,

здобувач 1 курсу бакалавріату

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Анотація. Запропонована концептуальна ідея горизонтального блокування діяльності на засадах самоорганізації (Democratic Active Horizontal Lockdown), яка може бути впроваджена у організаціях зі спільними інтересами будь якого масштабу та рівня.

Питання сталого розвитку людства складають також питання сталого розвитку країн та окремих спільнот. Тому мають бути спільними проблемні питання забезпечення економічної безпеки та забезпечення сталого розвитку.

Через неналежну звітність багатьох кооперативних організацій та перевірки їх на замовчування та фальсифікацію реальних доходів [2]. Національний Банк разом із Державною фіскальною службою для вирішення нагальних питань могли би створити підрозділ, який би існував проти економічних правопорушень та сутність якого, напевно, відповідало би поняттю, яке пропонуємо назвати горизонтальне блокування діяльності на засадах самоорганізації (Democratic Active Horizontal Lockdown).

Працівники цієї сфери мали би за мету робити аудиторські перевірки та дивитися за рухом офшорів, а у випадку порушень мали б повноцінне право винести діяльність компанії на обговорення, а комісія негайно мала припинити цю незаконну діяльність (незаконною у відповідності до [1]) та обмежити права організації, заблокувати її рахунки. Така організація має, на нашу думку, щось спільне з роботою НАБУ (Національного Антикорупційного Бюро), але має свої особисті завдання, хоча об'єднати діяльність двох таких департаментів для боротьби з економічними злочинами було б також доцільно. На сьогоднішній день є певні органи, які контролюють та перевіряють облік організацій, але будь які агенції, яким делеговані будуть такі права, самі можуть стати корумпованими. Стає проблема «жандарма над жандармом». Тому й виникає ідея виконання контрольних функцій на засадах самоорганізації. Якщо усі державні агенції повинні робити публічні звіти щодо руху їхніх засобів, а ці звіти можуть бути перевірені будь якою особою, яка має знання та досвід, то питанням стає лише створення механізму, який унеможливує роботу агенцій, які діють з виявленими порушеннями. Це може стосуватися будь яких спільних фондів, тобто зробити ту ж саму політику оподаткування та інші схожі економічні належності більш прозорими.

В епоху цифровізації є сенс розвивати таку ідею та реалізувати її у плані контролю над підприємствами, які мають партнерську або акціонерну власність. Наприклад, є певні альянси (чесні до обліку та нечесні) і якщо буде автоматичний режим ось такого горизонтального блокування діяльності на засадах самоорганізації (democratic active horizontal lockdown), яке у разі порушень буде блокувати рахунки порушників або рахунки,

які довірено делегованим агентам, та буде сповіщати фахівців та власників, вказувати на певні проблеми тих чи інших справ тієї організації, громади або держави. Тож бо горизонтальне блокування діяльності на засадах самоорганізації (Democratic Active Horizontal Lockdown), оскільки поки ще не має розробленого механізму, то може бути деяким експериментом, який може проводити у керівництві альянсів: коли будуть помітні такі внутрішні проблеми, як «корупція серед персоналу» [1], «фейкові звіти про доходи» [2], зловживання в їх власності, то можна встановити дієвість такого механізму самоорганізації. Якщо він зарекомендує себе як дієвий, то можна буде дійти до розвитку протикризової діяльності у країні шляхом таких само організованих блокувань, як певного виду бойкотів (таких що буде обмежувати прав посадових лиць, груп, компаній, тощо).

Таким чином, горизонтальне блокування діяльності на засадах самоорганізації (Democratic Active Horizontal Lockdown) гіпотетично може бути впроваджено як у бізнесі, так і у публічному управлінні, бо слід визнати, що громади та держава мають багато спільних рис з корпоративним управлінням. Але слід враховувати, що такі експерименти не можуть вражати економічну безпеку держави. Та й для експерименти у бізнесі можуть бути небезпечними. Важливим у такій справі буде не втрачати бізнес-структур конкурентоспроможності, закривши, шляхом підставлення колег, інших та дати можливість стовідсотково володіти ринком. Також є важливим створення неможливості обійти таку систему і прозорості (щоб не було хабарів та інших зловживань) [3].

Джерела

1. Закон України Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки
2. Закон України від 06.12.2019 № 361-IX
3. Невмержицький Є. В. Корупція в Україні: причини, наслідки, механізми протидії. К.: КНТ, 2008.

DEFICIT OF ADEQUATE HIGHLIGHTS АБО ДЕФІЦИТ АДЕКВАТНИХ ОРІЄНТИРІВ

Литовка Я. О.,

здобувачка 2 курсу магістратури

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Анотація. У стислій доповіді запропоновано нове поняття, яке набуває актуальності за умов становлення інформаційного суспільства: дефіцит адекватних орієнтирів (deficit of adequate highlights), під яким запропоновано розуміти нестачу чітко сформованого набору адекватної меті інформації, завданням якого є знаходження та витримування стратегічного напрямку діяльності за будь-яких умов.

За сучасних умов актуалізації концепції сталого розвитку людства стають актуалізованими усі безпекознавчі напрями досліджень, які спрямовані на забезпечення ресурсами, гармонізацію інтересів, вироблення превенцій від загроз.

В епоху інформаційного суспільства інформація стає важливим ресурсом, бо є ресурсом для прийняття рішень, яке стає відправною точкою для будь якої діяльності. Сучасна діяльність все більш проєктивна, тобто має на меті конкретні очікувані результати у конкретні терміни, та все менш стає постійною рутиною: діяльність як вид зайнятості на все життя. Але кожний новий проєкт вимагає розробки, планування від початку та до кінця та поточне регулювання з врахуванням поточних обставин. І багато проєктів терплять фіаско через те, що під час створення проєкту були невірні цілі та орієнтири, а тому не було можливості використовувати вірні прагматичні фільтри збору

інформації. Орієнтир – це набір інформації за допомогою якого можна "орієнтуватися... визначити напрям... знаходити цілі... ставити завдання..."[3]. Тож у ході здійснення будь-якої діяльності, щоб не потерпіти фіаско, важливо обрати адекватні орієнтири, тобто керуватися адекватною інформацією. З різними значеннями слова "адекватність" можна ознайомитись у різних джерелах: [1, 2]. Але з означенням цього слова не виникає труднощів та легко дійти узагальнюючого висновку, що адекватна інформація – це інформація, яка в певній мірі відповідає створюваному за допомогою отриманої достовірної (перевіреної) інформації образу реального явища, події образу і т. д. У такому разі пропонуємо позначення для нового гіпотетичного концепту, який вбачається використовувати у діагностиці стану розробки будь якого проекту – дефіцит адекватних орієнтирів.

Дефіцит адекватних орієнтирів (deficit of adequate highlights) – досить таки багатозначне сполучення слів, проте вбачаємо в ньому свою дефініцію: нестача чітко сформованого набору адекватної меті інформації, завданням якого є знаходження та витримування стратегічного напрямку діяльності за будь-яких умов.

Наприклад, будь яке планування та підготовка проекту потребує багато інформації, бо кожний проект має певну новизну за своїм змістом, а тому під час збору інформації на доступних інформаційні ресурси, включаючи статті, публікації і тому подібне) можна "потонути" в "морі" контенту, який не має ані логічного вмісту, ані якогось підтвердження дійсності. Тому не маючи чітких орієнтирів, складно зібрати відповідний набір інформації для досягнення тих, цілей, які ставили перед собою. З цього випливає проблематика дефіциту адекватних орієнтирів.

Джерела

1. Загальнодоступна вільна багатомовна онлайн-енциклопедія Вікіпедія [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Адекватність> (дата звернення 09.10.2020) – Назва з екрана.

2. Електронна версія «Великої української енциклопедії» [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Державна наукова установа «Енциклопедичне видавництво» за участі Інституту програмних систем НАН України, 2015-2020 Powered by MediaWiki – Електронні дані. – Режим доступу: <https://vue.gov.ua/Адекватність> (дата звернення 09.10.2020) – Назва з екрана.

3. Орієнтир — це що таке? Значення, синоніми та пропозиції. BigBro [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Режим доступу: <http://bigbro.com.ua/oriyentir-tse-shho-take-znachennya-sinonimi-ta-propozitsiyi/> (дата звернення 09.10.2020) – Назва з екрана.

DIRTY ACCOUNT HARD LEVEL – ЗАГРОЗЛИВИЙ ДЛЯ ЗОВНІШНЬОГО РОЗПІЗНАВАННЯ РІВЕНЬ АКТИВНОСТІ ЗА РАХУНКОМ «ТІНЬОВОГО» БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Матвієнко Є. П.,

здобувач 1 курсу бакалавріату

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Анотація. Запропоновано напрям досліджень: розробка систем показників оцінювання рівня активності, який може розкривати діяльність, що прихована через використання «чорної» бухгалтерії.

У сфері економічних питань сталого розвитку значну увагу приділяють питанням тіньової економіки, оскільки ця частина господарської діяльності менш врегульована державницьким впливом та у меншому ступеню відповідає поняттю соціальної відповідальності бізнесу, без відповідності якому не може бути впровадженою у бізнесову діяльність концепція сталого розвитку.

Поняття чорної, або подвійної бухгалтерії в законодавстві немає, але воно використовується в господарській практиці, а кваліфікується законними та підзаконними актами за окремими складовим свого прояву: така діяльність («схема роботи») виявляється за рядом ознак, таких як: ухилення від сплати податків, заниження сум доходу, відмова від офіційного оформлення трудових відносин з найманими працівниками та протиправне переведення в готівку коштів. Кожне з характерних проявів чорної бухгалтерії класифікується як порушення правових норм, за що передбачена відповідальність адміністративного та кримінального типу. Таким чином, до чорної бухгалтерії відносяться всі дії, які виробляються неофіційно, потай від контролюючих органів і дозволяють отримувати неправомірну додаткову вигоду підприємству. Чорну бухгалтерію ведуть з метою укриття доходів від держави, щоб платити менше податків, ведення подвійної бухгалтерії в разі виявлення карається законом. Тому держава зацікавлена в створенні системи, яка буде ідентифікувати рівень небезпеки розкриття і запобігати таким дії.

Для залучення уваги до цього питання, для актуалізації його, пропонуємо ввести поняття небезпечного рівня активності за рахунками чорної бухгалтерії. Під таким небезпечним рівнем активності за рахунками чорної (тіньової) бухгалтерії (Dirty Account Hard Level) пропонуємо розуміти рівень небезпеки для зовнішнього розпізнавання витрат, що враховуються на конкретному рахунку "чорного" бухгалтерського обліку.

У наш час багато бухгалтерів стикається з чорною бухгалтерією. При веденні "чорної" бухгалтерії таким бухгалтерам доводиться бути дуже обережними і передбачливими. У разі несподіваного візиту податкової міліції потрібно якомога швидше видалити з доступу всілякі документи «чорної» бухгалтерії: видалити їх з комп'ютера і у фізичному архіві, якщо не приховати, то навіть видалити документи паперового архіву можна за допомогою спеціальної техніки. Ведення чорної бухгалтерії може привести до кримінальної відповідальності і тому це своєрідні додаткові ризики підприємця, – таким чином такі підприємці також зацікавлені у використанні лімітування (одного з методів зниження ризику) у такій діяльності. Таким чином, для обох сторін з протилежними інтересами стоїть питання створення системи лімітування обсягів активності, яка буде враховувати рівень небезпеки.

На підставі наведених міркувань можна зробити висновок, що оскільки на стартовому етапі створення компанії, ведення чорної бухгалтерії для економії бюджету підприємства на податках може дати поштовх до розвитку, а кошти отримані від зниження податкового тягаря можуть бути спрямовані на розвиток немаючого достатньої економічної потужності підприємства (і підвищення в подальшому його здатності до несення більшої податкового тягаря), то політика стимулювання підприємництва за допомогою пільгового оподаткування може бути визнана виправданою. Однак і тут можуть бути застосовані прийоми, які передбачаються бути розробленими для встановлення небезпечного рівня активності за рахунками чорної бухгалтерії (Dirty Account Hard Level), тому що можуть бути використані для ідентифікації ступеня готовності чи неготовності підприємства нести повний податковий тягар. Державі це може бути вигідно в довгостроковій перспективі, коли підприємство

буде отримувати більший прибуток та складно буде це приховувати його і доведеться вести справи добросовісно.

Таким чином, в розробці системи показників небезпечного рівня активності за рахунками чорної бухгалтерії (Dirty Account Hard Level) зацікавлені дві сторони: держава і малі підприємства. Розробка та впровадження такої системи показників може позитивно вплинути на рівень тіньової економіки у країні.

Джерела

1. Верига А. В., Юрченко М. А. Двойная бухгалтерия: история и современность. *Все для бухгалтера*. 2016. №2 (286). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/dvoynaya-buhgalteriya-istoriya-i-sovremennost-1>.

DEMAND ON ASSETS HEDGING LIABILITY – ВИМОГА НА ОBOB'ЯЗКИ ЩОДО ХЕДЖУВАННЯ АКТИВІВ

Рожнова А. С.,

здобувачка 1 курсу бакалавріату

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Анотація. Дія чинників ризику багатоаспектна і проявляє себе у будь якій сфері економічної діяльності та стає на заваді усталеності розвитку підприємств, регіонів, країн, людства у цілому. Вирішення окремих проблем з подоланням дії чинників ризику наближає людство до усталення розвитку. У роботі запропоновано напрям удосконалення одного з методів зниження ризику – хеджування – з огляду на потреби української економіки.

У різних масштабах, галузях, локальних ринках, напрямках розвитку (і інших поділах) світової економіки дуже багато чинників ризику і саме ризиків, які призводять до криз або навіть до банкрутства підприємств. Криза перевиробництва утворюється від порушення відповідності між попитом і пропозицією товарів і послуг, але тепер настають інші системні кризи через дію негативних зовнішніх факторів, негативних внутрішніх чинників або їхньої комбінації. Боржник не є здатним задовольнити у повному обсязі вимоги кредиторів за грошовими зобов'язаннями або виконати обов'язки щодо сплаті обов'язкових державних платежів, тощо – усіх негативних наслідків не перерахувати. І дія цих чинників ризику також стає на заваді усталеності розвитку підприємств, регіонів, країн, людства у цілому.

Для підприємств ризик є наріжним каменем, від нього залежить багато чого. Тому класифікація, оцінка та управління ризиками мають велике значення для успішного розвитку підприємств. Існує поняття класифікації ризиків, яке означає систематизацію множини ознак і критеріїв, що дозволяють об'єднати підмножини ризиків у більш загальні поняття. Найбільш важливими елементами, покладеними в основу класифікації ризиків, є: час виникнення, основні чинники виникнення, характер обліку, характер наслідків, сфера виникнення та інші. Останнім часом нестійкість цін на товари була надмірною, і існує ймовірність, що вона такою і залишиться. Нестійкі ціни не тільки тягнуть за собою тимчасові збитки, вони можуть привести до того, що інвестиції стануть мізерними. Як фінансовий ризик вторгається в життя компанії можна розглянути на наступному прикладі (взятому з [1]). Українська корпорація-експортер укладає строковий контракт на поставку товарів до Німеччини на загальну суму 500 тис. євро з терміном виконання 3 місяці. Поточний курс становить 4,60 грн. за євро. Тобто, через три місяці компанія планує отримати 500 тис. євро або за поточним курсом 2 300 тис. грн. Якщо через три місяці курс складе 4,40 грн. за євро, то компанія отримає тільки 2 200 тис. грн., а її втрати складуть 100 тис. грн. Якщо ж курс підніметься до 4,80 грн. за євро, то компанія додатково отримає 100 тис. грн.

На що надає можливості акцентувати увагу такий приклад? Компанія може отримати як збитки, так і додатковий прибуток, тобто фінансовий ризик може бути як негативним, так і позитивним. Рішення всіх цих проблем вимагає стійкість курсу або хоча б деякого механізму фіксації курсу, чого потребує принцип планованості у фінансових справах для великих підприємств. Для такого забезпечення потрібно розвивати і впроваджувати в українську економічну практику методологію хеджування, як одного з методів зниження рівня ризику.

Метод, що позначається терміном «хеджування» [1] займає значне місце в теорії управління господарськими ризиками. За своєю суттю хеджування – це заходи для зниження рівня ризиків, що виникають на фінансових ринках, і передбачає створення комбінації активів зі зворотною (або слабо пов'язаною) чутливістю до змін економічної кон'юнктури. В цілому хеджування полягає в мінімізації цінових ризиків і для підвищення стабільності, фінансової стійкості. Так само можна подивитися і на зворотну сторону – це недоліки використання методу. Тобто усвідомлена відмова від ймовірної бонусного прибутку (так званої премії) або біржові обмеження. Цей договір має багато видів, але для управління ризиками для українських підприємств більш актуальними є можливість використання методу хеджування поза активності на фондових і фінансових ринках. Тому звертає увагу поняття відповідальності за хеджування. А з вигляду хеджування більшу увагу звертає хеджування за типом активу.

Поняття відповідальності за хеджуванням у словнику Law Insider [2] пояснено таким чином: «Hedging Liability means the liability of the Borrower to any of the Banks in respect of any interest rate swaps, interest rate caps, interest rate collars, or other interest rate hedging arrangements as the Borrower may from time to time enter into with any one or more of the Banks party to this Agreement. Unless and until the amount of the Hedging Liability is fixed and determined, the Hedging Liability shall be deemed to be 4% per annum of the notional amount of the hedge from the date of computation to the date the hedge expires». Тобто сенс словосполучення «Hedging Liability», яким англійською позначена відповідальність за хеджування, означає відповідальність позичальника перед будь-яким з банків щодо будь-яких процентних свопів, лімітів відсоткових ставок, фіксаторів процентних ставок або інших угод про хеджування процентних ставок, які позичальник може час від часу укладати з одним або декількома фінансовими установами (у тексті оригіналу – лише банки), які є учасниками цієї угоди. Якщо і до тих пір, поки не буде зафіксована і визначена сума зобов'язання з хеджування, то буде вважатися рівним 4% річних (звісно, цей процент може бути іншим) від умовної суми хеджування з дати розрахунку до дати закінчення терміну дії хеджування.

Оскільки відповідальність може наставати у разі договорів-дериватів на вимогу контрагента (так, як це відбувається з опціонами), то пропонуємо до розгляду і використання поняття вимоги на виконання зобов'язань щодо хеджування активів (Demand on Assets Hedging Liability). В даному випадку в пропонованому перекладі на англійську використано термін «Demand», який має кілька значень, і одне з яких «вимога»: «вимога (Demand) – прохання, виражена в рішучій, категоричній формі (A request expressed in a strong, categorical form)».

Таким чином, пропонована вимога розгляду за зобов'язаннями хеджування активів (Demand on Assets Hedging Liability) – один з видів контракту купівлі-продажу в якому передбачена вимога на зобов'язання з хеджування активів, що дає змогу її використати з метою мінімізації ризику непередбаченого коливання ринкової ціни для обох сторін (продавця і покупця). Такий вид договору має призначення забезпечити одному з

контрагентів економічну безпеку для звершення угоди в майбутньому. Другий контрагент виступає в ролі спекулянта.

Можна зробити висновок про перспективність розгляду в подальшому дослідженні господарських ситуацій, в яких економічна безпека продавця залишатиметься стійкою незалежно від коливань цін. Якщо за контрактом, який використовує можливість вимоги на виконання зобов'язань щодо хеджування активів (Demand on Assets Hedging Liability), до моменту продажу буде встановлена певна ціна, то вона буде залишатися такою ж до самого укладення угоди. Це певна безпека для продавця (покупця), тому що це забезпечить договір від зміну курсу валют. Але для розробки такого поняття стає декілька завдань перспективних досліджень, серед яких розробка практичного організаційного механізму використання вимоги на виконання зобов'язань щодо хеджування активів, та теоретичного дослідження щодо збігу та від'ємності ознак пропонованого контракту з ознаками опціонів.

Джерела

1. Худoley С., Шапошникова И. Хеджирование ценовых рисков. *Финансовый директор*. URL: <https://www.cfin.ru/management/finance/payments/hedging.shtml>

2. Hedging Liability | legal definition of Hedging Liability by Law Insider. *Law Insider*. URL: <https://www.lawinsider.com/dictionary/hedge-liabilities>

**DOMESTIC ASSOCIATION FOR HARVEST LOAN.
ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ АСОЦІАЦІЇ
РЕГІОНАЛЬНО ПОВ'ЯЗАНИХ ГОСПОДАРСТВ ДЛЯ ОТРИМАННЯ
ПОЗИКИ У ТЕРМІНИ РЕАЛІЗАЦІЇ ВРОЖАЮ**

Токарев М. В.,

здобувач 1 курсу бакалавріату

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Анотація. Запропоновано як потенційно перспективний напрям дослідження розробку організаційної форми асоціацій або об'єднань регіонально пов'язаних господарств (аграрних, домогосподарств і інших) для отримання позики з термінами повернення, певними термінами збору і реалізації врожаю. Така асоціація одночасно може бути формою позики, окремим способом зниження рівня ризику, формою споживчої кооперації.

У сучасних умовах динамічно розвиваються ринкових відносин і в той же час актуалізовано проблематику забезпечення стійкості розвитку економічних систем різного масштабу виникає наступне протиріччя. З одного боку, існують окремі господарства, які об'єднують в собі риси домогосподарств і сільгоспвиробників, і які хоча і мотивовані до самостійної господарської діяльності, але у них виникають проблеми у зв'язку з нестачею коштів для збору врожаю найманими робітниками, а з іншого боку, – невирішеність цих проблем призведе до укрупнення господарств, яке в сучасних умовах відбувається в формі злиття і поглинання, а втрата самостійності буде рівносильна втраті мотивації. У разі можливого об'єднання зусиль домогосподарств заради отримання коштів на більш сприятливих умовах для них самих, незрозумілим залишається характер таких об'єднань, тобто яким чином буде відбуватися взагалі подальша робота в рамках такої асоціації. Тому ланцюг взаємопов'язаних поточних проблем полягає в наступному: окремим домогосподарствам як суб'єктам господарської діяльності не вистачає коштів, перш за все грошових для оплати робіт по збиранню врожаю; такі недоліки забезпечення роботи відповідно призводять до підвищення числа безробітних; держава не отримує додаткових податків і падає ділова активність; комерційні структури і у тому числі фінансові установи втрачають потенційних клієнтів. Таким чином, існує ланцюг пов'язаних проблем в рамках

окремої держави, гіпотетичним розв'язанням якого, можливо, стане асоціація сільгоспвиробників з ознаками домогосподарств для отримання позики на збір врожаю.

Асоціація сільгоспвиробників з ознаками домогосподарств для отримання позики на збір врожаю (можлива англ. аббревіатура DANL – domestic association for harvest loan) – це асоціація або об'єднання регіонально пов'язаних господарств (аграрних, домогосподарств і інших) для отримання позики з термінами повернення, що пов'язані з термінами збору і реалізації врожаю. Кредитування такої асоціації може бути розглянуто як різновид кредитування під заставу майбутнього врожаю (приклади надано в [1, 3-6]), але є також одночасно і колективною відповідальністю позичальників за кредитом, а тому також виступає одночасно формою асоційованого зниження індивідуальних ризиків (зміст такого методу надано в [2, 7]), оскільки відповідальність за обслуговування позики в такому випадку – колективна. Відмінністю є і те, що поняття «врожаю» може бути поширено на будь-які сезонні продажі, а також на вигоди, що одержують від реалізації разового середньострокового проекту, тобто форма потенційно може застосовуватися не тільки по відношенню до сільськогосподарських підприємств, а й для інших малих підприємств з ознаками домогосподарства.

Форма кредитування DANL може бути корисною для полегшення зобов'язань самих учасників асоціації перед банком (бо вони вступають також в багатосторонні відносини між собою, обов'язки яких можуть бути розподілено нерівномірно і з урахуванням специфіки учасників договору, але в кредитні відносини з банком учасники вступають як одна сторона, тому кредитування не проводиться на різних умовах по відношенню до колективного позичальника), але і для банків для зменшення рівня ризику, що пов'язано з відмінностями в характеристиках позичальників. Для держави – залучення підприємців до сплати податків шляхом зміни відповідного законодавства. З урахуванням розвитку банківської системи це питання актуальне, адже це потенційно вигідно всім зацікавленим сторонам, хоча така потенційна вигода буде визначена конкретними обставинами. Як форма кредитування об'єднання DANL може бути використано у разі стимулювання такої форми об'єднань з боку держави або ж у разі зацікавленості сільських домогосподарств в разі погіршення становища в галузі. Кількість учасників потенційно широка: асоціація сільських домогосподарств, наймані робітники і фінансові структури, в тому числі державні, можуть бути задіяні в цих взаєминах. Позитивно більшою мірою для самих асоціацій і для найманих робітників. У меншій – для держави і приватних комерційних структур.

Фактично, асоціація домогосподарств для збору врожаю – це об'єднання окремих пов'язаних спільною сферою виробництва і споживання господарств, зокрема і сільських домогосподарств, які виступають як аграрні підприємці з метою отримати якомога кращі умови для взяття позики, яка буде витрачена на збір врожаю найманими робітниками. Вигода асоціацій зумовлена можливістю збуту зібраного врожаю, а вигода найманих робітників – розпорядження сумами позики на покриття власних потреб, вигода ж держави – у підвищенні ділової активності в країні, в сплаті податків від господарської діяльності, вигода комерційних фінансових установ – в отриманні проценту від повернення позики. Якщо розглядати ту особливість взаємодії всіх цих сторін, що група учасників вступає в договірні відносини для того, щоб потім колективно вступити в інші відносини, то крім фінансового і ризикологічного компонентів DANL можна також виділити і деяку схожість з формами споживчої кооперації. Тобто потенційно DANL одночасно може бути формою позики, приватним способом зниження рівня ризику, формою споживчої кооперації (системою, що об'єднує кооперативи в сфері обігу і пов'язані з нею кооперативи по виробництву товарів і надання послуг).

Актуалізовані завдання майбутнього дослідження такі: визначити ступінь небезпеки проблеми недостатності договірної основи асоціації домогосподарств, вирішити питання отримання найбільшого прибутку з господарської діяльності нового об'єднання і ймовірного з'єднання методів зниження ризиків у процедурах, що пов'язані з діяльністю асоціації. Крім того, потрібно вирішити питання про інтеграцію даної системи господарських відносин у правове поле шляхом переговорів зацікавлених сторін.

Джерела

1. Астарта расширяет программу кредитования под будущий урожай. Электронный ресурс. URL: <http://agroportal.ua/news/novosti-kompanii/astarta-rasshiryayet-programmu-kreditovaniya-pod-budushchii-urozhai/>.

2. Гіржева О. М., Бірченко Н. О. Стратегічний інструментарій ризик-менеджменту підприємств аграрної сфери. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка*. 2017. Вип. 185. С. 115-123.

3. Кредит под залог будущего урожая. Что следует знать агропроизводителю? Электронный ресурс. URL: <https://uteka.ua/publication/news-14-delovye-novosti-36-kredit-pod-zalog-budushhego-urozhaya-cto-sleduet-znat-agroproizvoditelyu>.

4. Кредит под залог будущего урожая: какие риски необходимо учесть фермеру. Электронный ресурс. URL: <https://agrorreview.com/ru/news/kredyt-pod-zaloh-budushcheho-urozhaya-kakye-risky-neobhodimo-uchest-fermeru?page=1>.

5. Кредит фермеру – под залог будущего урожая. Электронный ресурс. URL: <https://finliga.com/articles/162.html>.

6. Кредиты для сельхозпроизводителей. Электронный ресурс. URL: <https://bank.com.ua/ru/credit/krediti-dlya-silgospvirobnikov>.

7. Усманов А. С., Мухаметшина Г. С. Некоторые методы снижения рисков в банковской деятельности. *Вопросы структуризации экономики*. 2013. №4. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/nekotorye-metody-snizheniya-riskov-v-bankovskoy-deyatelnosti>.

МАТЕРІАЛИ

IV Всеукраїнської науково-практичної конференції
здобувачів вищої освіти та молодих вчених

ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ:
проблеми і можливості досягнення в Україні та світі

Формат 60x90 1/8.
Умовн. друк. арк. 20